УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПРЕЗИДЕНТЫ
УКАЗЫ

Татарстан Республикасы Урман планын раслау турында

Россия Федерациясе Урман кодексының 86 статьясы, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Россия Федерациясе субъекты урман планының үрнәк формасын һәм составын, аны әзерләү һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 20 декабрендәге 692 нче боерыгы нигезендә һәм Федераль урман хуҗалыгы агентлыгының уңай бәяләмәсен исәпкә алып **карар бирәм:**

1. Кушымтада теркәп бирелгән Татарстан Республикасы Урман планын расларга.

2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына Татарстан Республикасы Урман планын гамәлгә ашыруны тәэмин итәргә, шулай ук үз актларын әлеге Указга туры китерергә.

3. Татарстан Республикасы муниципаль районнары һәм шәһәр округлары башлыкларына үз вәкаләтләре чикләрендә Татарстан Республикасы Урман планын гамәлгә ашыруны тәэмин итүне тәкъдим итәргә.

4. Түбәндәгеләрне үз көчен югалткан дип танырга:
Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасы Урман планын раслау турында» 2009 елның 16 мартындагы ПУ-146 номерлы Указы;
Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасы Урман планын раслау турында» Указына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 23 октябрендәге ПУ-1014 номерлы Указы.

5. Әлеге Указ 2019 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТЫ АППАРАТЫ * АППАРАТ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ГОМУМИ БҮЛЕК
ОБЩИЙ ОТДЕЛ

Татарстан Республикасы Президенты — **Р.Н. Миңнеханов**

Казан, Кремль
2018 ел, 24 декабрь
№ ПУ-880

Татарстан Республикасы
Президентының
2018 елның «24 »декабрендәге
ПУ-880 номерлы Указы белән
расланды

Татарстан Республикасы
УРМАН ПЛАНЫ

Эчтәлек

Кереш	6
I. Татарстан Республикасы турында, Урман планын эшләүнең мәгълүмати һәм методик нигезләре турында мәгълүмат	7
1.1. Татарстан Республикасы турында гомуми мәгълүмат	7
1.2. Табигать-климат үзенчәлекләре, шул исәптән төп климат күрсәткечләренең үзгәрүе	14
1.3. Татарстан Республикасының социаль-икътисадый үзенчәлекләре	17
1.3.1. Халыкның тулаем саны	18
1.3.2. Шәһәр халкы	18
1.3.3. Авыл халкы	18
1.3.4. Кеше саны 100 меңнән артып китә торган торак пунктлар	19
1.3.5. Халык эшли торган хуҗалык тармаклары	19
1.4. Урман мәйданнарының административ районнар һәм җир категорияләре буенча бүленеше турында мәгълүмат	20
1.4.1. Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар мәйданының бүленеше турында элеккеге Урман планы күрсәткечләренә мөнәсәбәтле рәвештә мәгълүмат	20
1.4.2. Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар мәйданының бүленеше турында элеккеге Урман планы күрсәткечләренә мөнәсәбәтле рәвештә мәгълүмат	22
1.4.3. Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар мәйданының бүленеше турында элеккеге Урман планы күрсәткечләренә мөнәсәбәтле рәвештә мәгълүмат	23
1.4.4. Махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар мәйданының бүленеше турында элеккеге Урман планы күрсәткечләренә мөнәсәбәтле рәвештә мәгълүмат	23
1.5. Башлангыч белешмәләр алу чыганаклары турында мәгълүмат	24
1.6. Урман үсә торган районнарга бүленеш	24
1.7. Гамәлдәге бүленешкә анализ һәм урманнар мәйданын һәм урманнар составын максатчан билгеләнеше һәм саклаучы урман категорияләре буенча бүлү динамикасы	26
1.8. Махсус сакланучы табигать территорияләре чикләрендә урнашкан урманнар турында мәгълүмат	32
1.9. Урман планын эшләүнең методологик һәм методик үзенчәлекләре	36
II. Элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорда урманнардан файдалануны оештыруга, урманнарны саклау, яклау, яңадан торгызу буенча чаралар үтәлүенә һәм урманнарның сыйфатламаларын үзгәртүгә бәяләмә	37
2.1. Урманнардан файдалану төрләре буенча урманнардан файдалануда планлаштырылган күләмнәргә ирешүне бәяләү	37
2.2. Урманнарны фактик үзләштерүгә һәм агач материалы алуның мөмкин булган күләменә анализ	40

2.3. Урманнарны саклау, урманнарны янгыннардан саклауны оештыру чаралары	42
2.4. Урманнарны саклау чаралары	43
2.5. Урманнарны торгызу чаралары	44
2.6. Урман үрчетү һәм җирләрне рекультивацияләү чаралары	48
2.7. Урманнар мәйданнарының һәм агач материалы запасының урман хасил итүче төп токымнар һәм куаклыклар буенча бүленеше	48
2.8. Урманнар мәйданының агач токымы төркемнәре һәм яшь төркемнәре буенча бүленеш динамикасы	50
2.9. Урманнар мәйданының яшь төркемнәре кисемендәге тыгызлык, бонитет классы буенча үзгәрүе	51
2.10. Утыртылган урманнарның таксация сыйфатламалары үзгәрүе	52
2.11. Урманнарның зәгыйфьләнү, начарлану һәм һәлак булу сәбәпләре	53
III. Урман ресурсларын һәм урманнарның тирәлек булдыру, су саклау, санитария-гигиена, савыктыру һәм башка файдалы функцияләрен, урман продукциясе базарларын һәм урманнарны үзләштерүнең киләчәген бәяләү	57
3.1. Урман ресурсларын бәяләү һәм киләчәктә алардан халыкның үз ихтыяҗлары өчен файдалану мөмкинлеге турында, шулай ук Россия Федерациясенең аз санлы төп халыклары тарафыннан урманнардан файдалану турында мәгълүмат	57
3.2. Инвестиция проектлары турында мәгълүмат	58
3.3. Агач материалын һәм башка урман продукциясен сату базарлары	59
3.4. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм аларны җыю, азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәре җыю, чәер әзерләү өчен файдалану	59
3.5. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатында файдалану	59
3.6. Урманнардан аучылык хуҗалыгы өлкәсендәге эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану	60
3.7. Урманнардан авыл хуҗалыгын алып бару максатларында файдалану	61
3.8. Урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү һәм файдалы казылма ятмаларны эшкәртү эшләрен башкару, сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын, шулай ук гидротехника корылмаларын, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану	61
3.9. Урманнардан файдалануның башка төрләре өчен урманнар потенциалын бәяләү турында мәгълүмат	62
3.10. Транспорт юллары төзү, аларны ремонтлау һәм карап тоту ихтыяҗы турында мәгълүмат	63
3.11. Экологик потенциалны, урманнарның тирәлек булдыру, су саклагыч, саклау, санитария-гигиена, савыктыру потенциалын һәм башка функцияләрен бәяләү	64

IV. Татарстан Республикасы Урман планының, чаралар башкаруның максатлары һәм бурычлары һәм Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорга план күрсәткечләре	66
4.1. Татарстан Республикасы Урман планының икътисад, экология һәм социаль өлкәләрдәге бурычлары һәм максатлары	66
4.2. Урманнарның экологик потенциалын саклау, климат үзгәрешләренә яраклашу һәм урманнарның тотрыклылыгын арттыру буенча планлаштырыла торган чаралар	67
4.3. Урманнарны фактик үзләштерү мөмкинлекләрен анализлау һәм бәяләү нигезендә урманнардан файдалануның перспективалы юнәлешләре, урманнарны төп төрләре буенча файдалануны арттыру, Урман планын гамәлгә ашыру чорына план күрсәткечләре	69
4.4. Үзләштерү интенсивлыгы буенча бүлеп, файдалануның төрле төрләре өчен планлаштырылган урманнарны үзләштерүне зоналарга бүлү	81
4.5. Урман һәм урман эшкәртү инфраструктураларының, аларның булуын һәм урманнардан файдалануның төрле төрләре өчен урманнарны үзләштерү перспективаларын исәпкә алып, планлаштырылган үсеше	84
4.6. Урман кишәрлекләрен план буенча файдалануга тапшыру турында белешмәләр	84
4.7. Урманнарны янгын куркынычы янау класслары буенча бүлү, урманнарны янгыннардан саклау буенча чаралар үтәүнең план күрсәткечләре	85
4.8. Урманнарны саклау буенча чаралар үтәлешенең план күрсәткечләре	89
4.9. Урман орлыкчылыгы объектлары һәм урманнарны торгызу һәм урман үрчетү өчен инфраструктура турында мәгълүмат	90
4.10. Урманнарны саклау буенча чаралар үтәлешенең план күрсәткечләре	91
4.11. Планлаштырыла торган объектлар, сроклар, күләмнәр һәм, урман кишәрлекләрен проектлауны, урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлүне дә кертеп, урман корылышының башка төрле чаралары	93
V. Урман хуҗалыгын алып баруның төбәк системасын оештыру, ресурслар һәм кадрлар белән тәэмин итү	95
5.1. Дәүләт хакимияте органының структурасы	95
5.2. Урман хуҗалыгын алып баруның матди ресурслары һәм кадрлар белән тәэмин ителеше турында мәгълүмат	95
5.3. Файдалануның төрле төрләре өчен тапшырылган урманнардан файдалануны, аларны саклауны һәм торгызуны оештыру турында мәгълүмат	98
5.4. Урманнарны саклау, яклау һәм торгызу буенча дәүләт (муниципаль) бюджет учреждениеләре һәм автоном учреждениеләр турында мәгълүмат	98

5.5. Федераль дәүләт урман күзәтчелеген (урман сагын) гамәлгә ашыруны оештыру турында, контроль-күзәтчелек эшчәнлегенең нәтиҗәлелеген арттыру чаралары турында мәгълүмат	99
5.6. Дәүләт урман реестрын алып баруны оештыру һәм аның төп чаралары турында мәгълүмат	100
VI. Урман планы чараларын гамәлгә ашыруның икътисадый нәтиҗәлелеген һәм көтелгән нәтиҗәләрен бәяләү	102
6.1. Урманнардан файдаланган өчен файдалану төрләре буенча планлаштырыла торган уртача түләү күләме	102
6.2. Урманнардан файдаланудан керем алуның файдалану төрләре буенча фаразланган күләме	102
6.3. Урманнарның тирәлек булдыру, су саклау, санитария-гигиена һәм башка файдалы функцияләрен икътисадый бәяләү	102
6.4. Чараларны финанслау күләмнәрен бәяләү	102
6.5. Чараларны гамәлгә ашыруның икътисадый нәтиҗәлелеге	102
6.6. Урман планы чараларын гамәлгә ашыруның максатчан фаразланган нәтиҗәлелек күрсәткечләре	103

Кереш

Татарстан Республикасы Урман планы 2019–2028 еллар чорына түбәндәге материаллар нигезендә әзерләнде:

1) 2011 елның 15 августындагы 557 номерлы; 2012 елның 26 ноябрендәге 792 номерлы; 2013 елның 22 маендагы ОК-01/13 номерлы; 2014 елның 24 мартындагы 2014.5478 номерлы; 2014 елның 8 августындагы 983 номерлы; 2015 елның 17 сентябрендәге 994 номерлы; 2016 елның 15 июнендәге 1010 номерлы; 2016 елның 8 июлендәге 148/4/226 номерлы; 2017 елның 15 маендагы 1017 номерлы шартнамәләр һәм дәүләт контрактлары кысаларында урманнарны 2011 елдан 2017 елга кадәр башкарылган тәртипкә китерү эшләре материаллары;

2) 2016 елның 4 августындагы 092/55Д номерлы; 2016 елның 1 ноябрендәге 092/79Д номерлы; 2017 елның 23 октябрендәге 2017.54195 номерлы дәүләт контрактлары һәм шартнамәләр кысаларында башкарылган Татарстан Республикасы урманчылыкларының урман хуҗалыгы регламентлары;

3) 11К-07/63; Р-17К-09/3; Р-4К-10/1; Р-5К-11/1; Р-4К12/1; Р-14К-12; Р-1К-14/1 номерлы дәүләт контрактлары кысаларында урманнарның сан һәм сыйфат ягыннан сыйфатламаларын билгеләү өлешендә урманнарга 2008 елдан 2014 елга кадәр башкарылган дәүләт инвентаризациясе;

4) 2018 елның 1 гыйнварына Дәүләт урман реестры;

5) 2009-2017 елларга Татарстан Республикасы урманнарының санитар һәм урман патологиясе буенча торышына күзәтү;

6) Татарстан Республикасының социаль-икътисадый үсеш планнары;

7) Татарстан Республикасы Хөкүмәтенең 2013 елның 30 июнендәге 531 номерлы карары белән расланган «2014-2020 елларга Татарстан Республикасы урман хуҗалыгын үстерү» дәүләт программасы.

2019-2028 елларга Татарстан Республикасы Урман планын эшләү Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгы һәм «Рослесинфорг» ФДБУ арасында 2018 елның 18 апрелендә төзелгән 1022 номерлы дәүләт контракты нигезендә эшләнде.

Татарстан Республикасы Урман планы Татарстан Республикасының урманнарны планлаштыру документы булып тора һәм 2019 елның 1 гыйнварыннан башлап 2028 елның 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

I. Татарстан Республикасы турында, Татарстан Республикасы Урман планын эшләүнең мәгълүмати һәм методик нигезләре турында мәгълүмат

1.1. Татарстан Республикасы турында гомуми мәгълүмат

Татарстан Республикасында (алга таба – ТР) 2018 елның 1 гыйнварына Дәүләт урман реестры (алга таба – ДУР) белешмәләре буенча урман фонды урманнарының һәм урман фондына карамый торган башка категория җирләрдә урнашкан урманнарның гомуми мәйданы – 1271,0 мең гектар яки ТР территориясенең 17,5 процентын тәшкил итә. ТР буенча урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә РФ субъектының башкарма хакимият органы булып ТР Урман хуҗалыгы министрлыгы (алга таба – Министрлык) тора. Урман фонды җирләрендә урнашкан 1236,3 мең гектар урман яки республикадагы урманнарның гомуми мәйданының 97,3 проценты аның карамагында тора. Моннан тыш, махсус саклануйы табигать территорияләре (алга таба – МСТТ) җирләрендә урнашкан урманнар бар – 28,7 мең гектар яки 2,3 процент, оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә – 1,7 мең гектар яки 0,1 процент, торак пунктлар җирләрендә 3,7 мең гектар яки 0,3 процент, башка категория җирләрендә – 0,6 мең гектар (0,1 процентган кимрәк).

2018 елның 1 гыйнварына, ДУР белешмәләре буенча, Татарстан Республикасы урманнары мәйданының муниципаль берәмлекләр (административ районнар) һәм җирләрнең категорияләре буенча бүленеше турында мәгълүмат 1 нче таблицада китерелде.

1 нче таблица

Урманнар мәйданнарының муниципаль берәмлекләр һәм җирләрнең категорияләре буенча бүленеше турында мәгълүмат

Т/с	Муниципаль берәмлек яки шәһәр	Муниципаль берәмлекнең яки шәһәрнең мәйданы, мең гектар	Урманчылык (урман паркы)	Урманнар урнашкан җирләрнең категориясе, гектар						Урман белән капланган мәйдан, процент
				Барлыгы	Урман фонды	МСТТ	Оборона һәм куркынычсызлык	Торак пунктлар	Башка категорияләр	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Әгерже	179,7	Әгерже	45346	45346					23,8
			Барлыгы	45346	45346					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	Азнакай	214,6	Азнакай	36743	36743					19,0
			Бөгелмә	8157	8157					
			Барлыгы	44900	44900					
3	Аксубай	143,9	Аксубай	25837	25837					21,9
			Биләр	5607	5607					
			Нурлат	954	954					
			Барлыгы	32398	32398					
4	Актаныш	203,4	Минзәлә	19897	19897					9,8
			Барлыгы	19897	19897					
5	Алексеевск	207,4	Әлки	3	3					11,3
			Биләр	24933	24933					
			Барлыгы	24936	24936					
6	Әлки	172,7	Әлки	33009	33009					21,0
			Биләр	847	847					
			Болгар	2839	2839					
			Барлыгы	36695	36695					
7	Әлмәт	242,8	Әлмәт	40177	40177					28,2
			Зәй	4227	4227					
			Кәләй	32901	32901					
			Барлыгы	77305	77305					
8	Апас	104,8	Буа	4581	4581					8,5
			Кайбыч	3371	3371					
			Идел буе	1210	1210					
			Тәтеш	51	51					
			Барлыгы	9213	9213					
9	Арча	184,4	Арча	20075	20075					11,9
			Саба	3381	3381					
			Барлыгы	23456	23456					
10	Әтнә	68,1	Арча	912	912					3,9
			Ислэйтар	1897	1897					
			Барлыгы	2809	2809					
11	Баулы	120,5	Баулы	19737	19737					18,1
			Бөгелмә	3636	3636					
			Барлыгы	23373	23373					
12	Балтач	109,5	Арча	11216	11216					10,6
			Саба	1210	1210					
			Барлыгы	12426	12426					
13	Бөгелмә	140,5	Әлмәт	2717	2717					19,7
			Баулы	3700	3700					
			Бөгелмә	23022	23022					
			Лениногорск	1059	1059					
			Барлыгы	30498	30498					
14	Буа	152,8	Буа	10305	10305					6,6
			Тәтеш	147	147					
			Барлыгы	10452	10452					
15	Югары Ослан	130,3	Идел буе	24879	24879					18,4
			Барлыгы	24879	24879					
16	Биектау	157,4	Ислэйтар	15285	15285					19,0
			Шәһәр яны	13838	13838					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
			Мари (бер өлеше)	186			186			
			Саба	857	857					
			Урманчылык-тан башка	400					400	
			Барлыгы	30566	29980		186		400	
17	Чүпрәле	103,0	Буа	3051	3051					2,9
			Барлыгы	3051	3051					
18	Алабуга	135,2	Алабуга	11805	11805					13,5
			«Түбән Кама» милли паркы	9240		9240				
			Барлыгы	21045	11805	9240				
19	Зәй	184,2	Әлмәт	7272	7272					28,5
			Зәй	14300	14300					
			Кәләй	5392	5392					
			Түбән Кама	27895	27895					
			Барлыгы	54859	54859					
20	Зеленодольск	140,2	Зеленодольск	26356	26356					25,8
			Кайбыч	4827	4827					
			Идел буе	1397	1397					
			«Идел-Кама» ДТБТ	5921		5921				
			Урманчылык-тан башка	62					62	
			Барлыгы	38563	32580	5921			62	
21	Кайбыч	99,5	Кайбыч	17093	17093					17,2
			Идел буе	680	680					
			Барлыгы	17773	17773					
22	Кама Тамагы	119,9	Тәтеш	10921	10921					8,3
			Барлыгы	10921	10921					
23	Кукмара	149,0	Лубян	12966	12966					19,7
			Кызыл Йолдыз	17	17					
			Мамадыш	1520	1520					
			Саба	17972	17972					
			Барлыгы	32475	32475					
24	Лаеш	209,4	Лаеш	19806	19806					15,8
			«Идел-Кама» ДТБТ	4170		4170				
			Шәһәр яны	10679	10679					
			Мари (бер өлеше)	545			545			
			Урманчылык-тан башка	73					73	
			Барлыгы	35273	30485	4170	545		73	
25	Лениногорск	181,3	Бөгелмә	246	246					26,9
			Лениногорск	51778	51778					
			Барлыгы	52024	52024					
26	Мамадыш	261,3	Кама	18431	18431					28,1
			Кызыл Йолдыз	11996	11996					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
			Мамадыш	46254	46254					
			Саба	576	576					
			Урманчылыктан башка	4					4	
			Барлыгы	77261	77257				4	
27	Менделеевск	74,5	Алабуга	4658	4658					5,8
			«Түбән Кама» милли паркы	20		20				
			Барлыгы	4678	4658	20				
28	Минзәлә	192,0	Минзәлә	24095	24095					11,2
			Барлыгы	24095	24095					
29	Мөслим	146,4	Азнакай	1547	1547					18,5
			Минзәлә	26555	26555					
			Барлыгы	28102	28102					
30	Түбән Кама	161,7	Зәй	32536	32536					26,4
			Кәләй	19	19					
			Түбән Кама	13571	13571					
			Барлыгы	46126	46126					
31	Яңа Чишмә	131,8	Аксубай	3254	3254					10,7
			Биләр	22	22					
			Зәй	7834	7834					
			Кәләй	3368	3368					
			Барлыгы	14478	14478					
32	Нурлат	229,4	Әлки	380	380					41,3
			Биләр	11620	11620					
			Нурлат	87591	87591					
			Барлыгы	99591	99591					
33	Питрәч	134,0	Кызыл Йолдыз	4	4					12,4
			Лаеш	13548	13548					
			Шәһәр яны	2174	2174					
			Саба	1478	1478					
			Барлыгы	17204	17204					
34	Балык Бистәсе	204,1	Кама	30408	30408					25,0
			Кызыл Йолдыз	24016	24016					
			Лаеш	751	751					
			Барлыгы	55175	55175					
35	Саба	109,8	Кызыл Йолдыз	216	216					24,6
			Саба	28130	28130					
			Урманчылык-тан башка	56					56	
			Барлыгы	28402	28346				56	
36	Сарман	138,6	Азнакай	7813	7813					6,0
			Түбән Кама	1326	1326					
			Барлыгы	9139	9139					
37	Спас	202,2	Әлки	4070	4070					9,2
			Болгар	16013	16013					
			Барлыгы	20083	20083					
38	Тәтеш	163,8	Буа	630	630					15,9
			Тәтеш	26513	26513					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
			Барлыгы	27143	27143					
39	Тукай	172,9	Алабуга	12590	12590					13,0
			Минзәлә	1371	1371					
			Түбән Кама	694	694					
			«Түбән Кама» милли паркы	9373		9373				
			Барлыгы	24028	14655	9373				
40	Теләче	84,4	Кызыл Йолдыз	6353	6353					14,9
			Саба	6778	6778					
			Барлыгы	13131	13131					
41	Чирмешән	136,4	Чирмешән	36373	36373					25,0
			Барлыгы	36373	36373					
42	Чистай	176,6	Аксубай	531	531					7,5
			Биләр	7746	7746					
			Кама	5293	5293					
			Барлыгы	13570	13570					
43	Ютазы	76,1	Бөгелмә	9072	9072					11,0
			Барлыгы	9072	9072					
44	Казан шәһәре	61,4	Шәһәр яны	3522	3522					9,3
			Мари (бер өлеше)	960			960			
			Шәһәр урманы «Аккош күле»	3547				3547		
			Барлыгы	8029	3522		960	3547		
45	Буа шәһәре	1,5	Урманчылык-тан башка	39				39		2,6
46	Зеленодольск шәһәре	3,8	Урманчылык-тан башка	141				141		3,6
47	ТР буенча барлыгы	6783,7	-	1270993	1236256	28724	1691	3727	595	17,5

Урман белән капланган мәйданнарның республиканың аерым муниципаль берәмлекләр буенча гомуми проценты төрлечә һәм физик-географик, климат, туфрак шартларына, стихияле күренешләргә һәм кешенең хуҗалык эшчәнлегенә бәйле. Урман үсемлекләре белән капланган мәйданның территориядәге гомуми җир мәйданына карата нисбәте республика буенча уртача алганда 17,5 процент тәшкил итә, районнар буенча бу күрсәткеч чиктән тыш төрле һәм Чүпрәле районындагы 2,9 проценттан алып Нурлат районындагы 41,3 процент чикләрендә тора.

2018 елның 1 гыйнварына ДУР төзелгәндә урманнарның мәйданнарын күрсәтүдә хаталар җибәрелгән.

РСФСР Министрлар Советының 1960 елның 13 апрелендәге 510 номерлы карары нигезендә Идел-Кама тыюлыгы составына аңа тоташып торучы В.И.Ленин исемендәге Идел ГЭС сусаклагычы (хәзерге вакытта Куйбышев сусаклагычы) акваториясенең 500 метрлы полосасы кертелгән. Тыюлыкның аерылгысыз өлеше булып торган сусаклагычның гомуми мәйданы 1310 гектар тәшкил итә һәм ул 2013 елда Идел-Кама тыюлыгында

урманнарны тәртипкә китерү эшләрен уздырганда исәпкә алынды. 2018 елның 1 гыйнварына ДУР төзелгәндә сусаклагыч акваториясе кертелмәгән.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы, шулай ук ДУР белешмәләре буенча, 2018 елның 1 гыйнварына Лаеш районының башка категория җирләрендә урнашкан урманнарның мәйданы 73 гектар тәшкил итә. Ләкин Егорьево авыл җирлегендә исәпләнгән әлеге урман кишәрлеге Лаеш урманчылыгының 2008 елгы урман фонды җирләре составына кертелгән һәм 2014 елда урманчылык урманнарын тәртипкә китергәндә исәпкә алынган.

Шул рәвешле, МСТТ җирләрендә урнашкан ТР урманнарының гомуми мәйданы 30034 гектар (30,0 мең гектар яки 2,4 процент) тәшкил итә, башка категория җирләрдә – 522 гектар (0,5 мең гектар яки 0,1 проценттан ким). 2019 елның 1 гыйнварына ДУР төзелгәндә әлеге хаталар, фактик белешмәләрне исәпкә алып, бетереләчәк.

Моннан тыш, РФ Оборона министрлыгының 2012 ел, 3 апрель, 771 нче һәм 2017 ел, 6 декабрь, 1254 нче боерыклары нигезендә РФ Оборона министрлыгы карары белән урманнарның торак пунктлар җирләренә тапшырылуы сәбәпле, оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнарның мәйданнарындагы үзгәрешләр 2019 елның 1 гыйнварына ДУР белешмәләренә кертеләчәк.

2018 елның 1 гыйнварына Министрлык структурасында 31 «Урманчылык» ДКУ, «Урман янгыннары үзәге» ДБУ, «Лубян урман-техника көллияте» ДБҺББУ, 30 «Урман хуҗалыгы» ДБУ эшли, аларның берсендә, атап әйткәндә, «Саба укыту-тәҗрибә урман хуҗалыгы» ДБУ базасында ТР Урман селекция-орлыкчылык үзәге (алга таба – ТР УСОҮ) оештырылды.

«ТР территориясендә урманчылыклар исәбен билгеләү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2008 елның 17 октябрендәге 320 номерлы Рослесхоз боерыгы нигезендә Министрлык карамагында торган урманнардан элеккеге урман хуҗалыклары чикләрендә 30 урманчылык оештырылды. «ТР территориясендә урманчылыклар исәбен билгеләү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2008 елның 17 октябрендәге 320 номерлы Рослесхоз боерыгына үзгәрешләр кертү турында» 2013 елның 5 сентябрендәге 256 номерлы Рослесхоз боерыгы нигезендә Алабуга урманчылыгының Лубян кишәрлеге урманчылыгы базасында, кишәрлек урманчылыгына бүлмичә генә, Лубян урманчылыгы оештырылды. Шул рәвешле «Урманчылык» ДКУ гомуми саны – 31, кишәрлек урманчылыкларының гомуми саны – 122.

«Урманчылык» ДКУ ведомство территориясендә ТР «Урман хуҗалыгы» дәүләт бюджет учреждениеләре – махсуслашкан учреждениеләр оештырылды, алар урманнарны торгызу, саклау чараларын төп башкаручылар булып тора.

Янгын куркынычсызлыгын һәм урманнарны янгыннардан саклауны тәэмин итү максатларында ТР Министрлар Кабинетының 2011 елның 6 июнендәге 455 номерлы карары нигезендә ТР «Урман янгыннары үзәге» дәүләт бюджет учреждениесе булдырылды.

«Урман янгыннары үзәге» ДБУ урман фонды җирләре территорияләрендә (шул исәптән шартнамәләр төзү шарты белән арендага тапшырылган урман кишәрлекләрендә дә), шулай ук ТР мөлкәтендә торучы урманнарда урман янгыннарын авиация ярдәмендә һәм җирдә ачыклауны, урман янгыннарын профилактикалауны һәм сүндерүне оештыру өчен булдырылган ТР махсус дәүләт учреждениесе булып тора.

Урман янгыннары үзәген булдыру һәм аны кирәкле техника белән тәэмин итү турында оператив кабул ителгән карарның нәтиҗәсе: 2011-2017 елларда урман фонды җирләре территориясендә бер генә янгын очрагы да теркәлмәде.

«Лубян урман-техника көллияте» дәүләт бюджет һөнәри белем бирү учреждениесе урман секторы өчен урта звено белгечләрен әзерләү белән шөгыльләнүче ведомство буйсынуындагы белем бирү йорты булып тора. Белем бирү йорты 1921 елның 9 мартында ачылган, гамәлдә булган чорында учреждениедә «Урман һәм урман-парк хуҗалыгы», «Бакча-парк һәм ландшафт төзелеше», «Икътисад һәм бухгалтерлык исәбе» белгечлекләре буенча 9000 нән артык белгеч әзерләнде.

Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген гамәлгә ашыру һәм укыту процессын оештыру максатларында көллияткә 12 966 гектар мәйданда урман кишәрлеге – «Лубян урманчылыгы» ДКУ даими (вакытын чикләмичә) файдалануга тапшырылды.

Көллияттән тыш, төбәктә шулай ук урман хуҗалыгы ихтыяҗлары өчен кадрлар әзерләү белән шөгыльләнүче Казан дәүләт аграр университеты эшли.

Министрлык буйсынуындагы ведомство учреждениеләреннән тыш, республикада «Урман хуҗалыгы» ДБУ һәм урман торгызуны һәм урман үрчетүне гамәлгә ашыручы затларның, шул исәптән ТРннан читтә, үренте материалларына булган ихтыяҗын канәгатьләндерү максатларында, барыннан бигрәк селекция нигезендә даими урман үрентеләре орлык базасы объектларын оештыру максатларында, 2012 елның 19 гыйнварында ТР УСОҮ ачылды.

Төбәктә шулай ук РФ Табигать ресурслары һәм экология министрлыгы (алга таба – РФ ТРЭМ) карамагындагы түбәндәге МСТТ урнашкан:

1) «Идел-Кама» дәүләт табигать биосфера тыюлыгы» федераль дәүләт учреждениесе РСФСР Министрлар Советының 1960 елның 13 апрелендәге 510 номерлы карары нигезендә Раифа урман хуҗалыгының Раифа урманчылыгы һәм Лаеш урман хуҗалыгының Саралы урманчылыгы базасында оеша. Тыюлык территориясе биологик төрлелекнең бай булуы белән сыйфатлана, анда Идел аръягы урман экосистемаларының барча спектры бар – ылыслы, катнаш һәм киң яфраклы урманнар, үләнле һәм сфагнумлы сазлыклар, комлы дала фрагментлары, урман күлләренең, кече елгаларның, шулай ук хәзерге вакытта Идел һәм Кама елгаларының төче су экосистемалары.

2) «Түбән Кама» милли паркы РСФСР Министрлар Советының 1991 елның 21 апрелендәге 223 нче карары нигезендә Алабуга наратлыгының һәм Кызыл Тауның урман биләмәләре базасында табигый урман биләмәләрен – нарат һәм чыршы-пихта урманнарын саклау максатында булдырыла. Алабуга наратлыгы территориясендә я бары нарат урманнары, я аз күләмдә каен катнашкан, аеруча югары җитештерүчәнлеге белән аерылып торган наратлыклар үсә. Кызыл Тау – Урта Идел буеның куе ылыслы тайгага хас булган чыршы һәм пихта табигый рәвештә аның урман-дала белән чиктәш көньяк кырыенда үсә һәм Кама елгасының сул як ярына күчә торган бердәнбер урыны.

Казан шәһәренең шәһәр чите чикләрендә җирле әһәмияттәге МСТТ – Казан шәһәре Башкарма комитетының Тышкы төзекләндерү комитеты МКУ «Лебяжье» шәһәр паркы урнашкан. Шәһәр урман паркының урман кишәрлекләре – болар тармакланган яр-сыза челтәрләре, үзләрендә күлләр һәм сазлыклар барлыкка килгән күпсанлы тирән сөзәк чокырлардан торучы уйсулыклар белән сирәкләнгән нигездә нарат һәм юкә урманнары. Күлләрнең ике төркеме аеруча әһәмиятле – Аккош күле һәм Тирән күлләр. Урман паркының территориясе табигый тереклек итү урыннарына якын, бу хәл аның биологик төрлелекне саклаудагы махсус кыйммәтен ассызыклый һәм Казан шәһәрендә һәм тирә-яктагы поселокларда яшәүчеләр өчен мөһим рекреация әһәмиятенә ия.

Россия Оборона министрлыгының Мари урманчылыгы – Россия Оборона министрлыгының «Урман хуҗалыгы һәм табигатьтән файдалану идарәсе» ФДКУ филиалы (элегрәк Суслонгер урманчылыгы) оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнарда урман хуҗалыгын алып бару максатында оештырылды. Хәрби урманчылык урманнарының бер өлеше ТР территориясендә, Казан шәһәре янәшәсендә урнашкан.

Татарстан Республикасы территориясенең урманчылыклар (урман парклары), урман үсү зоналары, урманлы районнар күрсәтелгән административ бүленеше Татарстан Республикасы Урман планына 1 нче кушымтада күрсәтелде.

1.2. Табигать-климат үзенчәлекләре, шул исәптән төп климат күрсәткечләренең үзгәрүе

ТР Көнчыгыш-Европа тигезлегенең көнчыгышында, ике зур елга – Идел һәм Кама тоташкан урында төньяк киңлекнең 47^0 һәм 54^0 һәм 54^0 һәм 57^0 арасында урнашкан. ТР башкаласы – Казан шәһәре Мәскәү шәһәреннән көнчыгышка таба 797 км ераклыкта тора.

Республиканың гомуми мәйданы 6783,7 мең гектар, 67,8 мең кв.км яки РФ территориясенең якынча 0,4 процентын һәм Идел буе федераль округы (алга таба – ИФО) территориясенең якынча 7 процентын тәшкил итә. Территориянең максималь озынлыгы – төньяктан көньякка таба 290 км һәм

көнбатыштан көнчыгышка таба 460 км. Татарстанның чит ил дәүләтләре белән чикләре юк.

Татарстан территориясе елга үзәнлекләренең куе челтәрләре белән тармакланган калкулыклы-киртләчле тигез җирдән гыйбарәт. Әлеге тигез җирне Идел һәм Кама елгаларының киң үзәнлекләре өч өлешкә бүлә: Идел алды, Кама алды һәм Кама аръягы. Максималь биеклеге 276 метр булган Идел алды Идел буе калкулыгының төньяк-көнчыгыш өлешен алып тора. Кама алдының көнчыгыш өлешенә төньяктан Иж елгасы үзәнлеге аерган Можга һәм Сарапул калкулыкларының көньяк очлары кереп тора. Иң биек урыннар биредә 243 метрга җитә. Көнчыгыш Кама аръягындагы Бөгелмә калкулыгы Татарстанда иң биек дип санала (381 метрга кадәр). Иң тәбәнәк рельеф Көнбатыш Кама аръягы өчен характерлы (нигездә 200 метрга кадәр).

Туфраклар күп төрле – төньякта һәм көнбатышта соры урман һәм көлсу туфраклардан башлап республиканың көньягындагы төрле кара туфрак төрләре булуы белән аерылып тора. Татарстан территориясендә өч төрле туфрак районын бүлеп карыйлар:

1) Төньяк (Кама алды) – ачык соры урман (29 процент) һәм кәсле-көлсу (21 процент) туфраклар аеруча нык таралган, алар нигездә субүләр платоларда һәм тау битләренең югарыгы өлешендә урнашкан. 18,3 процентны соры һәм куе соры урман туфраклары алып тора. Калкулыкларда һәм үрләрдә кәсле туфрак очрый. 22,5 процентны юдырылган туфраклар били, тугай туфраклары – 6-7 процент, сазлык җире – якынча 2 процент. Кайбер районнарда (Балтач, Кукмара, Мамадыш) эрозия көчле, территориянең 40 процентында диярлек эрозия күзәтелә.

2) Көнбатыш (Идел алды) – төньяк өлешендә урман-дала (51,7 процент), соры һәм куе соры (32,7 процент) туфраклар өстенлек итә. Мәйданның зур өлешен көлсу һәм селтеле кара җирләр били. Районның югары өлешләрендә ачык соры һәм кәсле-көлсу туфрак ята (12 процент). Тугай туфраклары – 6,5 процент, сазлык җирләре 1,2 процент алып тора. Районның көньяк-көнбатышында башлыча кара җирләр (селтеле туфраклар) өстенлек итә.

3) Көньяк-көнчыгыш (Кама аръягы) – Чишмә елгасыннан көнбатышка таба селтеле һәм гади кара туфрак өстенлек итә, Кече Чирмешән елгасының уң як яр буе куе соры туфрактан тора. Чишмә елгасыннан көнчыгышка таба – соры урман һәм кара туфрак, районның төньяк өлешендә – селтеле кара туфрак өстенлек итә. Калкулыкларда – урман-дала туфрагы, иңкүлекләрдә – кара җир ята.

Татарстанның иң зур су объектлары – 4 сусаклагыч, алар республиканы төрле максатларда су ресурслары белән тәэмин итә. Болар:

1) Куйбышев – 1955 елда төзелә, Татарстанда гына түгел, Европада да иң зур, Урта Иделдән агып төшкән суны ел сезонына карап көйләп тора.

2) Түбән Кама – 1978 елда төзелә һәм су узелына тәүлеклек һәм атналык су бүлүне тәэмин итә.

3) Зәй – 1963 елда төзелә, ГРЭСны техник яктан тәэмин итә.

4) Карабаш – 1957 елда төзелә, нефть чыгару һәм сәнәгать предприятиеләрен су белән тәэмин итү өчен хезмәт итә.

Республика территориясендә 731 гидортехника корылмасы, 550 буа, 115 чистарту корылмасы, 11 саклагыч дамба бар.

Иң зур елгалар – Идел (республика территориясе буйлап 177 км) һәм Кама (380 км), шулай ук Каманың ике кушылдыгы – Нократ (60 км) һәм Агыйдел (50 км), елына гомуми 234 млрд.куб.метр агымсу (барлык елгаларның гомуми агымында 97,5 процентын) тәэмин итә. Алардан тыш, республика территориясе буйлап тагын якынча 500 кечкенә елга һәм күпсанлы инешләр ага. Су ресурсларының зур запаслары зур ике объект – Куйбышев һәм Түбән Кама сусаклагычларында тупланган. Республикада шулай ук 8 меңнән артык зур булмаган күл һәм буа исәпләнә.

Елгаларның гидро-энергетик потенциалы Кама елгасында тулысынча йөкләнеш алмаган Түбән Кама ГЭСында гамәлгә ашырыла, ул елына якынча 1,8 млрд. кВт·сәг эшләп чыгара (проект буенча – елына 2,7 млрд. кВт·сәг). Республиканың җир астында җир асты суларының шактый запасы бар – көчле минераллашканнан башлап тозлылыгы аз һәм төче сулар.

Республика чикләрендә климат аермалыклары чагыштырмача зур түгел. Җылы чорның озынлыгы (территория буйлап һава температурасы тотрыклы рәвештә 0°C тан югары торганда) 198-209 көн, салкын чор – 156-167 көн чикләрендә. Диңгез һәм океан йогынтысыннан еракта урнашуга бәйле рәвештә республика территориясе һава массаларының көнбатыштан күчү дәрәҗәсенең түбән булуы һәм климат континентальлегенең көчәюе белән сыйфатлана, ул кышның озынаюында, фасылларның күчеш чорларының кыскаруында, җәй башында һәм азагында салкын булу куркынычының артуында һ.б. чагыла, һаваның уртача тәүлеклек температурасының +5°C билгесе аша күчүе язын – апрель уртасына, ә көзен октябрь уртасына туры килә. Беренче суыклар 10-28 сентябрьдә, соңгылары 10-21 майда күзәтелә. Температураның +10°C тамгасыннан тотрыклы күчүе язын – май аеның беренче декадасына, көзен сентябрьнең икенче декадасына туры килә. Язын соңгы салкын һәм көзге беренче салкын даталары арасында суык булмаган чорның уртача озынлыгы үзгәрү территория буенча 106 көннән 150 көнгә кадәр тәшкил итә.

Кайбер елларда уртача күрсәткечләрдән тайпылышлар 30-40 көн һәм аннан да күбрәк булырга мөмкин.

Табигать-климат шартлары, тулаем алганда, урман үсемлекләре үсү өчен кулай, ләкин кайбер елларда табигать шартларының уртача күрсәткечләрдән кисәк тайпылуы – орлыкларга шытып чыгу һәм шытымнарга күтәрелеп китү шартларын начарайта торган корылык чорлары, язын була торган соң һәм көзен була торгын иртә суыклар актив вегетация чорын шактый кыскарта.

Әйтик, мисал өчен, 2010 елгы аномаль корылык Куйбышев сусаклагычында су дәрәҗәсенең кимүенә китерде, эчә торган суның сыйфатына һәм навигациягә чиктән тыш тискәре йогынты ясады. Саеккан су

ярты гасырдан артык су астында яткан торак пунктлар калдыкларын һәм коммуникацияләрне ачты. Сусаклагычта суның дәрәҗәсе бары тик 2012 елда гына тулысынча үз хәленә кайтты. Шулай ук корылык аркасында күпчелек районнарда күршедәге тагын да урманлырак төбәкләрдәге янгыннардан җил белән килгән төтен күзәтелде.

Төбәкнең бар территориясе аша үтүче зур елгаларның суы елгаларның комлы ярларында үсә торган ылыслы агачларның төп массасы өчен җитди куркыныч нәтиҗәләрне булдырмаска мөмкинлек бирде, ләкин республиканың төньяк-көнчыгыш өлешендә өлгергән һәм картайган чыршы урманнары тулаем корыды, ә ахырдан аларны корткычлар зарарлады. ТРның көньяк-көнчыгыш өлешендә 2010 елгы корылыктан иң күп зыян күргән токымнар –каен һәм усак булды, 2010 елның декабрь аенда булган бозлавык та хәлне кискенләштерде, әлеге табигать күренешләре нәтиҗәсендә каен һәм усак урманнары күпләп корый башлады һәм тиз арада ликвидлыгын югалтты.

1.3. Татарстан Республикасының социаль-икътисадый үзенчәлекләре

2017 елда ТРда төп макроикътисадый күрсәткечләр буенча Россиядәге уртача тенденцияләрне арттыра торган тотрыклы уңай динамика күзәтелде, төбәк традицион рәвештә РФнең лидер төбәкләре исәбенә керә. ТР Икътисад министрлыгының хисап белешмәләре буенча, икътисад үсешенә төп өлешне сәнәгать җитештерү, авыл хуҗалыгы һәм сәүдә кертә.

Сәнәгать җитештерүе үсеше 2016 ел дәрәҗәсенә карата 101,8 процент тәшкил итте, төяп озатылган продукция күләме – 2254,4 млрд.сум. Сәнәгать структурасында эшкәртү производствосы өстенлек итә – гомуми күләмнең 69,2 проценты. Эшкәртү производстволарыннан төяп озатылган продукция күләмендә иң зур өлеш традицион рәвештә транспорт чаралары һәм җиһазлары, химия, нефть продуктлары җитештерүгә туры килә.

2017 елда авыл хуҗалыгы продукциясенең күләме 2016 ел дәрәҗәсенә карата чагыштырма бәяләрдә 5,2 процентка артты һәм 256,1 млрд сум тәшкил итте. Авыл хуҗалыгы җитештерүендә төбәк бөртекле культуралар, шикәр чөгендере һәм бәрәңге үстерү, шулай ук ит, сөт һәм күкәй җитештерү юнәлешендә махсуслаша.

2017 ел йомгаклары буенча ваклап сәүдә итү әйләнеше 843,9 млрд сум яки 2016 ел дәрәҗәсенә карата чагыштырма бәяләрдә 102,8 процент тәшкил итте. Ваклап сәүдә итү әйләнеше буенча 2017 елгы гыйнвар-ноябрь йомгаклары буенча Татарстан РФ субъектлары арасындагы рейтингта 8 нче урында, ИФО төбәкләре арасында 1 нче урында тора.

Республика предприятиеләрендә һәм оешмаларында эшләүчеләрнең уртача айлык хезмәт хакы 2017 елда 2016 ел дәрәҗәсенә карата 6,2 процентка артты һәм 32418,9 сум тәшкил итте.

Республиканың хезмәт базарында тотрыклы вазгыять саклана. 2017 елның декабре азагына халыкны эш белән тәэмин итү дәүләт

учреждениеләрендә 11,8 мең эшсез граждан яки эшче көчләрнең 0,58 проценты исәптә торган (2016 елның декабре азагына – 0,71 процент).

Төбәктәге демографик вазгыять уңай динамикалы. 2017 ел йомгаклары буенча республикада туучылар саны вафат булучылар санынннан артып китте. Халыкның табигый үсеше 4240 кеше тәшкил итте.

1.3.1. Халыкның гомуми саны

Дәүләт статистикасы федераль хезмәтенең ТР буенча территориаль органы (Татарстанстат) белешмәләре буенча, 2018 ел башына ТРда халыкның гомуми саны 3 894 284 кеше тәшкил итә. Халыкның тыгызлыгы 57,40 кеше/кв.км. Халык саны буенча Татарстан РФ субъектлары арасында 8 нче урында тора. Татарстан –күпмилләтле республика, 2010 елда Бөтенроссия халык исәбен алу мәгълүматлары буенча, төбәк территориясендә 173 милләт вәкиле яши. Милләтләр составы буенча 43 муниципаль берәмлекләрнең 32сендә татарлар күпчелекне тәшкил итә, руслар – 10, һәм бер районда халыкның күпчелек өлешен чуашлар тәшкил итә. 10 районда татарлар саны милләтен күрсәтүчеләрнең гомуми исәбеннән 80-90 процентка артып китә. Татарстан Республикасында аз санлы төп халыклар яшәми.

1.3.2. Шәһәр халкы

Татарстанстат белешмәләре буенча, 2018 ел башына төбәкнең шәһәр халкы саны 2 990 569 кеше (76,79 процент) тәшкил итә. ТРда икътисадтагы төп җитештерүләрнең, мәгариф учреждениеләренең шәһәр агломерацияләрендә тупланусы һәм туучылар саны артуга бәйле рәвештә, урбанизация процессы, ягъни авыл халкына карата шәһәр халкының өлеше арту дәвам итә.

1.3.3. Авыл халкы

Татарстанстат белешмәләре буенча 2018 ел башына авылларда яшәүчеләр саны 903 715 кеше (23,21 процент) тәшкил итә. 2010 елда Бөтенроссия халык исәбен алу нәтиҗәләре буенча Татарстанда салалар һәм авыллар саны 3 073 берәмлек тәшкил итә. 2010 елда, уртача алганда, бер авыл торак пунктына 304 кеше туры килә, 2002 елда – 321. ТРда беркем дә даими яшәми торган 49 авыл торак пункты бар. Алдагы халык исәбен алу (2002 ел) белән чагыштырганда, алар саны 13 берәмлеккә яки 36,1 процентка арткан.

Республиканың аеруча зур авыл торак пунктларына түбәндәге район үзәкләре керә: Актаныш районы – Актаныш авылы (8,9 мең кеше), Питрәч районы – Питрәч авылы (8,1 мең кеше), Мөслим районы – Мөслим авылы (7,3 мең кеше) һәм Казан шәһәренең шәһәр яны районнарында ике авыл

торак пункты – Биектау районының Биектау авылы (9,6 мең кеше) һәм Зеленодольск районының Осиново авылы (8,7 мең кеше).

1.3.4. Халык саны 100 мең кешедән артып китә торган торак пунктлар

2018 елның 1 гыйнварына Татарстанның иң зур торак пункты булып аның башкаласы – миллион кешеле Казан шәһәре тора (237942 кеше яши). 2010 елда халык исәбен алу белешмәләре буенча, Казанда руслар (48,6 процент) һәм татарлар (47,6 процент) яши, калган өлеше чуашларга, украиннарга, мариларга, башкортларга, удмуртларга һәм башка милләт вәкилләренә туры килә.

Казаннан тыш, республикада 100 меңнән артык халкы булган тагын 3 шәһәр бар – болар: Яр Чаллы (532472 кеше яши), Түбән Кама (237998 кеше яши), Әлмәт (155988 кеше яши) шәһәрләре – төбәкнең машина төзү һәм нефть эшкәртү буенча төп җитештерү комплекслары тупланган үзәкләр.

Бу шәһәрләрдән тыш, Татарстанда 50 меңнән артык халкы булган тагын 5 шәһәр һәм халкы 10 мең кешедән артык булган 19 торак пункты исәпләнә.

1.3.5. Халык эшли торган хуҗалык тармаклары

Татарстанстат тикшеренүе нәтиҗәләре буенча, 2018 елның гыйнвар-февралендә төбәкнең икътисад тармагында эшләүче хезмәткәрләр саны 1954,4 мең кеше яки республика халкының гомуми санының 50,2 процентын тәшкил итә. Эшләүчеләр саны буенча ИФО төбәкләре арасында Татарстан – алдынгыларның берсе.

Эшләүче кешеләрнең мәшгульлек өлкәләре буенча бүленеше турында сүз барганда, Татарстан – сәнәгать төбәге, дип ныклы ышаныч белән әйтергә мөмкин, Татарстан халкының күп өлеше җитештерү производстволарында мәшгуль, биредә татарстанлыларның 20 процентыннан артыгр252 хезмәт куя. Төбәкнең халык эшли торган иң зур икътисадый тармакларына өчесен кертергә була. Болар – Мәгариф өлкәсе, монда төбәктә яшәүчеләрнең гомуми санының 12 проценты эшли, югары белем бирү йортлары гына да 24 һәм әле тагын 43 филиал бар. Күчемсез мөлкәт белән алыш-биреш, арендалау һәм хезмәтләр күрсәтү өлкәсендә халыкның 11 проценты эшли. Төзелеш темплары тотрыклы рәвештә үскән һәм торак йортлар даими рәвештә эксплуатациягә кертелгән чорда икътисад секторында эшчеләр көченә ихтыяҗ бар. Күмәртәләп-ваклап сәүдә итү; автотранспорт чараларын, мотоциклլар, көнкүреш эшләнмәләрен һәм шәхси кулланылыштагы предметларны ремонтлау өлкәләре эшләүчеләрнең гомуми санының 11 процентын эш урыннары белән тәэмин итә.

Татарстан Республикасында яшәүче эшләүчеләрнең гомуми санының 4 проценты, Татарстанстат белешмәләре буенча, авыл, урман хуҗалыгы, аучылык, балыкчылык һәм балык үрчетү тармаклары өлешенә туры килә.

Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының 2017 елга ахыргы хисап белешмәләре буенча, урманчылык һәм урман әзерләү кебек эшчәнлек төрләрендә төбәктә 4,4 мең кеше эшли, әлеге өлкәдә эшләүче белгечләрнең зур булмаган мондый күләме төбәктә урманнарның күп булмавы һәм производстволарның автоматлаштырылуы белән аңлатыла.

1.4. Урманнар мәйданнарының административ районнар һәм җирләрнең категорияләре буенча бүленеше турында мәгълүмат

Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекләргә бүленеш 43 административ район, 3 торак пункт буенча гамәлгә ашырылган, барлык административ районнарның территорияләрендә куеча төрлечә булган урманнар үсә, алар җирләрнең түбәндәге категорияләрендә урнашкан: урман фонды җирләрендә, МСТТ җирләрендә, оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә, торак пунктлар җирләрендә, башка категория җирләрендә.

1.4.1. Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар мәйданының элеккеге Урман планы күрсәткечләренә мөнәсәбәтле рәвештә бүленеше турында мәгълүмат

Элек-электән Татарстан Республикасында урманчылыкларның чикләрен аеру территориянең хуҗалыктан файдалану мөмкинлегенә, торак пунктларга якын урнашуына һәм урман кишәрлекләрен урман әзерләүче һәм урман эшкәртүче оешмалар тарафыннан үзләштерүнең икътисадый перспективаларына карап гамәлгә ашырылган. Шуңа күрә Татарстан Республикасы урманчылыкларының чиге барлык очракларда да диярлек муниципаль берәмлекләр чикләренә туры килми һәм урманчылыкның гомуми мәйданын үзгәртү урманнарның берничә административ районга бүленгән мәйданын үзгәртүгә китерә. Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда урманчылыклар арасындагы чик, Алабуга урманчылыгында Лубян кишәрлеге урманчылыгыннан «Лубян урманчылыгы» ДКУ оештырудан тыш, үзгәрешсез калды.

2 нче таблицада урман фонды җирләрендә урнашкан урманнарның административ районнар буенча бүленеше турында мәгълүмат һәм элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата нисбәте күрсәтелде.

2 нче таблица

Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнарның административ районнар буенча бүленеше һәм элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата нисбәте

Т/с	Административ район (Торак пункты)	2009 елның 1 гыйнварына гомуми мәйданы, гектар	2018 елның 1 гыйнварына гомуми мәйданы, гектар	Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата нисбәте, процент
1	2	3	4	5
1	Әгерҗе	45346	45346	100
2	Азнакай	43539	44900	103.1
3	Аксубай	32170	32398	100.7
4	Актаныш	19528	19897	101.9
5	Алексеевск	24782	24936	100.6
6	Әлки	36716	36695	99.9
7	Әлмәт	76527	77305	101.0
8	Апас	7967	9213	115.6
9	Арча	22920	23456	102.3
10	Әтнә	2616	2809	107.4
11	Баулы	22668	23373	103.1
12	Балтач	11668	12426	106.5
13	Бөгелмә	30117	30498	101.3
14	Буа	9884	10452	105.7
15	Югары Ослан	24879	24879	100
16	Биектау	31183	29980	96.1
17	Чүпрәле	3051	3051	100
18	Алабуга	11850	11805	99.6
19	Зәй	54468	54859	100.7
20	Зеленодольск	32508	32580	100.2
21	Кайбыч	17773	17773	100
22	Кама Тамагы	10921	10921	100
23	Кукмара	32422	32475	100.2
24	Лаеш	31916	30485	95.5
25	Лениногорск	52123	52024	99.8
26	Мамадыш	77279	77257	100
27	Менделеевск	4658	4658	100
28	Минзәлә	24392	24095	98.8
29	Мөслим	27197	28102	103.3
30	Түбән Кама	46175	46126	99.9
31	Яңа Чишмә	14429	14478	100.3
32	Нурлат	99211	99591	100.4
33	Питрәч	17003	17204	101.2
34	Балык Бистәсе	55084	55175	100.2
35	Саба	28346	28346	100
36	Сарман	8798	9139	103.9

1	2	3	4	5
37	Спас	20050	20083	100.2
38	Тәтеш	27143	14655	100
39	Тукай	14213	14655	103.1
40	Теләче	12999	13131	101.0
41	Чирмешән	36373	36373	100
42	Чистай	13592	13570	99.8
43	Ютазы	9044	9072	100.3
44	Казан шәһәре	885	3522	398.0
Барлыгы:		1226413	1236256	100.8

2009 елның 1 гыйнварына башка категория җирләрдә 10481 гектар мәйданда урман үскән. Әлеге урманнарның иң зур өлеше төрле авыл хуҗалыгы формированиеләрендә исәпләнә, алар үзгәртеп корылган, ә администрацияләү хосусый яки башка юридик затларга тапшырылган. Элеккеге колхозларда исәпләнгән урман кишәрлекләренең бер өлеше урман фонды җирләренә кертелгән. Апас (15,6 процентка арткан), Әтнә (7,4 процентка арткан), Балтач (6,5 процентка арткан), Буа (5,7 процентка арткан) районнарында урман фонды мәйданнарының кисәк артуы шуннан килә, биредә урманнар күп түгел, әмма алга киткән авыл хуҗалыгы хисабына авыл хуҗалыгы биләмәләреннән файдаланучылар күп. Казан шәһәрендә яшәүчеләр саны арту шәһәр чикләренең артуына һәм шәһәр чикләрендәге урман фонды җирләренең, шәһәр белән турыдан-туры чиктәш Биектау (3,9 процентка) һәм Лаеш (4,5 процентка) районнарындагы урман фонды җирләре мәйданын киметү хисабына, 2637 гектарга артуына китергән.

1.4.2. Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар мәйданының элеккеге Урман планы күрсәткечләренә мөнәсәбәтле рәвештә бүленүе турында мәгълүмат

Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнарның гомуми мәйданы 3727 гектар тәшкил итә.

Иң зур өлешен 3547 гектар мәйданлы «Лебяжье» шәһәр урманы биләп тора. Казан шәһәре читендәге урман кишәрлеге бер үк вакытта җирле әһәмияттәге МСТТ булып тора. Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата «Лебяжье» шәһәр урманының мәйданы, аерым урман кишәрлекләрен Казан шәһәре җирләренә күчерү хисабына, 96,4 процент тәшкил итә.

Буа шәһәре читендә һәм Зеленодольск шәһәре читендә урнашкан урман кишәрлекләренең мәйданнары, тиешенчә, 39 гектар һәм 141 гектар, элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата үзгәрешсез.

1.4.3. Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар мәйданының элеккеге Урман планы күрсәткечләренә мөнәсәбәтле рәвештә бүленеше турында мәгълүмат

Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан гомуми мәйданы 1691 гектардагы урман кишәрлекләре Мари урманчылыгына карый. Мари урманчылыгының гомуми мәйданы 26455 гектар тәшкил итә. Урманчылык территориясенең 93 проценттан артык өлеше Мари Иле Республикасы чикләрендә һәм 7 проценты ТР чикләрендә урнашкан. Казан шәһәре читендә 960 гектар, Биектау районында 186 гектар, Лаеш районында 545 гектар мәйданда урманнар урнашкан. Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан, муниципаль берәмлекләргә бүленгән урманнарның мәйданы элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата – үзгәрешсез.

1.4.4. Махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар мәйданының элеккеге Урман планы күрсәткечләренә мөнәсәбәтле рәвештә бүленеше турында мәгълүмат

Республика территориясендә федераль әһәмияттәге ике МСТТ бар, алар биш муниципаль берәмлектә урнашкан.

3 нче таблицада МСТТ җирләрендә урнашкан урманнарның административ районнар буенча бүленеше турында мәгълүмат һәм элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата нисбәте күрсәтелде.

3 нче таблица

МСТТ җирләрендә урнашкан урманнарның административ районнар буенча бүленеше һәм элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата нисбәте

Т/с	Административ район	2009 елның 1 гыйнварына гомуми мәйданы, гектар	2018 елның 1 гыйнварына гомуми мәйданы, гектар	Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата нисбәте, процент
1	2	3	4	5
1	Алабуга	8999	9240	102,3
2	Зеленодольск	5921	5921	100
3	Лаеш	4170	4170	100
4	Менделеевск	-	20	-
5	Тукай	9539	9373	98,3
	Барлыгы:	28629	28724	100,3

МСТТ җирләре чикләрендә гомуми мәйданы 11401 гектар «Идел-Кама» ДТБТ урнашкан, шул исәптән Зеленодольск районында 5921 гектар (100 процент) һәм Лаеш районында 4170 гектар яки элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата – 100 процент. Тыюлык составына керүче 1310 гектар мәйданлы сусаклагыч акваториясен исәпкә алып, 2018 елның 1 гыйнварына тыюлыкның ДУР белешмәләренә кертелмәгән гомуми мәйданы 11401 гектар тәшкил итә, ул 2019 елның 1 гыйнварына ДУР төзелгәндә исәпкә алыначак.

«Түбән Кама» милли паркы 18633 гектар мәйдан били, ул элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата 100,5 процент тәшкил итә, шулардан Алабуга районында – 9240 гектар (102,3 процент), Тукай районында – 9373 гектар (98,3 процент) һәм Менделеевск районында – 20 гектар. 2013 елда милли парк чикләрен билгеләү эшләре барышында муниципаль берәмлекләр буенча урман кишәрлекләренең бүленеше тәгаенләштерелде һәм 18398 гектар мәйданы билгеләнде. ТР Арбитраж суды карары нигезендә милли паркның мәйданы 2015 елда – МСТТ составына «КАМАЗ» ҖЧҖнең элеккеге җирләрен кертү хисабына 188 гектарга, 2017 елда 43 гектарга арткан. Шул рәвешле «Түбән Кама» милли паркының гомуми мәйданы 2009 - 2018 елларда 95 гектарга арткан.

1.5. Башлангыч белешмәләр алу чыганаклары турында мәгълүмат

Чираттагы 2019 - 2028 еллар чорына Татарстан Республикасы Урман планы эшләгәндә кулланылган башлангыч белешмәләр алу чыганаклары турында мәгълүмат Татарстан Республикасы Урман планына 2 нче кушымтада бирелде.

1.6. Урманнар үсә торган районнарга бүленеш

Урманнар үсә торган районнарга бүленеш – урманнарны табигый шартлары белән аерылып торган, урман хасил итүче токымнарның таралуын, урманнарның төрләрен, составын, урманнарның җитештерүчәнлеген һәм урман торгызу эшләрен билгели торган өлешләргә территориаль бүленеше. Урман үсә торган районнарга бүленеш урман хуҗалыгы җитештерүен махсуслаштыру һәм зональ-типологик нигездә аны оештыру өчен табигый нигез буларак урман үсемлекчелегенең географик төрлелеген һәм аның тереклек итү шартларын күрсәтә. Ул территорияләр бүленешенең түбәндәге өстәмә кече дәрәҗәләрен үз эченә ала: зоналар һәм районнар. Аның максаты – урманнарның һәм урман хуҗалыгының урнашуында зона үзенчәлекләрен исәпкә алу.

РФ ТРЭМның «РФ урман үсү зоналары исемлеген һәм РФ урманлы районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерыгы белән расланган урманлы районнарга бүленеш нигезендә ТР территориясе РФ Европа өлешенең урман-дала районына һәм ылыслы-

киң яфраклы зонаның РФ Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районына кертелгән. Урман районнарының визуаль чиге Идел, Кама, Шилнә елгалары буйлап уза, республиканы көнбатыштан көнчыгышка таба су ярдәмендә урман районнарына бүлә.

РФ Европа өлешендәге урман-дала районында – 821,8 мең гектар урман яки республика урманнарының гомуми мәйданының 64,6 проценты, РФ Европа өлешенең ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районында – 449,2 мең гектар урман (35,4 процент). Урман-дала районында агач материалының гомуми запасы 129708,2 мең куб.метр (61,1 процент) тәшкил итә, бу исә ылыслы-киң яфраклы урманнар районы запасын арттыра, ул 82630,9 мең куб.метр яки гомуми запастан 38,9 процентны тәшкил итә.

Республикада саклаучы урманнарның гомуми мәйданы – 605,9 мең гектар, ул төбәктәге урманнарның 47,7 процентын тәшкил итә. Саклаучы урманнарның шактый зур мәйданда булуы барлык республика буенча таралып урнашкан аерым-аерым торучы, эрозиягә каршы көрәш функцияләрен үтәүче һәм кырларны коры җилләрдән һәм дымны тиз югалтудан саклаучы урман кишәрлекләренең (кечкенә урманнар) күп санда булуы, үсеш алган автомобиль юллары челтәре, авыл җирлекләренең күпсанлы төркемнәре, шулай ук федераль дәрәҗәдәге Идел, Кама, Нократ кебек елгаларга керә торган күләмле гидрология фонды белән аңлатыла. РФ Европа өлешенең ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районында саклаучы урманнар 59,9 процент тәшкил итә, ул РФ Европа өлешенең урман-дала районындагы саклаучы урманнарның гомуми өлеше артуга китерә – төбәктәге урманнарның гомуми мәйданында – 41,0 процент. Моңа Татарстанның төньяк өлешендәге федераль әһәмияттәге ике МСТТ, шулай ук республика башкаласына якында кулланыш урманнары булмаган Шәһәр яны, Зеленодольск урманчылыкларының урнашуы сәбәпче.

Резерв урманнарына кертелгән урманнар республикада юк.

Урманлы мәйдан районнарга бүленми диярлек һәм республика буенча уртача алганда 93,6 процент тәшкил итә. Урманлы мәйданнарның иң аз өлеше «Идел-Кама» ДТБТында урнашкан (81,1 процент), чөнки тыюлык составына акватория керә, урманчылыклар арасында урманлы мәйданнарның иң аз өлеше – Әлмәт урманчылыгында (85,5 процент), бу хәл төбәктәге нефть чыгару комплексында линияле объектлар челтәренең үсеш алуына бәйле. Урманлы мәйданнарның иң зур өлеше Кама урманчылыгында (97,2 процент) урнашкан, әлеге урманчылык Кама елгасы буйлап тоташ урман биләмәләреннән тора.

Урманнарның урманлы районнар һәм урман үсү зоналары буенча бүленеше Татарстан Республикасы Урман планына 3 нче кушымтада бирелде.

1.7. Гамәлдәге бүленешкә анализ һәм урманнар мәйданын һәм урманнар составын максатчан билгеләнеше һәм саклаучы урман категорияләре буенча бүлү динамикасы

ТР урманнары максатчан билгеләнеше буенча саклаучы һәм эксплуатация урманнарына бүленгән. Татарстанда резерв урманнары юк. Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы белешмәләре белән чагыштырганда, мәйданнарның максатчан билгеләнеш төрләре һәм саклаучы урман категорияләре буенча бүленеше, барлыкка килгән үзгәрешләр турында тулырак мәгълүмат Татарстан Республикасы Урман планына 4 нче кушымтада бирелде.

Республикадагы барлык урманнарның гомуми мәйданы 1271,0 мең гектар тәшкил итә, алар арасында саклаучы урманнар – 605,9 гектар (47,7 процент), эксплуатация урманнары өлеше 665,1 мең гектар яки төбәктәге урманнарның барлык мәйданының 52,3 процентын тәшкил итә.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы белешмәләре буенча төбәктәге барлык урманнарның мәйданы 1271,1 мең гектар тәшкил итә, 2018 ел белешмәләре белән чагыштырганда мәйданнар аермасы 0,1 мең гектар, бу түбәндәге сәбәпләр буенча килеп чыга:

1. РФ Хөкүмәте карары нигезендә автомобиль юлларын реконструкцияләү һәм нефть эшкәртү комплексы объектларын һәм нефть химиясе заводлары төзү максатларында Кама, Түбән Кама урманчылыклары составыннан 0,2 мең гектар мәйдандагы урман фонды җирләре сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшыру, телевидение, информатика, космос эшчәнлеген тәэмин итү җирләренә, оборона, куркынычсызлык җирләренә һәм башка махсус билгеләнештәге җирләргә күчерелде.

2. Чикләрне тәгаенләү нәтиҗәсендә һәм ТР Арбитраж суды карары нигезендә «Түбән Кама» милли паркының мәйданы 0,1 мең гектарга артты.

Төбәктәге саклаучы урманнарның мәйданы 23,2 мең гектарга яки урманнарның барлык мәйданында 1,9 процентка артты. Төбәктә су объектлары һәм автомобиль юллары челтәрләре киң, шуңа бәйле рәвештә, 2009 елдан башлап урманнарны тәртипкә китерү эшләрен уздырган чорда, урманнарның гомуми мәйданы 45,0 мең гектар булган бер өлеше Су саклау зоналарында урнашкан урман категориясенә кертелде һәм гомуми файдаланудагы тимер юллар, гомуми файдаланудагы федераль автомобиль юллары, гомуми файдаланудагы, РФ субъектлары мөлкәтендә торучы автомобиль юллары буйлап урнашкан Саклаучы урман полосалары категориясенә кертелгән урманнарның мәйданы 19,8 мең гектарга артты. Саклаучы урманнарның әлеге категорияләрен бүлеп чыгару эксплуатация урманнарының 23,3 мең гектарга кимүенә китерде. Нәкъ шушы сәбәпле Дәвалау-савыктыру җирлекләренең һәм курортларның санитар саклау (тау-санитар) округларының беренче, икенче һәм өченче зоналарында урнашкан урман категорияләренә кертелгән урманнар – 0,4 мең гектар, Эрозиягә каршы урманнар – 1,9 мең гектар, Дала, ярым-дала, урман-дала, урман-

тундра зоналарында, далаларда, тауларда урнашкан урманнар – 21,2 мең гектар, Су объектлары буйлап урнашкан тыюлык урман полосалары – 5,4 мең гектар, балыкларның уылдык чәчү урыннарын саклаучы урман полосалары 14,2 мең гектар кимеде.

МСТТ урнашкан урман категориясенә кертелгән урманнарның гомуми мәйданы 29,6 мең гектар били. Урманнарның иң күп өлеше (97,0 проценты) федераль әһәмияттәге Идел-Кама ДТБТ һәм «Түбән Кама» милли паркы чикләрендә урнашкан, 3,0 проценты – урман фонды җирләрендәге төбәк әһәмиятендәге МСТТ чикләрендә.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата категорияләрнең мәйданы 1,0 мең гектарга арткан. Моңа «Түбән Кама» милли паркы мәйданы чикләрен тәгаенләштерү һәм су баса торган болыннарны кертү хисабына 0,1 мең гектарга арттыру сәбәп булып тора, бу хакта элегрәк әйтеп үтелде. Шулай ук Буа урманчылыгы урман фонды җирләре составында ТР Министрлар Кабинетының 2014 елның 22 апрелендәге 266 номерлы карары нигезендә 0,9 мең гектар мәйданлы «Маршалл тавыгы яшәү урыны» төбәк әһәмиятендәге табигать ядкәре аерып чыгарылды, урман кишәрлекләре МСТТ урнашкан урман саклык категориясенә кертелде, чөнки МСТТ оештырылганчы урман кишәрлекләре эксплуатация урманнарына карый иде.

13,8 мең гектар мәйданда фәнни яки тарихи әһәмияткә ия булган урманнар бүлеп чыгарылды, барлык урман кишәрлекләре дә урман фонды җирләрендә урнашкан, элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы белешмәләре белән чагыштырганда, категория мәйданы 0,4 мең гектарга артты. Әлеге саклык категориясенә кертелгән урманнарның артуы Зәй урманчылыгында «Борков дачасы» табигать ядкәре мәйданы чикләрен тәгаенләштерү хисабына барлыкка килде, нәтиҗәдә МСТТ 1,0 гектарга артты. Эксплуатация урманнарының бер өлеше, ТАССР Министрлар Советының 1991 елның 23 июлендәге 313 номерлы карары нигезендә, Зәй урманчылыгында 9 гектар бүлеп чыгарылган «Язгы адонисны саклау буенча Өргәнче ботаник заказнигы» ДТЗ чикләрендә урнашкан урман кишәрлекләре һәм, ТР Министрлар Кабинетының 1997 елның 15 сентябрендәге 698 номерлы карары нигезендә, Арча урманчылыгында 407 гектарда бүлеп чыгарылган «Аю урманы» табигать ядкәре Фәнни яки тарихи әһәмияткә ия булган урманнар категориясенә кертелде.

Торак пунктлар – Казан шәһәре («Лебяжье» шәһәр урманы), Буа шәһәре, Зеленодольск шәһәре җирләрендә урнашкан урманнар Шәһәр урманнары саклаучы категориясенә кертелде. Шәһәр урманнарының гомуми мәйданы 3,7 мең гектар тәшкил итә. 2009-2018 еллар чорында шәһәр урманнарының мәйданы Казан шәһәре Башкарма комитетының «Лебяжье» шәһәр паркы карый торган Тышкы төзекләндерү комитеты МКУ тарафыннан җирле әһәмияттәге МСТТ составыннан «Лебяжье» шәһәр урманы

урманнарының 0,2 мең гектар мәйданлы бер өлешен бүлеп чыгару хисабына кимеде.

Татарстан Республикасында Урман-парк зоналары һәм Яшел зоналар 1945-1986 елларда ТАССР Министрлар Советы карарлары нигезендә зур торак пунктлар тирәли урман фонды җирләрендә һәм оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә бүлеп чыгарылган. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты боерыклары нигезендә, 2010 елдан башлап, урман фонды җирләрендә урнашкан Урман-парк зоналарының һәм Яшел зоналарның чикләре һәм мәйданнары үзгәрешләргә дучар булды, тулырак мәгълүмат 4 нче таблицада бирелде. Урманнарның максатчан билгеләнеше буенча бүленеше, МСТТ урнашуы буенча 2 нче карта-схема Татарстан Республикасы Урман планына 1 нче кушымтада күрсәтелде.

4 нче таблица

Урманнарның бүленеше, Урман-парк зоналарына, Яшел зоналарга кертелгән урманнарның мәйданнарын үзгәртү динамикасы турында мәгълүмат

Мәйданы, га

№	Урманчылык, урман паркы	2009 елның 1 гыйнварына		2018 елның 1 гыйнварына		2009-2018 еллар чорына үзгәрешләр (+/-)		Яшел зоналарны һәм Урман паркы зоналарын бүлеп чыгару, аларның чикләрен һәм мәйданын үзгәртү нигезләре
		Урман-парк зоналары	Яшел зоналар	Урман-парк зоналары	Яшел зоналар	Урман-парк зоналары	Яшел зоналар	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар								
1	Әгерҗе	219	0	219	0	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1960 ел, 30 апрель, 264 нче карары
2	Азнакай	1533	3191	1533	3191	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1968 ел, 6 август, 30 нчы карары;
3	Әлмәт	13473	0	1347 7	0	+ 4	0	ТР Министрлар Кабинетының 2016 ел, 26 апрель, 714-р боерыгы
4	Баулы	1119	2813	1119	2813	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1968 ел, 26 август, 30 нчы карары;
5	Болгар	0	2170	0	2170	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1960 ел, 30 апрель, 264 нче карары

1	2	3	4	5	6	7	8	9
6	Бөгелмә	4313	0	4313	0	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1968 ел, 6 август, 30 нчы карары.
7	Буа	614	0	614	0	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1960 ел, 30 апрель, 264 нче карары
8	Алабуга	3141	0	3141	0	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1960 ел, 30 апрель, 264 нче карары
9	Зәй	0	3897	0	4165	0	+ 268	ТАССР Министрлар Советының 1960 ел, 30 апрель, 264 нче карары; ТР Министрлар Кабинетының 2018 ел, 27 гыйнвар, 165-р боерыгы; ТР Министрлар Кабинетының 2018 ел, 26 февраль, 399-р боерыгы
10	Зеленодольск	13061	1189 7	1278 5	11616	- 276	- 281	ТАССР Министрлар Советының 1968 ел, 6 август, 30 нчы карары; ТР Министрлар Кабинетының 2016 ел, 13 апрель, 638-р боерыгы
11	Кама	802	1787	802	1787	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1960 ел, 30 апрель, 264 нче карары
12	Лаеш	0	2145 8	1431	21458	+143 1	0	ТР Министрлар Кабинетының 2011 ел, 18 апрель, 543-р боерыгы; ТР Министрлар Кабинетының 2016 ел, 29 март, 514-р боерыгы; ТР Министрлар Кабинетының 2016 ел, 13 апрель, 646-р боерыгы;
13	Лениногорск	988	1740	988	1740	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1968 ел, 06 август, 30 нчы карары
14	Мамадыш	325	0	325	0	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1960 ел, 30 апрель, 264 нче карары

1	2	3	4	5	6	7	8	9
15	Минзәлә	658	544	658	544	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1960 ел, 30 апрель, 264 нче карары
16	Түбән Кама	3420	1055	3420	1055	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1968 ел, 26 август, 30 нчы карары
17	Идел буе	5072	4328	5351	4610	+ 279	+ 282	ТАССР Министрлар Советының 1968 ел, 26 август, 30 нчы карары; ТР Министрлар Кабинетының 2016 ел, 13 апрель, 638-р боерыгы; ТР Министрлар Кабинетының 2017 ел, 19 июнь, 1329-р боерыгы
18	Шәһәр яны	28730	0	2731 3	0	- 1417	0	ТАССР Министрлар Советының 1968 ел, 26 август, 30 нчы карары; ТР Министрлар Кабинетының 2011 ел, 18 апрель, 543-р боерыгы; ТР Министрлар Кабинетының 2016 ел, 29 март, 514-р боерыгы; ТР Министрлар Кабинетының 2016 ел, 13 апрель, 646-р боерыгы; ТР Министрлар Кабинетының 2017 ел, 3 август, 1872-р боерыгы;
19	Тәтеш	0	522	0	522	0	0	ТАССР Министрлар Советының 1960 ел, 30 апрель, 264 нче карары
20	Урман фонды җирләрендә барлыгы	77468	5540 2	7748 9	55671	+ 21	+ 269	-
Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар								
21	Мари	595	961	595	961	0	0	РСФСР Министрлар Советының 1960 ел, 12 март, 1294-р боерыгы
22	ТР буенча барлыгы	7806 3	5636 3	7808 4	56632	+ 21	+ 269	-

Урманчылыкларда Урман паркы һәм Яшел зоналарның мәйданын һәм чикләрен үзгәрткәндә проект документациясе төзелде, ул ТР дәүләт хакимиятенең башкарма һәм карар чыгару органынараслауга җибәрелер алдыннан тиешле рәвештә Урман хуҗалыгы федераль агентлыгында килештерелде. Урман паркы зоналарының һәм Яшел зоналарның чикләрен үзгәртү федераль һәм төбәк инвестиция проектларын гамәлгә ашыру, шулай ук җирләрне алга таба торак пунктларына кертү максатында башкарылды.

2010 - 2018 елларда Урман паркы зоналарының һәм Яшел зоналарның чикләре Әлмәт, Азнакай, Зәй, Зеленодольск, Лаеш, Түбән Кама, Шәһәр яны, Идел буе урманчылыклары үзгәртелде. Әлмәт, Лаеш, Шәһәр яны урманчылыкларында Урман паркы зоналары һәм Яшел зоналар составына керүче компенсация кишәрлекләрен сайлаганда, аларның мәйданы Урман паркы зоналары һәм Яшел зоналар составыннан чыгарыла торган кишәрлекләрнең мәйданнары артуга китерде. Шул сәбәпле Урман паркы зоналарына кертелгән урманнарның мәйданы – 21 гектарга, Яшел зоналарга кертелгәннәренең мәйданы 1 гектарга артты.

1990 елда Зәй урманчылыгы территориясендә Кама Аланы поселогы янәшәсендә төзелә торган Татарстан атом электр станциясенә техник хезмәт күрсәтү максатларында Зәй шәһәре – Кама Аланы поселогы тимер юлы төзелде. 1993 елда Зәй урман хуҗалыгында урманнарны тәртипкә китерү нәтиҗәсендә тимер юлның һәр ягы буйлап 500 метр киңлегендә гомуми мәйданы 2639 гектарлы урман полосалары, шул исәптән элегрәк Яшел зоналар категориясендә торган урманнарның бер өлеше – 268 гектар (Зәй кишәрлеге урманчылыгының 2, 8, 9, 17 квартал өлешләре) – урманнарның Тимер юллар буендагы саклагыч полосалар категориясенә кертелде. Җәмәгатьчелек фикере басымы астында Татарстан АЭС төзелеше туктатылды, тимер юл полотносы эксплуатациягә тапшырылганчы ук сүтелде.

Зәй шәһәре-Кама Аланы ш.т.п. тимер юлы булмауга бәйле рәвештә, Зәй урманчылыгының элегрәк «Тимер юллар буендагы саклагыч полосалар» буларак бүлеп чыгарылган урманнарын, шул исәптән Зәй шәһәре тирәли Яшел зоналарга кертелгән 268 гектар мәйданлы урман кишәрлекләрен, 2016 елның 20 июнендәге 1 нче киңәшмәнең беркетмәсендә әлеге урман кишәрлекләрен, урманнарның тимер юллар буендагы саклагыч полосалар бүлеп чыгарылганчыга кадәр (1985 елда урманнарны тәртипкә китерү белешмәләре буенча), саклагыч категориягә кертү турында карар кабул ителде.

Төбәктә урманлы мәйданнар 1188,6 мең гектар тәшкил итә, элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда республиканың урман үсә торган җирләре 8,2 мең гектарга яки 0,69 процентка артты, шул рәвешле ТРда урман үсә торган җирләрнең гомуми мәйданы 17,48 процент тәшкил итә.

2009-2018 елларда урман культураларының мәйданы 2,2 процентка (7,0 мең гектарга) артты, күп очракта бу тоташмаган урман культураларын

урманлы мәйданга күчерү хисабына башкарылды. Шулай ук 1,1 мең гектар һәлак булган үсентеләр мәйданының һәм агачлар киселгән урыннарның 1,9 мең гектарга артуы күзәтелә, әлеге хәлләр 2010 елгы корылыктан соң уздырылган санитария таләпләрен саклау максатларында мәҗбүри интенсив агач кисүләр белән бәйләп аңлатыла. Әрәмәлек мәйданнарын урманлы мәйданнарга кертү нәтиҗәсендә ачык һәм ташландык урыннарның мәйданы 1,3 мең гектарга кимеде.

Саклаучы (яр-сыза, кыр саклагыч) урманнар утыртканда, ябык тамыр системалы үсентеләр куллану тамырлану дәрәҗәсенең уртача нормадан югарырак булуын гарантияли, киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булганда төбәктә урманнар артачак һәм 2029 ел азагына 17,6 процент тәшкил итәр дип күздә тотыла.

Тулаем алганда, төбәктә саклагыч урманнар зур әһәмияткә ия, чөнки төбәктә агач материалы әзерләү максатларында арендага алучылар тарафыннан урманнардан файдалану киң таралыш тапмаган, ә зур автомобиль юллары челтәре, күпсанлы торак пунктлар, үсеш алган авыл хуҗалыгы һәм сәнәгать төбәкнең гомуми экологик фонына зур басым ясый һәм якын киләчәктә саклаучы урманнарның мәйданнарын киметү мөмкин түгел.

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда Урман паркы зоналарының һәм Яшел зоналарның чикләрен, әлеге категория урманнарының гомуми мәйданнарын киметмичә, тагын үзгәртергә туры киләчәк, чөнки гамәлдәге законнар нигезендә Урман паркы зоналарында һәм Яшел зоналарда планлаштырылган барлык федераль һәм төбәк инвестиция программаларын гамәлгә ашыру мөмкин түгел.

1.8. Махсус сакланучы табигать территорияләре чикләрендә урнашкан урманнар турында мәгълүмат

МСТТ урнашкан урманнарның хокукый режимы Россия Федерациясе Урман кодексының (алга таба – РФ УК) 103 статьясы нигезендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә. МСТТ урманнарын үзләштерү биотөрлелекне, тирәлек хасил итү, су саклау, саклау, санитария-гигиена, савыктыру һәм файдалы башка функцияләрне саклау максатларында, мондый файдалануны саклаучы урманнарның максатчан билгеләнеше һәм алар башкара торган файдалы функцияләр белән бергә гамәлгә ашыру мөмкинлеге шартын үтәп, бер үк вакытта урманнардан файдаланып гамәлгә ашырыла. РФ ТРЭМның 2007 ел, 16 июль, 181 нче боерыгы нигезендә «МСТТ урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яңадан торгызу үзенчәлекләре» расланды.

Төбәктә МСТТ оештыруның һәм аларның эшләвенең төп максаты флора һәм фаунаның биологик күптөрлелеген, табигый системаларны, аларның төп биологик функцияләрен төгәл итеп һәм билгеле бер территория кишәрлегендә саклаудан гыйбарәт. МСТТ комплексын оештырудан тыш,

әлеге максатка ирешү өчен Татарстан Республикасында даими рәвештә Кызыл Китап нәшер ителә. Сирәк төрләрне саклауга һәм ачыклауга юнәлдерелгән берничә экспедиция проектын гамәлгә ашыру барышында 2016 елда Татарстан Республикасының өченче Кызыл Китабы дөнья күрде һәм аңа 612 төр кертелде. Шуларның 224е – хайваннар, 340ы – үсемлек, 48е – гөмбә.

Үсемлекләрнең һәм хайваннарның сирәк төрләренең төп өлеше республиканың барлык территориясендә булдырылган МСТТ чикләрендә күзәтелә.

Татарстан Республикасында федераль әһәмияттәге МСТТ чикләрендә урнашкан урманнарга Идел-Кама дәүләт табигать биосфера тыюлыгының һәм «Түбән Кама» милли паркының 28724 гектар мәйдандагы урманнары кертелгән. Күрсәтелгән объектлар РФ ТРЭМ карамагында тора.

2 федераль МСТТннан тыш, республика урманнары чикләрендә төрле профильле төбәк МСТТ челтәре оештырылды. Урман фонды җирләре чикләрендә урнашкан МСТТ 14136,1 гектар мәйданда – 24 дәүләт табигать тыюлыгы, 15069,08 гектар мәйданлы 30 табигать ядкаре кертелде.

Төбәк әһәмиятендәге МСТТ исемлегенә кертү өчен урман фонды җирләре составында проектлана торган урман кишәрлекләренең исәбе – 10 данә, гомуми мәйданы – 6844,8 гектар.

Шулай ук республикада 6 данә күләмендә, гомуми мәйданы 226 070 гектарлы Дәүләт аучылык тыюлыклары оештырылды, алар аучылык фаунасының тереклек итү урыннарын саклау, шулай ук кыргый хайваннарның исәбен арттыру максатларында булдырылды. Аучылык тыюлыкларына караган урман фонды җирләре чикләрендә урнашкан урманнарның мәйданы – 70 985,2 гектар, ул төбәктәге урманнарның гомуми мәйданының 5,6 процентын тәшкил итә.

Казан шәһәре чикләрендә мәйданы 3547 гектарлы «Лебяжье» шәһәр урманы урнашкан, шундагы мәйданның 3299 гектары җирле әһәмияттәге «Лебяжье» шәһәр паркы МСТТ кертелгән, ә 25 гектары төбәк әһәмиятендәге «Дубки массивы» табигать ядкаренә карый.

Идел-Кама тыюлыгы территориясе биотөрлелеге белән сыйфатлана, анда Идел аръягы урман экосистемаларының барча спектры бар – ылыслы, катнаш һәм киң яфраклы урманнар, үләнле һәм сфагнумлы сазлыклар, комлы дала фрагментлары, урман күлләренең, кече елгаларның, шулай ук хәзерге вакытта Идел һәм Кама елгаларында җайга салынган төче су экосистемалары.

Идел-Кама тыюлыгы территориясендә барлыгы лимфа тамырлы 830 үсемлек теркәлгән, мүкләр – 170, суүсемнәр – якынча 600, лишайниклар – 240, гөмбәләр – 810, имезүчеләр – 56, кошлар 230 (шул исәптән якынча 140 – оя коручы), сөйрәлүчеләр – 6, җир-су хайваннары – 10, балыклар – 40 төр.

Тыюлык ике административ районда урнашкан аерымланган ике кишәрлектән тора. Раифа кишәрлеге (Зеленодольск районы) – көньяк тайга урыны, кайбер өлешләрендә үсемлекләрнең дала төрләре аларны кысрыклап

чыгара бара. Күп төрле нарат урманнары, имәнлекләр, катнаш урманнар, юкәлекләр, каенлыклар, усаклыклар, тугайда үсә торган зирек урманнары бар. Саралы кишәрлеге (Лаеш районы) – Идел һәм Кама елгалары тоташкан урында барлыкка килә торган урында табигый урман биләмәсе, нарат һәм юкә урманнарыннан һәм зур булмаган дала үсемлекләре кишәрлекләреннән тора («Лысая гора»).

Тыюлык режимын тәэмин итү өчен тыюлык тирәли ТР Министрлар Кабинетының 1995 ел, 21 июнь, 407 нче карары нигезендә саклык зонасы оештырылган. Тыюлыкның саклык зонасы 2 км кадәр ераклыкка җәелгән, саклык зонасы чикләренең тасвирламасы Идел-Кама Дәүләт табигать тыюлыгы турында нигезләмәдә бәян ителә.

2013 елда, 20 елга беренче мәртәбә, урманнарны тәртипкә китерү эшләре кысаларында тыюлык территориясендә урманнарның сан һәм сыйфат күрсәткечләре тәгаенләштерелде, гомуми запаслар һәм токымнар буенча урманнарның бүленеше турында мәгълүмат яңартылды.

Тыюлыкның гомуми мәйданы 10,1 мең гектар тәшкил итә, шуның урманлы мәйданы 9,2 мең гектар яки Татарстан территориясенең урманлы барлык мәйданының 0,8 процентын тәшкил итә. Урманлы җирләр мәйданыннан ылыслы урманнар өлешенә – 48,4 проценты, яфраклы йомшак токымнар өлешенә 50,0 проценты туры килә. Ләкин тыюлыкта агач күләменең гомуми запасы 3089,6 мең м³ була торып, ылыслы токымнар өлешенә 1644,9 мең куб.метр (53,2 проценты) туры килә, шуның 99,2 проценты наратка туры килә. Йомшак яфраклы токымнардан агач материалы запасы буенча юкә өстенлек итә – 873,9 мең куб.метр

Яшь төркемнәре буенча мәйданнарның бүленеше түбәндәгечә: яшь агачлар мәйданның 1 процентыннан азрак өлешен били, урта яшьтәге агачлар – 16,4 процент, өлгереп килүчеләр – 14,7 процент, өлгергән һәм картайган – 68,9 процент. Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы белешмәләре белән чагыштырганда (яшь агачлар – 17,9 процент, урта яшьтәге – 54,0 процент, өлгереп килүче – 9,7 процент, өлгергән һәм картайган – 18,4 процент), агачларның уртача яше кисәк үсеп китүе күзәтелә, ул хәзерге вакытта 105 ел тәшкил итә, бу исә 2013 елда урманнарны тәртипкә китерү материалларында күрсәтелгән тыюлык режимын тайпылмыйча үтәү нәтиҗәсе булып тора.

2017 елда Татарстан Республикасы Хөкүмәте ярдәмендә, Россия Федерациясе ТРЭМ белән берлектә, ак барс популяциясен торгызу максатларында ак барсларны үрчетү һәм үстерү буенча төбәкара үзәк оештырылырга тиешле урын билгеләнде, ул Идел-Кама тыюлыгының Саралы кишәрлеге булды, автомобиль юлларыннан һәм торак пунктлардан ерак тора, шуңа бәйле рәвештә антропоген басымга азрак дучар ителә. Планлаштырыла торган үзәкнең төп максаты яңа туган барслар өчен табигый шартлар тудырудан һәм иректә яшәү өчен кирәкле төп күнекмәләрне тәрбияләүдән гыйбарәт. Красноярск крае Хөкүмәте белән алдан килешү буенча, яшь мәчеләр билгеле бер яшенә җиткәч тереклек итүенең табигый

ареалына – Саян-Шушенск тыюлыгы территориясенә җибәреләчәк. Әлеге максатларга ирешү өчен 2018 елда Кызыл Китапка кертелгән хайванның барлык үзенчәлекләрен һәм гадәтләрен исәпкә ала торган үзәк проектын эшләү планлаштырыла.

«Түбән Кама» милли паркы Татарстан Республикасының төньяк-көнчыгышында Көнчыгыш Кама алды һәм Көнчыгыш Кама аръягы чикләрендә, Кама елгасы һәм аның кушылдыклары булган Тойма, Криуша, Танай, Шилнә үзәнлегендә урнашкан. Паркның төп максаты ТРның уникаль табигать комплексларын, флора һәм типологиясе буенча иң бай урман биләмәләрен һәм тугайлыктагы болын бергәлекләрен саклаудан һәм торгызудан һәм алардан фәнни, рекреация, мәгърифәт һәм мәдәният максатларында файдаланудан гыйбарәт.

Түбән Кама сусаклагычы ярдәмендә милли паркның территориясе мөстәкыйль аерымланган өлешләргә – Алабуга кишәрлеге урманчылыгына һәм Чаллы кишәрлеге урманчылыгына бүленә.

Милли парк территориясендә җирле табигый, тарихи-мәдәни һәм башка үзенчәлекләрне исәпкә алып, дифференциацияләнгән махсус саклык режимы билгеләнгән, аның нигезендә тыюлы, махсус сакланыла торган, рекреацион, хуҗалык билгеләнешендәге тиешле функциональ зоналар бүлеп чыгарылган.

Милли парк составына кертелгән территория чикләрендә түбәндәге табигый-ландшафт комплексларын бүлеп чыгарырга мөмкин: урман биләмәләре – Кызыл Тау (Чаллы кишәрлеге урманчылыгы), Зур Наратлык, Кече наратлык, Танай урманы (Алабуга кишәрлеге урманчылыгы), тугай-болынлы – Кама елгасы тугаенең Алабуга һәм Танай өлешләре (алар тиешле торак пунктлар исеме белән аталган), кече елгаларның үзәннәре һәм торак пунктлар территорияләре.

2016-2017 елларда уздырылган урманнарны тәртипкә китерү (ревизия чоры 24 ел тәшкил итте) милли паркның биоресурслары торышы турында актуаль картинаны күрсәтә. Милли паркның территориясенең 90,3 процентында урман үсә, 16 826 гектар агач материалы запасының 3766,4 мең куб.метры туры килә, бер гектарга уртача запас күрсәткече 326 куб.метр тәшкил итә һәм агач материалы запасының гомуми күләменнән иң зур өлеше наратка туры килә – 72,4 процент. 2009 елда, үсентеләрнең уртача запасы гектарына 232 куб.метр булганда, нарат милли парктагы агач материалы күләменең 60 процентын алып тора иде, агачларның уртача яше – 78 ел, тыюлык режимын саклаган очракта милли парктагы агач материалы күләмен алга таба үстерү турында сүз алып бару мөмкин.

«Махсус сакланучы табигать территорияләре турында» 1995 ел, 14 март, 33-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Махсус сакланучы табигать территорияләренең аерым категорияләренең саклык зоналарын оештыру, аларның чикләрен билгеләү, мондый зоналар чикләрендә җир кишәрлекләрен һәм су объектларын саклау һәм алардан файдалану режимын билгеләү кагыйдәләрен раслау турында»

2015 ел, 19 февраль, 138 нче карары нигезендә «Түбән Кама» милли паркы чикләренә тоташып торучы җир кишәрлекләрендә һәм су өслегендә МСТТ тискәре антропоген йогынтыларны бетерү өчен, шулай ук кыйммәтле культура ландшафтларын һәм табигый комплексларны, микобиотаның, үсемлекләрнең һәм хайваннарның сирәк төрләре яши торган урыннарны, милли парк чикләрендә урнашкан тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне саклау өчен җайга салына торган хуҗалык эшчәнлеге режимы белән саклык зонасын оештыру планлаштырыла.

Милли паркның проектлана торган саклык зонасы «Түбән Кама» милли паркының табигый тышкы чикләрен юдыра торган Түбән Кама сусаклагычы акваториясе өлешләрен һәм башка милекчеләрнең җирләрен үз эченә ала. Проектлана торган саклык зонасының киңлеге милли паркның барча тышкы периметры буйлап 1000 метр тәшкил итә. Шулай ук планлаштырыла торган саклык зонасы составына милли парк эчендәге урыннар да керә: Алабуга урманчылыгы буенча – гомуми мәйданы 318879 кв.метр 50 кишәрлек, Чаллы кишәрлеге урманчылыгы буенча – гомуми мәйданы 448725 кв.метр 110 кишәрлек.

Проектлана торган саклык зонасының мәйданы районнар буенча түбәндәгечә тәшкил итә: Тукай районы – 59409494 кв.метр, шул исәптән эчке кишәрлекләр – 448725 кв.метр 110 кишәрлек; Алабуга районы – 100348360 кв.метр, шул исәптән эчке кишәрлекләр – 318879 кв.метр 50 кишәрлек; Менделеевск районы – 19847326 кв.метр; Түбән Кама районы – 10306793 кв.метр; Яр Чаллы шәһәре – 1943282 кв.метр; Алабуга шәһәре – 12264440 кв.метр; «Түбән Кама» милли паркы буенча барлыгы – 20411969 кв.метр; шулардан су фонды – 75449611 кв.метр.

«Түбән Кама» милли паркының саклык зонасы чикләрен раслау өчен проектны кызыксыну белдергән хакимият һәм җирле үзидарә органнары белән коллегиаль фикер алышулар рәвешендә килештерү процедурасы уздырыла.

МСТТ чикләрендә урнашкан урманнар турында белешмәләр Татарстан Республикасы Урман планына 5 нче кушымтада бирелде.

1.9. Урман планын эшләүнең методологик һәм методик үзенчәлекләре

Татарстан Республикасы Урман планын эшләүнең методологик һәм методик үзенчәлекләре турында мәгълүмат Татарстан Республикасы Урман планына 6 нчы кушымтада бирелде.

II. Элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорда урманнардан файдалануны оештыруга, урманнарны саклау, торгызу буенча чараларның үтәлүенә һәм урманнарның сыйфатламаларын үзгәртүгә бәяләмә

2.1. Урманнардан файдалану төрләре буенча урманнардан файдалануда планлаштырылган күләмнәргә ирешүне бәяләү

Урманнардан хуҗалык тармакларының төрле ихтыяҗларын канәгатьләндерү һәм соралган һәм зарури продуктларны алу максатларында юридик затлар һәм халык тарафыннан файдалану шулай ук урманнарны саклау өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру өчен кирәкле финанс керемнәренең төп чыганаклары булып тора.

Урманнардан файдалану төрләре Россия Федерациясе Урман кодексының 25 статьясында билгеләнгән, төбәктә барлык төрләр буенча диярлек теге яки бу күләмдә урманнардан файдаланыла. Татарстан Республикасы Урман планы гамәленең киләсе чорында түбәндәге төрләр буенча файдалану планлаштырыла: агач материалы әзерләү, агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю, аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, авыл хуҗалыгы алып бару, фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру, рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру, урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү, җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү, урман материалын (үрентеләр, чәчкеннәр) үстерү, җир асты байлыкларын геологик өйрәнү эшләре башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү, сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү, дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Урман кодексының 6 статьясының 2 өлеше нигезендә билгеләнгән башка эшләр.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда урманнардан файдалануның планлаштырылган һәм фактик күләмнәре турында тулырак мәгълүмат Татарстан Республикасы Урман планына 7 нче кушымтада күрсәтелде.

Агач материалы әзерләү максатларында урманнарны арендага алучылар берничә урманчылыкта урнашкан, болар: Әгерҗе, Әлмәт, Зәй, Кызыл Йолдыз.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорга агач материалы әзерләү нәтиҗәсендә урманнардан файдалануның планлаштырылган күләме 22715,7 мең куб.метр тәшкил итте, урманнардан файдалану нәтиҗәсендә әзерләнгән агач материалының фактик күләме – 6871,2 мең куб.метр.

Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю, асылда яңа ел бәйрәмнәре өчен 600 мең данә күләмендә чыршы әзерләү планлаштырылган

иде, 2009 елдан башлап 2017 елга кадәр 252,9 мең төрле эш башкарылды. Агач булмаган урман ресурсларының башка төрләрен җыю һәм сату планлаштырылмады һәм башкарылмады.

Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру 15 урманчылыкта гамәлгә ашырыла, әлеге максатларда урманнардан файдалануның гомуми күләме элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәле вакытында 1331520 гектар яки планлаштырылган 2809304 гектарның 47,4 процентын тәшкил итте. Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру максатларында ел саен файдаланыла торган урманнарның мәйданы арта бара һәм 2017 елда файдалану күләме элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында планлаштырылганның 59,5 процентын тәшкил итте.

Төбәктә авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрне үзләштерү күләме җитәрлек булмауга бәйле рәвештә авыл хуҗалыгын алып бару максатларында урманнардан файдалану күренеше таралмаган. Авыл хуҗалыгын алып бару өчен урманнардан файдалануның иң зур өлеше бары тик күпсанлы умартачылар тарафыннан умартачылык өчен генә файдаланыла. Әлеге эшчәнлек төре буенча урманнардан файдалану күләме элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда 6638,3 гектар яки планлаштырылганның 38,5 процентын тәшкил итте. 2018 елның 1 гыйнварына авыл хуҗалыгын алып бару максатларында файдаланыла торган урманнарның гомуми мәйданы 2054,4 гектар яки урман фонды җирләренең гомуми мәйданының 0,17 процентын тәшкил итә.

Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатларында файдалану 2017 ел белешмәләре буенча 4 урманчылыкта (Зеленодольск, Лаеш, Лубян, Саба) гомуми 74337,8 гектар мәйданда алып барыла, бу исә элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында планлаштырылганнан 6,2 процентка артык, әлеге файдалану төре буенча урманнардан файдалануның гомуми күләме элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда 558682,7 гектар яки планның 79,8 процентын тәшкил итте.

Лубян урманчылыгындагы урман кишәрлекләре көллият студентларына белем бирү процессын оештыру максатларында «Лубян урман-техника көллияте» ДБҺББУга даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылды.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 ел, 20 апрель, 580-р номерлы боерыгы нигезендә, Казан дәүләт аграр университеты студентларына белем бирү базасын оештыру, гамәли дәресләр уздыру, эш күнекмәләре алу максатларында, «Шәһәр яны урман хуҗалыгы» һәм «Саба урман хуҗалыгы» дәүләт учреждениеләре базаларында укыту-тәҗрибә хуҗалыклары оештырылды. Әлеге максатларда Министрлык күрсәтмәсе нигезендә Зеленодольск, Лаеш, Саба урманчылыклары урман кишәрлекләре даими (вакытын чикләмичә) файдалануга тапшырылды, биредә ТР УСОҮ, дендрология бакчасы, шулай ук Татарстан урман сынау станциясе

тарафыннан 1970 елларда нигез салынган агачларны эзлекле кисү буенча сынаулар уздыру өчен урман кишәрлекләре урнашкан.

Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру нигездә зур шәһәр агломерацияләренә якын урнашкан җирләрдә алып барыла (Шәһәр яны, Лаеш, Әлмәт, Түбән Кама, Зеленодольск урманчылыклары). Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда урманнардан файдалануның гомуми күләме 20092,9 гектар булган, бу исә планлаштырылганның 93,6 процентын тәшкил итә.

Урман үсемлекләренең (үрентеләрнең, чәчкеннәрнең), утырту материалының гомуми күләме 237522 мең данә планлаштырылган иде, ләкин фактик күләме 134724,9 мең данә (56,7 процент) генә тәшкил итте, әлеге күләм урман торгызу фондын агач утырту материалы белән тәэмин итү өчен җитәрлек.

Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү эшләре нигездә төбәкнең барлык көньяк-көнчыгыш өлешендә (Азнакай, Әлмәт, Бөгелмә, Зәй, Кәләй, Лениногорск, Нурлат, Чирмешән урманчылыкларында) тизләнеш белән гамәлгә ашырыла. Бу максатларда урманнардан файдалануның гомуми күләме элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда 102073,5 гектар яки планлаштырылганның 309,2 процентын тәшкил итте, ә 2017 елда 12083,5 гектар булды, шулай ук планлаштырылган күләмнең 108,6 процентка артуына китерде.

Сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары һәм терминаллар, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү максатларында урманнардан файдалану күләме 2009-2018 еллар чорында шулай ук планлаштырылган күләмнән 1516,5 процентка артып китте һәм 3760,9 гектар тәшкил итте, ә 2017 ел дәвамында артым дәрәҗәсе элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында планлаштырылганнан 316,2 процентка артты һәм 153,7 гектар тәшкил итте.

Линияле объектлар төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен 62846,5 гектар мәйданда урман файдаланылды, бу исә планлаштырылганның 42,9 процентын тәшкил итә.

Агач материалын һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртү эше элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда 15 гектар мәйданда планлаштырылды, ләкин әлеге чорда файдалану күләме 276,5 гектар яки планлаштырылганның 1843,3 процентын тәшкил итте.

Урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү, җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү, дини эшчәнлек башкару кебек урманнардан файдалану төрләре, РФ УК 6 статьясының 2 өлеше нигезендә билгеләнгән башка төрләр элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында планлаштырылмады, ләкин ул гамәлдә булган чорда гомуми файдалану күләме, тиешенчә, 255,6 гектар, 493,4 гектар, 104,2 гектар, 51083,5 гектар тәшкил итте.

Урманнардан файдалануның гомуми планлаштырыла торган күләме нисбәтен үлчәү берәмлекләре (алга таба – үлч. бер.) төрле булуга бәйле рәвештә фактик күрсәткечләр белән чагыштыру мөмкин түгел, ләкин шунысы тәгаен: бары тик эшчәнлекнең өч төре буенча гына урманнардан файдалануның фактик күләме планлаштырылганнан артып китте.

2.2. Урманнарны фактик үзләштерүгә һәм агач материалы алуның мөмкин булган күләменә анализ

Максатчан билгеләнеш төрләре буенча ТР урманнары эксплуатация һәм саклык урманнарына бүленгән, шуңа күрә төбәк урманнарында агач материалы әзерләү, булган чикләүләргә бәйле рәвештә, агач кисүнең мөмкин булган барлык төрләре буенча алып барыла.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда агач кисү төрләре һәм хуҗалык секцияләре буенча агач материалы алуның фактик һәм мөмкин булган күләме мәгълүматлары Татарстан Республикасы Урман планына 8 нче кушымтада бирелде.

Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында агач әзерләүнең гомуми планлаштырылган күләме 22715,7 мең куб.метр тәшкил итте, агач кисүнең барлык төрләре буенча агач материалы әзерләүнең фактик күләме, шул исәптән урман кишәрлекләрен арендага алучы затлар көче белән, 6871,2 мең куб.м яки агач әзерләүнең гомуми планлаштырылган күләменең 30,2 процентын тәшкил итте. Әзерләнгән агач материалының гомуми күләменнән, өлгергән һәм картайган агачларны кисү барышында – 1917,8 мең куб.метр (планның 13,5 проценты), урманнарны тәрбияләү максатында агач кисүдә – 2055,6 мең куб.метр (планның 33,6 проценты), зарарланган һәм һәлак булган агачларны кискәндә – 2333,0 мең куб.метр (планның 218,9 проценты), урман, урман эшкәртү инфраструктурасы һәм урман инфраструктурасы оештыруга бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә агачларны кискәндә, барлык урманчылыклар буенча 564,8 мең куб.метр (планның 43,7 проценты) әзерләнде.

Әзерләнгән агач материалының гомуми планлаштырылган күләменнән, өлгергән һәм картайган агач кисү барышында 14237,9 мең куб.метр әзерләү планлаштырылды, агач әзерләүнең фактик күләме 1917,8 мең куб.метр яки өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә файдалану өчен исәпләнгән диләнке мәйданының 13,5 процентын тәшкил итте. Өлгергән һәм картайган агачларны кисү барышында әзерләнгән агач материалының гомуми күләменнән ылыслылар өлешенә 216,6 мең куб.метр туры килә, исәпләнгән диләнкене үзләштерү мәйданы – 33,6 процент, яфраклы каты агач материалы әзерләү күләме 46,7 мең куб.метр тәшкил итә, бу исәпләнгән диләнкенең 4,9 проценты дигән сүз, яфраклы йомшак агач материалын әзерләү күләме – 1654,5 мең куб.метр яки исәпләнгән диләнкенең 13,1 проценты. Өлгергән

һәм картайган агачларны кисү барышында әзерләнгән агач материалы күләменең иң зур күрсәткече – 210,5 мең куб.метр (Әгерҗе урманчылыгы), биредә республиканың урманнарны агач материалы әзерләү максатында файдаланучы зур биш арендаторының икесе урнашкан, шулай ук өлгергән һәм картайган агачларны кисү буенча агач материалы әзерләүнең зур Нурлат урманчылыгында – 206,5 мең куб.метр, Саба урманчылыгында – 180,2 мең куб.метр Өлгергән һәм картайган агачларны кисү буенча файдалану өчен исәпләнгән диләнкене үзләштерүнең иң зур күрсәткече Кама урманчылыгында – 51,5 процент, иң түбән күрсәткеч Бөгелмә урманчылыгында – 2,9 процент. Хуҗалык итү ягыннан аеруча кызыктыргыч булуы сәбәпле, өлгергән һәм картайган агачларны кисү буенча ылыслы хуҗалык секциясе – 33,6 процентка, яфраклы йомшак агачлар буенча – 13,1 процентка, ә яфраклы каты, урман булдыручы төп яфраклы каты токымнарга – имән һәм өрәңгегә ихтыяҗ булмау сәбәпле, 4,9 процентка үзләштерелгән.

Өлгергән һәм картайган агачларны кисү өчен файдалануга исәпләнгән диләнкене үзләштерүнең шундый түбән күрсәткечләренә, барыннан элек, берничә сәбәп бар. Аларның берсе – агач материалы әзерләү максатларында арендага алынган урман кишәрлекләренең аз санда булуы (урман фонды җирләре мәйданнарының 4 проценты), чөнки Татарстан урманнары һәркайда торак пунктлар һәм су объектлары, автомобиль трассалары буйларында аерым-аерым, барыннан элек, саклык һәм тирәлек булдыру кыйммәтенә ия булган урман кишәрлекләрендә тәкъдим ителә. Икенче сәбәп булып торак пунктларны һәм сәнәгать объектларын газлаштыру тора, ул төбәк буенча уртача 90 проценттан артып китә, бу уңайлы шартларда яшәргә мөмкинлек бирә, әмма түбән сортлы утын агачына ихтыяҗны киметә. Шулай ук «Урман хуҗалыклары» – Министрлык карамагындагы бюджет учреждениеләренең арендага алынмаган территорияләрдә өлгергән һәм картайган агачларны кисүгә законлы хокукы булмау файдалану өчен исәпләнгән диләнкене тулысынча үзләштерү мөмкинлеген бирми.

Урманнарны тәрбияви кисүләр вакытында әзерләнгән агач материалы күләме 2055,6 мең куб.метр тәшкил итте, шул исәптән ылыслы утыртмалар өлешенә 1078,1 мең куб.метр (52,4 процент) туры килә, яфраклы каты токымнар 75,0 мең куб.метр (3,6 процент) тәшкил итә, яфраклы йомшак токымнар – 902,4 мең куб.метр яки урманнарны тәрбияви кисүләр вакытында әзерләнгән агач материалының гомуми күләменең 44,0 проценты. Саба һәм Кама урманчылыкларында тәрбияви кисүләр вакытында агач материалы әзерләү күрсәткечләре 317,0 мең куб.метр һәм 185 мең куб.метр тәшкил итә, ул урманчылыклар арасында иң зур күрсәткеч булып тора.

Зарарланган һәм һәлак булган агачларны кискәндә әзерләнгән агач материалының фактик күләме, Лениногорск, Шәһәр яны, Лубян урманчылыкларыннан тыш, Татарстан Республикасының барлык урманчылыкларда диярлек элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында планлаштырылган күләмнән күп тапкырлар артып китте, бу 2010 елгы корылык һәм бозлану нәтиҗәсе булды, алардан, барыннан элек,

төбәкнең төньяк өлешендә – урман булдыручы токымнардан чыршы, көньяк-көнчыгыш өлешендә – каен һәм республиканың үзәк өлешендә имән зыян күрде. Әгәр 2010 елда санитария максатларында агач кисү вакытында агач материалы әзерләү күләме 135,9 мең куб.метр тәшкил итсә, 2012 елда, зәгыйфьләнгән агачлар массакүләм корый башлагач, әзерләнгән агач күләме 241,4 мең куб.метр тәшкил итте, үсеш 2014 елга чаклы дәвам итте, ә аннары кими башлады. Ләкин Мамадыш, Әгерже, Азнакай, Нурлат, Зәй, Бөгелмә урманчылыкларында табигать күренешләре нәтиҗәсендә зыян күргән һәм санитария-савыктыру чараларын үткәрүгә мохтаҗ булган урман кишәрлекләре бу урманчылыкларда санитар-савыктыру чараларының югары, еллык күләме турында сөйләргә җирлек бирә.

Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы оештыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә агачларны кискәндә агач материалын әзерләү, нигездә, урманнардан башлыча җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү буенча эшләр башкару максатларында файдаланылган Әлмәт (145,1 мең куб.метр), Кәләй (101,4 мең куб.метр), Лениногорск (59,7 мең куб.метр), Чирмешән (74,0 мең куб.метр) кебек урманчылыкларда линияле объектларның саклык зоналарындагы агачларны кисү нәтиҗәсендә гамәлгә ашырылды.

2.3. Урманнарны саклау, урманнарны янгыннардан саклауны оештыру чаралары

Ел саен республика Хөкүмәте ТР территориясендә урманнарны янгыннардан саклау өлкәсендә эш оештыру буенча чаралар планын бастырып чыгара. 2018 елда ТР Министрлар Кабинетының үз буйсынуындагы барлык ведомстволарның урманнарда янгын куркынычсызлыгын бозу очракларын бетерү һәм янгын куркынычсызлыгын пропагандалау чараларын гамәлгә ашыру өчен оештыру-техник эшчәнлеген җайга сала торган «2018 елда урманнарны янгыннардан саклау чаралары турында» 2018 ел, 27 апрель, 299 нчы карары гамәлдә. Карар нигезендә, Министрлык, ТР Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигать бәла-казаларыннан килгән зыянны бетерү буенча РФ министрлыгының ТР буенча баш идарәсе һәм ТР Гражданнар оборонасы эшләре һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгы арасында хезмәттәшлек алып барыла.

«Урман янгыннары үзәге» ДБУ базасында төзелгән диспетчерлык идарәсенең төбәк пункты, шулай ук III типтагы биш Янгын сүндерү-химия станциясе (алга таба – ЯХС), II типтагы унсигез ЯХС төбәк урманнарында янгын белән бәйле хәлне тикшереп торуны тәэмин итә.

Янгын турында хәбәр алганнан соң 3 сәгать эчендә янгын чыгу урынына килеп җитү бурычын хәл итү өчен ЯХС территорияләренең хезмәт

күрсәтү зоналарын арттыру ихтыяҗы бар. Әлеге максатлардан чыгып 2022 елда Түбән Кама һәм Нурлат урманчылыкларында II типтагы өстәмә ике ЯХС төзергә кирәк.

РФ УК 53 статьясы нигезендә, Министрлык, элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында, урман фонды җирләрендә урман янгыннарын кисәтүгә, аерым алганда, 34221 километр озынлыгында янгынга каршы минераллаштырылган полосалар булдыруга, 65823,1 километр озынлыгында янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистартуга һәм яңартуга юнәлдерелгән чаралар комплексын үткәрде, бу элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында күрсәтелгән күләмнәрнең 149,5 процентын һәм 98,2 процентын тәшкил итә. Бу чаралар нигездә торак пунктлар янында һәм автомобиль трассалары буйларында үткәрелде.

Урманнарны янгыннардан саклау өчен урман юлларын төзү буенча башкарылган эшләр күләме – 293,4 километр, урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын төзәтү һәм реконструкцияләү – 1901 километр, бу 125,9 процент һәм 95,1 процент тәшкил итә.

Янгыннарны кисәтү максатларында чыбык-чабык, урман түшәмәсен, коры үләнне һәм урмандагы тиз кабынучан башка материалларны яндыру 3600 гектар мәйданда башкарылды, ул планның 90,0 процентын тәшкил итә.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында урман ызаннарын чистарту, янгынга каршы өзеклекләрне карап тоту планлаштырылмады, әмма 1320 километр мәйданда эш башкарылды.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булганда урманнарны янгыннан саклау буенча уздырылган чараларның гомуми саны, шулай ук киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына планнар Татарстан Республикасы Урман планына 9 нчы кушымтада бирелде.

Әлеге бүлектә, киләсе бүлекләрдә һәм Татарстан Республикасы Урман планы кушымталарында киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына билгеләнгән барлык чаралар РФ ТРЭМның «Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә РФ субъектлары дәүләт хакимияте органнарына тапшырылган РФнең аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру буенча чаралар исемлеген раслау турында» 2018 ел, 13 июнь, 257 номерлы боерыгына нигезләнеп аталды.

2.4. Урманнарны саклау чаралары

Татарстанда урманнарның торышына тискәре йогынты ясаучы факторларны күзәтүне, урманчылыкларның оператив хисаплары һәм урман патологиясе буенча агымдагы тикшеренү мәгълүматлары буенча, Министрлык, шулай ук урман патологиясе буенча дәүләт мониторингы һәм урман патологиясе буенча тикшеренүләр нигезендә «Рослесозащита» ФБУ филиалы – «ТР Урман саклау үзәге» гамәлгә ашыра.

Урман патологиясе буенча тикшеренүләр, урман патологиясе буенча дәүләт мониторингы мәгълүматлары һәм урманнарны үзләштерү проектлары нигезендә санитария-савыктыру чараларын планлаштыру һәм үтәү гамәлгә ашырыла.

Татарстан территориясендә агачларның зәгыйфьләнүенә һәм һәлак булуына китерүче төп факторлар булып тискәре һава шартлары йогынтысы, урман авырулары, энтомокорткычлар белән зарарлану тора.

Төп санитария-савыктыру чаралары буенча элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булганда 10349,5 гектарда эш башкарылды – агачларны чүпләрдән чистарту, ликвид булмаган агачларны җыештыру, санитария максатларында тоташтан агач кисү – 93937,4 гектар, санитария максатларында тоташтан агач кисү – 7026,9 гектар, санитария максатларында сайлап агач кисү – 51072,8 гектар. Моннан тыш, профилактика, шул исәптән биотехник чаралар, шулай ук зарарлы организмнарның чыганакларын химик һәм микробиологик алымнар белән локальләштерү һәм бетерү чаралары үткәрелде. Татарстан Республикасы Урман планы гамәленең киләсе чорына, бөҗәк ашаучы кошлар һәм башка хайваннарның тереклек һәм үрчү шартларын яхшырту максатларында, республиканың барлык урманчылыкларында профилактик чаралар үткәрү ниятләнә. Әлеге максатларда урманчылыкларның урман хуҗалыгы регламентларында диләнкеләрне чикләү һәм кисү вакытында сакланырга тиешле буфер зоналарының зурлыгын күрсәтеп, биологик төрлелек объектлары билгеләнде.

Биологик төрлелек объектларына куышлы, зур кош оялары булган агачлар, зур кырмыска оялары керә. Әлеге объектларны саклап калу бөҗәк ашаучы кошлар һәм хайваннарның яшәү урыннарын саклау юлы белән корткычлар санын киметү мөмкинлеген бирәчәк.

Буфер зоналары чикләрен саклаудан тыш, культивацияләнә торган токымнар белән катыштыру схемасына куаклыклар кертү юлы белән, нектарлы үлән үсемлекләрен чәчү планлаштырыла, бу табигый энтомофаг функцияләрен башкарырга сәләтле бөҗәк ашаучы кошлар һәм хайваннар өчен азык базасын арттыру мөмкинлеген бирәчәк.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында урманнарны яклау буенча уздырылган чаралар буенча башкарылган эшләрнең гомуми күләме, шулай ук киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына планнарда каралган эш күләме Татарстан Республикасы Урман планына 10 нчы кушымтада бирелде.

2.5. Урманнарны торгызу чаралары

Төбәктә урманнарны торгызу эшләре урман утырту, катнаш урман торгызу һәм урманның табигый яңарышына булышлык күрсәтү (киселгән мәйданнарда кыйммәтле агач токымнарының тиз арада яңадан үсүен тәэмин итүче шартлар тудыру) ысулы белән үткәрелә. Татарстан Республикасы

Урман планы гамәленең киләсе чорында урманнарны торгызу ысуллары элеккечә калачак.

Урман үсү шартларына карап, Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның элеккеге чорында культивацияләнә торган токымнар сыйфатында ТРда түбәндәге агач токымнары файдаланылды: нарат – 54 процент, чыршы – 23 процент, карагай – 3 процент, имән – 5 процент, корычагач – 1 процент, каен – 9 процент, тирәк – 4 процент, юкә – 1 процент.

Урман культураларын утыртканда токымнарны катыштыру күп еллар дәвамында классик схема нигезендә башкарыла, урман кишәрлекләреннән барлык төбәк территориясендә файдаланырга мөмкин булганлыктан, утырту фәкать механик ысул белән генә башкарыла.

Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорында токымнарны катыштыруның төп схемаларыннан тыш, катыштыру схемасына туфракны күләгәләүче һәм ашлаучы, утыртылган үсентеләрнең биологик төрлелеген арттырырга сәләтле куаклар кертү күздә тотыла. Шундый куакларның берсе – сары акация (сары сәрви), 1963 елда В.С. Шумаков үткәргән тикшеренүләр нигезендә ул нарат өчен, урман түшәмәсен азот һәм көл элементлары белән баетып, ачылыгын киметеп, туфракның өске актив катламының нитратлашу һәм аммонийлашу сәләтен көчәйтеп, аның минераллар белән баюын тизләтүче булып тора. Моның нәтиҗәсе нарат үрентеләренең уртача диаметрларын арттыру, шулай ук, яфраклы йомшак агачлар, әйтик, каен белән катнашудан аермалы буларак, урман культураларының сыдырылудан зыян күрүенә юл куймау булырга тиеш.

Сары акациянең нарат үсешенә һәм сакланышына уңай йогынтысыннан тыш, куакның суты бар, бу исә бөҗәкләр санын арттырачак, һәм, нәтиҗәдә, бөҗәк ашаучы кошлар һәм хайваннарның азык базасын тулыландырачак һәм энтамофаглар санын арттыру һәм урман корткычлары саны артуны кисәтүче фактор булып торачак.

Кайбер урманчылыкларда урман булдыручы төп токым – усак. Аның үзагачы тулысынча кулланыла һәм сатыла, ә хуҗалык алып бару урманнарны карап тоту һәм торгызу чаралары ярдәмендә югары продуктлы усак үрентеләрен максатчан үстерүгә нигезләнә. Шуңа күрә төбәктә нарат, чыршы, карагай, имән, корычагач, каен, усак, тирәк, юкә хуҗалык итүдә иң кирәкле токымнар булып санала.

Үрентеләр үстерү эшләре, урман питомнигының эш проекты нигезендә урманчылыкларның «Урман хуҗалыгы» ДБУ беркетелгән даими питомникларда, шулай ук ябык тамыр системалы чәчкеннәрнең ТР УСОҮ уздырыла.

Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның элеккеге чорында үстерелгән стандарт утырту материалы (чәчкен) саны 120764,3 мең данә тәшкил итте, шул исәптән ябык тамыр системасы белән – 60 000 мең данә, ә үрентеләр – 35108,6 мең данә.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында урманнарны ясалма торгызу 16369,0 гектар мәйданда үткәрелде, бу

планлаштырылганның 75,3 процентын тәшкил итә, тик кирәкле мәйданнарга ясалма рәвештә агач утырту өчен шул да җитәрлек, чөнки өлгергән һәм картайган агачларны кисү каралган диләнкеләр мәйданы, төбәк буенча уртача алганда, 13,0 процент тәшкил итте.

Урман культураларының уңышлы ялганып китүе һәм үсеше агротехник тәрбияләүгә һәм аның үз вакытында башкарылуына бәйле. Урман культураларын агротехник тәрбияләү 147615 гектар мәйданда үткәрелде.

Үрентеләр составында хуҗалык итү өчен кыйммәтле агач токымнары өлешен арттыру максатында яшь урманнарда сирәкләү һәм чистарту эшләре урманнарны кисүдә үрентеләрнең үсеше өчен аеруча мөһим чара булып тора. Республикада әлеге чаралар ел саен кимендә 7 мең гектар мәйданда үткәрелә, ә элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында башкарылган эшләр күләме 73683,6 гектар булды, ул элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы планлаштырылган күләмнең 84,5 процентын тәшкил итә.

Өлгерү яшенә кадәрге иң яхшы агачларның үсешен көчәйтү өчен уңай шартлар тудыру максатында, элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында сайлап һәм тоташтан агач кисү 52750,3 гектар мәйданда үткәрелде, бу элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында каралган күләмнең 56,7 процентын тәшкил итә.

Урманны тәрбияләү максатларында агач кисү буенча башкарылган эшләр күләменең план күрсәткечләреннән тайпылу 2011-2017 елларда барлык урманчылыклар территорияләрендә урманнарны тәртипкә китерү эшләрен уздыруга бәйле, ул, законнарга үзгәрешләр кертүгә бәйле рәвештә, 2009 елның 1 гыйнварына элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында каралган әлеге эш төрләре күләменә төзәтмәләр кертүгә йогынты ясады.

Төбәктә урманнар санын арттыру – ТР Хөкүмәте һәм Министрлык үз алдына куйган мөһим максатларның берсе. Төбәктә урманнар санын арттыру әлеге максатка ирешү омтылышының көчле булуын күрсәтә, 2009 елның 1 гыйнварына ул 17,4 процент, ә 2018 елның 1 гыйнварына 17,5 процент тәшкил итә.

2010 елда ТР УСОҮ оештыру турында карар кабул ителде, ә 2012 елда Урман хуҗалыгы федераль агентлыгы һәм ТР Хөкүмәте җитәкчелеге ярдәме белән планнарны гамәлгә ашыруга ирешелде һәм Лесхоз поселогындагы Саба урманчылыгы базасында УСОҮ ачылды.

УСОҮ ябык тамыр системалы утырту материалын һәм ылыслы агач токымнарының генетик үзлекләре яхшыртылган орлыкларын җитештерү буенча заманча технологияләрдән файдаланып эш алып барыла торган, дөньякүләм дәрәҗәдәге югары технологияле, инновацияле комплекстан гыйбарәт. Корылманың гомуми мәйданы 11,3 гектар тәшкил итә, аңа гомуми мәйданы 1 гектарлы 4 теплица, 2,24 гектар мәйданда автомат күләгәләү системасы булган 8 өлгертү кыры, 1,08 гектар мәйданда автомат күләгәләү системасы булмаган 5 өлгертү кыры, шулай ук ылыслы агачлар орлыкларын максатчан чәчү буенча югары нәтиҗәле механизм керә.

Ябык тамыр системалы утырту материалының ялганып үсеп китү сәләте бик югары. Саклагыч агачлыклардан файдалану тәҗрибәсе коры һава шартларында да хәтта ябык тамыр системалы үрентеләрнең яхшы үсеп китүен күрсәтте.

Ябык тамыр системалы үрентеләр кулланып ел саен ТРның эш башкару өчен уңайсыз авыл хуҗалыгы җирләрендә 2200-2500 гектар мәйданда эрозиягә каршы саклагыч агачлар утыртыла, шул исәптән бу эш 670-700 гектар мәйданда чокыр-өем террасалары корып, текә ярларны террасалау юлы белән башкарыла. ТР буенча саклагыч агачларны һәм урман культураларын булдыруга ел саен, тулаем алганда, ябык тамыр системалы 8,2-8,5 млн. данә утырту материалы кулланыла. Утырту материалының бер өлеше ТР торак пунктлар территориясен төзекләндерүдә файдаланыла.

«Саба укыту-тәҗрибә урман хуҗалыгы» ДБУ орлыкларны үз көче белән әзерли, шул ук вакытта 20 тонна күркә эшкәртә. Орлыкларның сыйфатын ТР УСОҮ каршында төзелгән орлык лабораториясе хезмәткәрләре тикшереп тора. Әзерләнгән орлыкларның сыйфатын конкрет анализлау өчен, орлыклар «Рослесозащита» ФБУ филиалының Татарстан урман-орлык станциясенә җибәрелә. Әзерләнгән орлыклардан 95 проценттан артыгы сыйфатның беренче классына туры килә.

Ябык тамыр системалы утырту материалы буенча эш тәҗрибәсен акрынлап үстереп, лаборатория хезмәткәрләрен җәлеп итеп, үсемлекләрне – агач токымнарын, декоратив куаклар һәм хәтта чәчәкләрне микроклонлау юлы белән үрчетү буенча масштаблы эш планлаштырыла. ТР урманнарында агачларның продуктивлыгын арттыру максатларында аеруча перспектив, тиз үсүче, тулы үзагачлы, авыруларга чыдам агач үсентеләрен сайлап алу һәм үрчетү ТР УСОҮ эшчәнлегендә мөһим юнәлеш булып тора.

Ябык тамыр системалы ылыслы агач токымнары чәчкеннәрен үстерү буенча ТР УСОҮ төзү инвестиция проектын гамәлгә ашыруда тупланган эш тәҗрибәсен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Урман планы гамәленең киләсе чорында ТРда имән чәчкеннәрен үстерү һәм имән чикләвеге саклау буенча орлыкчылык комплексы төзү планлаштырыла.

РФдә имәнлек мәйданнарын арттыру, имән үстерү, аны микроклонлау юлы белән үрчетү, кыйммәтле агач токымнарын маркировкалау технологияләрен үстерү орлыкчылык комплексын оештыруның төп максаты булып тора. Әлеге үзәк ябык тамыр системалы имән чәчкеннәрен үстерүне һәм имән чикләвегенең федераль фондын һәм РФ субъектларының иминият фондын саклау мөмкинлеген тәэмин итәчәк, халыкара фәнни хезмәттәшлекне һәм укытуны гамәлгә ашырачак, имән үстерү буенча белем һәм тәҗрибә бергә кушылган, халыкара һәм бөтенроссия җитештерү, фәнни һәм белем бирү мәйданчыгы булачак.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында урманнарны яңадан торгызу буенча уздырылган чараларның гомуми күләме, шулай ук киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына план

күләмнәре Татарстан Республикасы Урман планына 11 нче кушымтада бирелде.

2.6. Урман үрчетү һәм җирләрне рекультивацияләү чаралары

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына җирләрне рекультивацияләү чаралары планлаштырылмады һәм үткәрелмәде. Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына урманнан файдаланучылар тарафыннан, урманнарны үзләштерү һәм җирләрне рекультивацияләү проектлары нигезендә, аренда шартнамәләре вакыты узганнан соң, үз акчалары хисабына башкарылачак.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу чорында урман үрчетү чаралары планлаштырылмады һәм үткәрелмәде. Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына урман үрчетү күләме Татарстан Республикасы Урман планына 12 нче кушымтада бирелде.

2.7. Урманнар мәйданының һәм агач материалы запасының урман хасил итүче төп токымнар һәм куаклыклар буенча бүленеше

Максатчан билгеләнеш төрләре буенча бүлеп, 2018 елның 1 гыйнварына төбәктәге барлык урманнар мәйданының һәм агач материалы запасының бүленеше Татарстан Республикасы Урман планына 13 нче кушымтада бирелде.

Республикада урманнар үскән җирләрнең гомуми мәйданы 1188,6 мең гектар тәшкил итә, әлеге мәйданда агач материалының гомуми запасы 212,3 млн.куб.метр, күрсәткечләр элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы мәгълүматларыннан 7,2 мең гектарга һәм 13,9 млн.куб.метрга артып китә.

ТРның урман хасил итүче төп токымнары: нарат, чыршы, имән, өрәңге, юкә, каен, усак. Карама һәм пихта еш кына катнаш урманнарда ярдәмчел токым булып тора. Карагай, корычагач һәм тирәк өстенлек иткән урманнар – утыртылган урманнар. Соры зирек, кара зирек, агач тал, куак талы нигездә дымлы, керергә читен булган урыннарда үсә, тик төп урман хасил итүче токымнар белән бергә утыртылган урманнар составында да очрый. Утыртып үстерелгән кКедр урманы «Идел-Кама» дәүләт табигать биосфера тыюлыгында (ДТБТ) очрый.

Мәйданы һәм запасы буенча, республика урманнары нигездә – яфраклы йомшак токымнардан тора, алар өлешенә урманлы территорияләрнең 706,3 мең гектары һәм 128,6 млн.куб.метр агач материалы туры килә, бу төбәктәге гомуми урман запасының 60,6 процентын тәшкил итә. Әмма ләкин Арча, Әгерҗе, Ислейтар, Зеленодольск, Шәһәр яны, Лубян урманчылыкларында, «Идел-Кама» ДТБТ, «Түбән Кама» милли паркында ылыслы токымнар, башлыча нарат, агач материалының 40 процентын һәм аннан да артыгын тәшкил итә, ә республика буенча ылыслы

урманнар үсә торган җирләрнең гомуми мәйданы – 280,6 мең гектар, агач материалының гомуми запасы – 57,5 млн.куб.метр.

Яфраклы каты токымнар республика буенча, гомумән алганда, нигездә – ярдәмче агач токымнары, ләкин Буа, Кайбыч, Идел буе һәм Тәтеш урманчылыкларында аларның гомуми составтагы өлеше 30 процентны һәм аннан артыгракны тәшкил итә. Бу урманчылыклар Идел алдында урнашкан, урман-дала туфрагы белән беррәттән, анда соры урман һәм кара туфрак типлары да очрый. Төбәктәге яфраклы каты токымнар үсә торган урманнарның гомуми мәйданы – 194,6 мең гектар, агач материалының гомуми запасы – 26,1 млн.куб.метр.

Төбәктә агачларның уртача яше 53 ел тәшкил итә, саклагыч урманнарда бу күрсәткеч – 59 ел, эксплуатация урманнарында – 48 ел.

2018 елның 1 гыйнварына булган мәгълүматлар буенча, ТР урманнары җирләрендә агач материалының төп ике токымы өстенлек итә. 47,9 млн.куб.метр (47856,6 мең куб.метр) агач материалы запасы булган нарат һәм агач материалының гомуми запасы 47,9 млн.куб.метр (47943,3 мең куб.метр) булган юкә.

Нарат, саклагыч урманнарга каравы сәбәпле, агач материалы әзерләүгә бәйле хуҗалык эшләре чикләнгән яки бөтенләй тыелган урманчылыкларда төп агач токымы булып тора, моны наратның уртача яшендәге аерма да – 14 ел – раслый, яклагыч урманнарда уртача яшь – 63 ел, эксплуатация урманнарында – 49 ел. Төбәктәге 17,7 мең гектар мәйданда нарат урманнары өлгергән һәм картайган агачларга кертелгән. Болар белән берлектә нарат республикада һәрвакыт ясалма урман торгызу эшләре вакытында төп агач токымы булды, шуңа күрә яшь наратлы мәйданнар – 63 мең гектар, уртача яшьтәге утыртмалар 94,4 мең гектар тәшкил итә, агач материалының запасы – 26,6 млн.куб.метр (55,5 процент).

2011 елгы урман корылышы инструкциясе расланганчыга кадәр, республиканың нигездә юкәле барлык урманнары агач материалы әзерләү тыелган махсус саклаучы урман кишәрлекләренә кертелде, ул яшь төркеме буенча агач материалы запасы бүленешендә юкә урманнарының гомуми үсешенә йогынты ясады. Өлгергән һәм картайган юкә урманнарының запасы 27,6 млн.куб.метр (57,6 процент) тәшкил итә, бу агачларның барлык токымнары төрләре арасында иң югары күрсәткеч, ә юкәнең уртача яше – 74 ел һәм урманнарның максатчан билгеләнешенә бәйле рәвештә кискен аерылып тормый.

Каен һәм усак өстенлек иткән урманнар республиканың барлык районнарында очрый һәм 210,4 мең гектар һәм 238,8 мең гектар тәшкил итә, каенның агач материалы запасының гомуми күләме – 35,3 млн.куб.метр, усакныкы – 41,6 млн.куб.метр. Токымнар киселгән урыннарда һәм урман үсмәгән башка мәйданнарда ясалма рәвештә тыкшынудан тыш та яхшы яңара, бер төр агачлардан торган урманнар буларак та, төбәктә очрый торган барлык токымнар белән бергә катнаш урманнарда да үсә ала.

Яфраклы каты урманнарның гомуми мәйданында имән һәм өрәңге урманнарының гомуми агач запасы 25,8 млн.куб.метр күләмендә 191,0 мең гектар (98,2 процент) мәйдан били. Әлеге токымнарның барлык агач материалы диярлек түбән товарлыклы һәм аңа утын рәвешендә генә ихтыяҗ бар. 1978-79 еллардагы салкыннар, Татарстанның кайбер районнарында һава температурасы минус 50°С кадәр төшү нәтиҗәсендә, яфраклы каты токымнар суыктан ярылып, аеруча нык зыян күргән. Имәннең уртача яше – 62, өрәңгенеке 35 ел булуын, шулай ук төбәк торак пунктларын газлаштыруның артуын исәпкә алып, төп урман хасил итүче токымнарның катнашу өлешендә яфраклы каты токымнар күләме арта барачак.

Чыршылар өстенлек иткән урманнар нигездә ясалма үстерелгән һәм башлыча төбәкнең төньяк өлешендә, РФ Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районында 72,5 мең гектар мәйданда үсә. Әгәр якындагы елларда 2010 елгы корылыкка тиңдәш табигать аномалияләре булмаса, төбәктәге урманнар составында чыршының өлеше артачак.

2.8. Урманнар мәйданының агач токымы төркемнәре һәм яшь төркемнәре буенча бүленеш динамикасы

Оборона һәм куркынычсызлык зоналарында урнашкан урманнардан тыш, урманнар мәйданының урман хасил итүче төп токымнар буенча агач токымнары һәм яшь төркемнәре буенча бүленеше Татарстан Республикасы Урман планына 14 нче кушымтада бирелде.

Төбәкнең урман хасил итүче төп токым урманнары (оборона һәм куркынычсызлык зоналарында урнашкан урманнардан тыш) гомуми мәйданы 2018 елның 1 гыйнварына 1180,1 мең гектар тәшкил итә, агач материалының гомуми запасы – 211987 мең куб.метр. Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында шул ук күрсәткечләр, тиешенчә: 1179,7 мең гектар һәм 197244 мең куб.метр, урманнарда агачлар ешаю һәм агач материалының артуы барлык урманчылыкларда диярлек күзәтелә.

Әмма Әлмәт, Кәләй, Нурлат урманчылыкларында тискәре тенденцияләр күзәтелә, әйтик Чирмешән урманчылыгында урманнар үскән җирләрнең мәйданы – 0,6 мең гектарга, ә агач материалының күләме 168,9 мең куб.метрга кимегән. 2010 ел ахырында Татарстанның көньягында бозлы яңгыр явып узды, ул агачларга 3 сантиметрга кадәр калынлыктагы боз катуга китерде. Төбәкнең көньяк өлешендәге урманчылыкларда төп урман хасил итүче токым аеруча зыян күрде – 2010 елгы корылыктан һәм бозлы яңгырдан соң табигый рәвештә торгызу мөмкин булмаган каен урманнары корый башлады, бу барлык өч урманчылыкта диярлек зыян күргән һәм һәлак булган агачларны кискәндә әзерләнгән агач материалының гомуми күләме элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында планлаштырганнан артып китте (Татарстан Республикасы Урман планына 8 нче кушымта).

Барлык хуҗалык секцияләрендә яшь төркемнәре буенча мәйданнарның бүленеше түбәндәгечә: яшь үсентеләр өлешенә мәйданнарның – 19,5

проценты, урта яшьтәге агачлар өлешенә – 35,3 проценты, өлгереп килүче агачлар өлешенә – 15,7 проценты, өлгергән агачлар өлешенә – 23,2 проценты, картайган агачлар өлешенә 6,3 проценты туры килә. Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы мәгълүматларына нигезләнеп, яшь төркеме буенча мәйданнарның бүленеше түбәндәгечә: яшь үсентеләр – 26,3 процент, урта яшьтәгеләр – 35,5 процент, өлгереп килүчеләр – 15,5 процент, өлгергәннәр – 19,5 процент, картайганнар – 3,2 процент.

Республика буенча, гомумән алганда, үсентеләрнең уртача яше акрынлап арту (бу шулай ук Татарстан Республикасы Урман планына 15 нче кушымтада билгеләп үтелде) һәм файдалану өчен билгеләнгән диләнкедән тулысынча өлгермәгән һәм картаймаган агачларны кисүгә исәпләнгән диләнкене (Татарстан Республикасы Урман планына 8 нче кушымта) фактик үзләштерү хисабына, өлгергән һәм картайган агач материалларының үсеше күзәтелә.

Барлык төр токымнарда яшь үсентеләрнең гомуми мәйданы һәм запасы кимүе, ә өлгергән һәм картайган агачларда бу күрсәткечләрнең артуы күзәтелә. Яфраклы йомшак урманнарда өлгергән һәм картайган агачлар төркеменә караучы урманнарның мәйданы 63,4 мең гектарга артты, агач материалының гомуми күләме – 17263,4 мең куб.метр, яфраклы йомшак яшь үсентеләр мәйданы 28,7 мең гектарга кимеде, ә агач материалының күләме кимү 1059,8 мең куб.метр тәшкил итте. Яфраклы каты һәм ылыслы агачларда охшаш хәл күзәтелә, әмма аерма – азрак.

2018 елның 1 гыйнварына агач токымнары төркемнәре буенча мәйданнар бүленеше түбәндәгечә: ылыслылар – 27,1 процент, яфраклы каты токымнар – 12,3 процент, яфраклы йомшак токымнар – 60,6 процент. Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы мәгълүматлары буенча, агач токымнары төркеме буенча мәйданнарның бүленеше түбәндәгечә: ылыслылар – 27,3 процент, яфраклы каты токымнар – 11,6 процент, яфраклы йомшак токымнар – 61,1 процент. Ылыслы урманнар гомуми мәйданының кимүе, барыннан элек, 2010 елгы корылык нәтиҗәсендә республиканың төньяк өлешендә чыршы урманнарының коруына бәйле. Яфраклы каты токымнар табигый картайган юкә урманнарының өрәңге урманнары белән өлешчә алмашынуы хисабына мәйданнарын арттырды, ләкин өрәңге агач материалы сатылмау төбәкнең урман кишәрлекләрендә урта таксация күрсәткечләрендә токым күләменең алга таба арту тенденциясе турында сөйләргә мөмкинлек бирә.

2.9. Урманнар мәйданының яшь төркемнәре кисемендә тыгызлыгы, бонитет классы буенча үзгәрүе

2018 елның 1 гыйнварына төп урман хасил итүче токымнар буенча урманнар үскән җирләрнең гомуми мәйданы – 1181,5 мең гектар, бу элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы күрсәткечләренә карата 100,7 процент тәшкил итә. Әлеге мәйданнан ылыслы урман хасил итүче токымнарга – 23,8

процент, яфраклы каты токымнарга 16,4 процент туры килә, яфраклы йомшак токымнар өлеше мәйданның 59,8 процентын тәшкил итә. Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы мәгълүматлары буенча төп урман хасил итүче токымнарда урман үсә торган мәйданнар нисбәте түбәндәгечә булды: ылыслылар – 24,5 процент, яфраклы каты токымнар – 16,4 процент, яфраклы йомшак токымнар – 59,1 процент.

Үзгәрешләр динамикасы 2010 елгы корылык нәтиҗәсендә чыршылар, пихталар кору сәбәпле, ылыслы токымнар кимү хисабына яфраклы йомшак токымнарның гомуми мәйданы артуны күрсәтә, бу мәйданда шытымлы токымнар – каен, усак өстенлек алуына китерде.

Уртача яше арту белән бергә, урманнарның тыгызлыгы (тулылык коэффициенты) кими, 2009-2018 еллар чорында ылыслы хуҗалыклар буенча тыгызлыгы 0,8 - 1,0 тәшкил иткән урманнар мәйданы 11,4 процентка кимеде, яфраклы каты токымнар – 2,8 процентка, яфраклы йомшак токымнар – 34,1 процентка, үз чиратында тыгызлыгы 0,3 - 0,5 тәшкил иткән урманнарның мәйданы уртача 4,5 процентка артты.

2018 елның 1 гыйнварына төбәкнең ылыслы хуҗалыкларында бонитетның уртача классы – IIгә тигез һәм аннан да югары, мондый урманнарның мәйданы 258,5 мең гектар яки нарат өстенлек итү хисабына ылыслы урманнар гомуми мәйданының 98,6 процентын тәшкил итә. Яфраклы йомшак токымнар үстерүче хуҗалыкта да II һәм югарырак бонитетлы үсентеләр өстенлек итә, аларның гомуми мәйданы – 561,4 мең гектар яки, каен өстенлек итүче агачлар хисабына, яфраклы йомшак төп урман хасил итүче токымнар үсә торган мәйданның 80,6 процентын тәшкил итә. Яфраклы каты токымнардан иң зур мәйданны имән өстенлек итүче кишәрлекләр били, анда уртача бонитет IIIкә тигез, мондый кишәрлекләр өлеше 48,0 процент тәшкил итә. Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы мәгълүматлары белән чагыштырганда, бонитетлар буенча мәйданнар бүленештә кискен тирбәлешләре күзәтелми.

2.10. Утыртылган урманнарның таксация сыйфатламалары үзгәрү

Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнардан тыш, 2009 елның 1 гыйнварына һәм 2018 елның 1 гыйнварына уртача таксация күрсәткечләре мәгълүматлары Татарстан Республикасы Урман планына 15 нче кушымтада китерелде.

2018 елның 1 гыйнварына урманнар үскән җирләрнең мәйданы, оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнардан тыш, 1187,2 мең гектар тәшкил итә, бу элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы мәгълүматларына карата 100,7 процент тәшкил итә. Урманнар үскән җирләрнең мәйданнары арту турыдан-туры билгеләнеше буенча кулланылмаган авыл хуҗалыгы җирләрен агачлар каплауга, урман үскән мәйданга урман культураларын вакытында күчерергә мөмкинлек бирүче стандарт параметрдагы чәчкеннәр һәм үсентеләр куллануга бәйле.

Башка категорияләрдәге урман белән капланган җирләр мәйданының кардиналь үзгәрүе гомуми мәйданы 10481 гектар урман кишәрлекләрен урман фонды җирләренә кертүгә бәйле.

Агачларның уртача яше 53 ел тәшкил итә, 2009 ел мәгълүматлары буенча бу күрсәткеч 49 ел иде. Урманнар үскән мәйданнарның уртача запасы гектарына 187 куб.метр тәшкил итә, ә өлгергән һәм картайган агачларда – гектарына 228 куб.метр, 2009 елда бу күрсәткечләр гектарына тиешенчә 172 һәм 214 куб.метр булган. Агач материалының уртача яше һәм уртача күләме арту өлгергән һәм картайган агачларны кисү өчен билгеләнгән диләнкеләрне файдаланмау турында сөйли, әлеге күрсәткечләр Татарстан Республикасы Урман планына 8 нче кушымтада китерелде.

Бонитетның уртача классы I,6, уртача чагыштырмача тыгызлык – 0,67 тәшкил итә, запас буенча урта үсеш – гектарына 3,5 куб.метр. Татарстан Республикасы буенча әлеге күрсәткечләр элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы мәгълүматлары белән чагыштырганда нык үзгәрешләргә дучар булмады.

Урманнарның уртача таксация составы түбәндәгечә билгеләнде: 2Б 2Ос 2Лп 2С 1Д 1Кл. 10 ел элек булган мәгълүматлар белән чагыштырганда, составтан агачларның гомуми массасының 5 процентын тәшкил иткән Чыршы чыгарылды, моңа 2010 елгы корылыктан соң республиканың чыршы урманнары оя-оя булган төньяк өлешендә (Саба, Мамадыш, Алабуга, Әгерҗе урманчылыкларында) – Россия Федерациясе Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районының көньяк чигендә массакүләм кору сәбәп булды, чөнки нәкъ менә монда чыршы таралу ареалының көньяк чиге уза, шуңа күрә токым температура үзгәрешләренә аеруча бирешүчән. 2009 ел мәгълүматлары белән чагыштырганда, урманнарның уртача составына бер берәмлек юкә урынына өрәңге кертелде. Төбәктә составында төрле санда өрәңге үскән урманнар һәркайда бар. Нигездә, өрәңге имән һәм юкә урманнарында өстәмә токым булып тора. Әмма башка токымнардан аермалы буларак, өрәңгенең товар буларак кызыксындырмый диярлек, ә каен, усак запаслары утынга булган ихтыяҗны тулысынча канәгатьләндерә. Шул рәвешчә, гомуми урта составта өрәңге күләме алдагы елларда артачак кына.

2.11. Урманнарның зәгыйфьләнү, начарлану һәм һәлак булу сәбәпләре

Төрле табигый һәм антропоген факторлар йогынтысында урманнарның коруын, зәгыйфьләнүен һәм һәлак булуын мониторинглау республикада ел саен ТР Урманны саклау үзәге белән берлектә Министрлык тарафыннан җир өстендәге һәм дистанцион алымнар белән үткәрелә. Эшләр башкару максаты булып алга таба урман саклау һәм башка урман хуҗалыгы чараларын планлаштыру өчен, урманнар торышын даими тикшереп тору, үсентеләрнең патологик үзгәрешләрен ачыклау тора. 2009-2018 елларга хисап материаллары нигезендә (2018 ел мәгълүматлары беренче квартал өчен

бирелде) урманнарның зәгыйфьләнүе, начараюы һәм һәлак булуы сәбәпләре турында төп мәгълүматлар бар.

Коруына урман янгыннары сәбәпче булган урманнар ачыкланмады. ТР Урман янгыннары үзәгенең тотрыклы эше, кирәкле җиһазлар һәм техника белән тәэмин ителгән ЯХС челтәре төбәктә урман янгыннарына бәйле вазгыятьне махсус контрольдә тоту мөмкинлеген бирәчәк.

Һава торышы һәм туфрак-климат факторлары аркасында 16824,8 гектар мәйданда урманнарның зәгыйфьләнүе билгеләп үтелә, моның төп сәбәпләре – корылык һәм аннан соң җил аударган утыртмалар. Шунысын әйтергә кирәк, 2009 елда әлеге сәбәп нибары 2,0 процент очракта гына урманнарның коруына сәбәпче булды, 2010 елда – 1,9 процент. 2010 елгы аномаль корылык нәтиҗәләре 2011 елдан башлап ачык күренә башлады, урманнарның коруы берничә ел дәвамында күзәтелә һәм ел саен 35 процент очракта урманнарның зәгыйфьләнүенә сәбәпче була. Моннан тыш, 24,7 процент очракта һава торышы шартлары төбәктә урманнар һәлакәтенең иң киң таралган сәбәпчесе булып тора. Хисап чорында һава торышы һәм туфрак-климат факторлары аркасында һәлак булган урманнарның гомуми мәйданы 280,4 гектар тәшкил итә.

Урман авырулары һава шартларына турыдан-туры бәйләнгән, агачлар һава торышында кискен үзгәрешләр нәтиҗәсендә зәгыйфьләнә. Ялган трутовик һәм тамыр губкасы төбәктә үсентеләргә зыян сала торган төп авырулар булып тора. Республикада авырулар йогынтысында урманнарның төрле дәрәҗәдә кору мәйданы 20276,8 гектар, бу элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу чорында зыян күргән гомуми мәйданнарның 51,6 процентын тәшкил итә һәм төбәктә үсентеләр коруга төп сәбәпче булып тора, моннан тыш авырулар 2009 елдан башлап 3631,1 гектар мәйданда яки элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында мәйданнарның 39,6 процентында агачлар һәлакәтенә сәбәпче булды.

Һава шартлары һәм урман авырулары йогынтысында 1388,2 гектар мәйданда бөҗәкләр зыян салды. Төп корткыч – 2010 елгы корылыкка дучар булган чыршы урманнарына зыян салучы кабыгашар-типограф.

Һава шартлары, корткычлар һәм урман авырулары Лениногорск, Шәһәр яны һәм Лубян урманчылыкларыннан тыш, барлык башка урманчылыкларда зарар күргән һәм һәлак булган агачларны кисү күләмнәре артуга китерде. Ликвид агач материалы элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында планлаштырылган күләмнән 1267,4 мең куб.метрга (118 процентка) артты (Татарстан Республикасы Урман планына 8 нче кушымта).

Татарстанда агачларны зарарлаучы кыргый җәнлек-җанварлар – пошилар, кабаннар һәм кондызлар.

Хайваннар урманнарның зәгыйфьләнү яки кору сәбәпчесе була, кыргый җәнлек-җанварлар зарарлаганнан соң 1,2 гектар мәйданда агачларның һәлак булу фактлары ачыкланды. Арча, Азнакай, Әгерҗе, Зәй, Мамадыш, Минзәлә, Тәтеш урманчылыкларында җәнлек-җанварлар

санының аеруча артуы күзәтелә. Кондызлар кече һәм урта диаметрлы арзанлы агач токымнарын кимерә, кондызларның төп азыгы – тал, зирек, усак. Кабан дуңгызларының җир казуы урман культураларының тамыры ялганып үсеп китүенә тискәре йогынты ясый һәм еш кына үсентеләрнең һәлак булуына китерә.

Су объектлары тирәсендәге кондызлардан һәм имән чикләвегенә өстенлек бирүче кабан дуңгызларыннан тыш, төбәктә поши урманнарның төп дошманы булып тора. Ул урман торгызу эшләрендә кулланыла торган төп токымнарга – наратка, аерым очракларда чыршыга, имәнгә шактый зыян сала, яшь агачларның очларын зарарлый, ә бу исә авырулар артуга китерә һәм продуктивлык дәрәҗәсен киметә. Моннан тыш, усак кайрысы белән тукланып, яшь агачларның гына түгел, урта яшьтәге агачларның да авыру йоктыруына сәбәпче була, бу шулай ук агач материалы ликвидлылык дәрәҗәсенең түбәнәюенә китерә.

ТР Биологик ресурслар буенча дәүләт комитеты (алга таба – Дәүләт комитеты) тарафыннан ел саен кыргый хайваннарны исәпкә алу уздырыла һәм киләсе ау чорына аулауга, шул исәптән пошиларга да, административ районнар буенча квоталар бирелә. 2018 елда маршрутлап исәпкә алу белешмәләре буенча, Татарстанда 8416 баш поши исәпләнә, бу 2017 ел белән чагыштырганда 107 башка һәм 2009 ел белән чагыштырганда 2816 башка күбрәк. Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәленең ун еллык чорында пошилар саны 50,3 процентка артуы күзәтелә. Үз чиратында 2018 елның 1 августыннан 2019 елның 1 августына кадәр ТР Биологик ресурслар буенча дәүләт комитеты тарафыннан 485 баш поши ату рөхсәт ителгән.

Шул рәвешле төбәктә 1000 гектар урманга пошилар саны 6,6 баш тәшкил итә һәм җәнлек-җанварлар саны елына уртача 5 процентка арта, бу тояклы хайваннарны атуның еллык күләме кимүен күрсәтә. Төбәктә 1000 гектарга пошиларның оптималь баш санын 2-3 исәбендә калдыру өчен киләсе 5 елда ел саен кимендә 1000 пошины атарга кирәк, бу урман культуралары зарарлануның кимүенә китерәчәк.

Алдагы Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында хайваннар тарафыннан зыян китерелгән төбәк урманнарының гомуми мәйданы 399,7 гектар яки зыян салынган урманнарның гомуми мәйданының 1,0 процентын тәшкил итә.

Урманнарга антропоген йогынты кешенең яшәеш эшчәнлегенең тәэсир итә торган теләсә кайсы төреннән гыйбарәт. Төбәктә антропоген йогынты локаль, төбәк һәм хәтта федераль характерда – республика буенча берничә федераль автомобиль трассасы уза. Төбәк сәнәгый яктан үскән булуы сәбәпле, Казан, Чаллы, Түбән Кама сәнәгать узеллары да шактый йогынты ясый, аларда сәнәгать предприятиеләренең төп массасы тупланган. Урман хуҗалыгы һәм авыл хуҗалыгы эшчәнлеге вакытында урманнарның яки аерым торучы агачларның зарарлануы шулай ук урманнарның зәгыйфьләнүенең яки коруының антропоген сәбәпчеләре булып тора.

Әмма әйтергә кирәк, антропоген факторлар өлешенә зарарланган утыртмалар мәйданнарының нибары 0,5 проценты туры килә (918,1 гектар) һәм бары 0,2 процент очракта гына урманнарның һәлак булуына сәбәпче була. Ләкин шунысын билгеләп узарга кирәк, зарарланган утыртмалар мәйданының (37,1 гектар) нибары 0,1 проценты гына антропоген факторлар өлешенә туры килә. Хуҗалык буенча файдаланылышы чикләнгән саклагыч урманнарның зур өлеше, урман хуҗалыгын алып бару культурасын саклау – урманга антропоген йогынтыны киләсе ун елда арттырмаска мөмкинлек бирүче факторлар.

Республика урманнарының санитар торышына тискәре йогынты ясаган патоген булмаган факторлар 304,8 гектар мәйданда теркәлде, шул исәптән төр эчендәге көчлерәк агачларның көчсезрәкләрен зәгыйфьләндерүе аркасында – 126,1, төрләр арасындагы көчлерәк агачларның көчсезрәкләрен зәгыйфьләндерүе аркасында – 178,7 гектар. Патоген булмаган факторлар агачларга сизелерлек йогынты ясамый, кору дәрәҗәсенә карап, нигездә, урманнар мәйданының күп дигәндә 10 процентында күзәтелә, агачларның 96,5 проценты әлеге факторлардан зыян күргән. Татарстан Республикасында патоген булмаган факторлардан урманнарның һәлак булуы теркәлмәде. 2019 елда һәм аннан соңгы елларда урманнарның патоген булмаган факторлардан начараю ихтималы юк.

Урманнарның зәгыйфьләнү, начараю мәйданнары һәм һәлак булу сәбәпләре буенча мәгълүмат Татарстан Республикасы Урман планына 16 нчы кушымтада бирелде.

III. Урман ресурсларын һәм урманнарның тирәлек булдыру, су саклау, саклау, санитария-гигиена, савыктыру һәм башка файдалы функцияләрен, урман продукциясе базарларын һәм урманнарны үзләштерүнең киләчәген бәяләү

3.1. Урман ресурсларын бәяләү һәм алардан халыкның үз ихтыяҗлары өчен файдалану мөмкинлеге турында, шулай ук Россия Федерациясенең аз санлы төп халыклары тарафыннан урманнардан файдалану турында мәгълүмат

Татарстан Республикасында халыкның үз ихтыяҗлары өчен урман ресурсларыннан файдалану нормативлары «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 ел, 22 май, 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы нигезендә җайга салына.

Татарстан Республикасында халык үз ихтыяҗлары өчен урман ресурсларыннан агач материалы әзерләү максатларында файдалана.

Гражданнар кирәк очракта үз ихтыяҗлары өчен түбәндәгеләрне әзерли ала:

1. 25 елга бер тапкыр йорт һәм каралты-кура төзелеше өчен 100 куб.м кадәр агач материалын;
2. 10 елга бер тапкыр йорт һәм каралты-кура ремонты өчен 50 куб.метр кадәр агач материалын;
3. Елына бер тапкыр корылмаларны җылыту өчен хуҗалыкка 20 куб.метр кадәр агач материалын;
4. 10 елга бер тапкыр авыл хуҗалыгы эшчәнлеген алып бару өчен түләүсез файдалануга тапшырылган урман кишәрлекләрендә вакытлы корылмалар төзү һәм төзәтү өчен 20 куб.метр кадәр агач материалын.

Халыкның үз ихтыяҗлары өчен агач материалын әзерләү максатларында республиканың барлык урманчылыкларда төрле интенсивлык белән кисүнең өлгергән һәм картайган агачларны, шулай ук зарарланган һәм һәлак булган агачларны кисү кебек төре башкарыла.

Халыкның үз ихтыяҗларыннан чыгып, агач материалы әзерләү максатларында файдалануы өчен агач материалының ихтимал күләме фактик күләмнәрдән күп тапкырлар артып китә. Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында халыкның үз ихтыяҗлары өчен агач материалы әзерләүнең гомуми күләме 19614,6 гектар гомуми мәйданда 1450,0 мең куб.метр тәшкил итте, агач материалының гомуми бәясе 44311,7 мең сум булды.

Халык үз ихтыяҗлары өчен агач материалын аеруча зур күләмдә Кама урманчылыгында әзерләгән – 170,1 мең куб.метр, Биләр урманчылыгында – 121,3 мең куб.метр, Нурлат урманчылыгында – 121,2 мең куб.метр, әлеге урманчылыкларда эксплуатация урманнарына караган тоташ урман биләмәләре өстенлек итә.

Төбәк территориясен газлаштыру колачының даими үсешен, торак йортларны кирпечтән төзүгә күчү тенденциясен, 22-ТРЗ номерлы ТР законында күрсәтелгән урман ресурсларыннан берничә тапкыр файдалану мөмкинлеген исәпкә алып, халыкның агач материалын әзерләү максатларында үз ихтыяҗлары өчен агач материалын куллану күләме киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында, элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чор мәгълүматлары белән чагыштырганда, кимиячәк һәм ел саен 70 мең куб.метрдан артмаячак.

Моннан тыш, «Шәхси ихтыяҗлар өчен агачларны сату-алу шартнамәләре буенча гражданнарга түләү ставкаларын билгеләү турында» 2017 ел, 27 февраль, 9-1/нпс номерлы Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитеты карары белән агачларның аерым токымнары буенча бәясе биш тапкыр арттырылган яңа ставкалар билгеләнде, бу шулай ук өлгергән һәм картайган агачларны кисү күләмнәре кимүнең гомуми тенденциясе кимүгә китерә, әмма сату-алу шартнамәләре буенча агач материалы сатудан керемнәр кимүенә китерми.

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында халыкның үз ихтыяҗлары өчен урман ресурсларыннан файдалануы агач материалын әзерләү максатыннан тыш планлаштырылмый.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясенең төп аз санлы халыкларының бердәм исемлеге турында» 2000 ел, 24 март, 255 нче карарында расланганнар исәбендә Татарстан Республикасында төп аз санлы халыклар яшәми һәм алар урманнардан файдаланмый.

3.2. Инвестиция проектлары турында мәгълүмат

Төбәк икътисадына этәргеч бирү, чит ил капиталын җәлеп итү, эш урыннары булдыру, шулай ук инвестиция программаларын гамәлгә ашыру максатларында, Татарстан Республикасы Алабуга районы территориясендә 2007 елның 20 ноябрендә «Алабуга» сәнәгать-җитештерү тибындагы махсус икътисадый зонасы («Алабуга» СҖТ МИЗ) ачылды. МИЗ территорияләре компания-резидентларның җитештерү процессын гамәлгә ашыру мәйданчыгы булып тора, алар өчен кирәкле инфраструктура оештырыла, шулай ук салым ташламалары бар.

Нәкъ менә шушы мәйданчыкта 2010 елның 18 августында «Hayat Holding» компанияләре төркеменә керүче «Kastamonu Entegre» төрек җитештерүчесенең ярдәмче компаниясе «Кастамону Интегрейтед Вуд Индастри» ҖЧҖ резидент статусын алды, ул МДФ, йомычкадан эшкәртелмәгән плитәләр, ламинацияләнгән паркет, фанералар, җиһазлар һәм ишек панельләре җитештерә. Заводның беренче чираты 2014 елның 29 сентябрендә, икенче чираты 2016 елның 24 июнендә ачылды.

Завод сатып ала торган агач материалының тулаем күләме 1,3 млн $м^3$ агач материалы тәшкил итә. Агач материалы җитештерү өчен ылыслы, яфраклы токым чимал булып хезмәт итә, география ягыннан уңайлы

урнашуы аркасында чимал Татарстан Республикасыннан, Киров өлкәсеннән, Удмуртиядән, Пермь краеннан китертелә. Министрлыкның ведомство карамагындагы урман хуҗалыклары тарафыннан ел саен 522,0 мең куб.метр күләмендә агач материалы китертү планы үтәлә.

Урман ресурсларын эшкәртү сәнгатенең чималга ихтыяҗы һәм тәэмин ителеше турында мәгълүмат Татарстан Республикасы Урман планына 17 нче кушымтада китерелде. Җитештерелә торган продукция күләмнәре һәм кулланыла торган урман ресурсларының күләмнәре, шул исәптән башка төбәкләрдән агач материалы импортын исәпкә алып, күрсәтелде.

3.3. Агач материалын һәм башка урман продукциясен сату базарлары

Татарстан Республикасы Урман планы эшләнгән ел алдыннан килә торган елда һәм эшләнә торган Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу чорында сату базары һәм башка урман продукциясе турындагы мәгълүмат Татарстан Республикасы Урман планына 18 нче кушымтада бирелде.

3.4. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм аларны җыю, азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәре җыю, чәер әзерләү өчен файдалану

Татарстан Республикасында элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда урманнардан азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәре җыю, чәер әзерләү өчен файдалану планга кертелмәде һәм киләсе чорга да планлаштырылмый.

Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм аларны җыю, ә атап әйткәндә яңа ел бәйрәмнәре өчен чыршы яки башка ылыслы агачларны кисү киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына ел саен 15,5 мең данә агач күләмендә планлаштырыла.

3.5. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатында файдалану

2018 елның 1 гыйнварына рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатларында Министрлык тарафыннан 1403,0 гектар мәйданда 539 данә шартнамә төзелде, моннан тыш, 222,7 гектар мәйданда 40 кишәрлек даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылды, ягъни рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатларында файдаланыла торган урманнарның гомуми мәйданы төбәктәге урманнарның гомуми мәйданының 0,13 процентын тәшкил итә.

Урманнардан файдалануның мондый төре республиканың барлык урманчылыкларында рөхсәт ителгән, шуңа күрә урманнарның рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатларында файдалану өчен ихтимал булган

кулланылмаган гомуми потенциалы 1234,6 гектар тәшкил итә. Әмма ләкин әлеге максатларда файдаланыла торган урман кишәрлекләренең 90 проценты диярлек эре шәһәрләр янындагы биш урманчылыкта (Әлмәт, Зеленодольск, Лаеш, Түбән Кама, Шәһәр яны) урнашкан һәм 2019-2029 елларга киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына рекреация эшчәнлеген башкару максатларында файдаланыла торган урман кишәрлекләре санын арттыруны нәкъ менә шушы урманчылыкларда башкару ниятләнә. Урманнарның рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатларында файдалану ихтималы булган һәм киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында аңа ихтыяҗ зур булачак потенциалы 182,7 мең гектар тәшкил итә.

3.6. Урманнардан аучылык хуҗалыгы өлкәсендәге эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Аучылык һәм аучылык ресурсларын саклау һәм Россия Федерациясенең кайбер закон актларына үзгәрешләр кертү турында» федераль законның 27 статьясы һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 ел, 15 декабрь, 996 нчы карары нигезендә расланган Татарстан Республикасы Биологик ресурслар буенча дәүләт комитеты турында нигезләмә нигезендә, хайваннар дөньясыннан файдалану өчен аучылык хуҗалыклары юридик затларга һәм шәхси эшкуарларга гомуми кулланылыштагы аучылык җирләрендә урнашкан урман һәм җир кишәрлекләре чикләрендә бирелә, республикада аларның мәйданы 26 процент тәшкил итә. Дәүләт аучылык фондын саклау, яңадан торгызу, рациональ файдалану, исәпкә алу максатларында, республика территориясендә 96 аучылык хуҗалыгы оештырылды. Аулау оештырыла торган җәнлек-җанварларны комплекслы саклау максатларында 6 Дәүләт аучылык заказнигы оештырылды.

Урман фонды чикләрендә урнашкан урманнар кулланучыларга урман кишәрлекләрен арендага алу шартнамәләре нигезендә аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлекне гамәлгә ашыру максатларында бирелә. 2018 елның 1 гыйнварына аучылык хуҗалыгы өлкәсендә 178 120 гектар мәйданда эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен Министрлык тарафыннан 22 шартнамә төзелде.

Бүген әлеге максатларда файдаланыла торган урманнар, нигездә, урманнарның ешлыгы коэффициенты иң зур булган һәм төбәктә аулана торган хайваннарның төп төрләре – кабан дуңгызы, поши, кыр кәҗәсе, куян, көртлек, бөҗыр, кыр тавыгы күп булган районнарда урнашкан.

Төбәктә аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек тыелган урманнар мәйданы 370,2 мең гектар тәшкил итә. Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек алып бару рөхсәт ителгән һәм мөмкин булган урманнарның файдаланылмаган гомуми потенциалы 656,0 мең гектар тәшкил итә.

3.7. Урманнардан авыл хуҗалыгын алып бару максатларында файдалану

Татарстан Республикасында урманнардан авыл хуҗалыгын алып бару максатларында файдалану фәкать умартачылык белән бәйле. Татарстан Республикасында урманнардан печән чабу яки терлек көтү максатларында файдалану юк, чөнки фермер хуҗалыклары әлеге максатларда авыл хуҗалыгы җирләреннән файдалана, шул исәптән гражданнар мәнфәгатьләрендә. Татарстан Республикасы Урман планын эшләү елы алдыннан килгән елда авыл хуҗалыгын алып бару максатларында файдаланылган урманнарның гомуми мәйданы 2058,3 гектар тәшкил итә. Нигездә урман булмаган агачлыклар, юкә, өрәңге урман биләмәләре, болын һәм көтүлек җирләре читендәге мәйданнар файдаланыла. Авыл хуҗалыгы алып бару максатларында урманнарның файдаланылмаган потенциалы төбәкнең көньяк өлешендә – катнаш урман биләмәләре белән беррәттән, эшкәртелә торган күп санлы кырлар һәм печән чабу өчен кулланыла торган болыннар биләгән урман-дала зонасында тупланган. Барлык шушы факторларны һәм мәгълүматларны исәпкә алып, урманнар алга таба да умартачылык өчен генә файдаланыр дип фаразлана, ә авыл хуҗалыгын алып бару максатларында файдалану өчен мөмкин булган урманнарның файдаланылмаган гомуми потенциалы 3895 гектар тәшкил итә.

3.8. Урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү һәм файдалы казылма ятмаларны эшкәртү эшләрен башкару, сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын, шулай ук гидротехника корылмаларын, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга порталы, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу вакытында әлеге максатларда урманнардан файдалануның фактик күләме планлаштырганнан күп тапкырлар артып китте. Ел саен җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларны эшкәртү өчен 12114,4 гектар мәйданда урманнар файдаланыла, сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен 153,7 гектар мәйданда урманнар файдаланыла.

Тулаем төбәк продуктының 20 проценттан артыгын тәэмин итүче төп производство булып нефть табу тора. Нефть – төбәктә табыла торган төп файдалы казылма байлык, разведка ясалган ятмаларның нибары яртысының гына эшкәртелүен исәпкә алып, урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларны эшкәртү өчен файдалану күләме ел саен арта барачак.

Урманнарның җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү өчен файдаланудагы ихтимал булган бөтен

потенциалы төбәкнең көньяк-көнчыгыш өлешендә, нефть ятмаларының разведка ясалган запаслары тупланган районда урнашкан, анда әлеге максатларда файдалану өчен ихтимал булган урманнарның мәйданы 390,0 мең гектар тәшкил итә.

Сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү максатларында урманнардан файдалануның фактик күләмнәре планлаштырган мәгълүматлар белән чагыштырганда артыграк булуга карамастан, төбәктә әлеге максатларда файдаланыла торган нибары 29 урман кишәрлеге бар, нигездә алар эре шәһәрләр чикләрендә – Әлмәт, Зеленодольск, Түбән Кама, Шәһәр яны урманчылыклары урманнарында урнашкан, әлеге максатларда файдалану өчен күздә тотылган урманнарның төп потенциалы нәкъ менә шул урманчылыкларда урнашкан.

3.9. Урманнардан файдалануның башка төрләре өчен урманнар потенциалын бәяләү турында мәгълүмат

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу чорында урманнардан файдалануның өстенлекле юнәлешләреннән берсе булып линияле объектларны төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү тора. Торак пунктларның һәм нефть чыгару объектларының үсеш алган челтәре линияле объектларның – электр үткәргеч линияләр, юллар, торба үткәргечләрнең үсеш алган челтәрен күздә тота. Линияле объектларны төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү максатларында файдалану өчен ихтимал булган урманнар республиканың барлык урманчылыкларында бар.

Агач материалы әзерләү максатларында нигездә Әгерҗе, Әлмәт, Зәй, Кызыл Йолдыз урманчылыкларындагы урманнардан файдалану күздә тотыла, анда әлеге максатларда урман кишәрлекләреннән гамәлдәге файдаланучылар бар. Соңгы 4 елда, урман кишәрлекләреннән агач материалы әзерләү максатларында файдалану күләме арту күзәтелмәде, урманнардан агач материалы әзерләү максатларында файдалану күләме Татарстан Республикасы Урман планы гамәленең киләсе чорына элеккеге дәрәҗәсендә булачак. Әмма агач материалы әзерләү максатларында файдалану өчен урманнарның кулланылмаган потенциаль мәйданы 459,6 мең гектар тәшкил итә, ә киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында урманнардан файдалануның фаразланган күләме бу мәйданның 15 процентыннан артмаячак, бу түбән сортлы агач материалының күп булуы, нигездә, саклык функцияләрен башкарган таркау урман кишәрлекләре белән бәйле.

3.10. Транспорт юллары төзү, аларны ремонтлау һәм карап тоту ихтыяҗы турында мәгълүмат

Татарстан Республикасының тимер юл линияләрен, гомуми кулланылыштагы федераль һәм төбәк автомобиль трассаларын, муниципалитетара юлларны, шулай ук ел әйләнәсе кулланылышта булган күп сандагы грунт юлларын үз эченә алган юл челтәре илдә иң нык үсеш алганнардан берсе санала.

Барлык төр юллар урман хуҗалыгын алып бару, шул исәптән агач материалын ташу, янгынга каршы патруль, шулай ук башка урман хуҗалыгы чараларын гамәлгә ашыру максатларында файдаланыла.

Татарстан Республикасы юлларының гомуми озынлыгы (торак пунктлар чикләрендәге юллардан тыш) 24492,9 км тәшкил итә. Тимер юллар – 1889,0 км (7,7 процент), каты түшәмәле автомобиль юллары – 13380,8 км (54,6 процент), грунт юллары – 9223,1 км (37,7 процент).

Республиканың барлык урманчылыкларында бөтен юлларның озынлыгы 1000 гектар урманга 10 километрдан ким түгел, аларга урманнар буйлап узучы юллар гына түгел, гомуми кулланылыштагы юллар да карый, чөнки юллар шулай ук урман хуҗалыгы максатларында файдаланыла, бу күрсәткеч төбәк урманнарында транспорт йөрү мөмкинлегенең зур булуы турында сөйли.

Юллар челтәрен алга таба үстерү максатында республика Хөкүмәте күп кенә чаралар күрә, аерым алганда Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2014 - 2022 елларга Татарстан Республикасы транспорт системасын үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 2013 ел, 20 декабрь, 1012 нче карары үз эченә берничә кече программаны, шул исәптән, «2014 - 2022 елларга автомобиль юллары челтәрен камилләштерү, үстерү һәм саклау» программасын ала.

Программа нигезендә, ел саен 52 километр гомуми кулланылыштагы федераль автомобиль юллары реконструкцияләнә, 200 километр муниципаль һәм муниципальара юллар төзәтелә һәм карап тотыла, шулай ук 81 километр каты түшәмәле яңа юллар кулланылышка кертелә.

2018 елда Мәскәү-Владимир-Түбән Новгород-Чабаксар-Казан югары тизлекле пассажир магистрален төзи башларга ниятләнә, ул 2023 елда сафка бастырылыр дип көтелә, аның 48 километр озынлыгындагы линиясе ТР территориясеннән узачак. Югары тизлекле магистраль линияне эксплуатацияләүнең башлангыч этабында пассажирлар ташу ниятләнә, киләчәктә линия йөк ташу өчен кулланылачак.

Әлеге максатларда Зеленодольск урманчылыгында гомуми 557 гектар мәйданда урман кишәрлекләреннән файдалану ниятләнә.

Урман фонды җирләрендә ел саен 111,3 километр озынлыктагы грунт өслекле яңа юллар төзү планын исәпкә алып, элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу чорының соңгы елында юллар челтәре 1000 гектар урманга уртача 21 километр тәшкил итәчәк. МСТТ һәм

торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнарда Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына яңа юллар төзү планлаштырылмый.

Урман һәм урман эшкәртү инфрастрктурасы объектларының, урманнарда урман инфраструктурасы оештыруга бәйле булмаган объектларның урнашу урыны, урманнарны үзләштерүдә транспорттан файдалану мөмкинлеге, транспорт юллары белән тәэмин ителүнең 3 нче карта-схемасы Татарстан Республикасы Урман планына 1 нче кушымтада бирелде. Урманнарга транспорт керү мөмкинлеге, транспорт юллары белән тәэмин ителү турында мәгълүмат Татарстан Республикасы Урман планына 19 нчы кушымтада бирелде.

3.11 Урманнарның экологик потенциалын, тирәлек булдыру, су саклау, саклау, санитария-гигиена, савыктыру һәм башка файдалы функцияләрен бәяләү

Урманнарның экологик потенциалын, мохит булдыру, су саклау, саклау, санитария-гигиена, савыктыру һәм башка файдалы функцияләрен бәяләү Татарстан Республикасы Урман планына 20 нче кушымтада бирелде.

Экологик потенциал урманның тирәлек булдыру, ландшафт-саклау, ландшафт-тотрыклыландыру һәм хуҗалык-экологик функцияләренең уртак нәтиҗә бирүе дигәнне аңлата.

Экологик потенциалны бәяләүгә өстенлекле токымнар буенча бонитет классы, уртача тыгызлык һәм уртача еллык үсеш кебек таксация күрсәткечләре кертелде; исәпләүләр урманнар үскән мәйданда тиешле урманнарның токым составын һәм өлешен исәпкә алып үткәрелде.

Экологик потенциалны бәяләү – 2017 ел, 30 июнь, 20-р номерлы Россия Федерациясе ТРЭМ боерыгы белән расланган «Парник газларын йоту күләмен микъдари билгеләү буенча методик күрсәтмәләр» нигезендә үткәрелде. Урманнарның потенциалы шартлы берәмлекләрдә чагылдырыла, акча эквивалентына күчерелә. Бәяләү универсаль һәм вакыт динамикасында тиешле күрсәткечләрне чагыштырырга мөмкинлек бирә.

Әмма тоташтан кисүләр һәм корткычлар зарарлау, авырулар аркасында агачларның һәлак булуы арту сәбәпле, идарә ителә торган урманнарда углерод киму дәрәҗәсе артуын билгеләп үтәргә мөмкин.

Урман функциясенең иң мөһим күрсәткече –туфракның юылуына юл куймау, ягъни урманнар кар һәм яңгыр суларының туфракны һәм грунтны юдыруына каршы тора, әһәмиятле туфрак саклау факторы булып тора. Урманның су-җайга салу функциясе өслектәге агынтылар күләме артуны булдырмаудан гыйбарәт, әйтик, 2017 елда республика урманнарының өслектәге агынтыларны булдырмау күләме гектарына 136,5 куб.метр тәшкил итте, су-җайга салу функциясеннән икътисадый нәтиҗә – 17,8 млрд.сум.

2017 елда урманнарның санитария-гигиена функциясе түбәндәгечә чагылды: кислород бүлеп чыгару – 9508,7 мең тонна, зарарлы матдәләрне

йоту – 17828,0 мең тонна, тузан йоту – 102024,0 мең тонна, фитонцидлар бүлеп чыгару – 3,2 мең тонна.

Төбәк урманнары, нигездә, рекреация һәм саклау функцияләрен башкаручы яклагыч урманнарга карый. Шуңа бәйле рәвештә урманнардан файдалануның яклагыч урманнарда тыелган кисүләргә бәйле булмаган юнәлешләре зур әһәмияткә ия. Бу урманнарны рекреация максатларында файдалану булырга мөмкин.

Рекреация урманнары дип ял һәм туризм, эстетик һәм танып-белү ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен кулланылучы табигать ресурслары атала.

Рекреация урманнары төп ике төркем функцияләрне башкарырга тиеш: мохитне саклау һәм рекреацион. Рекреацион функцияләр – ул кешенең физик һәм рухи көчләрен торгызучы, аның тере табигать белән аралашуга ихтыяҗын канәгатьләндерүче функцияләр.

Әмма, артык зур рекреация басымы нәтиҗәсендә урман мохитенең ихтимал бозылуын булдырмау һәм урманнарның санитария-гигиена, башка файдалы функцияләрен саклау максатында, урманнардан файдаланганда урманнарны һәм урман ресурсларын саклау һәм аларны арттыруга юнәлтелгән гамәлдәге нормаларны һәм кагыйдәләрне катгый үтәү зарур.

IV. Татарстан Республикасы Урман планының, чаралар башкаруның максатлары һәм бурычлары һәм Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорга план күрсәткечләре

4.1. Татарстан Республикасы Урман планының икътисад, экология һәм социаль өлкәләрдәге бурычлары һәм максатлары

Татарстан Республикасы Урман планы урманны планлаштыру документы булып тора (РФ УК 85 статьясы), анда урманны планлаштыруның максатлары һәм бурычлары билгеләнә, ТР территориясендәге урманчылыклар, урман-парклар чикләрендә урнашкан урманнарны планлаштырылган үзләштерүне гамәлгә ашыру буенча чаралар тәгаенләнә. Урманнардан файдалану, аларны саклау, саклау, торгызу өлкәсендә планлаштыру төбәкнең тотрыклы үсешен тәэмин итүгә юнәлтелгән.

Татарстан Республикасы Урман планының төп максатлары булып түбәндәгеләр тора:

1) төбәк урманнары белән нәтиҗәле идарә итү;

2) җәмгыятьнең урманнарга һәм урман ресурсларына булган ихтыяҗын канәгатьләндерү өчен урманнардан рациональ, күп максатлы, өзлексез, аларның ярлылануына юл куймыйча файдалануны тәэмин итү;

3) төбәкнең экологик хәлен яхшырту өчен урманнарның экологик потенциалын саклау, аларның тирәлек булдыру, су саклау, саклык, санитария-гигиена, савыктыру һәм башка файдалы функцияләрен саклау буенча чаралар үткәрү;

4) урманнардан файдалануның төрләре өчен урманнарны үзләштерүгә (РФ УК 25 статьясы нигезендә), шулай ук урманнарны саклауга һәм торгызуга юнәлтелгән планлы үзләштерүне гамәлгә ашыру буенча чаралар әзерләү.

5) Татарстан Республикасы урман сәнәгате комплексын алга таба үстерү һәм камилләштерү өчен алшартлар тудыру;

6) төбәк икътисадының урман секторы социаль өлкәсен яхшырту һәм хезмәткәрләрнең тормый дәрәҗәсен яхшыртуны тәэмин итү.

Эшләнгән Татарстан Республикасы Урман планы бурычлары түбәндәгеләр:

1) Татарстан территориясендә табигать ресурслары һәм экология өлкәсендә бердәм дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру;

2) халыкның экологик иминлеген, әйләнә-тирә мохитне саклауны, урман ресурсларыннан рациональ файдалануны, урманнарның биологик төрлелеген саклау һәм төбәк территориясендә аларның потенциалын арттыруны тәэмин итү;

3) төбәк урманнарының экологик потенциалын саклау буенча планлаштырылган чараларны әзерләү;

4) урманнардан файдалану мөмкинлекләрен анализлау, аларны фактик үзләштерүне бәяләү һәм шулар нигезендә, Татарстан Республикасы Урман

планын гамәлгә ашыру чорына төбәк урманнарыннан файдалануның перспектив юнәлешләрен һәм төрлечә файдалану өчен урманнарны планлы үзләштерү зоналарын эшләү;

5) урман хуҗалыгын алып баруның, ресурслар һәм кадрлар белән тәэмин итүнең оптималь төбәк системасын оештыруны планлаштыру;

6) урманнарның тирәлек булдыру, су саклау, санитария-гигиена һәм башка файдалы функцияләрен икътисадый бәяләү;

7) Татарстан Республикасы Урман планы чараларын гамәлгә ашыруның икътисадый нәтиҗәлелеген бәяләү.

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорында Министрлык тарафыннан өстенлекле максатларны һәм бурычларны гамәлгә ашыру өчен төбәктәге урманнар ешлыгын арттыру чараларын, шул исәптән 1900 елдан 2017 елга кадәр гомуми мәйданы 141 мең гектарлы Министрлык тарафыннан булдырылган кыр саклагыч урманнарны исәпкә алып, гамәлгә ашыру планлаштырыла. Әлеге урман кишәрлекләренең, файдаланучылар кишәрлекләренең чикләрен, урманнарның хәзерге торышын билгеләп исәпкә алу әлеге урманнарның «статус»ын билгеләргә, шулай ук урман кишәрлекләре турындагы мәгълүматларны ДУР белешмәләренә кертергә мөмкинлек бирәчәк, бу исә Татарстан Республикасында урманнар үсү дәрәҗәсен күрсәтәчәк, ул кимендә 19,0 процент тәшкил итәчәк.

Кисү вакытына юанлыгы җитәрлек һәм югары бонитетлы агачлар формалаштыру мөмкинлеген бирә торган урман хуҗалыгы чараларын вакытында һәм сыйфатлы уздыру хисабына агачларның продукция бирүен арттыруга ирешү планлаштырыла, бу хәл бер гектарга агачларны кисү күләмен арттырырга, шулай ук зәгыйфьләнгән, тотрыклылыгын, яшәргә сәләтен югалта баручы агачларны яшь, үсешен һәм максатчан функцияләрен саклаучы урманнарга алмаштыру максатларында яңарту һәм формасын үзгәртү өчен агач кисү мөмкинлеген бирәчәк. Шулай ук продукция бирүен арттыру өчен нәселдәнлек үзлекләре яхшыртылган үсентеләр файдалану планлаштырыла. Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу чоры тәмамланганда әлеге күрсәткечне 6,1 процентка кадәр җиткерү каралган.

Татарстан Республикасының яңа Урман планының көтелгән нәтиҗәсе: элеккеге Татарстан Республикасы Урман планын гамәлгә ашыру нәтиҗәлелегенең фактик күрсәткечләрен, шулай ук киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына бирелгән максатчан фараз күрсәткечләрен ачыклау.

4.2. Урманнарның экологик потенциалын саклау, климат үзгәрешләренә яраклаштыру һәм урманнарның тотрыклыгын арттыру буенча планлаштырыла торган чаралар

Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә Татарстан Республикасы Урман планының стратегик максатлары – төбәк урманнарының экологик потенциалын саклау, экологик хәлне яхшырту һәм төбәк халыкының һәм

территорияләренең экологик иминлеген тәэмин итү, урман экосистемаларын саклау һәм торгызу, урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә табигатьтән рациональ һәм тотрыклы файдалануны тәэмин итү.

Төбәктәге урманнарга төп антропоген йогынты факторлары булып сәнәгать җитештерүе калдыклары, гидрологик режимның үзгәрүе, рекреация басымы тора, алар, үз чиратында, турыдан-туры климат үзгәрешләренә тәэсир итә, шул исәптән уртача тәүлеклек температура артуына китерә, бу исә әлеге шартларга яраклашмаган үсемлекләр үсешенә тискәре йогынты ясый.

Әмма, һичшиксез, әйләнә-тирә мохитнең пычрануы – табигатькә антропоген йогынтының бер төре, ул тискәре, ә төзәтелмәслек үзгәрешләргә китерә. Сәнәгатьнең, аеруча химия һәм эшкәртү сәнәгатенең, энергетиканың, транспортның тиз үсеше, авыл хуҗалыгын интенсификацияләү табигатькә глобаль йогынты ясый башлады. Әйләнә-тирә мохитнең пычрану күләме шулкадәр зур ки, табигатьнең үзлегеннән чистарыну процесслары кеше хуҗалык эшчәнлегенең озон өслеге бозылу, грунт сулары үзгәрү һәм башка төрле климат үзгәрешләре кебек хәвефләрнең төзәтеп булмый торган тискәре нәтиҗәләрен нейтральләштерә алмый.

Министрлык тарафыннан урманнарны саклау, торгызу буенча башкарыла торган чараларны урманнарның экологик потенциалын саклауга, климат үзгәрешләренә җайлаштыруга һәм урманнарның тотрыклылыгын арттыруга юнәлтелгән чаралар буларак карарга мөмкин.

Урманнарның экологик потенциалын саклау, климат үзгәрешләренә яраклаштыру һәм урманнарның тотрыклылыгын арттыру өчен Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны янгыннардан саклау, урманнарны торгызу, урманнардан файдалану, янгынга каршы минераллаштырылган полосалар кору, янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм яңарту, чыбык-чабыкны, урман түшәмәсен, коры үләннәрне һәм урмандагы тиз кабынучан башка материалларны профилактика өчен контрольдә тотып яндыру, урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүматларны үз эченә алган стендларны һәм башка тамгаларны һәм күрсәткечләр урнаштыру, урманнарда янгын куркынычын һәм урман янгыннарын мониторинглау, җир өсте патрулен оештыру чаралары планлаштырыла. Зарарлы организмнарның чыганакларын локальләштерү һәм бетерү, шул исәптән санитария максатларында тоташтан һәм сайлап агач кисү, ликвидлы булмаган агач материалын җыю. Ясалма һәм табигый урман торгызу эшләреннән торган урман торгызу чаралары.

Урманнарның экологик потенциалын саклау, климат үзгәрешләренә җайлаштыру һәм урманнарның тотрыклылыгын арттыру буенча планлаштырылган чаралар Татарстан Республикасы Урман планына 21 нче кушымтада бирелде.

4.3. Урманнарны фактик үзләштерү мөмкинлекләрен анализлау һәм бәяләү нигезендә урманнардан файдалануның перспективалы юнәлешләре, урманнарны төп төрләре буенча файдалануны арттыру, Урман планын гамәлгә ашыру чорына план күрсәткечләре

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда төбәк урманнарыннан файдалануның 2.1 бүлектә бирелгән анализы күрсәткәнчә, төбәктә урманнардан файдалану аның барлык мөмкин булган төрләре буенча гамәлгә ашырыла диярлек, әмма төбәктә урманнардан файдалануның аеруча зур ихтыяҗ булган төрләре – агач материалы әзерләү, рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру, җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү, аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Урман кодексының 6 статьясының 2 өлеше нигезендә билгеләнгән башка эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру. Линияле объектлар төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү эшләре урманнардан файдалануның төп төрләре түгел, әмма алар төрле ешлыкта урманнарда шулай ук башкарыла.

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына агач материалы әзерләү өчен урманнардан файдалану, үсеш алган автомобиль юллары челтәре, шулай ук төбәктә агач эшкәртү комплекслары булуны исәпкә алып, урманнардан файдалануның иң мөһим юнәлешләреннән берсе булачак.

Татарстан Республикасы Урман планы эшләнгән елдан алда килгән елда барлык төр агач кисүләрдә гомуми 15911 гектар мәйданда 1008 мең куб.метр ликвид агач материалы әзерләнде. Шул исәптән өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә – 309,2 мең куб.метр ликвид агач материалы (агач әзерләүнең гомуми күләменнән 30,7 процент), урманнарны тәрбияләү максатларында кисүләр вакытында – 341,8 мең куб.метр ликвид агач материалы (33,9 процент), һәлак булган һәм зарарланган агач урманнарын кискәндә – 331,7 мең куб.метр (32,9 процент), урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы оештыруга бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән агачларны кискәндә – 25,7 мең куб.метр ликвид агач материалы (2,5 процент).

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу чорында барлык төр кисүләрдә гомуми 129619,5 гектар мәйданда 6871,2 мең куб.метр ликвид агач материалы әзерләнде. Шул исәптән өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә – 1917,8 мең куб.метр ликвид агач материалы (агач әзерләүнең гомуми күләменнән 27,9 процент), урманнарны тәрбияләү максатларында агач кисү вакытында – 2055,6 мең куб.метр ликвид агач материалы (29,9 процент), һәлак булган һәм зарарланган агач урманнарын кискәндә – 2333,0 мең куб.метр (34,0 процент), урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы оештыруга бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү

өчен билгеләнгән агачларны кискәндә – 564,8 мең куб.метр ликвид агач материалы (8,2 процент) әзерләнде.

Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның план чорына өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә ликвидлы агач материалын әзерләүнең ел саен мөмкин булган күләме 14801,6 гектар мәйданда 2025,8 мең куб.метр тәшкил итәчәк. Урман кишәрлекләрен арендага алучылар тарафыннан дәүләт экспертизасын узган урманнарны үзләштерү проектлары нигезендә ел саен 106,0 мең куб.метр ликвидлы агач, гражданнар тарафыннан шәхси ихтыяҗлар өчен агач материалы әзерләү максатында ел саен 90,0 мең куб.метр ликвидлы агач кисү күздә тотыла. Кече һәм урта бизнес предприятиеләренә дәүләт ярдәмен исәпкә алып, ул юридик затлар һәм шәхси эшкуарлар тарафыннан агач материалы әзерләү күләменең зур тизлек белән үсүенә йогынты ясады, 2019 елдан башлап кече һәм урта бизнес предприятиеләре өчен аукционнар уздыру юлы белән кимендә 588,1 мең куб.метр ликвид булмаган агач материалын сату күздә тотыла, план буенча 2021 елда ачылырга тиешле, проектта каралган тулай куәте 3200,0 мең куб.метр тәшкил итәчәк «Кастамону Интегрейтед Вуд Индастри» ҖЧҖ заводының өченче чираты производствосын чимал белән тәэмин итү өчен өлгергән һәм картайган агачларны тоташтан кисү дә агач материалы әзерләү күләмнәрен арттырачак.

Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын, урман инфраструктурасы оештыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән агачларны кискәндә – ел саен 426,9 гектар мәйданда 5,5 мең куб.метр, шул исәптән РФ УК 43 - 46 статьялары нигезендә, урманнардан файдаланучы затларның аерым категорияләре тарафыннан урманнарны торгызуны һәм урманнарны үрчетүне гамәлгә ашыру өчен агач кисү.

Агачларның яшенә һәм урманнарны тәрбияләү максатларына карап, киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына агачларны карау максатларында уздырыла торган агач кисү эшләрендә агач материалын әзерләүне түбәндәге юллар белән башкару планлаштырыла: сирәкләү, аркылы кисү, агачларны яңарту максатында кисү, агачларның формаларын үзгәртү максатында кисү. Агачларны сирәкләп һәм аркылы кисү вакытында агач материалы әзерләүнең ел саен мөмкин булган күләме 8501,5 гектар мәйданда 290,7 мең куб.метр тәшкил итәчәк. Формаларын үзгәртеп кисү һәм яңартып кисү агач кисүнең ел саен мөмкин булган күләме ел саен махсус тикшерүләр нәтиҗәсендә ачыкланачак.

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына төрле әзерләүчеләр тарафыннан агач материалы әзерләүнең планлаштырылган күләмнәре 5 нче таблицада күрсәтелде.

5 нче таблица

Төрле әзерләүчеләр тарафыннан агач материалы әзерләүнең планлаштырылган күләмнәре

Әзерләүче	Үлч. бер.	Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу чорының елы									
		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Урман кишәрлекләрен арендага алучылар	гектар	1840,0	1840,0	1840,0	1840,0	1840,0	1840,0	1840,0	1840,0	1840,0	1840,0
	мең куб. метр	106,0	106,0	106,0	106,0	106,0	106,0	106,0	106,0	106,0	106,0
Гражданнар шәхси ихтыяҗлары өчен	гектар	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0
	мең куб. метр	90,0	90,0	90,0	90,0	90,0	90,0	90,0	90,0	90,0	90,0
Юридик затлар һәм хосусый эшкуарлар	гектар	3980,4	5652,1	8082,5	12527,6	12527,6	12527,6	12527,6	12527,6	12527,6	12527,6
	мең куб. метр	588,1	835,1	1194,1	1852	1852	1852	1852	1852	1852	1852
Сирәкләү, аркылы кисү уздыру юлы белән, урманнарны тәрбияләү максатларында Урманлыклар тарафыннан башкарыла торган агач кисү	гектар	7935,5	7935,5	7935,5	7935,5	7935,5	7935,5	7935,5	7935,5	7935,5	7935,5
	мең куб. метр	268,0	268,0	268,0	268,0	268,0	268,0	268,0	268,0	268,0	268,0
Урман, урман эшкәртү инфраструк-турасы объектларын һәм урман инфраструк-турасы оештыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатаци-яләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләре-	гектар	426,9	426,9	426,9	426,9	426,9	426,9	426,9	426,9	426,9	426,9
	мең куб. метр	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ндә урман кискәндә											
Барлыгы	гектар	15182,8	16854,5	19284,9	23730,0	23730,0	23730,0	23730,0	23730,0	23730,0	23730,0
	мең куб. метр	1057,6	1304,6	1663,6	2321,5	2321,5	2321,5	2321,5	2321,5	2321,5	2321,5

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына җәмгыятьнең урманнарга һәм урман ресурсларына булган ихтыяҗын канәгатьләндерү өчен урманнардан төрле максатларда, рациональ, өзлексез, аларны ярлыландырмыйча файдалану максатларында, гражданнарга үз ихтыяҗлары өчен агач материалы әзерләү, юридик һәм хосусый эшкуарларга инвестиция проектларын гамәлгә ашыру, дәүләт ихтыяҗларын яки муниципаль ихтыяҗларны канәгатьләндерү максатларында, урманнардан планлаштырылган файдалану зоналарына бүлеп, урман фонды җирләре территориясе зоналарга бүленде һәм 6 нчы таблицада бирелде.

Зоналарга бүлү элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу чорында урманчылыкларда агач кисү күләмнәрен исәпкә алып, шулай ук агач материалы әзерләү максатларында урманнардан файдалану гамәлдәге шартнамәләр нигезендә башкарылуын исәпкә алып эшләнде.

6 нчы таблица

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорга җәмгыятьнең ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен агач материалы әзерләү максатларында урманнардан файдалануның планлаштырылган зонасы

Урманчылык	Өлгергән һәм картайган агачларны кисү буенча агач материалы әзерләүнең мөмкин булган гомуми күләменнән гражданнар тарафыннан шәхси ихтыяҗлары өчен агач материалы әзерләү, процент	Өлгергән һәм картайган агачларны кисү буенча агач материалы әзерләүнең мөмкин булган гомуми күләменнән, Юридик затлар һәм шәхси эшкуарлар тарафыннан агач материалы әзерләү, процент	Өлгергән һәм картайган агачларны кисү буенча агач материалы әзерләүнең мөмкин булган гомуми күләменнән урманнарны үзләштерү өлкәсендә инвестиция проектларын гамәлгә ашыру өчен агач материалы әзерләү, процент	Өлгергән һәм картайган агачларны кисү буенча агач материалы әзерләүнең мөмкин булган гомуми күләменнән дәүләт ихтыяҗларын яки муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен агач материалы әзерләү, процент
1	2	3	4	5
Әгерҗе	0,8	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый

1	2	3	4	5
Азнакай	1,7	98,3	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Аксубай	3,4	96,6	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Әлки	5,4	94,6	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Әлмәт	1,3	80,7	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Арча	23,1	76,9	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Баулы	10,3	89,7	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Биләр	6,4	93,6	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Болгар	1,1	98,9	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Бөгелмә	2,9	97,1	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Буа	7,6	92,4	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Алабуга	2,5	97,5	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Зәй	2,8	77,2	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Зеленодольск	26,9	73,1	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Ары	13,5	86,5	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Кайбыч	11,6	88,4	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Көләй	1,9	98,1	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Кама	6,9	93,1	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Кызыл Йолдыз	12,0	85,0	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Лаеш	12,3	87,7	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Лениногорск	3,0	97,0	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Мамадыш	18,9	81,1	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Минзәлә	3,5	96,5	Планлаштырылм ый	Планлаштырыл-мый
Түбән Кама	2,6	97,4	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Нурлат	4,2	95,8	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый
Идел буе	19,7	80,3	Планлаштырыл-мый	Планлаштырыл-мый

1	2	3	4	5
Шәһәр яны	Планлаштырылмый	Планлаштырылмый	Планлаштырылмый	Планлаштырылмый
Саба	0,1	99,9	Планлаштырылмый	Планлаштырылмый
Тәтеш	7,3	92,7	Планлаштырылмый	Планлаштырылмый
Чирмешән	2,9	97,1	Планлаштырылмый	Планлаштырылмый
Лубян	0,3	99,7	Планлаштырылмый	Планлаштырылмый

Агач материалы әзерләүгә бәйле рәвештә агач кисүдән агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме (файдалану өчен исәпләнгән диләнке) 7 нче таблицада күрсәтелде. Һәлак булган һәм зыян күргән агачларны ел саен кисү күләме Татарстан Республикасында урманнарның санитар торышын исәпкә алып исәпләнә.

Татарстан Республикасында агач материалы әзерләү максатларында урман кишәрлекләреннән файдаланучы арендаторлар тарафыннан киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорга ел саен гомуми 62770,5 гектар мәйданда 106 мең куб.метр ликвидлы агач материалы әзерләү планлаштырыла.

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорга урманнардан файдалануның төп һәм аеруча перспективалы берничә төре булуга карамастан, төбәктәге урманнардан мөмкин булган барлык төрләрдә диярлек файдалану планлаштырыла. Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына урманнардан файдалануның әлеге перспективалы юнәлешләре Татарстан Республикасы Урман планына 22 нче кушымтада күрсәтелде.

7 нче таблица

Татарстан Республикасы урманнарында агач материалы әзерләүгә бәйле рәвештә агач кисүдән алынган агач материалының ел саен рөхсәт ителгән күләме (файдалану өчен исәпләнгән диләнке)

Агач кисү төрләре	Ылыслы			Яфраклы каты токымнар			Яфраклы йомшак токымнар			Барлыгы		
	мәй-даны, га	Запасы, мең куб.метр		мәй-даны, га	Запасы, мең куб.метр		мәй-даны, га	Запасы, мең куб.метр		мәй-даны, га	Запасы, мең куб.метр	
		лик-видлы	эшкә ярак-лы		лик-вид-лы	эш-кә яраклы		лик-вид-лы	эшкә ярак-лы		лик-видлы	эшкә яраклы
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Өлгер-гән һәм картай-ган урман кискән-дә	492.2	77.5	63.6	1069.1	75.55	46.1	13240.3	1872.3	849.2	14801.6	2025.3	958.9
Урман-нарны карау максат-ларында урман кискән-дә: сирәк-ләп кискән-дә, аркылы кискән-дә	3727.3	147.5	101.9	1124.2	24.4	9.1	3650.0	118.8	53.5	8501.5	290.7	164.5
Урман, урман эшкәртү инфрас-труктурасы объект-ларын һәм урман инфрас-труктурасы объект-ларын оешты-руга бәйле булма-ган объект-ларны төзү, үзгәртеп	68.7	1.6	1.1	62.0	0.3	0.2	296.2	3.6	1.3	426.9	5.5	2.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
кору һәм эксплу-атация-ләү өчен билге-ләнгән урман кискән-дә												
Бар-лыгы	4288.2	226.5	166.6	2255.3	100.3	55.4	17186.5	1994.7	904.0	23730.0	2321.5	1126

Җәмгыятьнең ресурс потенциалын арттыру өчен Татарстан Республикасы урманнарыннан рекрация максатларында файдалануның әһәмияте шактый зур. Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру республикада урманнардан файдалануның иң массакүләм төрләренең берсе булып тора, шәһәрләрдә яшәүчеләр саны даими тизлек белән артуга бәйле рәвештә туризм һәм табигатьтә ял итү популярлаша һәм аңа ихтыяҗ арта.

Урман кишәрлекләреннән рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатларында файдаланучы дәвалау-савыктыру, спорт һәм башка учреждениеләрдән тыш, төбәк чикләрендә рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү күздә тотылган урманнарны үзләштерүнең планлаштырыла торган, 8 нче таблицада билгеләнгән берничә зонасы бар. Спортны һәм сәламәт яшәү рәвешен үстерүгә юнәлдерелгән, тормышка ашырыла торган берничә проектка Татарстан Республикасы Хөкүмәте һәм Президенты тарафыннан теләктәшлек белдерелде.

8 нче таблица

Чикләрендә рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру объектларын төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү күздә тотылган урманнарны үзләштерүнең планлаштырыла торган зоналары

Урман-чылык	Кишәрлек урманчы-лыгы	Квар-тал №	Файдаланучының, объектның атамасы	Планлаштырыла торган чаралар
1	2	3	4	5
Әлки	Базарлы Матак	17	«Дубки» БСЛ муниципаль учреждениесе	Үзгәртеп кору максатларында спорт-техник корылмалар төзелеше планлаштырыла
Әлмәт	Поташ-Полянка	106, 114, 155, 156	«Орленок» БСЛ, «Дружба», «Солнечный», «Юность» спорт-савыктыру лагерьлары	Үзгәртеп кору максатларында физик культура-савыктыру һәм спорт-техник билгеләнешендәге корылмалар комплексын төзекләндерү һәм төзү планлаштырыла
Әлмәт	Поташ-Полянка	134, 135	«Ян» таудан чаңгы шуу комплексы	Таудан чаңгы шуу комплексын үзгәртеп кору максатларында чаңгы

1	2	3	4	5
				трассасын киңәйтү күздә тотыла
Әлмәт	Поташ-Полянка	174, 175, 202	«Ян» таудан чаңгы шуу комплексы	Таудан чаңгы шуу комплексын үзгәртеп кору максатларында спорт-техник корылмалар төзү планлаштырыла
Әлмәт	Поташ-Полянка	5, 6, 134	«Ян», «Ромашкино» шифаханә-профилакторийлар ы	Шифаханәләрне үзгәртеп кору максатларында спорт һәм физик культура-савыктыру корылмаларын төзү планлаштырыла
Әлмәт	Поташ-Полянка	134	«СМП-Нефтегаз» АҖ	Халыкны ял иттерү һәм савыктыру максатларында парк тибында спорт-савыктыру комплексын төзү планлаштырыла
Әлмәт	Поташ-Полянка	106	«Транснефть-Прикамье» АҖ (ӘРНИ)	Шифаханәне үзгәртеп кору максатларында спорт һәм физик культура-савыктыру корылмаларын төзү планлаштырыла
Әлмәт	Поташ-Полянка	174, 175, 202	«Снежинка» ҖЧҖ «Юность» ӨББ МБУ	Таудан чаңгы шуу комплексын үзгәртеп кору максатларында спорт-техник корылмалар төзелеше планлаштырыла
Буа	Чүпрәле	35, 36	«Чайка» БСЛ МАУ	Чүпрәле районында туризмны һәм рекреация зоналарын үстерү максатларында таудан чаңгы шуу трассаларын төзү планлаштырыла
Лаеш	Питрәч	76, 79, 80	Питрәч районының «Комплекслы балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе» ӨББ МБМУ	Рекреация зоналарын үстерү максатларында чаңгы юллары һәм җәяүлеләр юллары өчен маршрут булдыру планлаштырыла
Лаеш	Питрәч	76	Питрәч районының «Комплекслы балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе» ӨББ МБМУ	Халыкны ял иттерү һәм савыктыру максатларында спорт корылмаларын төзү планлаштырыла
Мамадыш	Кләүш	100	Мамадыш районының «Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге» МУ	Мамадыш районында халыкны ял иттерү, савыктыру һәм рекреация зоналарын үстерү максатларында спорт һәм физик культура-савыктыру корылмаларын төзү планлаштырыла
Мамадыш	Комазан	96	Мамадыш районының «Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге» МУ	Халыкны ял иттерү максатларында парк тибында ял итү мәйданчыкларын төзү планлаштырыла

1	2	3	4	5
Мамадыш	Комазан	97	Мамадыш районының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге	Халыкны ял иттерү һәм савыктыру максатларында чаңгы трассасын һәм спорт корылмаларын төзү планлаштырыла
Мамадыш	Соколка	26	«Кама» БСЛ МБУ	Балаларны ял иттерү һәм савыктыру максатларында балаларны савыктыру лагерын үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү планлаштырыла. Рекреация һәм мәктәп балаларының ял итү зоналарын үстерү максатларында спорт-савыктыру объектларын төзү планлаштырыла.
Минзәлә	Юртау	152	«Балалар иҗаты йорты» ӨББ МБУ	Балаларны ял иттерү һәм савыктыру максатларында балаларны савыктыру лагерын үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү планлаштырыла
Минзәлә	Юртау	153	«Олимп» БЯСМ ӨББ МБМУ	Рекреация зоналарын үстерү максатларында чаңгы юллары һәм җәяүлеләр юллары өчен маршрут булдыру планлаштырыла
Түбән Кама	Баграж	70	«Ялта-Зәй» спорт әзерлеге үзәге коммерциячел булмаган спорт учреждениесе»	Республикада чаңгы шуу спортын үстерү максатларында спорт корылмасын төзү планлаштырыла
Түбән Кама	Биклән	7, 8, 9, 10	«Батыр» БЯСМ» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесе	Түбән Кама районында туризмны һәм рекреация зоналарын үстерү максатларында чаңгы трассаларын төзү планлаштырыла
Түбән Кама	Биклән	26, 118	«Чайка» БСЛ	Үзгәртеп кору максатларында физик культура-савыктыру һәм спорт-техник билгеләнешендәге корылмалар комплексын төзү планлаштырыла
Түбән Кама	Биклән	118	«Түбән Кама индустриаль техникумы» ДАҺББУ	Түбән Кама районында туризмны һәм рекреация зоналарын үстерү максатларында чаңгы трассаларын төзү планлаштырыла
Түбән Кама	Биклән	2	«Нижнекамскнефте хим» ГАҖ «Нефтехимик» спорт клубы учреждениесе	Түбән Кама районында туризмны һәм рекреация зоналарын үстерү максатларында чаңгы трассаларын төзү планлаштырыла
Түбән Кама	Кызыл Йолдыз	30	БСЛ МБУ «Заря»	Лагерьны үзгәртеп кору максатларында спорт һәм физик культура-савыктыру корылмаларын төзекләндерү һәм төзү

1	2	3	4	5
				планлаштырыла
Нурлат	Чулпан	42	«Заречный» БСЛ	Рекреация зоналарын үстерү максатларында физик культура-савыктыру һәм спорт-техник билгеләнешендәге корылмаларны төзү һәм үзгәртеп кору планлаштырыла
Нурлат	Чияле Алан	89, 96	«Вишневая Поляна» БСЛ	Рекреация зоналарын үстерү максатларында физик культура-савыктыру һәм спорт-техник билгеләнешендәге корылмаларны төзү һәм үзгәртеп кору планлаштырыла
Нурлат	Чияле Алан	80, 120	БЯСМ	Рекреация зоналарын үстерү максатларында физик культура-савыктыру һәм спорт-техник билгеләнешендәге корылмаларны төзү һәм үзгәртеп кору планлаштырыла
Идел буе	Ключище	27	Инвестиция үсеше агентлыгы	Халыкны ял иттерү максатларында актив ял (баулы парк) паркын төзү планлаштырыла
Идел буе	Шыланга	66, 27	Казаньоргсинтез	Халыкны тернәкләндерү һәм савыктыру максатларында социаль-юнәлешле һәм мәдәни-савыктыру объектын булдыру планлаштырыла.
Идел буе	Ключище	27	Инвестиция үсеше агентлыгы	Халыкны ял иттерү максатларында актив ял (баулы парк) паркын төзү планлаштырыла
Шәһәр яны	Матюшино	11, 13, 24, 25	«Балкыш шифаханәсе» («Татэнерго» АЖ)	Халыкны дәвалау һәм ял иттерү максатларында шифаханә-профилакторийны үзгәртеп кору планлаштырыла
Шәһәр яны	Матюшино	24	«Балкыш шифаханәсе» («Татэнерго» АЖ)	Халыкны савыктыру максатларында дәвалау-савыктыру объектларын төзү планлаштырыла
Тәтеш	Тәтеш	79	Тәтеш районының БЯСП өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесе	Рекреация зоналарын үстерү максатларында чаңгы юллары һәм җәяүлеләр юллары һәм ярышлар өчен маршрут булдыру планлаштырыла
Тәтеш	Тәтеш	150	«Чайка» БСЛ	Рекреация һәм мәктәп балаларының ял итү зоналарын үстерү максатларында спорт-савыктыру объектларын үзгәртеп кору һәм төзү планлаштырыла.

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу чорында рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану

темпларын исәпкә алып, Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына ел саен урманнардан 1450,9 гектардан ким булмаган мәйданда файдалану планлаштырыла, ә киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның бөтен чорына әлеге максатларда урманнардан файдалануның гомуми күләме 15947,2 гектар тәшкил итәчәк.

Разведкалау мәгълүматлары буенча Татарстан Республикасында төп файдалы казылмалар булып нефть, күмер, янучан сланец, бакыр, торф, известьташ һәм доломитлар тора. Әмма төбәкнең төп байлыгы һәрчак нефть булды. Нәкъ менә нефть ятмаларын эшкәрткәндә җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү буенча эшләр башкару максатларында урманнар файдаланыла. Гомумән алганда, төбәктә 120дән артык нефть ятмасы эшкәртелә, аларның иң зурлары – төбәкнең көньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан Ромашкино, Баулы, Саусбаш, Новоелхово ятмалары. Татарстанда нефть чыгаруның 70 елдан артык тарихы булуга карамастан, төбәктә элеккечә файдалы казылмаларның яңа ятмаларын эзләүгә юнәлтелгән геологик разведка, шулай ук махсус полигоннарда чыгару авыр булган нефть запасларын табу буенча яңа ысулларны һәм алдынгы технологияләрне сынау эшләре үткәрелә.

Бу факторларның барысы да урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү буенча эшләр башкару максатларында файдалануның перспективасы булу турында сөйли. Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урманнардан әлеге максатларда файдалану күләме тайпылышсыз үсәчәк һәм 2028 елга елына 13709 гектардан да ким булмаячак, ә Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның бөтен чорына урманнардан файдалануның гомуми күләме 127975,6 гектар булыр дип көтелә.

Бүгенге аучылык элеккедән нык аерылып тора. Әгәр элек аучылык ризык табу ысулы булса, хәзер ул саны даими артып торучы зур шәһәрләрдә яшәүчеләр ялының бер төре, экотуризм, балык тоту һәм аучылык ярдәмендә көндәлек мәшәкатьләрдән читләшү теләге елның-елында популярлаша барачак. Төбәк буенча барлык автомобиль юлларының үсеш алган челтәрен, үтеп булмый торган территорияләр булмавын һәм республикада теләсә кайсы ноктага барып җитү мөмкинлеген исәпкә алып, 26 төр имезүче һәм 41 төр коштан торган аучылык фаунасын да өстәп, төбәкнең күп кенә урманчылыкларында урманнардан аучылык өлкәсендә эшчәнлек алып бару максатларында файдалану Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына төп файдалану төрләренең берсе булачак.

Әлеге максатларда ел саен файдаланырга планлаштырылган урманнарның гомуми мәйданы 186 120 гектардан ким булмаячак, ә Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе бөтен чорына урманнардан файдалануның гомуми күләме 2 079 200 гектар тәшкил итәчәк.

Кайбер урманчылыкларда урманнардан Россия Федерациясе Урман кодексының 6 статьясының 2 өлеше нигезендә билгеләнгән эшчәнлекнең

башка төрләрендә файдалану өстенлекле булачак, ел саен урманнар 17718,8 гектар мәйданда файдаланылачак.

Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгы мәгълүматларына караганда, Татарстан Республикасы административ-территориаль берәмлекләре һәм торак пунктлар реестрында электр энергиясе һәм су белән өзлексез тәэмин итүгә ихтыяҗ булган республика әһәмиятендәге 14 шәһәр, район әһәмиятендәге 9 шәһәр, 18 ш.т.п., 3076 авыл торак пункты бар, шулай ук урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү, рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру һәм башка максатларда файдаланганда, һичшиксез, тиешле инфраструктура булдыру зарур (электрүткәргеч линияләр, трассалар, торба үткәргечләр), ә бу урманнардан линияле объектлар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү максатларында файдалануга китерә. Шул рәвешле урманнардан линияле объектлар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү максатларында файдалану барлык урманчылыкларда теге яки бу дәрәҗәдәге ешлыкта гамәлгә ашырыла, ә Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урманнардан файдалануның гомуми күләме 90376,7 гектар тәшкил итәчәк.

4.4. Үзләштерү интенсивлыгы буенча бүлеп, файдалануның төрле төрләре өчен планлаштырылган урманнарны үзләштерүне зоналарга бүлү

Агач материалы әзерләү, рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру, җир асты байлыкларын геологик өйрәнү һәм файдалы казылма ятмаларын эшкәртү, аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 6 статьясының 2 өлешендә билгеләнгән башка төрләр төбәктә урманнардан файдалануның аеруча перспектив төрләре булуын исәпкә алып, билгеле бер урманчылыкларда урманнардан файдалануның нәкъ менә шушы төп төрләре буенча төбәк урманнарын үзләштерүнең планлаштырылган зоналары бүленде. Үз чиратында урманчылыклар буенча урманнардан файдалану ешлыгы буенча бүлү Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урманнардан файдалануның барлык төрләрен исәпкә алып башкарылды.

Урманнардан файдалануның перспектив юнәлешләрен планлаштырган вакытта һәр урманчылык буенча түбәндәге факторлар исәпкә алынды: Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның элеккеге чорында урманнардан файдалануның план күләмнәренә һәм юнәлешләренә ирешү, файдалы казылмаларның разведка үткәрелгән күләмнәре турында мәгълүмат, рекреация билгеләнешендәге гамәлдәге һәм планлаштырылган объектларны урнаштыру, агач эшкәртү предприятиеләрен урнаштыру, урманнарның максатчан билгеләнешеннән чыгып, урманнардан файдаланудагы чикләүләр.

Үткәрелгән анализ нигезендә, шулай ук табигый-географик районлаштыруны исәпкә алып, Татарстан Республикасы территориясендә

ихтимал булган файдалану ешлыгы һәм файдалану юнәлешләре буенча аерылып торган зоналар ачыкланды.

Файдалану төрләре буенча зоналарга бүленеш һәм файдалану ешлыгы буенча бүлү турында мәгълүматлар Татарстан Республикасы Урман планына 4 нче карта-схемада бирелде.

Файдалануның ешлыгы зур булган зонага Кама алдының көнбатыш һәм көнчыгыш өлешләре һәм Кама аръягының көньяк-көнчыгыш өлеше карый, ул 18 урманчылыкны, шул исәптән аңа Әгерҗе, Азнакай, Әлмәт, Арча, Баулы, Бөгелмә, Алабуга, Зәй, Зеленодольск, Исләйтар, Кәләй, Лаеш, Лениногорск, Минзәлә, Түбән Кама, Шәһәр яны, Саба, Чирмешән урманчылыклары керә.

Югары ешлыклы зона территориясендә төбәк үзәге – Казан шәһәре, шулай ук эре сәнәгать шәһәрләре – Чаллы, Түбән Кама, Әлмәт урнашкан, аларда төбәкнең эшкә сәләтле халкының күп өлеше яши. Әлеге зона территориясе буенча, күп санлы төбәк юлларыннан тыш, шулай ук 3 федераль автомобиль трассасы, Куйбышев тимер юлы уза.

Моннан тыш, әлеге зонада «Татнефть» ААҖ, «ТАИФ-НК» ААҖ, «Түбән Кама Нефтехим» ААҖ, «Казаноргсинтез» ААҖнең барлык төп сәнәгать объектлары, өзлексез җитештерү өчен кирәкле даими эшләүче һәм үсүче инфраструктурага мохтаж предприятиеләр тупланган. Нәкъ менә шул зонада – төбәкнең җир асты байлыкларының төп файдалы казылмасы – нефтьнең разведка үткәрелгән барлык ятмалары тупланган.

Урманнардан файдалануның уртача ешлыгы булган зонага республиканың үзәк өлеше карый, ул 9 урманчылыкны: Аксубай, Әлки, Биләр, Болгар, Кама, Кызыл Йолдыз, Мамадыш, Нурлат, Лубян урманчылыкларын үз эченә ала. Әлеге зонаның үзәктә урнашуы, күп санда торак пунктлар булу, шулай ук мул сулы ике елга – Идел һәм Кама елгасы белән уратып алынуы өстенлек булып тора, әмма тимер юлларның һәм эре сәнәгать объектларының булмавы урманнардан файдалануның ешлыгы уртача булуны күздә тота.

Урманнарны файдалану түбән ешлыкта булган зонага Идел алды керә, аның составында Татарстан Республикасының Буа, Кайбыч, Идел буе, Тәтеш урманчылыклары урнашкан, ул урманнарның аз булуы белән (уртача алганда 11,9 процент тәшкил итә), шулай ук нык үскән авыл хуҗалыгы алып барылу белән аерылып тора, моның сәбәбе районда соры, көлсу, кара туфрак күбрәк булуы белән аңлатыла.

Урманнардан файдалануның төп төрләре ачыклануны исәпкә алып, Татарстан Республикасы территориясе файдалану төрләре буенча зоналарга бүленде.

Урманнардан агач материалы әзерләү максатларында файдалану Әгерҗе һәм Зәй урманчылыкларында башкарылыр дип ниятләнә, анда урманнардан файдаланучы «Бөгелмә урман комбинаты» ҖЧҖ, «Хазар» ҖЧҖ, «Урман» ҖЧҖ кебек агач әзерләү оешмалары урнашкан, алар өлешенә урманнарның гомуми мәйданыннан әлеге максатларда урманнан

файдалануның Әгерҗе урманчылыгына 89,9 проценты, Зәй урманчылыгына 20,3 проценты туры килә, шуңа күрә әлеге урманчылыклар урманнардан файдалануның югары ешлыгы күзәтелгән зонага карый. Шулай ук урманнардан агач материалы әзерләү максатларында файдаланучы тагын ике арендатор бар: хосусый эшкуар Зиннәтуллин һәм «Елхово урманы» ҖЧҖ, әмма әлеге арендаторлар урнашкан урманчылыкларда агач материалы әзерләү урманнардан файдалануның өстенлекле төре булып тормый. Урманнардан бу төрдә файдаланучылардан тыш, башка арендаторлар юк.

Янәшәсендә урман-сулар урнашкан торак пунктлар янындагы матур урыннар урманнардан рекреация максатларында файдалану өчен аеруча кызыктыргыч булып тора. Татарстанда зур шәһәрләр янындагы Урман паркы зоналары һәм Яшел зоналар, шулай ук Идел һәм Кама буйларындагы урман биләмәләре әлеге таләпләргә җавап бирә. Урманнардан рекреация максатларында файдалану Татарстан Республикасы Урман планының 4 нче карта-схемасында бирелде. Әлеге зонага Шәһәр яны, Зеленодольск, Лаеш, Ислейтар, Түбән Кама, Алабуга урманчылыклары керә, аларның чикләрендә зур торак пунктлар, шулай ук су объектлары бар, нәкъ менә шушы урманчылыклар урманнардан рекреация максатларында файдалануны иң зур күләмдә гамәлгә ашыра (гомуми күрсәткечнең 76,6 проценты).

Шулай ук Биләр, Болгар һәм Шәһәр яны урманчылыкларында Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урманнардан файдалануның төп төре рекреация эшчәнлеге булачак, тик районнарда халык саны аз, урманчылыкларның урнашкан урынын һәм эре шәһәрләр булмавын исәпкә алып, урманнардан файдалану уртача һәм аз күләмдә планлаштырыла.

Билгеле булганча, Татарстан Республикасында урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү буенча эшләр башкару максатларында файдалану төбәк икътисадын даими югары дәрәҗәдә тотучы төп чимал – нефть табу максатларында гамәлгә ашырыла. Урманнардан бу төр файдалану, нигездә, нефть ятмаларына разведка үткәрелгән урыннарда, шулай ук магистраль торба үткәргечләр челтәре һәм нефть продуктларын эшкәртү буенча комплекслар челтәре төзелгән һәм эшли торган районнарда булачак. Әлеге максатларда төбәкнең көньяк-көнчыгыш өлешендә – Азнакай, Әлмәт, Баулы, Бөгелмә, Кәләй, Лениногорск, Чирмешән урманчылыкларында урманнардан күп, Аксубай, Нурлат урманчылыкларында уртача күләмдә файдалану күздә тотыла. 2017 елда әлеге урманчылыклар өлешенә урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү буенча эшләр башкару максатларында файдалануның бу юнәлештә урманнардан файдалануның гомуми күләменнән 90,4 проценты туры килә һәм 10954,4 гектар тәшкил итә, ә 2029 елга бу күрсәткеч 12205 гектарга җитәргә тиеш.

Урманнардан аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру максатларында файдалануны аучылык ресурслары зур булган

урманчылыкларда башкару ниятләнә. Аларга Әлки, Арча, Кама, Кызыл Йолдыз, Мамадыш, Минзәлә, Саба, Тәтеш, Лубян урманчылыклары керә.

РФ УК 6 статьясының 2 өлеше нигезендә билгеләнгән урманнардан файдалануның башка төрләре төрле максатларда урманнардан файдалану минималь, урманнар аз булган һәм хуҗалыкның башка тармагы – авыл хуҗалыгы үсеш алган урманчылыкларда башкарылыр дип ниятләнә. Әлеге территорияләргә Кайбыч һәм Буа урманчылыгы урманнары карый.

Юлларның үсеш алган челтәре, торак пунктларның күплеге һәм сәнәгать инфраструктурасы төзелгән булу Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урманнардан барлык төрләр буенча файдалануны алдан билгели.

Файдалануның төрләре өчен, үзләштерү ешлыгы буенча бүлеп, урманнарны планлаштырылган үзләштерү зоналарының 4 нче карта-схемасы Татарстан Республикасы Урман планына 1 нче кушымтада бирелде.

4.5. Урман һәм урман эшкәртү инфраструктураларын аларның барлыгы һәм урманнардан файдалануның төрләре өчен урманнарны үзләштерү перспективаларын исәпкә алып планлаштырылган үсеше

Урман инфраструктурасы күрсәткечләре барыннан элек юллар челтәре белән сыйфатлана. Урманнарга транспорт керү һәм транспорт юллары белән тәэмин ителү сыйфатламасы әлеге Татарстан Республикасы Урман планының 3.10 бүлегендә тасвирланды, урманчылыкларның транспорт юллары белән тәэмин ителү дәрәҗәсе турында мәгълүматлар Татарстан Республикасы Урман планына 19 нчы кушымтада бирелде, мәгълүматларга караганда, барлык урманчылыклар транспорт юллары белән яхшы тәэмин ителгән.

Татарстан Республикасы агач эшкәртү тармагының әйдәп баручы предприятиеләре булып «Зеленодольск фанера заводы» ГАҖ, «Идел буе фанера-җиһаз комбинаты» ҖЧҖ һәм «Кастамону Интегрейтед Вуд Индастри» ҖЧҖ тора, алар урман кишәрлекләреннән читтә урнашкан, җитештерү эшчәнлеге өчен кирәкле инфраструктура белән тәэмин ителгән. Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына урман эшкәртү инфраструктурасын үстерү планлаштырылмый.

4.6. Урман кишәрлекләрен план буенча файдалануга тапшыру турында белешмәләр

Урманчылыклар кисемендә, шулай ук файдалану төрләре күзлегеннән чыгып, Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына план буенча урман кишәрлекләрен файдалану өчен тапшыру турында белешмәләр Татарстан Республикасы Урман планына 23 нче кушымтада бирелде.

4.7. Урманнарны янгын куркынычы янау класслары буенча бүлү, урманнарны янгыннардан саклау буенча чаралар үтәүнең план күрсәткечләре

Төбәк урманнарының табигый янгын чыгу куркынычы класслары буенча бүленеше 9 нчы таблицада күрсәтелде.

9 нчы таблица

Татарстан Республикасы урманнарының табигый янгын чыгу куркынычы класслары буенча бүленеше

Урманчылыкның аталышы	Үлчәү берәмлеге	Янгын чыгу куркынычы классы					Барлыгы	Уртача классы
		I	II	III	IV	V		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар								
Әгерҗе	гектар	5510.1	2157.7	10479.2	19995.3	7203.7	45346	3.5
	процент	12.2	4.8	23.1	44.1	15.9	100	
Азнакай	гектар	404	1127	9659	34028	885	46103	3.7
	процент	0.9	2.4	21.0	73.8	1.9	100	
Аксубай	гектар	1291	690.3	1225.3	13735.1	12680.3	29622	4.2
	процент	4.4	2.3	4.1	46.4	42.8	100	
Әлки	гектар	1940	966	1691	30553	2312	37462	3.8
	процент	5.2	2.6	4.5	81.6	6.2	100	
Әлмәт	гектар	101	4471	23538	20451	1605	50166	3.4
	процент	0.2	8.9	46.9	40.8	3.2	100	
Арча	гектар	6577.2	0	6749	14094.4	4782.4	32203	3.3
	процент	20.4	0.0	21.0	43.8	14.9	100	
Баулы	гектар	1932.4	13534.2	1502.8	4147.1	2320.5	23437	2.6
	процент	8.2	57.7	6.4	17.7	9.9	100	
Биләр	гектар	1285.6	1764	812.9	35816.8	11095.7	50775	4.1
	процент	2.5	3.5	1.6	70.5	21.9	100	
Болгар	гектар	1829	931	2171	11257	2664	18852	3.6
	процент	9.7	4.9	11.5	59.7	14.1	100	
Бөгелмә	гектар	4996.2	21882.2	4417	8917.5	3920.1	44133	2.7
	процент	11.3	49.6	10.0	20.2	8.9	100	
Буа	гектар	451	541	2218	14160	1197	18567	3.8
	процент	2.4	2.9	11.9	76.3	6.4	100	
Алабуга	гектар	3060.1	4017.5	4423.2	14580.7	2971.5	29053	3.4
	процент	10.5	13.8	15.2	50.2	10.2	100	

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Зәй	гектар	3325	5721	2544	43967	3340	58897	3.7
	процент	5.6	9.7	4.3	74.7	5.7	100	
Зеленодольск	гектар	12898	4767	8122	406	163	26356	1.9
	процент	48.9	18.1	30.8	1.5	0.6	100	
исләйтар	гектар	1244	1466	7595	6877	0	17182	3.2
	процент	7.2	8.5	44.2	40.0	0.0	100	
Кайбыч	гектар	72	787	1417	22873	142	25291	3.9
	процент	0.3	3.1	5.6	90.4	0.6	100	
Кәләй	гектар	2252.9	5497.7	1826.8	28841.4	3261.2	41680	3.6
	процент	5.4	13.2	4.4	69.2	7.8	100	
Кама	гектар	26	5826	24627	21889	1764	54132	3.4
	процент	0.0	10.8	45.5	40.4	3.3	100	
Кызыл Йолдыз	гектар	301	4596	22369	15149	187	42602	3
	процент	0.7	10.8	52.5	35.6	0.4	100	
Лаеш	гектар	593	3241	9241	18653	2377	34105	3.6
	процент	1.7	9.5	27.1	54.7	7.0	100	
Лениногорск	гектар	2695.5	183.9	17701.5	31477	779.1	52837	3.5
	процент	5.1	0.3	33.5	59.6	1.5	100	
Мамадыш	гектар	8279	6032.6	6112.9	22470.3	4879.2	47774	3.2
	процент	17.3	12.6	12.8	47.0	10.2	100	
Минзәлә	гектар	5299	3088	7265	43810	12456	71918	3.7
	процент	7.4	4.3	10.1	60.9	17.3	100	
Түбән Кама	гектар	1558	1634.4	1691.8	19094.6	19507.2	43486	4.2
	процент	3.6	3.8	3.9	43.9	44.9	100	
Нурлат	гектар	4763	8.2	15308.9	63564	4900.9	88545	3.7
	процент	5.4	0.0	17.3	71.8	5.5	100	
Идел буе	гектар	796.9	10231.7	1481	13621.7	2034.7	28166	3.2
	процент	2.8	36.3	5.3	48.4	7.2	100	
Шәһәр яны	гектар	10795	5411	14007	0	0	30213	2.1
	процент	35.7	17.9	46.4	0.0	0.0	100	
Саба	гектар	4580	13270	27796	14736	0	60382	2.9
	процент	7.6	22.0	46.0	24.4	0.0	100	
Тәтеш	гектар	5	241	2505	34686	195	37632	3.9
	процент	0.0	0.6	6.7	92.2	0.5	100	
Чирмешән	гектар	2438.9	1722.8	1994.2	28286.2	1930.9	36373	3.7
	процент	6.7	4.7	5.5	77.8	5.3	100	
Лубян	гектар	2523	4219	4938	1286	0	12966	2.4
	процент	19.5	32.5	38.1	9.9	0.0	100	
Барлыгы	гектар	93822.8	13002	24742	65342	111554	1236256	3.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
			6.2	9.5	3.1			
	процент	7.6	10.5	20.0	52.9	9.0	100	
Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар								
Мари	гектар	1146	0	545	0	0	1691	1.6
	процент	67.8	0.0	32.2	0.0	0.0	100	
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар								
«Аккош күле» шәһәр урманы	гектар	1000	1000	400	1147	0	3547	2.5
	процент	28.2	28.2	11.3	32.3	0.0	100	
Зеленодольск шәһәре	гектар	0	0	0	141	0	141	4
	процент	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	100	
Буа шәһәре	гектар	0	0	0	39	0	39	4
	процент	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	100	
Барлыгы	гектар	1000	1000	400	1327	0	3727	2.6
	процент	26.8	26.8	10.7	35.6	0.0	100	
Махсус сакланучы табигать территорияләре җирләрендә урнашкан урманнар								
«Идел-Кама» ДТБТ	гектар	870	3960	2499	2514	1558	11401	2.9
	процент	7.6	34.7	21.9	22.1	13.7	100	
«Түбән Кама» МП	гектар	382.8	10047.8	354.7	6694.8	1152.9	18633	2.8
	процент	2.1	53.9	1.9	35.9	6.2	100	
Барлыгы	гектар	1252.8	14007.8	2853.7	9208.8	2710.9	30034	2.9
	процент	4.2	46.6	9.5	30.7	9.0	100	
Башка категория җирләрендә урнашкан урманнар								
Биектау районы	гектар	365	0	35	0	0	400	1.2
	процент	91.3	0.0	8.8	0.0	0.0	100	
Зеленодольск районы	гектар	30	0	32	0	0	62	2
	процент	48.4	0.0	51.6	0.0	0.0	100	
Мамадыш районы	гектар	0	0	4	0	0	4	3
	процент	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100	
Саба районы	гектар	0	0	56	0	0	56	3
	процент	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100	
Барлыгы	гектар	395	0	127	0	0	522	1.5
	процент	75.7	0.0	24.3	0.0	0.0	100	
ТР буенча барлыгы	гектар	97616.6	145034	251355.2	663958.9	114265	1272230	3.4
	процент	7.7	11.4	19.8	52.2	9.0	100	

Төбәктә янгын чыгу куркынычы дәрәҗәсе барлык урманнарда тотрыклы рәвештә бертөрле, ләкин кайбер районнарда кисәк үзгәреп куя, ул әлеге җирлек шартлары өчен типик булган аеруча таралган токымга бәйле үзгәрә. Казан шәһәренә якын җирдә, Идел елгасының сул як яры буйлап кәсле-көлсу комлы туфрак өстенлек итә. Уңай шартлардан ылыслы урманнар, башлыча нарат урманнары файдаланган, алар өлешенә Зеленодольск урманчылыгында урман үсә торган мәйданнарның 46,3

проценты, ә Шәһәр яны урманчылыгында 39,3 проценты туры килә. Әлеге урманчылыкларда янгын чыгу куркынычының уртача классы төбәктә иң югары дип бәяләнә: тиешенчә 1,9 һәм 2,1.

Ләкин республиканың күпчелек районнарында төп урман хасил итүче токымнар булып яфраклы йомшак токымнар – каен, усак, юкә тора, урманлы җирләрнең 56,7 проценты шулар өлешенә туры килә, ул 674,5 мең гектар тәшкил итә. Шуңа бәйле рәвештә төбәктә табигый янгын чыгу куркынычының уртача классы 3,4 процент тәшкил итә.

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорга урманнарны янгыннардан саклау чараларын үтәүнең план күрсәткечләре Татарстан Республикасы Урман планына 24 нче кушымтада бирелде. Чараларның план күрсәткечләре 2012 ел, 27 апрель, 174 нче Рослесхоз боерыгы белән расланган нормативларны исәпкә алып, урманчылык урнашкан урманлы районга урманнарны максатчан билгеләнеш төрләре буенча кертүгә бәйле рәвештә элеккеге Татарстан Республикасы Урман планында ирешелгән күрсәткечләрне исәпкә алып хисапланды. Урманчылыклар һәм арендага тапшырылган кишәрлекләр буенча планлаштырыла торган чараларның күләме турында 2017 елгы урман хуҗалыгы регламентларында һәм урманнарны үзләштерүнең актуаль проектларында билгеләнде.

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнарда әлеге җирләрнең торак пунктлар карамагына тапшырылуына һәм 2019 елның 1 гыйнварына ДУР белешмәләренә үзгәрешләр кертелүгә бәйле рәвештә урманнарны саклау чаралары планлаштырылмый.

Министрлыкның ведомство буйсынуында торучы «Урман янгыннары үзәге» ДБУ Урман янгыннары формированиеләре – III типтагы 5 янгын-химия станциясе эшенә турыдан-туры җитәкчелек итә, ә 18 янгын-химия станциясенә «Урман хуҗалыгы» ДБУ, ә атап әйткәндә, бюджет учреждениеләре структурасына керә торган ЯХС башлыклары җитәкчелек итә. ЯХС техникасы һәм җиһазлары турыдан-туры «Урман хуҗалыгы» ДБУ биналарында һәм корпусларында туплана. Нурлат һәм Түбән Кама урманчылыкларында 2022 елда тәэмин итү планлаштырыла торган II типлы ЯХС Чулпан п. һәм Красный Ключ п. урманчылык гаражлары бинасында урнашачак.

Урманнарда янгын куркынычын һәм урман янгыннарын мониторинглау өчен Министрлык һәм ведомство буйсынуындагы 31 дәүләт учреждениесендә Татарстан Республикасы буенча янгын куркынычы классы (ЯКК) белешмәләреннән файдалану өчен «Авиалесоохрана» ФДУ ДММСда эшләү мөмкинлеге оештырылды.

Урманнарда янгын куркынычын һәм урман янгыннарын урманнарны күзәтүнең җир өсте патруле юлы белән мониторинглауны ел саен 10,6 мең гектар мәйданда – Казан халыкара аэропортында авиатранспорт төшкән зонада башкару күздә тотыла. 11059 километр озынлыгында урманнарны

җир өсте күзәтүе буенча 207 маршрут бар. Янгын куркынычы чорында Урман янгыннарын сүндерүнең җыелма планында расланган нормативлар нигезендә Татарстан Республикасы территориясендә янгын куркынычы янаган чорда көн саен, һава торышы шартлары буенча янгын куркынычы классын исәпкә алып, ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең белгечләре урманнарның җир өсте патрулен башкару урыннарына чыга.

Урманнарның калган өлеше урманнарда янгын куркынычын һәм урман янгыннарын мониторинглауны урманнарны авиапатрульләүнең 3 маршруты буенча авиацион күзәтү юлы белән гамәлгә ашыру күздә тотыла, шул исәптән:

1 нче маршрут: Казан – Әтнә – Балтач – Байлар Сабасы – Лаеш – Куралово авылы – Казан – 331 км.

2 нче маршрут: Казан – Әтнә – Балтач – Мамадыш – Алабуга – Яңа Зәй – Тәтеш – Апас – Лаеш – Питрәч – Казан – 681 км.

3 нче маршрут: Казан – Апас – Базарлы Матак – Аксубай – Әлмәт – Бөгелмә – Азнакай – Сарман – Минзәлә – Мамадыш – Арча – Казан – 844 км.

Урманнарның янгын чыгу куркынычы класслары буенча бүленешенең 4 нче карта-схемасы, урманнарны янгыннардан төрле ысуллар белән саклау зоналары бүленешенең 5 нче карта-схемасы Татарстан Республикасы Урман планына 1 нче кушымтада бирелде.

4.8. Урманнарны саклау буенча чаралар үтәлешенең план күрсәткечләре

Татарстан Республикасында агачларның зәгыйфьләнүен һәм һәлакәтен китереп чыгараучы төп факторлар булып тискәре һава шартлары (корылык, гарасат җилләре) һәм гөмбә авырулары һәм корткычлар белән зарарлану тора. Янгын һәм антропоген йогынты кебек факторлар бүгенге көндә урманнар өчен потенциаль куркыныч санала, ләкин урманнарны янгынга каршы әзерләү, урманнардан файдаланганда нормаларны һәм кагыйдәләрне үтәүгә күзәтчелек буенча зур эш, шулай ук ММЧда һәм җәмәгать учреждениеләрендә агитация чаралары алып барыла.

Урманнарның санитар иминлеген тәэмин итү кысаларында түбәндәге чаралар гамәлгә ашырыла:

1) урманны саклау районнарына бүлү (зәгыйфь, урта һәм көчле урман патологиясе янаган зоналарны билгеләү), урманны саклау районына бүлү нигезендә Татарстан Республикасының барлык урманнары уртача урман патологиясе зонасына карый;

2) урман патологиясе буенча дәүләт мониторингы һәм урман патологиясе буенча тикшеренүләр. Урман патологиясе буенча дәүләт мониторингы урманнарның урман патологиясе буенча торышы, шул исәптән зарарлы организм учаклары турында мәгълүмат җыюны, анализлауны һәм куллануны үз эченә ала. Урман патологиясе буенча дәүләт мониторингы дәүләт экология мониторингының (әйләнә-тирә мохитнең дәүләт

мониторингы) бер өлеше булып тора. Татарстан урманнары территориясендә урман патологиясе буенча дәүләт мониторингын (УПМ) «Рослесозащита» ФБУ филиалы «ТР Урман саклау үзәге» тәэмин итә. Ел саен УПМ урман фонды территориясенең урманлы мәйданнарда гамәлгә ашырыла.

3) зарарлы организм учакларын бетерү буенча авиация эшләре һәм җир өсте эшләре;

4) санитар-савыктыру чаралары (һәлак булган һәм зарарланган агачларны кисү, ликвид булмаган агач материалын җыештыру), арендага бирелгән урман кишәрлекләрендә санитар-савыктыру чаралары әлеге урман кишәрлекләрен арендага алучылар тарафыннан урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла;

5) урманнардан файдалануның санитар кагыйдәләрен билгеләү.

Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына, урман патологиясе буенча гамәлдәге вазгыятьне исәпкә алып, зарарлы организмнар таралуын кисәтү буенча ел саен планлаштырыла торган чаралар күләме түбәндәгечә: 3120,4 гектарда – ликвид булмаган агач материалын җыештыру, 541,8 гектарда – тоташ санитар кисүләр, 2872,4 гектарда – сайланма санитар кисүләр.

Һәр урманчылыкта барлык санитар-савыктыру чараларының күләме, корткычлар барлыкка килгән мәйданнар булуга, урман патологиясе буенча мониторингка һәм урман патологиясе буенча тикшеренүләргә бәйле рәвештә, ел саен үзгәртелергә мөмкин.

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорга урманнарны саклау чараларын үтәүнең план күрсәткечләре Татарстан Республикасы Урман планына 25 нче кушымтада бирелде. Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урманнарны саклау чаралары оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнарда әлеге барча җирләрнең торак пунктларга тапшырылуына һәм 2019 елның 1 гыйнварына ДУР белешмәләренә үзгәрешләр кертелүгә бәйле рәвештә планлаштырылмый.

4.9. Урман орлыкчылыгы объектлары һәм урманнарны торгызу һәм урман үрчетү өчен инфраструктура турында мәгълүмат

Урман орлыкчылыгы объектлары һәм урманнарны торгызу һәм урман үрчетү өчен инфраструктура турында мәгълүмат Татарстан Республикасы Урман планына 26 нчы кушымтада бирелде.

Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү мәсьәләләрен хәл итү өчен республикада 50 питомник бар, ул һәр урманчылыкта кимендә – 1, 6 күркә киптергеч эшли, шул исәптән шуларның берсе чит илдә җитештерелгән. Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның элеккеге чорында питомникларда махсус тикшеренүләр һәм эзләнүләр уздырылмады.

2017 елда Татарстан Республикасы бюджеты хисабына орлык җыю өчен ГАЗ автомобиле базасында 2 автогидрокүтәрткеч сатып алынды. Иминият фондын формалаштыру өчен урман үсемлекләренең әзерләнә торган орлык күләме 2017 елда 330 килограмм тәшкил итте, иминият фонды ТР УОСҮ базасында формалаштырылды. 2019 елдан башлап ел саен кимендә 225 килограмм күләмендә иминият фондларын формалаштыру өчен орлык әзерләү планлаштырыла. Ел саен әзерләнә торган орлыкның гомуми массасы кимендә 11455 килограмм булыр дип планлаштырыла.

2017 елда үстерелгән утырту өчен стандарт материалның күләме 27,7 млн.данә тәшкил итте, шул исәптән ябык тамыр системасы белән – 12000 мең данә, әлеге күләм урман торгызу һәм урман үрчетү эшләрен уздыру өчен җитәрлек. Үстерелгән утырту материалының токым нисбәте түбәндәгечә: нарат – 13,5 млн.данә, чыршы – 7,8 млн.данә, карагай – 1,5 млн.данә, имән – 1,3 млн.данә, каен – 1,0 млн.данә, башка токымнар – 2,6 млн.данә.

4.10. Урманнарны саклау буенча чаралар үтәлешенең план күрсәткечләре

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына, Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның узган чорындагы кебек үк, шул ук агач токымнарын, аеруча кыйммәтле агач токымнары өлешен, ә атап әйткәндә: наратны – 55 процентка, чыршыны – 22 процентка, карагайны – 5 процентка, имәнне – 5 процентка, корычагачны – 1 процентка, каенны – 10 процентка, тирәкне – 1 процентка, юкәне – 1 процентка арттырып, культивацияләү планлаштырыла.

Урман культураларын утырту вакытында токымнарны катыштыру схемасы 1980 елгы Татарстан АССР урман хуҗалыгын оештыру һәм үстерүнең төп нигезләмәләрендә бәян ителгән схемага туры киләчәк.

Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урманнарны торгызу буенча эшләр күләме, урман үсемлекләре белән капланган җирләрне, тоташтан агач кисүнең фаразланган мәйданын һәм киселгән, янган урыннарда урманның табигый яңаруын исәпкә алып, урманнарны тәртипкә китерүнең актуаль материаллары һәм ДУР мәгълүматлары буенча билгеләнде.

Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урманнарны ясалма торгызу – 20130,0 гектар (39 процент), катнаш – 338,0 гектар (1 процент), табигый урман яңарышына булышу 31234,4 гектар (60 процент) тәшкил итә.

Алынып китүе 85 проценттан кимрәк булган урманнарга өстәмә үсентеләр утыртылырга тиеш. Киләсе чорга эшләр күләмен исәпләп чыгарып булмый, чөнки әлеге чара һава шартларына, культураларны җитештерү техникасының үтәлүенә, шулай ук башка факторларга бәйле. Шуңа күрә, Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның узган чорында

урман культураларын өстәп утырту буенча эшләрнең уртача күләмен исәпкә алып, киләсе чорга ел саен 5050 гектарда планлаштырылды.

Урманнарны карау максатларында киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына агачларны сирәкләп һәм чистартып кисү 3008,2 гектарда башкарылачак, ул элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булу чорында уздырылган агач кисү күләменнән 60 процентка азрак. Төбәктәге ясалма урманнар сирәкләү һәм чистарту максатларында агач кисү уздырыла торган төп урман кишәрлекләре булып тора, урман законнарына кертелгән үзгәрешләр урман хуҗалыкларына өлгергән һәм картайган агачларны тоташтан кисүне тыйды, бу исә кулланырга исәпләнгән диләнкене үзләштерүнең шактый кимүенә китерде һәм, нәтиҗәсе буларак, ясалма урман торгызу күләмнәрен киметте, ул яшь агачлыкларда тәрбия максатларында агач кисүнең шактый кимүенә сәбәпче булды.

Урманнардан РФ УК 43-46 статьялары нигезендә файдалана торган аерым категория затлар өчен урман торгызу һәм урман үрчетү мәйданнары РФ УК 63.1 статьясы нигезендә, шулай ук «Дәүләт реестрлары белешмәләрендә каршылыкларны бетерү һәм җир кишәрлегенең билгеле бер җирләр категориясенә каравын билгеләү максатларында РФнең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2017 ел, 29 июль, 280-ФЗ номерлы федераль законның 7 статьясының 4 пункты нигезендә Күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына туры китерүгә бәйле рәвештә, үзләре турындагы белешмәләр ДУРдан төшереп калдырылган җир кишәрлекләрендә үсүче агачларны компенсацияләү максатларында урман торгызу яки урман үрчетү өчен билгеләнгән территорияләр билгеләнде, шул рәвешле 3605,6 гектар мәйданда урман үсемлекләренең үсентеләрен, чәчкеннәрен, сабакларын утырту яки орлыкларын чәчү ысулы белән ясалма урман булдыру юлы белән киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына урманны үрчетү күләме күздә тотыла, анда саен планлаштырыла торган күләмнәр исәпкә алына – урманнардан файдалануның түбәндәге төрләре буенча: 1594,9 гектар мәйданда җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү буенча эшләр башкару, 28,3 гектар – сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү, 1982 гектар мәйданда линияле объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү, Татарстан Республикасы Урман планына 12, 23 нче кушымталарда бирелде. Агач материалын һәм башка урман ресурсларын эшкәртү максатларында урманнардан файдалану киләсе чорда планлаштырылмый.

Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү буенча планлаштырыла торган барлык чаралар киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чор еллары буенча Татарстан Республикасы Урман планына 27 нче кушымтада бирелде.

4.11. Планлаштырыла торган объектлар, сроклар, күләмнәр һәм, урман кишәрлекләрен проектлауны, урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлүне дә кертеп, урман корылышының башка төрле чаралары

Төбәк урманнарын тәртипкә китерү материалларын бик актуаль дип санарга мөмкин. 2011-2017 елларда Татарстан Республикасы урманнарын тәртипкә китерү эше 1266,3 гектар мәйданда үтәлде, шул исәптән урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар буенча – 1236,3 мең гектар (100 процент) һәм МСТТ җирләрендә урнашкан урманнар буенча – 30,0 мең гектар (100 процент) мәйданда. Урманнарның торак пунктлар җирләрендә урнашкан 3,5 мең гектар мәйдандагы калган өлешендә урманнарны тәртипкә китерү эше материалларына 15 елдан артык, ә оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан 1,7 гектар мәйдандагы урманнарны тәртипкә китерү материалларына 20 елдан артык. 0,7 мең гектар мәйданлы урманнарда тәртипкә китерү эше үткәрелмәде.

Урманнарны тәртипкә китерү материалларының актуальлеге турында мәгълүматлар 10 нчы таблицада бирелде.

10 нчы таблица

Татарстан Республикасы урманнары буенча урманнарны тәртипкә китерү материалларының актуальлеге

Урманнар урнашкан җирләрнең категориясе	Таксацияләү ысулы	Урманнарны тәртипкә китерүгә ничә ел вакыт узган күптәнлеге, ел. Мәйданы, гектар				Урманнар-ны тәртипкә китерү уздырыл-мады
		5 ким	5-10	10-20	20 артык	
1	2	3	4	5	6	7
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар	Күз үлчәме-үлчәү	1081054	155202	-	–	-
Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар	Күз үлчәме-үлчәү	-	–	-	1691	-
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар	Күз үлчәме-үлчәү	-	-	3547	-	–
	–	–	–	–	-	180
МСТТ җирләрендә урнашкан урманнар	Күз үлчәме-үлчәү	18633	11401	-	–	-
Башка категория җирләрендә урнашкан урманнар	-	–	–	-		522
Төбәк буенча барлыгы:	-	1099687	166603	3547	1691	522

2019 елда Саба урманчылыгында 60382 гектар мәйданда урманнарны тәртипкә китерү эшләрен башкару ниятләнә, урманчылыкта урманнарны

тәртипкә китерү эшләрен үткәрү зарурлыгы бирелә, урманчылык территориясендә төзелгән ТР УСОҮ үзәге ярдәмендә, урман хуҗалыгын алып баруның исәпләнгән диләнкене максималь үзләштерү һәм урманнарны сыйфатлы торгызуга юнәлтелгән интенсив моделенә бәйле. Шул ук 2019 елда Саба урманчылыгы урманнарын максатчан билгеләнеше буенча бүлү эшләрен төгәлләү һәм килештерү планлаштырыла.

Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына, аерым алганда, файдаланыла торган урман кишәрлеге чикләрендә агым суларны чистарту өчен рекреация территориясен инженерлык корылмалары белән тәэмин итү, шулай ук, «Ян» таудан чаңгы шуу комплексына янгын сүндерү транспорты юлларын оештыру өчен тиешле инженерлык коммуникацияләре булган юллар төзү максатларында Әлмәт урманчылыгының Поташ-Полянка кишәрлеге урманчылыгының 134 кварталында урман паркы зоналары чикләрен үзгәртү буенча проект документларын эшләү планлаштырыла. Шулай ук мондый эшләрне Шәһәр яны урманчылыгында, Лаеш урманчылыгында да башкару планлаштырыла.

Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына планлаштырылган объектлар, урманнарны тәртипкә китерү һәм башка чараларның сроклары, күләмнәре Татарстан Республикасы Урман планына 28 нче кушымтада бирелде.

V. Урман хуҗалыгын алып баруның төбәк системасын оештыру, ресурслар һәм кадрлар белән тәэмин итү

5.1. Дәүләт хакимияте органының структурасы

Татарстан Республикасы территориясендә урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә дәүләт сәясәтен, дәүләт хезмәтләре күрсәтү һәм дәүләт мөлкәтенә идарә итү буенча функцияләрне гамәлгә ашыручы Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте башкарма органы булып Министрлык тора.

Министрлыкның структурасы 2011 ел, 11 февраль, ПУ-55 нче Татарстан Республикасы Президенты указы белән расланды. Ул 1 нче рәсемдә бирелә.

Министрлык структурасында барлыгы 61 штат берәмлеге бар, шул исәптән 1 министр, 2 министр урынбасары, 12 бүлек башлыгы, 41 профильле белгеч һәм хезмәт күрсәтүче кече персонал – 5 хезмәткәр.

Министрлык һәм ведомство буйсынуындагы учреждениеләр структурасы турында тулырак мәгълүмат Татарстан Республикасы Урман планына 29 нчы кушымтада бирелде.

5.2. Урман хуҗалыгын алып баруның матди ресурслары һәм кадрлар белән тәэмин ителеше турында мәгълүмат

Татарстанстат биргән мәгълүматлар буенча, 2018 елның 1 гыйнварына Татарстан Республикасында хезмәткәрләрнең (ике урында эшләүчеләрдән тыш) уртача саны, икътисадның «Урманчылык һәм урман әзерләү» секторында эшләүче кече эшкуарлык субъектларын да кертеп, 4618 кеше тәшкил итә, бу төбәк икътисадында эшләүче халыкның гомуми исәбенең 0,23 проценты, шул исәптән икътисадый эшчәнлекнең хуҗалык төрләре буенча: урман әзерләү өлкәсендә – 1879 кеше, урманчылык һәм урман әзерләү өлкәсендә хезмәтләр күрсәтүдә – 367 кеше, урманчылык һәм башка урман хуҗалыгы эшчәнлеге өлкәсендә – 2372 кеше эшли.

Министрлыкның үз карамагындагы учреждениеләре белән гомуми штат саны 2393 штат берәмлеге тәшкил итә, моңа 522 берәмлек административ-идарә персоналы, 1378 берәмлек производство персоналы, шулай ук 529 берәмлек хезмәт күрсәтү персоналы керә. Белгечләр исәбендә кандидат гыйльми дәрәҗәсе бирелгән хезмәткәрләр бар, фәннәр докторы дүртәү, доцент гыйльми дәрәҗәсе берәү. Шулай ук урман байлыкларын үстерүгә һәм арттыруга зур өлеш керткән 98 хезмәткәр төрле вакытта Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе дәүләт бүләкләре белән бүләкләнде. Урман хуҗалыгы өлкәсендә башкарма хакимият органы структурасында эшләүче хезмәткәрләрнең уртача яше – 41 яшь.

Татарстан Республикасы урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә башкарма хакимият органы матди-техник ресурслар белән кирәкле күләмдә тәэмин

ителгән, шул исәптән 257 җиңел автомобиль, 134 микроавтобус, ГМПлы 105 йөк машинасы, 397 махсус техника, шул исәптән 189 трактор бар.

Урман әзерләү комплекслары (харвестер һәм форвардер) саны 35, алар ел саен 875 мең куб.метр кадәр агач материалы әзерләү мөмкинлегенә ия. Министрлык карамагындагы учреждениеләрдә югары җитештерүчән урман техникасын куллана башлауга бәйле рәвештә, харвестер һәм форвардер операторларын укыту Минск шәһәренең «Амкодор» ААҖ заводы базасында үткәрелә. Моннан тыш, «Лубян урман-техника көллияте» дәүләт бюджет һөнәри белем бирү учреждениесе белән Беларусь Республикасының «Амкодор» ААҖ арасында Лубян урман-техника көллияте базасында югары җитештерүчән урман комплексларының «Амкодор» маркалы харвестерлары һәм форвардерлары һәм юл-төзелеш техникасы операторларын әзерләү буенча Төбәкара укыту үзәге төзү турында килешү имзаланды. 2020 елга кадәр белгечләр әзерләү өчен матди-техник база булдыру, төгәлрәге классларны теоретик һәм лаборатор-гамәли дәресләр үткәрү өчен җиһазлау, харвестерның өйрәнү тренажер-имитаторын һәм укытуның башка техник чараларын сатып алу, Лубян урманчылыгы базасында гамәли дәресләр үткәрү өчен полигон җиһазлау планлаштырыла.

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәле чорына план күрсәткечләренә ирешү максатларында ел саен ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең машина-трактор паркын 38 берәмлеккә (10 микроавтобус, фургон, ГМП белән 10 йөк машинасы, 10 тәгәрмәчле трактор, 3 урман әзерләү комплексы (харвестер һәм форвардер, 5 универсаль төягеч) яңарту планлаштырыла. Моннан тыш, һәр 3 ел саен расланган урманчылыклар саны нигезендә ТР бюджеты акчалары хисабына 31 берәмлеккә җиңел автомашиналар паркын яңарту күздә тотыла.

Татарстан Республикасы урман фондында барлык урманнарның яртысын (674 мең гектардан артык) югары янгын куркынычына ия булган урманнар биләвен, шактый рекреация басымын һәм урман фондының автомобиль, тимер юллар һәм линияле объектлар белән нык тармакланган булуын исәпкә алып, 2022 елда Нурлат һәм Түбән Кама урманчылыклары территориясендә федераль бюджет акчалары хисабына 2 типлы 2 ЯХС төзү планлаштырыла.

«Янгын-химия станцияләре турында нигезләмәне раслау турында» 1997 ел, 19 декабрь, 167 нче Рослесхоз боерыгы нигезендә, 2022 - 2028 еллар чорында, гамәлдә булган II типлы 18 ЯХС һәм III типлы 5 ЯХС федераль бюджет акчалары хисабына техника һәм җиһазлар белән этаплап өстәмә тәэмин итеп бетерү зарурлыгы бар.

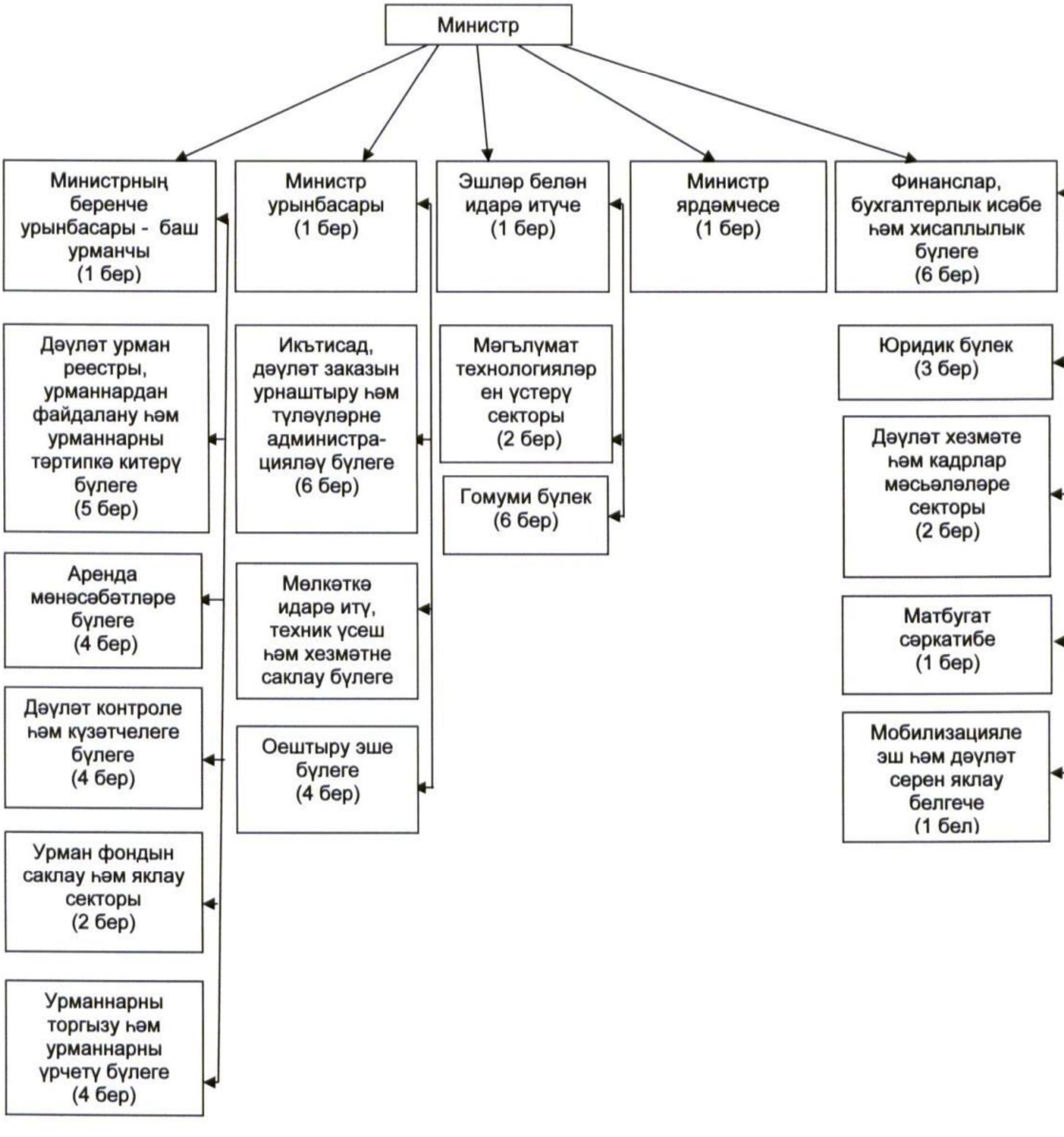

1 нче рәсем.

Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгы структурасы

5.3. Файдаланунының төрләре өчен тапшырылган урманнардан файдалануны, аларны саклауны һәм торгызуны оештыру турында мәгълүмат

«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 ел, 22 май, 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законында урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләре билгеләнә һәм Татарстан Республикасы территориясендә урманнардан файдалану белән бәйле мөнәсәбәтләр җайга салына. Гамәлдәге РФ УК нигезендә законга төзәтмәләр кертү каралган, алар 2019 елның 1 гыйнварына үз көченә керәчәк.

2007 ел, 12 февраль, 38 нче ТР МК карары (2018 ел, 31 май үзгәрешләре белән) белән «Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгы мәсьәләләре» җайга салына.

Министрлык тарафыннан төбәк урманнарына идарә итүнең төп максаты булып, урманнар белән тотрыклы идарә итү һәм экосистемаларның биологик төрлелеген саклау, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы мәнфәгатьләрендә экологик, эстетик һәм ресурс потенциалын арттыру принципларына нигезләнеп, Татарстан Республикасы территориясендә урманнардан рациональ, күп максатларда, өзлексез һәм аларны ярлыландырмыйча файдалану, урман фонды җирләреннән рациональ файдалану, урманнарның тирәлек булдыру, су саклау, рекреация һәм башка файдалы табигый үзлекләрен саклау һәм көчәйтү тора.

Министрлыкта Министрлык җитәкчеләре, Министрлыкның бүлек башлыклары һәм белгечләре, урман хуҗалыгы, экология һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә югары квалификацияле галимнәр һәм белгечләрдән гыйбарәт даими эшләүче Фәнни-техник совет эшли. Советның бурычы булып, урманнарның составын, продуктивлыгын яхшырту, төбәктә урман хуҗалыгы алып бару культурасын камилләштерү максатларында, урман мөнәсәбәтләре, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә фәнни-техник эшчәнлекнең өстенлекле юнәлешләрен билгеләү тора.

5.4. Урманнарны саклау һәм торгызу буенча дәүләт (муниципаль) бюджет һәм автоном учреждениеләр турында мәгълүмат

Министрлык үзенә йөкләнгән бурычларны 31 урманчылык эшчәнлеге аша гамәлгә ашыра. Урманнарны саклау һәм торгызу эшләрен урман хуҗалыгы учреждениеләре башкара. «Урман янгыннары үзәге» дәүләт бюджет учреждениесе урман янгыннарын һавадан һәм җир өстеннән ачыклау, янгыннарны кисәтү һәм сүндерү эшләрен алып бара.

Министрлык ихтыяҗлары өчен кадлар әзерләү «Лубян урман-техника көллияте» ДБҺББУ тарафыннан үткәрелә.

Лубян техникумыннан тыш, төбәктә югары уку йорты – Казан дәүләт аграр университеты (КДАУ) бар, ул бакалавриат һәм магистратура белем дәрәҗәләре буенча «Урман эше» белгечлеге буенча кадрлар әзерли.

5.5. Федераль дәүләт урман күзәтчелеген (урман сагын) гамәлгә ашыруны оештыру турында, контроль-күзәтчелек эшчәнлегенең нәтиҗәлелеген арттыру чаралары турында мәгълүмат

Федераль дәүләт урман күзәтчелеген (урман сагын) урман фонды җирләрендә Министрлыкның 678 урман инспекторлары, шул исәптән 657 урманчылык хезмәткәре һәм 21 дәүләт хезмәткәре гамәлгә ашыра. Урман инспекторларының саны урманнарны вазыйфаи затлар тарафыннан патрульләү нормативларына туры килә, ул 1900 гектар тәшкил итә, нормативлар РФ ТРЭМның 2014 ел, 21 гыйнвар, 21 нче боерыгы нигезендә расланган.

Федераль урман күзәтчелеген (урман сагын), урманнарда федераль дәүләт янгын күзәтчелеген гамәлгә ашыручы вазыйфаи затлар исемлеге 2014 ел, 10 апрель, 232 нче ТР МК карары нигезендә расланган.

Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнарда федераль дәүләт урман күзәтчелеге (урман сагы) ИФО буенча Урман хуҗалыгы департаменты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Федераль әһәмияттәге махсус саклануучы территорияләрдә урнашкан урманнарда федераль дәүләт урман күзәтчелеге (урман сагы) Табигатьтән файдалану өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең ТР буенча идарәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның элеккеге чорында 6493 урманга кагылышлы законнарны бозу очраклары ачыкланды, ә урман законнарын бозудан килгән зыянны каплаудан 32144,6 мең сум акча алынды. Иң еш ачыклана торган хокук бозу булып, элеккеге чорлардагы кебек үк, закон бозып агач кисү очраклары тора, ачыкланган барлык хокук бозуларның 44 проценты алар өлешенә туры килә, алардан соң башка төрле, урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен бозу, агачларны сату-алу һәм урман кишәрлекләренең аренда шартнамәләре шартларын бозу кебек закон бозулар килә.

Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булуның элеккеге чорында федераль дәүләт урман күзәтчелеген (урман сагын) гамәлгә ашырганда төп проблема – федераль дәүләт урман күзәтчелеген гамәлгә ашыручы затларның урманнарны җир өстендә көн саен патрульләү өчен транспорт чаралары һәм ягулык-майлау материаллары белән тәэмин ителмәгәнлеге. Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорга контроль-күзәтчелек эшчәнлеге нәтиҗәлелеген арттыру максатларында федераль урман күзәтчелеген гамәлгә ашыручы затларны ел саен Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына 31 данә автотранспорт, заманча навигация җиһазлары, пилотсыз очкыч аппаратлар,

һәр өч ел саен 700 данә күләмендә форма киемнәре белән тәэмин итү күздә тотыла. Урманнарны саклау буенча иҗтимагый оешмалар, шул исәпләп казакъ җәмгыятьләре, табигатьне саклау буенча җәмәгать инспекторлары белән үзара хезмәттәшлекне дәвам иттерү планлаштырыла.

Дәүләт урман инспекторларын матди һәм социаль тәэмин итү максатларында Татарстан Республикасы территориясендә «Социаль ипотека» программасы, шул исәптән бюджет өлкәсендә эшләүче хезмәткәрләр өчен, гамәлгә ашырыла. Моннан тыш, урман тармагындагы яшь белгечләргә ярдәм күрсәтү буенча программа эшләнә.

5.6. Дәүләт урман реестрын алып баруны оештыру һәм аның төп чаралары турында мәгълүмат

Министрлык Татарстан Республикасы чикләрендә урнашкан барлык урманнарга карата дәүләт урман реестры (ДУР) алып бара. ДУР булган мәгълүматны гражданнарга, юридик һәм вазыйфаи затларга законда билгеләнгән тәртиптә бирә.

ДУР алып бару һәм ДУРдан өземтәләр бирү бурычы дәүләт урман реестры, урманнардан файдалану һәм урманнарны тәртипкә китерү бүлегенең 1 белгеченә йөкләнгән. Дәүләт урман реестры Урман хуҗалыгы федераль агентлыгы эшләгән программа тәэминаты нигезендә алып барыла.

Урманчылыкларда вазыйфаи бурычлары кысаларында дәүләт урман реестрына кертү өчен мәгълүмат җыюны һәм бирүне кишәрлек урманчылары, урманнардан файдалану инженеры тәэмин итә.

Урман тармагында беренчел документларны исәпкә алу һәм әзерләү, бюджет түләүләрен администрацияләү, агач материалын һәм аның белән алыш-бирешләрне исәпкә алу буенча БДАМС белән, башка мәгълүмат ресурслары белән үзара хезмәттәшлек итү бурычларын хәл итү, шулай ук ДУР алып бару өчен Министрлык тарафыннан Аверс: 40 персональ эш урыны өчен урман фондына идарә итү программа тәэминатыннан файдалану хокукы сатып алынды.

Автоматлаштырылган эш урыннары булган әлеге программа продукты белән 31 урманчылыкны һәм Министрлыкның профильле бүлекләрен җиһазлау планлаштырыла.

Урманчылык дәрәҗәсендә РФ ТРЭМның «ДУРна документлаштырылган мәгълүматны кертүгә һәм аны үзгәртүгә нигез булган документлар исемлеген, формаларын һәм тәртибен раслау турында» 2013 ел, 11 ноябрь, 496 нчы боерыгы белән расланган актлар төзелә, алар алга таба Министрлык тарафыннан раслана. Расланган материаллар электрон рәвештә һәм кәгазьдә Министрлыкның дәүләт урман реестры, урманнардан файдалану һәм урманнарны тәртипкә китерү бүлегендә саклана. Урманнарны тәртипкә китерү планшетларына һәм таксация тасвирламаларына үзгәрешләр ДУР белешмәләре үзгәрүгә карап, урманчылык тарафыннан кертелә. ДУРнда саклана торган урманнарны тәртипкә китерү материалларын цифрлаштыру

эшләрен, Татарстан Республикасы Урман планына 28 нче кушымтага туры китереп, 2019 елдан 2026 елга кадәр билгеләнгән урманнарны тәртипкә китерү циклы чорында гамәлгә ашыру планлаштырыла.

VI. Татарстан Республикасы Урман планы чараларын гамәлгә ашыруның икътисадый нәтиҗәлелеген һәм көтелгән нәтиҗәләрен бәяләү

6.1. Урманнардан файдаланган өчен файдалану төрләре буенча планлаштырыла торган уртача түләү күләме

Киләсе Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда урманнардан файдаланган өчен файдалану төрләре буенча уртача түләү алуның планлаштырылган күләме Татарстан Республикасы Урман планына 30 нчы кушымтада бирелде.

6.2. Урманнардан файдаланган өчен файдалану төрләре буенча керем алуның фаразланган күләме

Эшләнә торган Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда Урманнардан файдаланган өчен файдалану төрләре буенча уртача түләү алуның фаразланган күләме Татарстан Республикасы Урман планына 31 нче кушымтада бирелде.

6.3. Урманнарның тирәлек булдыру, су саклау, санитария-гигиена һәм башка файдалы функцияләрен икътисадый бәяләү

Татарстан Республикасы урманнарының тирәлек булдыру, су саклау, санитария-гигиена һәм башка файдалы функцияләрен икътисадый бәяләү Татарстан Республикасы Урман планына 32 нче кушымтада бирелде.

6.4. Чараларны финанслау күләмнәрен бәяләү

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда Татарстан Республикасы Урман планында каралган чараларны төрле чыганаклардан финанслау күләмнәрен бәяләү Татарстан Республикасы Урман планына 33 нче кушымтада бирелде.

6.5. Чараларны гамәлгә ашыруның икътисадый нәтиҗәлелеге

Элеккеге Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорга Татарстан Республикасы Урман планы чараларын гамәлгә ашыруның икътисадый нәтиҗәлелеге, Татарстан Республикасы Урман планы чараларын гамәлгә ашыруның икътисадый нәтиҗәлелек күрсәткечләре Татарстан Республикасы Урман планына 34 нче кушымтада бирелде.

6.6. Урман планы чараларын гамәлгә ашыруның икътисадый нәтиҗәлелеге

Татарстан Республикасы Урман планы чараларын гамәлгә ашыруның икътисадый нәтиҗәлелеге Татарстан Республикасы Урман планына 35 нче кушымтада бирелде.

Татарстан Республикасы Урман планына
1 нче кушымта

Татарстан Республикасының урманчылыкларны(урман паркларын), урман үсү зоналарын, урманлы районнарны күрсәтеп, административ бүленешенең 1 нче карта-схемасы

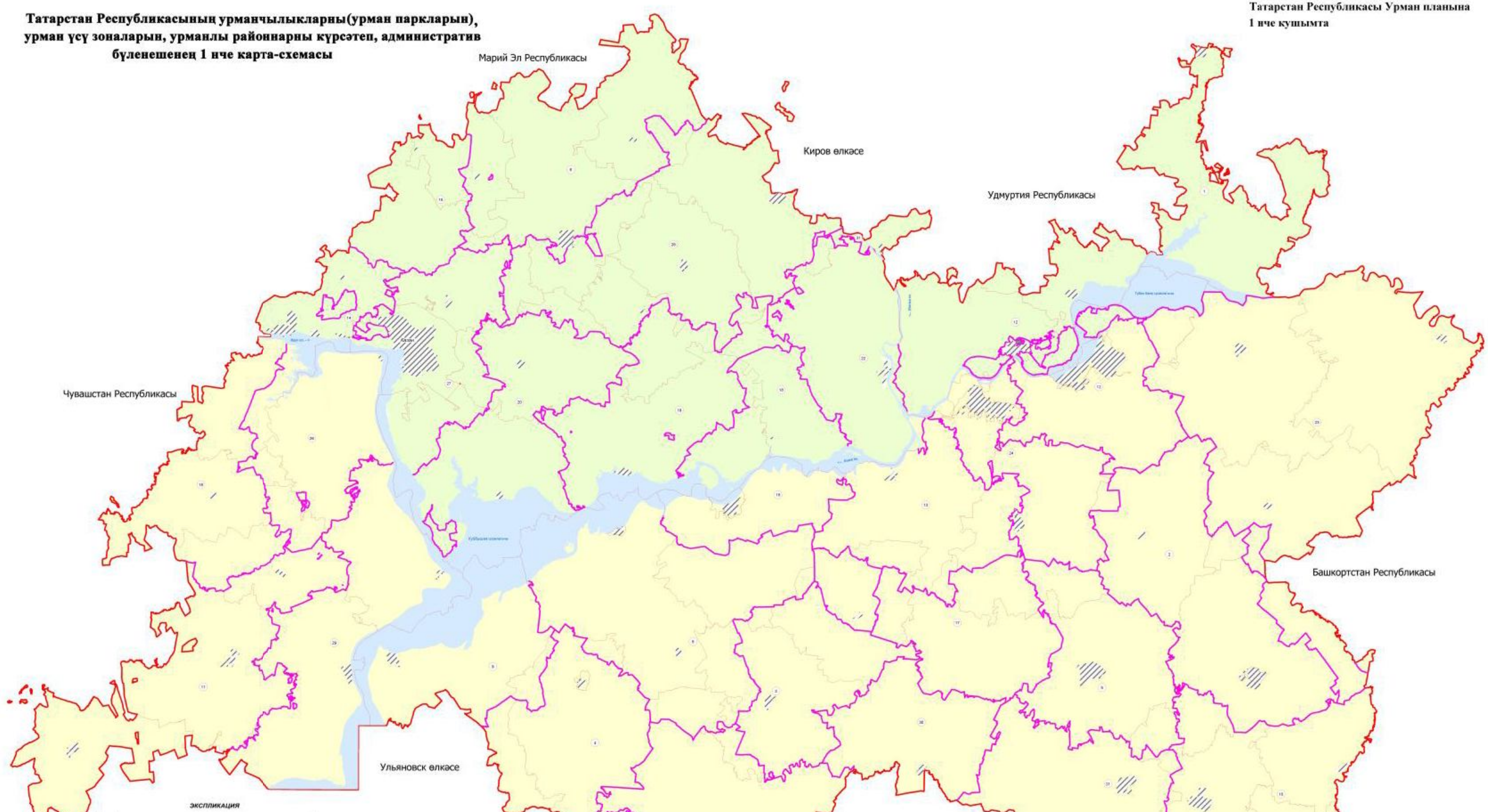

ЭКСПЛИКАЦИЯ

ШИФР	Урманчылыкның атамасы	ШИФР	Урманчылыкның атамасы
1	Әгерҗе урманчылыгы	17	Калэй урманчылыгы
2	Азнакай урманчылыгы	18	Кама урманчылыгы
3	Аксубай урманчылыгы	19	Кызыл Йолдыз урманчылыгы
4	Әлки урманчылыгы	20	Лаеш урманчылыгы
5	Әлмәт урманчылыгы	21	Лениногорск урманчылыгы
6	Арча урманчылыгы	22	Мамадыш урманчылыгы
7	Баулы урманчылыгы	23	Минзәлә урманчылыгы
8	Билар урманчылыгы	24	Түбән Кама урманчылыгы
9	Болгар урманчылыгы	25	Нурлат урманчылыгы
10	Бөгелмә урманчылыгы	26	Идел буе урманчылыгы
11	Буа урманчылыгы	27	Шәһәр яны урманчылыгы
12	Алабуга урманчылыгы	28	Саба урманчылыгы
13	Зәй урманчылыгы	29	Тәтеш урманчылыгы
14	Зеленодольск урманчылыгы	30	Чирмешән урманчылыгы
15	Исләйтәр урманчылыгы	31	Лубян урманчылыгы
16	Кайбыч урманчылыгы		

Шартлы билгеләр

(яшел)	Ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасы: Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районы
(сары)	Урман-дала зонасы: Россия Федерациясе Европа өлеше Урман-дала районы
	Чикләре
	Татарстан Республикасыныкы
	Урманчылыкныкы
	Татарстан Республикасы районнарыныкы
	Объектлар
	Елгалар, сусаклагычлар
	Торак пунктлар

Татарстан Республикасында урманнарның максатчан билгеләнеше буенча бүленешенең, махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашуының 2 нче карта-схемасы

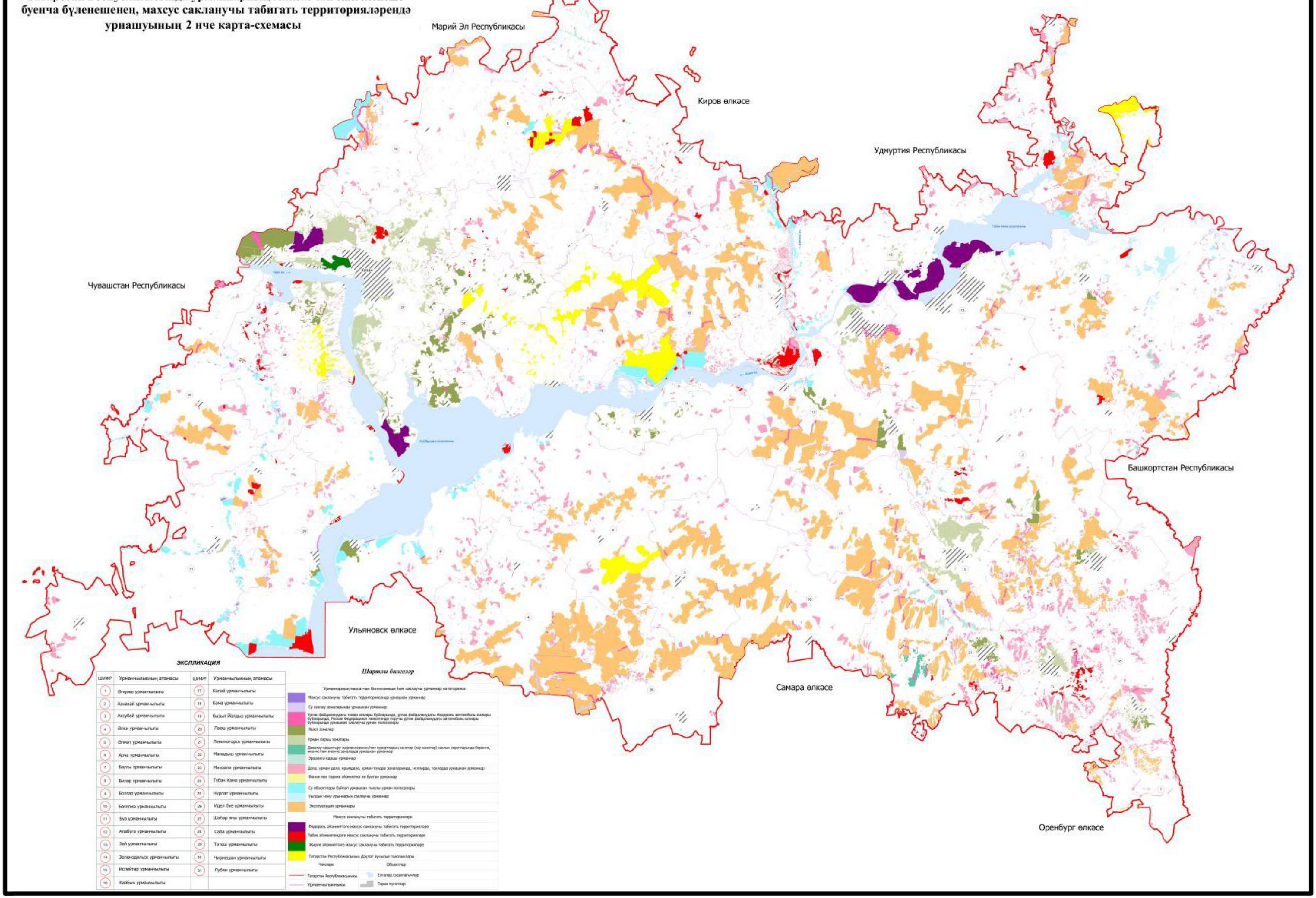

ЭКСПЛИКАЦИЯ

Шифр	Урманчылыкның атамасы	Шифр	Урманчылыкның атамасы
1	Әгерҗе урманчылыгы	17	Кәлей урманчылыгы
2	Азнакай урманчылыгы	18	Кама урманчылыгы
3	Аксубай урманчылыгы	19	Кызыл Йолдыз урманчылыгы
4	Әлки урманчылыгы	20	Лаеш урманчылыгы
5	Әлмәт урманчылыгы	21	Лениногорск урманчылыгы
6	Арча урманчылыгы	22	Мамадыш урманчылыгы
7	Баулы урманчылыгы	23	Минзәлә урманчылыгы
8	Биләр урманчылыгы	24	Түбән Кама урманчылыгы
9	Болгар урманчылыгы	25	Нурлат урманчылыгы
10	Бөгелмә урманчылыгы	26	Идел буе урманчылыгы
11	Буа урманчылыгы	27	Шәһәр яны урманчылыгы
12	Алабуга урманчылыгы	28	Саба урманчылыгы
13	Зәй урманчылыгы	29	Тәтеш урманчылыгы
14	Зеленодольск урманчылыгы	30	Чирмешән урманчылыгы
15	Ислейтәр урманчылыгы	31	Лубян урманчылыгы
16	Кайбыч урманчылыгы		

Урман һәм эшкәртү инфраструктурасы объектлары, урманнарда урман инфраструктурасын булдыру белән бәйләнгән объектлар урнашкан җирләрнең, урманнарны үзләштерүдә транспорттан файдалану мөмкинлегенең, транспорт юллары белән тәэмин ителгәнлекнең 3 нче карта-схемасы

Татарстан Республикасы

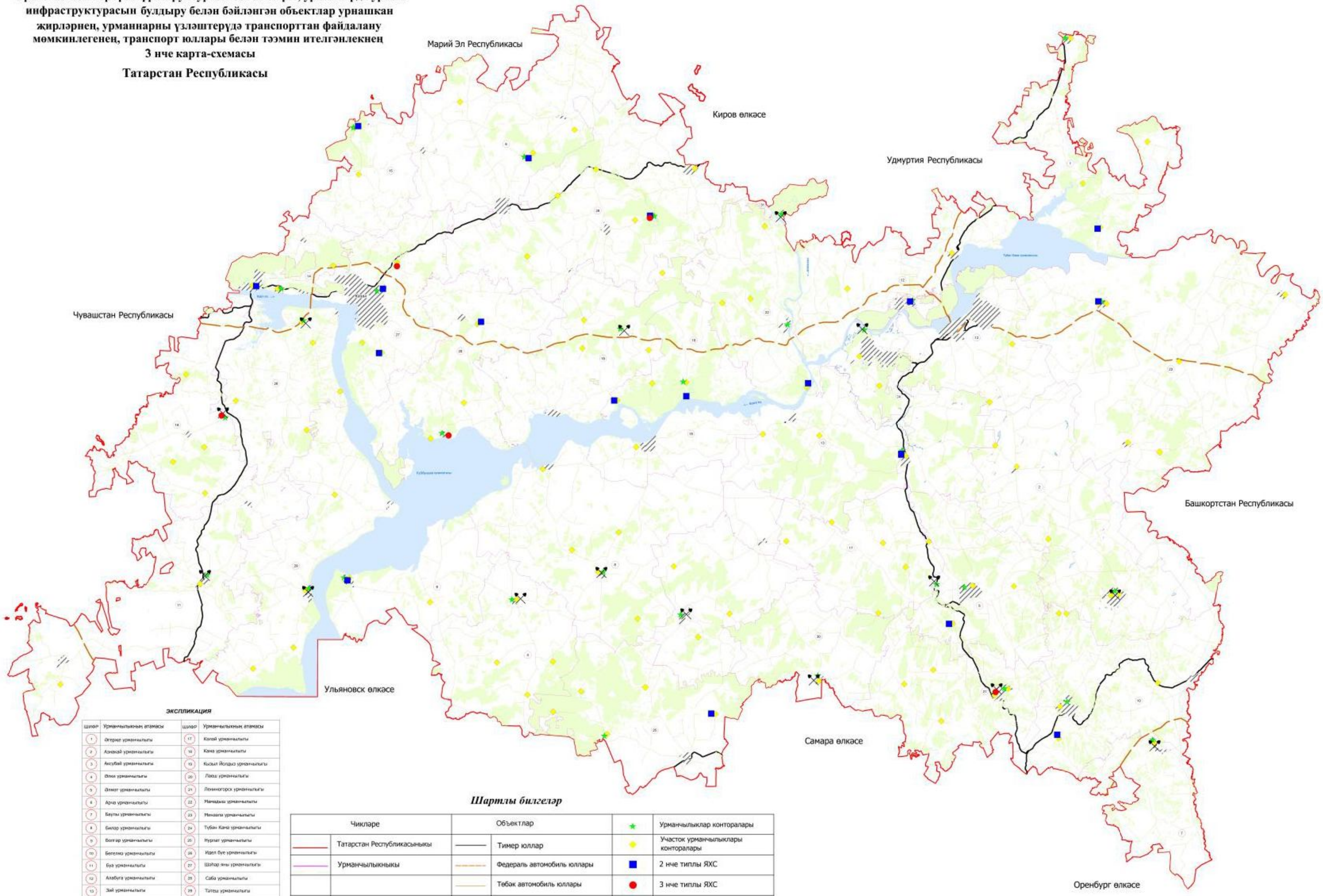

ЭКСПЛИКАЦИЯ

Шифр	Урманчылыкның атамасы	Шифр	Урманчылыкның атамасы
1	Әгерҗе урманчылыгы	17	Колой урманчылыгы
2	Азнакай урманчылыгы	18	Кама урманчылыгы
3	Аксубай урманчылыгы	19	Кызыл Йолдыз урманчылыгы
4	Әлки урманчылыгы	20	Лаеш урманчылыгы
5	Әлмәт урманчылыгы	21	Лениногорск урманчылыгы
6	Арча урманчылыгы	22	Мамадыш урманчылыгы
7	Баулы урманчылыгы	23	Минзәлә урманчылыгы
8	Биләр урманчылыгы	24	Түбән Кама урманчылыгы
9	Болгар урманчылыгы	25	Нурлат урманчылыгы
10	Бөгелмә урманчылыгы	26	Идел буе урманчылыгы
11	Буа урманчылыгы	27	Шәһәр яны урманчылыгы
12	Алабуга урманчылыгы	28	Саба урманчылыгы
13	Зәй урманчылыгы	29	Тәтеш урманчылыгы
14	Зеленодольск урманчылыгы	30	Чирмешән урманчылыгы
15	Ислэйтар урманчылыгы	31	Лубян урманчылыгы
16	Кайбыч урманчылыгы		

Шартлы билгеләр

Чикләре		Объектлар			
	Татарстан Республикасыныкы		Тимер юллар		Урманчылыклар конторалары
	Урманчылыкныкы		Федераль автомобиль юллары		Участок урманчылыклары конторалары
			Төбәк автомобиль юллары		2 нче типлы ЯХС
			Елгалар, сусаклагычлар		3 нче типлы ЯХС
			Торак пунктлар		Янгын сүндерү җиһазлары
					Янгын күзәтү каланчалары

Татарстан Республикасында үзләштерү тизлеге буенча бүлеп, файдалану төрләре өчен урманнарны үзләштерүнең планлаштырылган зоналары
4 нче карта-схемасы

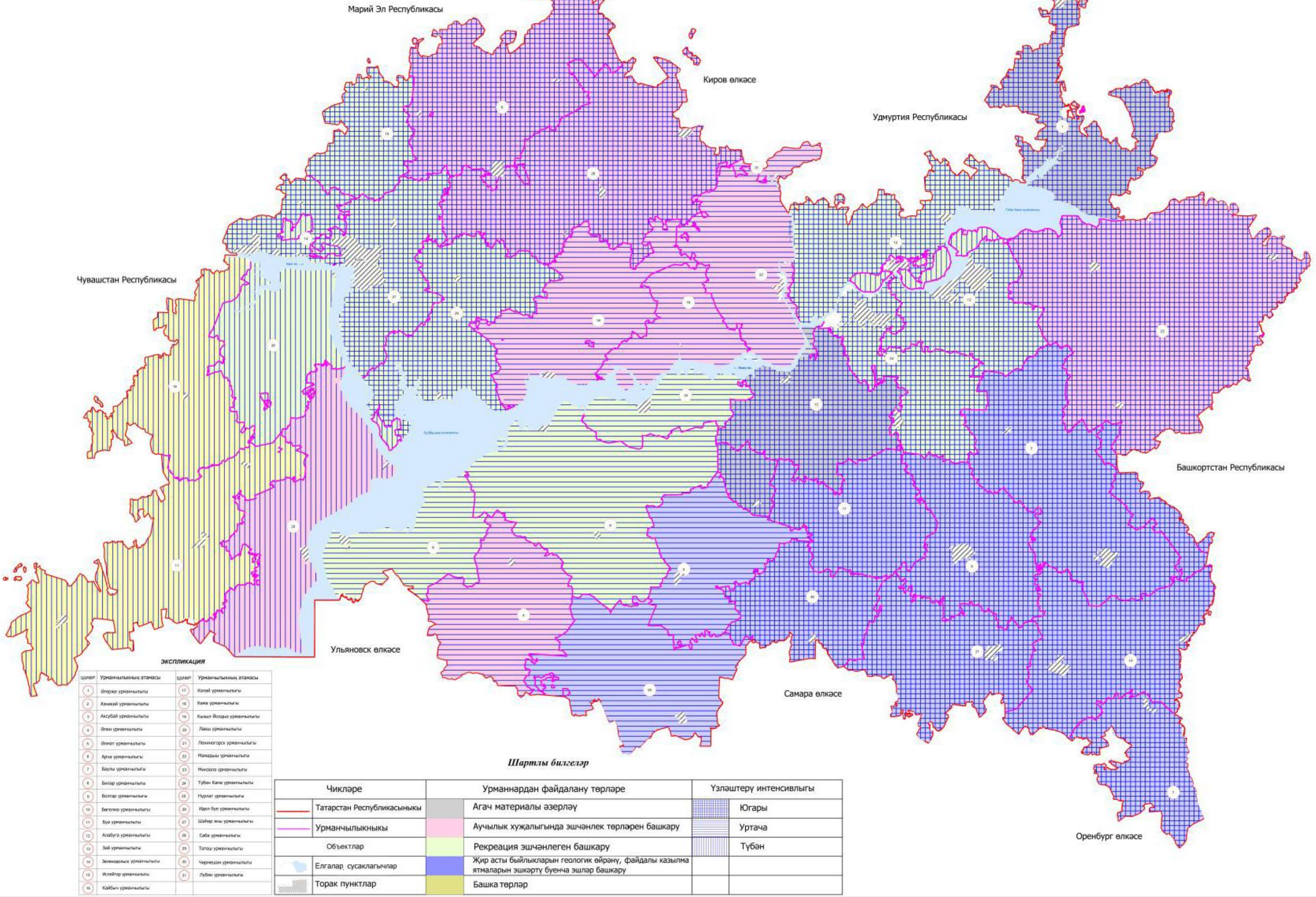

ЭКСПЛИКАЦИЯ

Шифр	Урманчылыкның атамасы	Шифр	Урманчылыкның атамасы
1	Әгерҗе урманчылыгы	17	Кәлай урманчылыгы
2	Азнакай урманчылыгы	18	Кама урманчылыгы
3	Аксубай урманчылыгы	19	Кызыл Йолдыз урманчылыгы
4	Әлки урманчылыгы	20	Лаеш урманчылыгы
5	Әлмәт урманчылыгы	21	Лениногорск урманчылыгы
6	Арча урманчылыгы	22	Мамадыш урманчылыгы
7	Баулы урманчылыгы	23	Минзәлә урманчылыгы
8	Биләр урманчылыгы	24	Түбән Кама урманчылыгы
9	Болгар урманчылыгы	25	Нурлат урманчылыгы
10	Бөгелмә урманчылыгы	26	Идел буе урманчылыгы
11	Буа урманчылыгы	27	Шәһәр яны урманчылыгы
12	Алабуга урманчылыгы	28	Саба урманчылыгы
13	Зәй урманчылыгы	29	Тәтеш урманчылыгы
14	Зеленодольск урманчылыгы	30	Чирмешән урманчылыгы
15	Исләйтәр урманчылыгы	31	Лубян урманчылыгы
16	Кайбыч урманчылыгы		

Шартлы билгеләр

Чикләре		Урманнардан файдалану төрләре		Үзләштерү интенсивлыгы	
	Татарстан Республикасыныкы		Агач материалы әзерләү		Югары
	Урманчылыкныкы		Аучылык хуҗалыгында эшчәнлек төрләрен башкару		Уртача
	Объектлар		Рекреация эшчәнлеген башкару		Түбән
	Елгалар, сусаклагычлар		Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү буенча эшләр башкару		
	Торак пунктлар		Башка төрләр		

Татарстан Республикасында урманнарның янгын чыгу куркынычы классларына бүленешенең 5 нче карта-схемасы

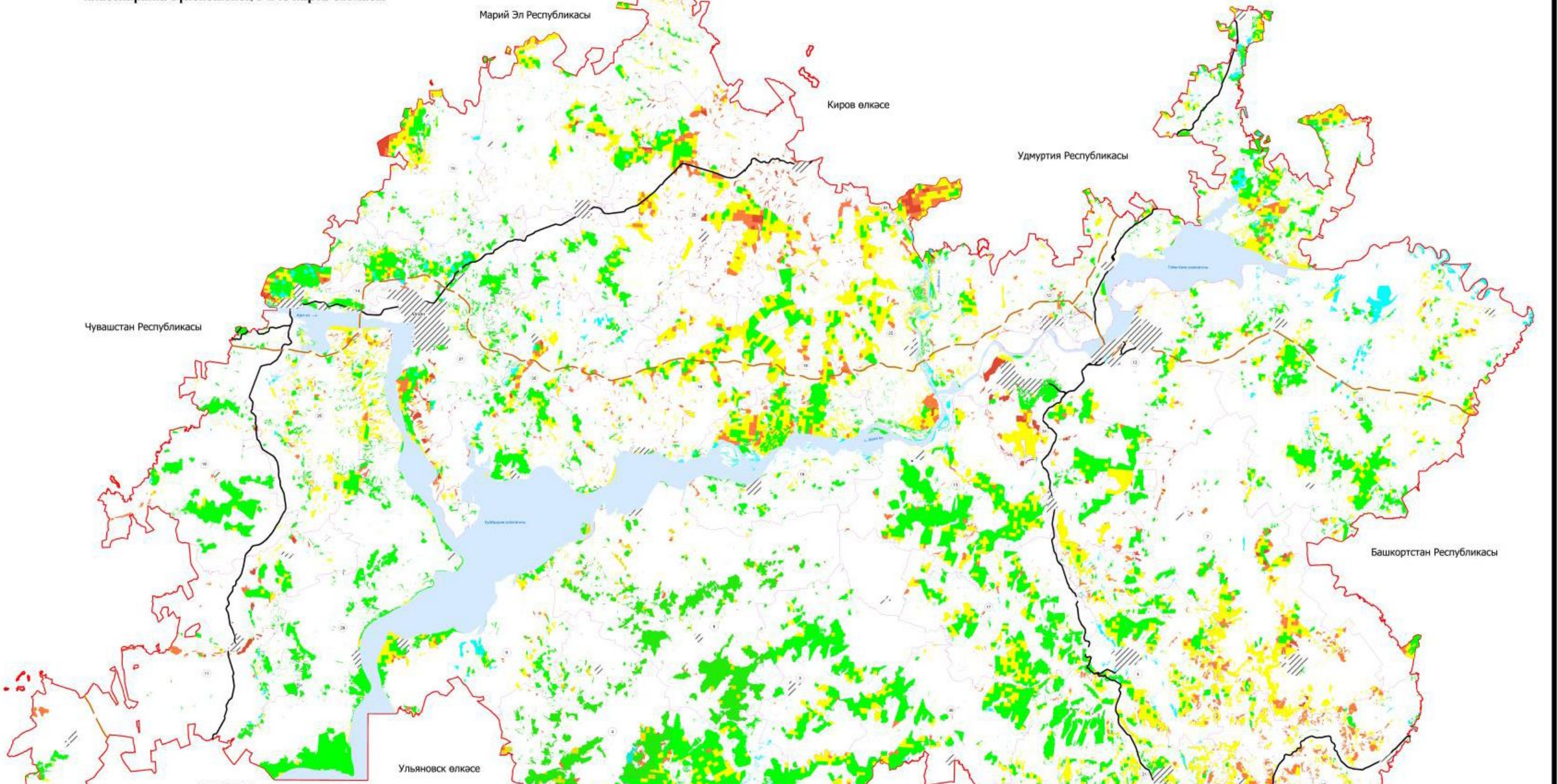

ЭКСПЛИКАЦИЯ

ШИФР	Урманчылыкның атамасы	ШИФР	Урманчылыкның атамасы
1	Әтерҗе урманчылыгы	17	Кәләй урманчылыгы
2	Азнакай урманчылыгы	18	Кама урманчылыгы
3	Аксубай урманчылыгы	19	Кызыл Йолдыз урманчылыгы
4	Әлки урманчылыгы	20	Лаеш урманчылыгы
5	Әлмәт урманчылыгы	21	Лениногорск урманчылыгы
6	Арча урманчылыгы	22	Мамадыш урманчылыгы
7	Баулы урманчылыгы	23	Минзәлә урманчылыгы
8	Биләр урманчылыгы	24	Түбән Кама урманчылыгы
9	Болгар урманчылыгы	25	Нурлат урманчылыгы
10	Бәгелмә урманчылыгы	26	Идел буе урманчылыгы
11	Буа урманчылыгы	27	Шәһәр яны урманчылыгы
12	Алабуга урманчылыгы	28	Саба урманчылыгы
13	Зәй урманчылыгы	29	Тәтеш урманчылыгы
14	Зеленодольск урманчылыгы	30	Чирмешән урманчылыгы
15	Иске Кармак урманчылыгы	31	Лубян урманчылыгы
16	Кайбыч урманчылыгы		

Шартлы билгеләр

Янгын чыгу куркынычы класслары

I класс	II класс
III класс	IV класс
V класс	

Чикләре		Объектлар	
Татарстан Республикасыныкы	Тимер юллар	Елгалар, сусаклагычлар	Торак пунктлар
Урманчылыкныкы	Федераль автомобиль юллары		

Татарстан Республикасында урманнарның төрле ысуллар белән саклау зоналарына бүленешенең 6 нчы карта-схемасы

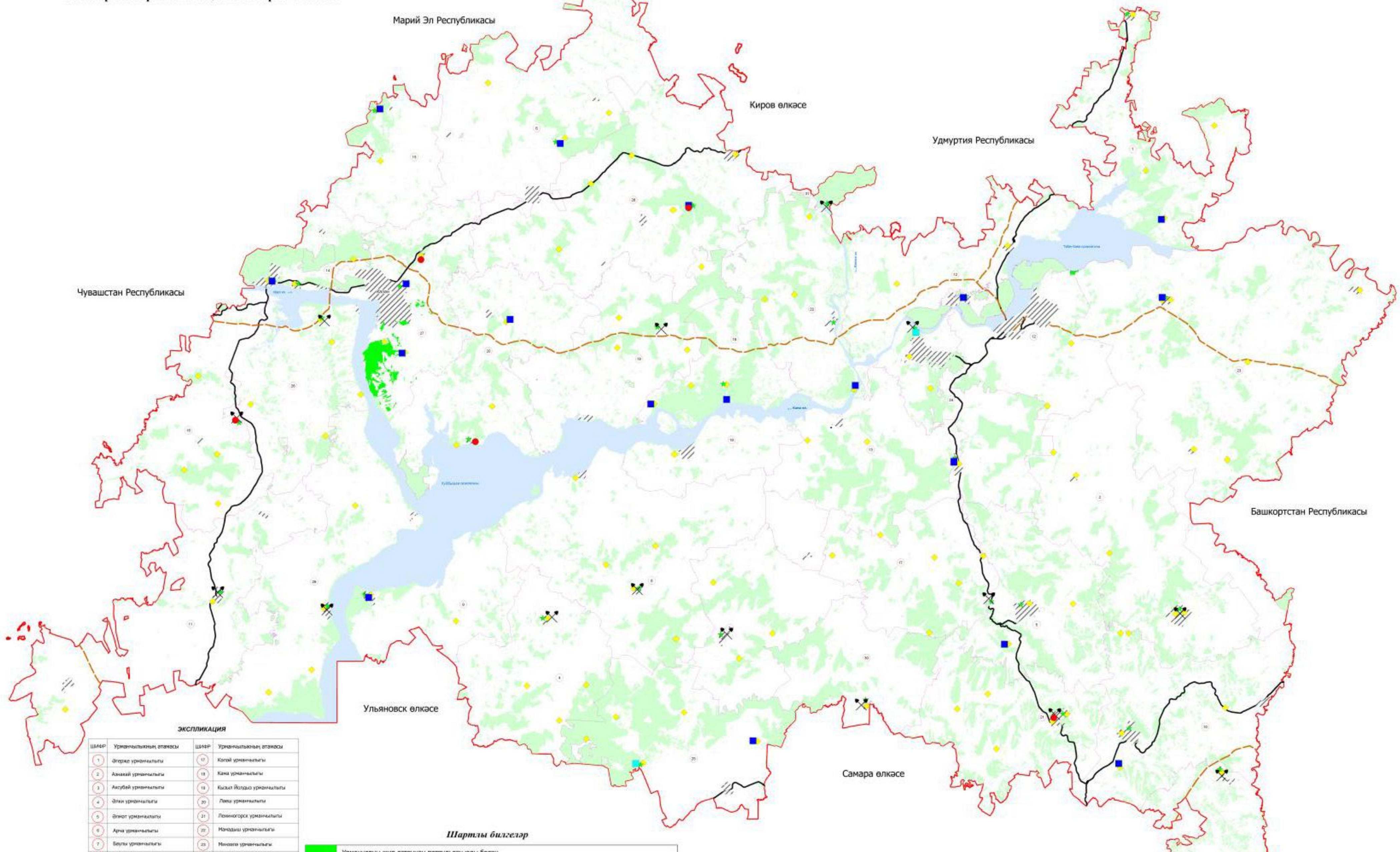

ЭКСПЛИКАЦИЯ

ШИФР	Урманчылыкның атамасы	ШИФР	Урманчылыкның атамасы
1	Әгерҗе урманчылыгы	17	Кагай урманчылыгы
2	Азнакай урманчылыгы	18	Кама урманчылыгы
3	Аксубай урманчылыгы	19	Кызыл Йолдыз урманчылыгы
4	Әлки урманчылыгы	20	Лаеш урманчылыгы
5	Әлмәт урманчылыгы	21	Лениногорск урманчылыгы
6	Арча урманчылыгы	22	Мамадыш урманчылыгы
7	Баулы урманчылыгы	23	Минзәлә урманчылыгы
8	Билер урманчылыгы	24	Түбән Кама урманчылыгы
9	Болгар урманчылыгы	25	Нурлат урманчылыгы
10	Бөгелмә урманчылыгы	26	Идел буе урманчылыгы
11	Буа урманчылыгы	27	Шәһәр яны урманчылыгы
12	Алабуга урманчылыгы	28	Саба урманчылыгы
13	Зәй урманчылыгы	29	Тәтеш урманчылыгы
14	Зеленодольск урманчылыгы	30	Чирмешән урманчылыгы
15	Ислейтар урманчылыгы	31	Лубян урманчылыгы
16	Кайбыч урманчылыгы		

Шартлы билгеләр

Урманнарны җир өстеннән патрульләү юлы белән					
Урманнарны һәм урманнарда янгын чыгу куркынычсызлыгыннан авиация мониторингы юлы белән патрульләү					
Чикләре		Объектлар			Урманчылыклар конторалары
	Татарстан Республикасыныкы		Тимер юллар		Участок урманчылыклары конторалары
	Урманчылыкныкы		Федераль автомобиль юллары		2 нче типлы ЯХС
			Елгалар, сусаклагычлар		3 нче типлы ЯХС
			Торак пунктлар		Янгын сүндерү җиһазлары
					Янгын күзәтү каланчалары
					2 нче типлы ЯХС (проектланган)

Татарстан Республикасы Урман планына 2 нче кушымта

Татарстан Республикасы Урман планын эшләгәндә файдаланыла торган мәгълүматларның чыганаклары турында белешмәләр

Т/с	Беренчел белешмәләр алу чыганаклары	Файдаланыла торган беренчел белешмәләр алу чыганаклары турында мәгълүматлар
1	2	3
1	Дәүләт урман реестры	№1-ДУР, 2-ДУР, 3-ДУР, 5-ДУР, 8-ДУР, 9-ДУР, 10-ДУР, 14-ДУР, 15-ДУР, 16-ДУР формалары (01.01.2009 елга; 01.01.2018 елга торышы буенча)
2	Урманнарның дәүләт инвентаризациясе	Урманнарның торышы, аларның сан һәм сыйфат ягыннан сыйфатламаларына аналитик күзәтү, 2015 ел.
3	Махсус тикшеренүләр	Урман патологиясе буенча дәүләт мониторингы, 2009-2017 еллар чорына урманнарның санитар һәм урман патологиясе буенча торышына күзәтүләр. 2015-2017 еллар өчен Татарстан Республикасы урманнарын яңадан торгызуга дәүләт мониторингы турында еллык хисаплар
4	Статистика хисаплары формасы	2018 елның 1 гыйнварына 1-ОИП - 15-ОИП, 1-ЛХ, 1-субвенция
5	Мәгълүмат системасы	2018 елның 1 гыйнварына Дистанцион мониторингның дәүләт системасы, Бердәм дәүләт аналитик-мәгълүмат системасы
6	Территориаль планлаштыру документлары	Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендә 134 нче карары (2016 елның 14 ноябрендәге 842 нче, 2017 елның 15 августындагы 577 нче карарлары нигезендә кертелгән үзгәрешләре белән) белән расланган Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы
7	Стратегик планлаштыру документлары	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2014 елның 15 апрелендәге 318 нче карары (2017 елның 31 мартындагы 399 нчы карары нигезендә кертелгән үзгәрешләре белән) белән расланган "2013–2020 елларга урман хуҗалыгын үстерү" Россия Федерациясе Дәүләт программасы; ТР Министрлар Кабинетының 2013 елның 30 июлендәге 531 нче карары (2014 елның 9 июлендәге 478 нче, 2015 елның 4 июнендәге 406 нчы, 2015 елның 26 сентябрендәге 711 нче, 2016 елның 29 апрелендәге 262 нче, 2017 елның 10 маендагы 270 нче карарлары нигезендә кертелгән үзгәрешләре белән) белән расланган "2014–2020 елларга Татарстан Республикасы урман хуҗалыгын үстерү" Татарстан Республикасы Дәүләт программасы; "2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында" 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы; 2030 елга кадәрле чорга Россия Федерациясен озак вакытка исәпләнгән социаль-икътисадый үсеше фаразы (Россия Икътисад министрлыгы тарафыннан эшләнгән)
8	Урманнарны тәртипкә китерү документациясе	Урманнарны тәртипкә китерү планшетлары, 1993, 2011-2017 еллар таксация тасвирламалары
9	Башкалар	Урман хуҗалыгы регламентлары, 2017 ел

Татарстан Республикасы Урман планына 3 нче кушымта

Урман үсүче районнарга бүленеш

Т/с	Урманчылыкның, урман паркының атамасы	Гомуми мәйданы, мең га	Урманнарның гомуми мәйданын максатчан билгеләнешләре буенча бүлү, мең га			Урман үсемлекләре белән капланган мәйдан, мең га	Үзагачның гомуми запасы, мең куб. м.	Үзагач запасының уртача гомуми үсеше, мең куб. м.
			саклаучы урманнар	эксплуатация урманнары	резерв урманнары			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ылыслы-киң яфраклы зона, Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районы								
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар								
1	Әгерҗе	45,346	26,455	18,891	0,0	42,772	8943,0	173,5
2	Арча	32,203	12,17	20,033	0,0	30,548	6254,5	110,1
3	Алабуга	16,463	13,767	2,696	0,0	14,927	2708,9	56,6
4	Яшел Үзән	26,356	26,356	0,0	0,0	24,794	6886,9	101,6
5	Ары	17,182	13,894	3,288	0,0	16,664	3163,4	62,2
6	Кама	48,839	28,613	20,226	0,0	46,027	7767,7	172,3
7	Кызыл Йолдыз	42,602	9,979	32,623	0,0	40,072	5453,5	140,0
8	Лаеш	34,105	29,374	4,731	0,0	32,622	6590,0	116,7
9	Мамадыш	47,774	20,65	27,124	0,0	46,102	7640,7	166,1
10	Шәһәр яны	30,213	30,213	0,0	0,0	28,3	6231,0	87,5
11	Саба	60,382	19,128	41,254	0,0	57,858	10539,1	202,0
12	Лубян	12,966	3,373	9,593	0,0	11,986	2490,9	50,2
	Урманчылыклар буенча барлыгы	414,431	233,972	180,459	0	392,672	74669,6	1438,8
Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар								
1	Мари	1,691	1,691	0,0	0	1,441	223,8	3,7
	Барлыгы	1,691	1,691	0	0	1,441	223,8	3,7
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар								
1	Аккош күле" шәһәр урман	3,547	3,547	0,0	0	3,078	816,9	12,6
2	Яшел Үзән шәһәре	0,141	0,141	0,0	0	0,135	27,6	0,3
3	Буа шәһәре	0,039	0,039	0,0	0	0,039	4,7	0,1
	Барлыгы	3,727	3,727	0	0	3,252	849,2	13,0
Махсус сакланучы табигать территорияләре җирләрендә урнашкан урманнар								
1	"Идел-Кама" ДТБТ	10,091	10,091	0,0	0,0	9,242	3089,6	31,7
2	"Түбән Кама" МП	18,633	18,633	0,0	0,0	16,826	3766,4	70,1
	Барлыгы	28,724	28,724	0	0	26,068	6856	101,8
Башка категория җирләрендә урнашкан урманнар								
1	Биектау районы	0,400	0,400	0,0	0	0,400	16,2	0,9
2	Зеленодольск районы	0,062	0,062	0,0	0	0,062	11	0,2
3	Лаеш районы	0,073	0,073	0,0	0	0,073	12	0,2
4	Мамадыш районы	0,004	0,004	0,0	0	0,004	0,1	0,0
5	Саба районы	0,056	0,056	0,0	0	0,056	5	0,1
	Барлыгы	0,595	0,595	0	0	0,595	44,3	1,4
	Урман районы буенча барлыгы	449,2	268,7	180,5	0,0	424,0	82642,9	1558,7
Урман-дала зонасы, Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районы								
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар								
1	Азнакай	46,103	17,862	28,241	0,0	41,399	6069,8	147,8
2	Аксубай	29,622	3,083	26,539	0,0	28,728	5152,5	132,2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Әлки	37,462	9,335	28,127	0,0	36,602	5945,4	137,7
4	Әлмәт	50,166	28,151	22,015	0,0	42,92	6808,0	125,4
5	Баулы	23,437	14,516	8,921	0,0	21,618	2817,5	60,9
6	Биләр	50,775	14,495	36,28	0,0	48,569	8377,9	209,0
7	Болгар	18,852	16,886	1,966	0,0	17,884	3300,8	63,5
8	Бөгелмә	44,133	40,743	3,39	0,0	40,249	6306,0	113,1
9	Буа	18,567	14,812	3,755	0,0	17,816	3613,8	72,4
10	Алабуга	12,59	3,656	8,934	0	12,008	2073,6	37,1
11	Зәй	58,897	13,727	45,17	0,0	55,96	10309,8	207,0
12	Кайбыч	25,291	9,057	16,234	0,0	23,878	4602,6	80,9
13	Кама	5,293	5,293	0	0	5,143	874,3	13,8
14	Кәләй	41,68	5,027	36,653	0,0	38,524	5819,0	134,1
15	Лениногорск	52,837	23,527	29,31	0,0	49,003	7912,9	153,3
16	Минзәлә	71,918	40,967	30,951	0,0	62,743	11497,7	202,3
17	Түбән Кама	43,486	12,675	30,811	0,0	41,099	7245,4	161,7
18	Нурлат	88,545	9,364	79,181	0,0	83,603	12485,0	291,6
19	Идел буе	28,166	22,693	5,473	0,0	26,852	4988,1	87,5
20	Тәтеш	37,632	27,81	9,822	0,0	35,94	7361,1	102,0
21	Чирмешән	36,373	3,545	32,828	0,0	34,1	6147,0	132,8
	Урманчылыклар буенча барлыгы	821,825	337,224	484,601	0	764,638	129708,2	2666,1
Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар								
1		0,0						
	Барлыгы	0,0	0	0	0	0	0	0
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар								
1		0,0						
2		0,0						
3		0,0						
	Барлыгы	0,0	0	0	0	0	0	0
Махсус сакланучы табигать территорияләре җирләрендә урнашкан урманнар								
1		0,0						
2		0,0						
	Барлыгы	0,0	0	0	0	0	0	0
Башка категория җирләрендә урнашкан урманнар								
1		0,0						
2		0,0						
	Барлыгы	0,0	0	0	0	0	0	0
	Урман районы буенча барлыгы	821,8	337,2	484,6	0,0	764,6	129708,2	2666,1
	Россия Федерациясе субъекты буенча барлыгы	1271,0	605,9	665,1	0,0	1188,7	212351,1	4224,8
	шул исәптән: Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар	1236,3	571,2	665,1	0,0	1157,3	204377,8	4104,9
	Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар	1,7	1,7	0,0	0,0	1,4	223,8	3,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар	3,7	3,7	0,0	0,0	3,3	849,2	13,0
	Махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар	28,7	28,7	0,0	0,0	26,1	6856,0	101,8
	Башка категория җирләрендә урнашкан урманнар	0,6	0,6	0,0	0,0	0,6	44,3	1,4

Татарстан Республикасы Урман планына 4 нче кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорга гамәлдәге бүленешкә анализ һәм урманнар мәйданының һәм урманнар составының максатчан билгеләнеше һәм саклаучы урман категорияләре буенча бүленү динамикасы

Урманнарның максатчан билгеләнеше буенча төрләре	Гомуми мәйданы, мең га	Урман җирләре, мең. га										
		Урман үсемлекләре белән капланган мәйдан, мең га		Урман үсемлекләре белән капланмаган							урман җирләре, барлыгы, мең.га	урмансыз җирләр, барлыгы, мең.га
		Барлыгы	шул исәптән урман культуралары	үзара тоташмаган урман культуралары	урман питомниклары; плантацияләр	табигый аралыклар	көекләр, һәлак булган утыртмалар	Киселгән урыннар	аланлыклар һәм буш урыннар	урман торгызу фонды, барлыгы		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2018 елның 1 гыйнварына дәүләт урман реестры белешмәләре буенча												
1. Саклаучы урманнар, барлыгы	605,9	558,2	154,1	5,4	0,4	0,0	0,3	2,1	2,1	4,5	568,5	38,5
а) Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнар	29,6	26,8	6,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	27,1	3,6
б) Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	45	38,8	5,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	39,3	5,7
в) Табигать һәм башка төр объектларны саклау вазыйфасын үтәүче урманнар, шул исәптән	176,8	161,9	47,7	1,3	0,3	0,0	0,1	0,6	0,6	1,3	164,8	12,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Россия Федерациясе субъектлары милкендә булган, гомуми файдаланудагы тимер юллар, гомуми файдаланудагы федераль автомобиль юллары, гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйларында урнашкан саклаучы урман полосалары	34,6	31	11,1	0,4	0,1	0	0	0,1	0,2	0,3	31,8	2,8
Яшел зоналар	56,7	53	18,6	0,3	0,1	0	0	0,3	0,2	0,5	53,9	2,8
Урман-парк зоналары	78,5	71,4	17,2	0,6	0,1	0	0,1	0,2	0,2	0,5	72,6	5,9
Шәһәр урманнары	3,7	3,3	0,5	0	0	0	0	0	0	0	3,3	0,4
Дәвалау-савыктыру җирлекләренең һәм курортларның санитар (тау-санитар) саклау округларының беренче, икенче һәм өченче зоналарында урнашкан урманнар	3,3	3,2	0,3	0	0	0	0	0	0	0	3,2	0,1
г) кыйммәтле урманнар, шул исәптән	354,5	330,7	94,2	3,8	0,1	0	0,2	1,4	1,1	2,7	337,3	17,2
эрозиягә каршы урманнар	17,5	16,2	4,8	0,2	0	0	0	0,2	0,1	0,3	16,7	0,8
далаларда, ярымдала, урман даласы, урман-тундра зоналарында, чүлләрдә, тауларда урнашкан урманнар	228,3	216,6	58,6	2,9	0,1	0	0,2	1,1	0,7	2	221,6	6,7
фәнни яки тарихи әһәмияткә ия урманнар	13,8	12,7	5,5	0,1	0	0	0	0	0,1	0,1	12,9	0,9
су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары	62,4	59,5	19,9	0,5	0	0	0	0,1	0,1	0,2	60,2	2,2
уылдык саклаучы урман полосалары	32,5	25,7	5,4	0,1	0	0	0	0	0,1	0,1	25,9	6,6
2. Эксплуатация	665,1	630,4	173,7	5,9	0,3	0	0,9	4,6	0,9	6,4	643	22,2
3. Резерв урманнары	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Барлыгы урманнар	1271,0	1188,6	327,8	11,3	0,7	0	1,2	6,7	3	10,9	1211,5	60,7
2009 елның 1 гыйнварына дәүләт урман реестры белешмәләре буенча												
1. Саклаучы урманнар, барлыгы	582,7	530,9	140	10	0,3	0	0	2,5	3,1	5,6	546,8	35,9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
а) махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнар	28,6	26,1	7	0	0	0	0	0,1	0,2	0,3	26,4	2,2
б) су саклау зоналарында урнашкан урманнар	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
в) табигать һәм башка төр объектларны саклау вазыйфасын үтәүче урманнар, барлыгы	157,3	143,3	39,3	2	0,2	0	0	0,8	0,4	1,2	146,7	10,6
Россия Федерациясе субъектлары милкендә булган, гомуми файдаланудагы тимер юллар, гомуми файдаланудагы федераль автомобиль юллары, гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйларында урнашкан яклаучы урман полосалары	14,8	13,5	4,2	0,3	0	0	0	0	0,1	0,1	13,9	0,9
Яшел зоналар	56,4	52,1	17,7	0,7	0	0	0	0,5	0,2	0,7	53,5	2,9
Урман-парк зоналары	78,5	70,8	16,5	1	0,2	0	0	0,3	0,1	0,4	72,4	6,1
Шәһәр урманнары	3,9	3,4	0,5	0	0	0	0	0	0	0	3,4	0,5
Дәвалау-савыктыру җирлекләренең һәм курортларның санитар (тау-санитар) саклау округларының беренче, икенче һәм өченче зоналарында урнашкан урманнар	3,7	3,5	0,4	0	0	0	0	0	0	0	3,5	0,2
г) кыйммәтле урманнар, барлыгы	396,8	360,9	93,7	8	0,1	0	0	1,6	2,5	4,1	373,7	23,1
Эрозиягә каршы урманнар	19,4	17,7	5,2	0,5	0	0	0	0	0,2	0,2	18,4	1
Далаларда, ярымдала, урман даласы, урман-тундра зоналарында, чүлләрдә, тауларда урнашкан урманнар	249,5	232,1	55,8	5,9	0,1	0	0	1,1	1,8	2,9	241,6	7,9
фәнни яки тарихи әһәмияткә ия урманнар	13,4	12,2	5,3	0,1	0	0	0	0	0,2	0,2	12,5	0,9
Су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары	67,8	63,4	20,8	1,1	0	0	0	0,4	0,2	0,6	65,1	2,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
уылдык саклаучы урман полосалары	46,7	35,5	6,6	0,4	0	0	0	0,1	0,1	0,2	36,1	10,6
2. Эксплуатация	688,4	650,1	180,8	8,9	0,4	0	0,1	2,3	1,2	3,6	663,4	25
3. Резерв урманнары	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Барлыгы урманнар	1271,1	1180,4	320,8	18,9	0,7	0	0,1	4,8	4,3	9,2	1210,2	60,9
динамика (артуы тамгасыз, кимүе "-" тамгасы белән)												
1. Саклаучы урманнар, барлыгы	23,2	27,3	14,1	-4,6	0,1	0,0	0,3	-0,4	-1,0	-1,1	21,7	2,6
а) Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнар	1,0	0,7	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	1,4
б) Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	45,0	38,8	5,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	39,3	5,7
в) Табигать һәм башка төр объектларны саклау вазыйфасын үтәүче урманнар, барлыгы	19,5	18,6	8,4	-0,7	0,1	0,0	0,1	-0,2	0,2	0,1	18,1	1,4
Россия Федерациясе субъектлары милегендә булган, гомуми файдаланудагы тимер юллар, гомуми файдаланудагы федераль автомобиль юллары, гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйларында урнашкан яклаучы урман полосалары	19,8	17,5	6,9	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	17,9	1,9
Яшел зоналар	0,3	0,9	0,9	-0,4	0,1	0,0	0,0	-0,2	0,0	-0,2	0,4	-0,1
Урман-парк зоналары	0,0	0,6	0,7	-0,4	-0,1	0,0	0,1	-0,1	0,1	0,1	0,2	-0,2
Шәһәр урманнары	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Дәвалау-савыктыру җирлекләренең һәм курортларның санитар (тау-санитар) саклык округларының беренче, икенче һәм өченче зоналарында урнашкан урманнар	-0,4	-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	-0,1
г) кыйммәтле урманнар, барлыгы	-42,3	-30,2	0,5	-4,2	0,0	0,0	0,2	-0,2	-1,4	-1,4	-36,4	-5,9
Эрозиягә каршы урманнар	-1,9	-1,5	-0,4	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,2	-0,1	0,1	-1,7	-0,2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Далаларда, ярымдала, урман даласы, урман-тундра зоналарында, чүлләрдә, тауларда урнашкан урманнар	-21,2	-15,5	2,8	-3,0	0,0	0,0	0,2	0,0	-1,1	-0,9	-20,0	-1,2
фәнни яки тарихи әһәмияткә ия урманнар	0,4	0,5	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,4	0,0
Су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары	-5,4	-3,9	-0,9	-0,6	0,0	0,0	0,0	-0,3	-0,1	-0,4	-4,9	-0,5
уылдык саклаучы урман полосалары	-14,2	-9,8	-1,2	-0,3	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1	-10,2	-4,0
2. Эксплуатация	-23,3	-19,7	-7,1	-3,0	-0,1	0,0	0,8	2,3	-0,3	2,8	-20,4	-2,8
3. Резерв урманнары	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Барлыгы урманнар	-0,1	8,2	7,0	-7,6	0,0	0,0	1,1	1,9	-1,3	1,7	1,3	-0,2

Татарстан Республикасы Урман планына 5 нче кушымта

Махсус сакланучы табигать территорияләре чикләрендә урнашкан урманнар турында мәгълүматлар

Т/с	МСТТ атамасы	МСТТ категориясе	Урманчылыкның, урман паркының атамасы	Кишәрлек урманчылыгы	Табигый ызан	Кварталы/бүлемтеге	Урманнарның мәйданы, гектар
1	2	3	4	5	6	7	8
Махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар							
1	Идел-Кама	Дәүләт табигать биосфера тыюлыгы		Раифа		1-154, 156-176 кв.	5921
				Саралы		6-63 кв.	5480
2	Түбән Кама	Милли парк		Алабуга		1-115,137,144, 146, 149 кв.	9289
				Чаллы		1-191 кв.	9344
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар							
3	Сложный бор	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Әгерҗе	Шаршады		кв. 108	49
4	Кичке таң	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Әгерҗе	Шаршады		37 кв. 1,2,4-12,13 бүл.; 38 кв.; 47 кв. 3-6,13-23 бүл.; 48-50 кв.; 64-66 кв.; 88-91 кв.; 98-100 кв.; 109 кв.	1676

1	2	3	4	5	6	7	8
5	Чатыр Тау	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Азнакай	Чатыр Тау		92; 93; 108 кв.; 120 кв. 6,7,17,19-21,23-25 бүл.; 122 кв.10-25, 27-33, 46-51 бүл.	240

1	2	3	4	5	6	7	8
6	Бохарай наратлыгы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Азнакай	Сарман		37; 38 кв.	199
7	Сөлек урманы	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Азнакай	Сарман		1; 2; 3 кв.	194
8	Татар Әхмәте сазлыгы	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Әлки	Чуаш Кичүе		43 кв. 8-12 бүл.	15
9	Бохарай наратлыгы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Әлмәт	Поташ-Полянка		5; 6 кв.	245
10	Балтач	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Арча	Балтач		62-69; 71-77 кв.; 103-105;109-111; 115-117	1924

1	2	3	4	5	6	7	8
11	Казансу чыганаклары	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Арча	Сурнар		71; 72; 83; 93; 94; 105; 114 кв.	678
12	"Рукотворный лес"	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Арча	Сурнар		77 кв.	613
			Арча	Балтач		78-81 кв.	
13	Аю урманы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Арча	Сурнар		100; 102; 110; 111 кв.	407
14	Ашыт	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Арча	Тукай		121 кв. 1,2 бүл.	192,4
15	Ивановский наратлыгы	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Биләр	Алексеевск		12-15 кв.	587
16	Владимировка сөзәклеге (Актүбә биләмәсе)	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Бөгелмә	Актүбә		37 кв. 1,2 бүл.	9
17	Петровка наратлыгы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Бөгелмә	Петровка		37 кв. 19,27,37 бүл., 38 кв. 2,10,13 бүл.	53
18	Яңа Александровка сөзәклеге	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Бөгелмә	Бөгелмә		35 кв. 11,16-19,22 бүл. 36 кв. 6,13-15,17,18 бүл.	44,2

1	2	3	4	5	6	7	8
19	Адонис урманы	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Бөгелмә	Бөгелмә		18 кв. 8,13-17,22-25 бүл.	61
20	Чатыр Тау	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Бөгелмә	Ютазы		1-30 кв.	1777
21	"Кирәмәт" Яңа Чәке урман даласы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Буа	Чүпрәле		44 кв.	121,49
22	"Гран Тау" Чүри-Бураш урман даласы (Фәйзуллина сөзәклекләре)	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Буа	Төбәк Черкене		7 кв.	100,69
23	Маршалл тавыгы яшәү урыны	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Буа	Төбәк Черкене		28,29,30,31,33,34 кв.	794
24	Борков дачасы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Зәй	Болгар		1-9 кв.	1018
25	Язгы адонисны саклау буенча Өргәнчә ботаник тыюлыгы	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Зәй	Өргәнчә		100 кв. 13-21 бүл.	9

1	2	3	4	5	6	7	8
26	Соры челән туплаулык	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Яшел Үзән	Айшә		77 кв.	100,3
27	Ашыт	Дәүләт табигать заказнигы	Ары	Илләт		96, 97 кв.	23
28	Чулпан	Дәүләт табигать туфрак заказнигы	Ары	Ашыт		67 кв. 4,6 бүл.; 94 кв. 20,22,29-43 бүл.	24
29	Кайбыч имәнлеге	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Кайбыч	Бәрлебаш		68 кв. 24,25,28 бүл.	50
			Кайбыч	Русаково		4 кв. 3-5 бүл.	90,3
30	Турминский дачасы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Кайбыч	Бәрлебаш		36 кв. 6,7,9-11,15-19,23 бүл., 37 кв. 1-10 бүл.	56,5
31	1910-1913 еллар чыршы һәм карагай урман культуралары.	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Кәләй	Чишмә 1		117 кв. 8,17 бүл.	6,4
32	Бөрсет пихта урманнары	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Кама	Кама		26; 60; 61; 66; 67 кв.	182,8
				Бөрсет		5 кв.	
33	1906 елгы карагай урман культуралары	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Кама	Шомбыт		116 кв.	27

1	2	3	4	5	6	7	8
34	Бөрсет елгасы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Кама	Бөрсет,		21 кв. 53 бүл.	7,5
				Кама		34 кв. 72 бүл.; 27 кв. 33 бүл.	
35	"Чистые луга"	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Кама	Чистай		44; 45; 63; 64 кв. 94 кв. 7-10 бүл.; 95-99 кв.	429
36	Ленино-Кокушкино	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Лаеш	Питрәч		14, 50 кв.	165
37	Борынгы тегермән	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Лаеш	Питрәч		66; 67 кв.	122
38	"Степной"	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Лениногорск	Зәй-Каратай		35 кв.; 100 кв. 29,30,31 бүл., 38,48,49,52	1380
			Лениногорск	Иске Куак		19 кв. 19,21-24 бүл.; 59 кв.; 100 кв. 13 бүл.	
			Лениногорск	Лениногорск		10 кв.; 20 кв., 1-4,6-10,12; кв.112;113;118; 119;122;123;124;159;160 бүл.	

1	2	3	4	5	6	7	8
			Лениногорск	Шөгер		24 кв.; 25 кв. 1-10 бүл.; 26 кв. 4,5,6 бүл.; 28 кв. 10-22 бүл.; 29 кв.14-20,22-23,25 бүл.; 30 кв. 2-11,24,26-32 бүл. 60; 61; 117; 118;120;137-142 кв.	
39	Соколка урманы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Мамадыш	Соколка		3-35; 64; 65 кв.	3914
40	Игем наратлыгы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Минзәлә	Юртау		46-50; 55-62 кв.	584
41	Наратасты урманы	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Минзәлә	Мөслим		35; 36; 40; 43;44 кв.	467
42	Тау наратлыгы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Идел буе	Чулпан		45 кв.	70
43	"Дачный" биләмәсе	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Идел буе	Свияжск		10; 11; 12 кв.	300
44	"Свияжск"	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Идел буе	Чулпан		1-7; 9; 19; 22; 25;26; 28-30 кв. 35; 36	967
			Идел буе	Свияжск		1-9; 63-66;71-72;78; 79;81; 82, 89; 90 кв.	1168

1	2	3	4	5	6	7	8
45	"Зәңгәр күл"	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Шәһәр яны	Биектау		кв.:37-48; 60-61	1962,3
46	Семиозерка урманы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Шәһәр яны	Биектау		кв.:165; кв.:168 бүл. 5,9,10,15,18; кв.:169 бүл.: 8-14; кв.: 171 бүл.: 1,2,6,10, 13,14,17.	118,9
47	Порфирьев пихта урманы (Мишәбаш урманчылыгы)	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Саба	Мишәбаш		кв.: 371 бүл.: 1-26	131,6
48	Кукмара тавы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Саба	Кукмара		кв.: 24 бүл.: 25; кв.: 37 бүл.: 1; кв.: 399 бүл.: 1-7, 8 өл., 9,11,12, 13 өл.,14,16,17,18	91,8
49	Тархан имәнлеге	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Тәтеш	Тархан		кв.: 37-39; 57-59; 64; 65	881
50	Антоновка чокырлары	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Тәтеш	Келәр		кв.: 75; 76	243
51	Чуртан таулары	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Тәтеш	Урюм		кв.: 35,45,46,54-62,65-71,73-94	3810
52	"Каменная" чокыр-сыза системасы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Тәтеш	Тәтеш		кв.: 150 бүл.: 3-6	5,8

1	2	3	4	5	6	7	8
53	"Долгая Поляна"	Дәүләт табигать заказнигы	Тәтеш	Тәтеш		кв.: 67-70; кв.: 71 бүл.: 1-5,13; кв.:150 бүл.:12-23,38,39	288,5
54	Лобач тавы	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Тәтеш	Келәр		кв.: 78,79; кв.:129 бүл.: 9-13	217,3
55	Лабыш таулары	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы	Тәтеш	Келәр		кв.: 61; кв.: 114 бүл.: 1-6	194,4
56	Лубян елгасы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Лубян	Лубян		кв.: 46 бүл.: 10-12,23,25; кв.: 60 бүл.: 1,5,6,28-31, 37,39; кв.: 61 бүл.: 10,11,15-17, 20,21; кв.: 62 бүл.: 25-28,31,34,35; кв.: 63 бүл.: 9-12,25,28; кв.: 64 бүл.: 1-3,34,36	120
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар (Проектлана торган МСТТ)							
57	Новоникольский	Дәүләт табигать заказнигы	Әлмәт	Акташ		48-51 кв.	966
				Поташ-Полянка		26-32 кв.	
58	Соколка	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Мамадыш	Соколка		38-43 кв.	2936
59	Юкә ялы	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Мамадыш	Комазан		кв.: 84 бүл.: 4-12	29
60	Нократ	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле	Мамадыш	Кләүш		кв. өл.: 3; 4; 77; 95; 99; 104; 107. кв.: 78,92	2300

1	2	3	4	5	6	7	8
				Комазан		кв. өл.: 78; 79; 81; 84; 85; 86; 87; 88; 89; 90; 91	
61	Исемсез	Билгеләнмәгән	Саба	Мишәбаш		кв.: 372 бүл.: 1-41,43,50-57	141
62	Камышлы урман	Билгеләнмәгән	Саба	Кукмара		кв.:195-197; 393; 400	219
63	"Урмантау" урман тавы	Билгеләнмәгән	Саба	Кукмара		кв.:14 бүл.: 6,20	30,8
64	"Суык чишмә" урманы	Билгеләнмәгән	Саба	Кукмара		кв.: 198	40
65	"Кырмыска урманы"	Билгеләнмәгән	Саба	Кукмара		кв.: 24 бүл.: 12-15	25
66	Ленин урманчылыгы имәнлеге	Билгеләнмәгән	Саба	Ленин		кв.: 25, 37, 44, 45, 46.	158
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар							
67	"Дубки" биләмәсе	Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле				Казан ш. Киров районы. "Аккош күле" шәһәр урман паркы, 123, 124 кв. Боевая урамы буенча Екатерина аллеясы	25

1	2	3	4	5	6	7	8
68	"Аккош күле" шәһәр урманы	Җирле әһәмияттәге				Казан ш. шәһәр читендә: Киров районы – 3211 га, Мәскәү районы – 185 га, Совет районы – 198 га, Идел буе районы (Тынычлык бистәсе) – 90 га	3299
Аучылык заказниклары							
69	Әгерҗе	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт аучылык заказнигы	Әгерҗе	Девятернә		кв.: 1-47, 49-64	6400
			Әгерҗе	Красный Бор		кв.: 1-4, кв.: 153 бүл.: 1-8, 10-24, 37-43, 45-46; кв.: 156 бүл.: 4,27	322,6
70	Биләр	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт аучылык заказнигы	Биләр	Биләр		кв.: 3-8, 11-63, 66-69, 80; кв.: 82 бүл.: 4-7; кв.: 83, 97, 99-101; кв.: 102 бүл.: 1, 3-5, 22, 24-26.	8236,3
			Биләр	Кызыл Йолдыз		кв.: 1-4; кв.: 69 бүл.: 4-6; кв.: 70-76; кв.: 77 бүл.: 1-23, 25-43; кв.: 78-82; кв.: 83 бүл.: 3; кв.: 84 бүл.: 4-7.	2347,6
71	Урман чишмәсе	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать аучылык заказнигы	Идел буе	Шыланга		кв.: 1-33; 53; 57-60; 66	3647
			Идел буе	Ключище		кв.: 26,28-30,36-40,43-46,50-52,75,76, 78-81,83,85-87	1589,6

1	2	3	4	5	6	7	8
72	Мишә	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт аучылык заказнигы	Лаеш	Питрәч		кв.: 69-74, 76-77, 79-92; кв.: 93 бүл.: 1-26, 30, 33, 35-36; кв.: 94 бүл.: 1-34, 36-39, 43; кв.: 95-99, 102-109; кв.: 176 бүл.: 1-12, 15-32; кв.: 177 бүл.: 1-2, 13-31; кв.: 178; кв.: 181 бүл.: 1-5, 32-42, 78; кв.: 182 бүл.: 1-3, 21-22	3523,1
			Кама	Шомырбаш		кв.: 1-11, 34-40, 42-44; кв.: 45 бүл.: 2-3, 5-34, 36; кв.: 46 бүл.: 7, 8; кв.: 47; кв.: 50 бүл.: 2-6, 18-19, 21	4182,6
			Кызыл Йолдыз	Әбде		кв.: 22, 28-30, 36-40, 72-76	2889
			Кызыл Йолдыз	Арыш		кв.: 42-72, 74-91, 93-95, 106-108, 110, 115-117; кв.: 118 бүл.: 1; кв.: 130, 145, 146, 149-156; кв.: 161 бүл.: 1-15, 20-22; кв. 162; кв.: 163 бүл.: 2; кв.:164, 171, 172; кв.: 173 бүл.: 2,4-11,15-18, 20, 23, 29, 30, 32, 33; кв.: 176, 179, 182, 184	5795,2
			Кызыл Йолдыз	Котлы Бөкәш		кв.: 9,10-18	1161

1	2	3	4	5	6	7	8
			Кызыл Йолдыз	Балык Бистәсе		кв.: 1-27, 29-44, 50-54, 60; кв.: 85 бүл.: 2, 3-4; кв.: 86 бүл.: 1-7,9-20,22-25; кв.: 87 бүл.: 1-5,7-16,18-26; кв.: 88; кв.: 89 бүл.: 1-11, 20-23; кв.: 90 бүл.: 1-11, 13-17; кв.: 91; кв.: 92 бүл.: 4-12,14; кв.: 93; кв.: 94 бүл.: 1, 2-4; кв.: 95 бүл.: 1; кв.: 96 бүл.: 4; кв.: 97 бүл.: 7-8, 9-24	7165,4
73	Сөрнәр	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт аучылык заказнигы	Арча	Балтач		кв.: 71-81, 83-92, 95-98, 100, 101, 103-105; кв.: 106 бүл.: 3, 4-16; кв.:107-128; кв.: 152 бүл.: 7; кв.: 155 бүл.: 10-15	4910,1
			Арча	Сөрнәр		кв.: 67, 68; кв.: 71 бүл.: 10,12-16; кв.: 72 бүл.: 2-30, 33; кв.: 73-121; кв.: 122 бүл.: 4, 8-9; кв.:124 бүл.: 4, 5; кв.: 125	5800,6
74	Шомбыт	Төбәк әһәмиятендәге дәүләт аучылык заказнигы	Кама	Кама		кв.: 6, 8, 10, 14-18, 20-25, 28-31, 38-41, 45, 49-51, 57, 63, 69-70	2866
			Кама	Ык Буе		кв.: 1-20, 24-31, 82; кв.: 83 бүл.:18, 54; кв.: 85, кв.: 86 бүл.: 5; кв.: 87 бүл.: 4, 5, 7, 9, 11, 13, 14; кв.: 88	3153,7

1	2	3	4	5	6	7	8
			Кама	Шомбыт		кв.:1-5, 7-44, 50-57, 63-71, 77-85, 91-99, 105-113, 118-127, 132-142, 146-157, 160-171, 175-185; кв.: 215 бүл.: 21, 26; кв.: 217 бүл.: 5, 12-14, 19; кв.: 218, 219	6995,4

Татарстан Республикасы Урман планына
6 нчы кушымта

Татарстан Республикасы Урман планын эшләүнең методологик һәм методик үзенчәлекләре

Т/с	Методиканың һәм модельнең атамасы	Методикага һәм модельгә тасвирлама (кулланыла торган алгоритмнар, кулланыла торган беренчел белешмәләр, исәпләмәләрнең төгәллеге, тикшерү ысуллар)
1	2	3
1	Чагыштырма анализ һәм бәяләү методы	Алынган мәгълүматны системага салу, элеккеге Урман планындагы 2009 елның 1 гыйнварына һәм 2018 елның 1 гыйнварына булган күрсәткечләрне чагыштыру, алынган белешмәләрне анализлау һәм бәяләү (анализның сан, сыйфат, ретроспектив һәм структур төрләре). Башлангыч белешмәләр: дәүләт урман реестры (ДУР) мәгълүматлары, дәүләт хисаплылыгы белешмәләре, урман корылышы буенча махсус программа тәэминаты ярдәмендә эшкәртелгән мәгълүмат. Исәпләрнең төгәллеге – 100 процент. Тикшерү ысулы: эмпиризм.
2	Планлаштыруның графоаналитик методы	Чагыштырма анализ һәм бәяләү методы белән алынган белешмәләр буенча графиклар ярдәмендә кушылган күрсәткечләр арасында санлы бәйлелек булуы ачыклана.
3	Планлаштыруның исәпләү-аналитик методы	Алынган белешмәләрне элементлар һәм үзара бәйләнеше буенча төркемләү, аларның бер-берсенә йогынты ясау шартларына анализ ясау һәм урман планы бүлекләрендәге план күрсәткечләрен исәпләү. Башлангыч белешмәләр: ДУР, ЕГАИС мәгълүматлары, дәүләт хисаплылыгы белешмәләре, урман корылышы буенча махсус программа тәэминаты ярдәмендә эшкәртелгән мәгълүмат. Исәпләүләрнең төгәллеге алынган мәгълүматка һәм төбәктә булган социаль-икътисадый вазгыятькә бәйле, исәпләүләрнең мөмкин булган хаталыгы кимендә 15-20 процент. Тикшерү ысулы: эмпиризм

1	2	3
4	Файдалану өчен билгеләнгән урман бүлентеге күләмен исәпләп чыгару методикасы	"Файдалану өчен билгеләнгән урман бүлентеге хисабын исәпләп чыгару тәртибен раслау турында" 2011 елның 27 маендагы 191 нче боерык белән расланган Файдалану өчен билгеләнгән урман бүлентеге хисабын исәпләп чыгару тәртибенә кушымталарда китерелгән формулалар һәм методика буенча тоташ кисүләр, сайланма кисүләр өчен, һәлак булган һәм зыян күргән утыртмаларны кискәндә агач материалы әзерләү өчен, урман, урман эшкәртү инфраструктурасы һәм урман инфраструктурасына бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә агач материалы алу өчен фадалану өчен билгеләнгән урман бүлентеге исәпләп чыгарыла. Башлангыч белешмәләр: ДУР белешмәләре, урман корылышы буенча махсус программа тәэминаты ярдәмендә эшкәртелгән мәгълүмат. Исәпләрнең төгәллеге: ±10 процент. Тикшерү ысуллары: өлгереп килү графиклары һәм "баскычлар ысулы".
5	Урманнарны икътисадый бәяләү методикасы	120302 "Җир кадастры", 250201 "Урман хуҗалыгы", 250100 "Урман эше", 250203 "Бакча-парк һәм ландшафт төзелеше" һәм 250208 "Табигатьтән файдалану" белгечлекләренә көндезге һәм читтән торып уку формалары буенча урман хуҗалыгы факультеты студентлары өчен гамәли дәресләрне үтәү буенча Ю.В.Лебедев, И.А.Неклюдовның "Урманнарның су саклау-су-җайга салу ролен бәяләү" методик күрсәтмәләре нигезендә. М.: ДУР белешмәләре (№1-ДУР, №2-ДУР, №5-ДУР, №8-ДУР формалары), урман корылышы буенча махсус программа тәэминаты ярдәмендә эшкәртелгән мәгълүмат.

Татарстан Республикасы Урман
планына 7 нче кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорда урманнардан файдалану төрләре буенча урманнардан файдалануда планлаштырылган күләмнәргә ирешүне бәяләү

Файдалану төрләре	Ресурсның категориясе	Үлчәү берәмлеге	Урманнардан файдалану күләме				ТР элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорга ирешелгәннәр өлеше, процент	ТР Урман планын эшләгән елдан алда килгән елдагы ирешелгәннәр өлеше, процент
			ТР элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорга планлаштырылганнары	ТР элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорга фактта булганы	Татарстан Республикасы Урман планы проектын эшләгән елдан алда килгән елда планлаштырылганы	ТР Урман планы проектын эшләгән елдан алда килгән елда фактта булганы		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Агач материалы әзерләү	Биологик	мең куб.м.	22715,7	6871,2	2151	1008	30,2	46,9
2. Чәер әзерләү	Биологик	тонна	0	0	0	0	-	-
3. Агач булмаган урман ресурслары әзерләү һәм җыю	Биологик							
а) чыршы яки яңа ел бәйрәмнәре өчен башка ылыслы токым агачларын әзерләү	Биологик	мең данә	600	252,9	60	17,6	42,2	29,3
4. Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен җыю	Биологик	тонна	0	0	0	0	–	–

1	2	3	4	5	6	7	8	9
5. Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	Биологик	гектар	2809304	1331520	299376	178120	47,4	59,5
6. Авыл хуҗалыгын тәэмин итү	Биологик	гектар	17238	6638,3	2359	2058,3	38,5	87,3
7. Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Биологик	гектар	700000	558682,7	70000	74337,8	79,8	106,2
8. Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Биологик	гектар	21474	20094,8	3478	1625,7	93,6	46,7
9. Урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	Биологик	гектар	0	255,6	0	11,2	–	–
10. Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү	Биологик	гектар	0	493,4	0	78,8	–	–
10.1. Урман үсемлекләренең утырту материалын (үрентеләр, чәчкеннәр) үстерү	Биологик	мең данә	237522	134724,9	47463	27694,9	56,7	58,4
11. Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү эшләрен башкару, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү	Минерал	гектар	33016	102073,5	5793	12114,4	309,2	209,1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
12. Сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	Энергетик	га	248	3760,9	37	153,7	1516,5	415,4
13. Линияле объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү	Энергетик	гектар	146549	62846,5	17768	8331,1	42,9	46,9
14. Агач материалы һәм башка урман ресурслары әзерләү	Биологик	гектар	15	276,5	0	0	1843,3	–
15. Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру	-	гектар	0	104,2	0	18	–	–
16. Урман кодексының 6 статьясының 2 өлеше нигезендә билгеләнгән башка төрләр	-	гектар	0	51083,5	0	17718,8	-	–

Татарстан Республикасы Урман планына 8 нче кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге урман планы гамәлдә булган чорда урманнардан файдалануны фактта үзләштерүгә һәм агач материалы алуның мөмкин булган күләменә анализ

ликвидлы үзагачның мең куб.м.

Т/с	Урманчылыкның, урман паркының атамасы	Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кискәндә		Кискәндә урман утыртмаларын урманнарны караганда		Зарарланган һәм һәлак булган урман утыртмаларын кискәндә		Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә		Барлыгы:	
		файдалану өчен исәпләнгән урман бүлентесе күләме	фактта әзерләнде	файдалану өчен исәпләнгән урман бүлентесе күләме	фактта әзерләнде	файдалану өчен исәпләнгән урман бүлентесе күләме	фактта әзерләнде	файдалану өчен исәпләнгән урман бүлентесе күләме	фактта әзерләнде	файдалану өчен исәпләнгән урман бүлентесе күләме	фактта әзерләнде
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар											
1	Әгерҗе	505	210,5	158	63,4	3,6	59,9	4	10,3	670,6	344,1
2	Азнакай	621	44,3	143,4	45,2	24,6	55,5	132	46,1	921	191,1
3	Аксубай	638	86,4	66,1	38,1	0,33	21,08	5	13,52	709,43	159,1
4	Әлки	620	71,4	672	108,9	21,6	56,6	2	0	1315,6	236,9
5	Әлмәт	352	62,6	231,8	26,47	56,58	58,16	503	145,1	1143,38	292,33
6	Арча	162	59,2	91	74,9	16,8	134,95	1	0,5	270,8	269,55
7	Баулы	302	20,9	80,4	33,9	15,84	36,8	32	14,6	430,24	106,2
8	Биләр	1255	144	160	61	15,6	37,922	23	2,2	1453,6	245,122

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
9	Болгар	88	7,7	185,3	19,2	36,24	59,6	3	0,6	312,54	87,1
10	Бөгелмә	335	9,66	135,8	58,84	42,81	85,69	10	2	523,61	156,19
11	Буа	48	11,9	103,2	67,6	15,66	29,58	1	0,2	167,86	109,28
12	Алабуга	328	57,2	224	37,9	35,1	71	105	12,5	692,1	178,6
13	Зәй	1095	50,1	802	21	47,52	94,3	28	39,8	1972,52	205,2
14	Зеленодольск	76,9	4,2	61,2	68,2	38,64	105,413	5	0	181,74	177,813
15	Ары	81	20,81	175,4	31,9	11,43	49,15	2	0	269,83	101,86
16	Кайбыч	98	15,6	16,7	13,03	21,12	74,234	1	0	136,82	102,864
17	Кәләй	847	87,3	38,2	10,8	9,15	49,734	231	101,4	1125,35	249,234
18	Кама	306	157,6	279	185,4	43,8	133,6	9	0	637,8	476,6
19	Кызыл Йолдыз	207	65	140,5	100,6	7,5	49,3	4	0	359	214,9
20	Лаеш	29	3,5	181,3	46,1	37,8	114,1	12	4,8	260,1	168,5
21	Лениногорск	845	14,1	317	50	35,4	31,1	114	59,7	1311,4	154,9
22	Мамадыш	265	34,6	127,1	98,931	16,8	49,24	3	1,299	411,9	184,07
23	Минзәлә	835	82,7	384	42,6	31,2	152,9	6	0	1256,2	278,2
24	Түбән Кама	758	63	264	76,8	37,8	76,8	28	10,94	1087,8	227,54
25	Нурлат	1935	206,5	198	131,3	89,1	159,8	12	17,11	2234,1	514,71
26	Идел буе	99	26,4	104	25,8	28,5	70,862	2	5,47	233,5	128,532
27	Шәһәр яны	0	0	90	67,84	134,1	65,65	6	2,7	230,1	136,19
28	Саба	687	180,2	235,9	317	154,11	232,7	3	0	1080,01	729,9
29	Тәтеш	81	27	124	57,5	5,16	76,41	1	0	211,16	160,91
30	Чирмешән	565	46,5	256	57	12,75	31,9	3	74,01	836,75	209,41
31	Лубян	174	46,9	75	18,4	18,9	9	1	0	268,9	74,3
	Барлыгы	14237,9	1917,77	6120,3	2055,611	1065,54	2332,975	1292	564,849	22715,74	6871,205
шул исәптән хуҗалыклар буенча:											
ылыслы											
1	Әгерҗе	201,0	94,6	109,0	57,3	2,7	57,5	2,0	6,3	314,7	215,70
2	Азнакай	0,0	0,0	101,4	41,4	13,6	0,4	26,0	11,9	141,0	53,70
3	Аксубай	2,0	0,2	3,2	2,6	0,1	0,6	0,0	1,3	5,3	4,66
4	Әлки	0,0	0,0	26,0	12,7	1,2	11,2	0,0	0,0	27,2	23,90
5	Әлмәт	12,0	5,8	30,7	12,6	6,8	9,3	146,0	27,8	195,5	55,51
6	Арча	12,0	5,0	56,2	67,2	3,8	62,1	0,0	0,3	72,0	134,60
7	Баулы	2,0	0,4	56,1	29,5	3,4	3,9	1,0	1,0	62,5	34,80
8	Биләр	0,0	0,1	17,0	8,1	4,8	3,9	0,0	0,0	21,8	12,10
9	Болгар	2,0	0,7	37,1	10,6	12,7	20,1	0,0	0,6	51,8	32,00
10	Бөгелмә	0,0	0,1	91,7	53,5	6,5	17,0	1,0	0,2	99,2	70,79

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
11	Буа	0,0	0,0	54,2	33,5	0,3	11,2	0,0	0,2	54,5	44,94
12	Алабуга	66,0	14,3	135,0	34,1	25,2	47,6	103,0	10,8	329,2	106,80
13	Зәй	26,0	3,0	57,1	9,7	0,0	15,1	2,0	5,3	85,1	33,10
14	Зеленодольск	22,0	1,4	53,0	60,9	25,5	79,8	2,0	0,0	102,5	142,05
15	Ары	3,0	2,3	41,7	13,0	5,3	18,0	1,0	0,0	51,0	33,30
16	Кайбыч	1,0	0,0	8,7	3,8	2,7	2,8	0,0	0,0	12,4	6,66
17	Кәләй	16,0	1,9	10,8	7,0	0,0	5,5	16,0	10,4	42,8	24,79
18	Кама	15,0	17,9	119,0	87,3	3,6	52,6	3,0	0,0	140,6	157,80
19	Кызыл Йолдыз	2,0	0,5	49,3	52,3	0,8	22,5	0,0	0,0	52,1	75,32
20	Лаеш	0,0	0,2	61,2	24,6	4,8	15,8	10,0	0,9	76,0	41,50
21	Лениногорск	0,0	0,0	24,0	12,6	3,6	4,7	21,0	9,4	48,6	26,70
22	Мамадыш	44,0	5,2	56,4	30,3	13,5	30,4	0,0	0,4	113,9	66,30
23	Минзәлә	26,0	4,5	94,0	33,4	9,0	16,0	1,0	0,0	130,0	53,90
24	Түбән Кама	85,0	13,4	110,0	32,5	1,5	9,5	0,0	0,9	196,5	56,34
25	Нурлат	8,0	21,5	42,0	28,3	0,3	7,0	0,0	1,8	50,3	58,61
26	Идел буе	0,0	0,0	8,0	6,5	2,7	13,4	0,0	0,3	10,7	20,237
27	Шәһәр яны	0,0	0,0	80,0	59,3	83,1	39,3	0,0	1,5	163,1	100,09
28	Саба	46,0	5,7	162,2	228,8	82,1	143,6	2,0	0,0	292,3	378,10
29	Тәтеш	2,0	6,3	3,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	5,5	7,00
30	Чирмешән	15,0	2,4	14,2	6,0	0,3	5,0	0,0	6,2	29,5	19,60
31	Лубян	37,0	9,2	69,0	18,4	15,0	8,0	0,0	0,0	121,0	35,60
	Барлыгы ылыслы	645,0	216,6	1781,6	1078,14	334,9	734,2	337,0	97,6	3098,5	2126,5
Каты яфраклы											
1	Әгерже	3,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,5	4,0	1,6
2	Азнакай	98,0	0,1	6,7	0,6	4,4	1,1	30,0	5,4	139,1	7,2
3	Аксубай	8,0	0,1	0,0	0,4	0,2	0,4	0,0	0,5	8,2	1,451
4	Әлки	19,0	3,6	9,0	2,2	3,6	4,3	0,0	0,0	31,6	10,10
5	Әлмәт	37,0	3,4	4,5	1,0	1,0	0,9	60,0	16,7	102,5	21,97
6	Арча	12,0	1,9	0,3	0,0	0,4	1,0	0,0	0,1	12,7	2,95
7	Баулы	55,0	0,0	4,1	0,4	0,4	0,2	0,0	3,6	59,5	4,2
8	Биләр	11,0	0,0	6,0	3,1	2,7	2,5	1,0	0,1	20,7	5,7
9	Болгар	28,0	2,5	9,0	0,0	4,0	2,2	0,0	0,0	41,0	4,7
10	Бөгелмә	70,0	0,2	1,4	0,0	2,0	0,8	0,0	0,0	73,4	1,0
11	Буа	16,0	5,7	3,7	5,9	2,1	2,9	0,0	0,0	21,8	14,54
12	Алабуга	6,0	0,4	1,0	0,3	0,3	0,0	0,0	0,2	7,3	0,9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	Зәй	9,0	0,0	17,2	0,0	0,3	0,0	0,0	3,2	26,5	3,2
14	Зеленодольск	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2	0,013
15	Ары	27,0	1,4	1,7	0,2	1,9	1,7	0,0	0,0	30,6	3,26
16	Кайбыч	14,0	0,0	2,7	6,1	1,4	6,0	0,0	0,0	18,1	12,05
17	Кәләй	36,0	0,0	3,0	1,0	0,0	0,1	3,0	6,0	42,0	7,068
18	Кама	21,0	3,1	15,0	14,2	3,6	5,7	2,0	0,0	41,6	23,0
19	Кызыл Йолдыз	6,0	0,0	8,0	2,4	1,3	3,5	0,0	0,0	15,3	5,92
20	Лаеш	9,0	0,2	1,8	0,9	5,1	3,1	0,0	1,3	15,9	5,5
21	Лениногорск	122,0	0,7	9,0	0,5	2,4	3,5	10,0	6,2	143,4	10,9
22	Мамадыш	7,0	0,0	6,3	4,7	0,8	0,8	0,0	0,5	14,1	6,021
23	Минзәлә	126,0	7,4	15,0	0,9	0,6	4,4	0,0	0,0	141,6	12,7
24	Түбән Кама	3,0	0,0	9,0	2,0	2,1	1,2	10,0	0,1	24,1	3,3
25	Нурлат	61,0	0,0	5,0	4,0	3,3	0,7	0,0	0,6	69,3	5,3
26	Идел буе	48,0	13,5	46,0	6,1	16,5	27,1	0,0	2,4	110,5	49,07
27	Шәһәр яны	0,0	0,0	0,0	0,5	7,2	2,7	0,0	0,0	7,2	3,2
28	Саба	38,0	0,0	10,8	12,7	10,0	1,7	0,0	0,0	58,8	14,4
29	Тәтеш	24,0	1,5	8,2	1,2	2,3	0,0	0,0	0,0	34,5	2,71
30	Чирмешән	47,0	0,0	10,8	3,7	0,2	0,7	0,0	3,3	58,0	7,71
31	Лубян	2,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	2,3	0,0
	Барлыгы каты яфраклы	963,0	46,7	216,2	75,0	80,7	79,2	116,0	50,7	1375,9	251,6
Йомшак яфраклы											
1	Әгерже	301,0	114,9	48,0	6,1	0,9	2,3	2,0	3,5	351,9	126,8
2	Азнакай	523,0	44,2	35,3	3,2	6,6	54,0	76,0	28,8	640,9	130,2
3	Аксубай	628,0	86,1	62,9	35,1	0,0	20,1	5,0	11,7	695,9	152,989
4	Әлки	601,0	67,8	637,0	94,0	16,8	41,1	2,0	0,0	1256,8	202,9
5	Әлмәт	303,0	53,4	196,6	12,9	48,8	48,0	297,0	100,6	845,4	214,85
6	Арча	138,0	52,3	34,5	7,7	12,6	71,9	1,0	0,1	186,1	132,0
7	Баулы	245,0	20,5	20,2	4,0	12,1	32,7	31,0	10,0	308,3	67,2
8	Биләр	1244,0	143,9	137,0	49,8	8,1	31,5	22,0	2,1	1411,1	227,32
9	Болгар	58,0	4,5	139,2	8,6	19,6	37,3	3,0	0,0	219,8	50,4
10	Бөгелмә	265,0	9,4	42,7	5,3	34,3	67,9	9,0	1,8	351,0	84,4
11	Буа	32,0	6,2	45,3	28,2	13,3	15,4	1,0	0,0	91,6	49,8
12	Алабуга	256,0	42,5	88,0	3,5	9,6	23,4	2,0	1,5	355,6	70,9
13	Зәй	1060,0	47,1	727,7	11,3	47,2	79,2	26,0	31,3	1860,9	168,9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
14	Зеленодольск	54,9	2,8	8,2	7,3	12,9	25,7	3,0	0,0	79,0	35,75
15	Ары	51,0	17,1	132,0	18,7	4,3	29,5	1,0	0,0	188,3	65,3
16	Кайбыч	83,0	15,6	5,3	3,1	17,0	65,5	1,0	0,0	106,25	84,154
17	Кәләй	795,0	85,4	24,4	2,8	9,2	44,2	212,0	85,0	1040,6	217,379
18	Кама	270,0	136,6	145,0	83,9	36,6	75,3	4,0	0,0	455,6	295,8
19	Кызыл Йолдыз	199,0	64,5	83,2	45,9	5,4	23,3	4,0	0,0	291,6	133,66
20	Лаеш	20,0	3,1	118,3	20,6	27,9	95,2	2,0	2,6	168,2	121,5
21	Лениногорск	723,0	13,4	284,0	36,9	29,4	22,9	83,0	44,1	1119,4	117,3
22	Мамадыш	214,0	29,4	64,4	63,9	2,4	18,0	3,0	0,4	283,8	111,749
23	Минзәлә	683,0	70,8	275,0	8,3	21,6	132,5	5,0	0,0	984,6	211,6
24	Түбән Кама	670,0	49,6	145,0	42,3	34,2	66,1	18,0	9,9	867,2	167,9
25	Нурлат	1866,0	185,0	151,0	99,0	85,5	152,1	12,0	14,7	2114,5	450,8
26	Идел буе	51,0	12,9	50,0	13,2	9,3	30,3	2,0	2,8	112,3	59,225
27	Шәһәр яны	0,0	0,0	10,0	8,0	43,8	23,7	6,0	1,2	59,8	32,9
28	Саба	603,0	174,5	62,9	75,5	62,0	87,4	1,0	0,0	728,9	337,4
29	Тәтеш	55,0	19,2	112,4	56,0	2,8	76,0	1,0	0,0	171,2	151,2
30	Чирмешән	503,0	44,1	231,0	47,3	12,2	26,2	3,0	64,5	749,2	182,1
31	Лубян	135,0	37,7	6,0	0,0	3,6	1,0	1,0	0,0	145,6	38,7
	Барлыгы йомшак яфраклы	12629,9	1654,5	4122,5	902,4	649,9	1519,5	839,0	416,6	18241,3	4493,1
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар буенча барлыгы											
	Барлыгы	14237,9	1917,8	6120,3	2055,611	1065,5	2333,0	1292,0	564,8	22715,7	6871,2
Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар											
1	Мари	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
шул исәптән хуҗалыклар буенча:											
ылыслы											
1	Мари	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Каты яфраклы											
1	Мари	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Йомшак яфраклы											
1	Мари	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар буенча барлыгы											
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар											
1	"Акоош күле" шәһәр урманы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Яшел Үзән ш.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Буа ш.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
шул исәптән хуҗалыклар буенча:											
ылыслы											
1	"Аккош күле" шәһәр урманы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Яшел Үзән ш.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Буа ш.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Каты яфраклы											
1	"Аккош күле" шәһәр урманы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Яшел Үзән ш.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Буа ш.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Йомшак яфраклы											
1	"Аккош күле" шәһәр урманы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Яшел Үзән ш.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Буа ш.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Шәһәр урманнары буенча барлыгы											
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар											
1	"Идел-Кама" ДТБТ	0	0	0	0	0	0	3	2,5	3	2,5
2	"Түбән Кама" МП	0	0	0	0	8	8	0	0	8	8
	Барлыгы	0	0	0	0	8	8	3	2,5	11	10,5
шул исәптән хуҗалыклар буенча:											

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ылыслы											
1	"Идел-Кама" ДТБТ	0	0	0	0	0	0	3	2,5	3	2,5
2	"Түбән Кама" МП	0	0	0	0	8	8	0	0	8	8
	Барлыгы	0	0	0	0	8	8	3	2,5	11	10,5
Каты яфраклы											
1	"Идел-Кама" ДТБТ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	"Түбән Кама" МП	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Йомшак яфраклы											
1	"Идел-Кама" ДТБТ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	"Түбән Кама" МП	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнар буенча барлыгы											
	Барлыгы	0	0	0	0	8	8	3	2,5	11	10,5
Башка категория җирләрендә урнашкан урманнар											
1	Биектау районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Зеленодольск районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Лаеш районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Мамадыш районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Саба районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
шул исәптән хуҗалыклар буенча:											
ылыслы											
1	Биектау районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Зеленодольск районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Лаеш районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Мамадыш районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Саба районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Каты яфраклы											

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Биектау районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Зеленодольск районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Лаеш районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Мамадыш районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Саба районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Йомшак яфраклы											
1	Биектау районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Зеленодольск районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Лаеш районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Мамадыш районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Саба районы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Башка категория җирләре буенча җәмгысе											
	Барлыгы	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Россия Федерациясе субъекты территориясендә урнашкан урманнар буенча барлыгы											
		14237,9	1917,77	6120,3	2055,611	1073,54	2340,975	1295	567,349	22726,74	6881,705
шул исәптән хуҗалыклар буенча:											
Ылыслы											
1		645	216,6	1781,6	1078,14	342,92	742,206	340	100,05	3109,52	2136,996
Каты яфраклылар											
2		963	46,71	216,2	75,031	80,73	79,242	116	50,65	1375,93	251,633
Йомшак яфраклы											
3		12629,9	1654,46	4122,5	902,44	649,89	1519,527	839	416,649	18241,29	4493,076

Татарстан Республикасы Урман планына 9 нчы кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорга урманнарны саклау, урманнарны янгыннан саклауны оештыру чаралары һәм Татарстан Республикасының әзерләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорга күрсәткечләр

Урманнарны саклау буенча чараларның атамасы	Үлчәү берәмлеге	Чараларны үтәү күләмнәре														
		Финанслау чыганаклары буенча элеккеге ТР Урман планы гамәлдә булган чорда планга кертелгәне*					Финанслау чыганаклары буенча элеккеге ТР Урман планы гамәлдә булган чорда фактта булганы					Финанслау чыганаклары буенча әзерләнә торган ТР Урман планы гамәлдә булган чорда планга кертелгәне				
		Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар	Барлыгы	Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	Барлыгы	Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	Барлыгы
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар																
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын төзү	км					233	293,4				293,4	1133				1133
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын үзгәртеп кору	км					2000	1881,8			19,2	1901	4250			15	4265
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын эксплуатацияләү	км											88239,5			850	89089,5
Урман ызаннары, янгынга каршы өзеклекләр ясау	км											500				500
Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	км					22896	32669			1552	34221	26422			280	26702
Янгынга каршы сулыклар һәм су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын кору	данә										0	1650			10	1660

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Чыбык-чабыкны, урман түшәмәсен, коры үләннәрне һәм урмандагы башка янучан материалларны контрольдә тотып, профилактика максатларында янгынга каршы яндыру	га					4000	3562			38	3600	3300				3300
Урман ызаннарын чистарту, янгынга каршы өзеклекләрне карап тоту	км						170		1150		1320	2174			286	2460
Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм аларны яңарту	км					67000	64129			1694	65823,1	53759			730	54489
Янгынга каршы сулыкларны һәм янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын эксплуатацияләү	данә											9075			55	9130
Янгын күзәтү пунктлары (каланчалар, мачталар, павильоннар һәм башка күзәтү пунктлары), янгынга каршы җиһазлар урнаштыру пунктлары төзү	данә												14			14
Янгын күзәтү пунктларын (каланчаларны, мачталарны, павильоннарны һәм башка күзәтү пунктларын), янгынга каршы җиһазлар урнаштыру пунктларын эксплуатацияләү	Данә												154			154
Урманнарга килүче гражданнарның ял итү зоналарын төзекләндерү	мең сум					1 272,60	911,4			14601	15512,4	315,8			13578,3	13894,1
	данә											50			2200	2250

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Шлагбаумнар кую, янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында урманнарда гражданнарның булуын чикләүне тәэмин итәрлек киртәләр кору	мең сум											19,5			7728,4	7747,9
	Данә											10			3970	3980
Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүмат күрсәтелгән стендлар, тамгалар һәм күрсәткечләр кую һәм урнаштыру, барлыгы	мең сум					1 272,60	828,6			8401	9229,6	22836,7				22836,7
	данә											7940				7940
шул исәптән: даими күргәзмәләр һәм витриналар	данә											500				500
даими стендлар	данә											1050				1050
кисәтүче аншлаглар	данә											6390				6390
Урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын мониторинглау, барлыгы	мең сум					12264	6492,3	4347,5			10839,8					0
	мең га											12363				12363
шул исәптән: урманнарны җир өсте патрульләү юлы белән	мең га											106				106
урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын авиация ярдәмендә мониторинглау юлы белән	мең га											12257				12257
Урман янгыннарын сүндерү	мең сум					46 489	31081				31080,8	15000				15000

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Янгынга каршы кирәк-яраклар һәм җиһазлар сатып алу, янгын техникасын һәм җиһазларын, элемтә һәм хәбәр итү системаларын карап тоту, янгын сүндерү техникасының һәм җиһазларының, шулай ук ЯММ резервы булдыру, барлыгы	мең сум					19 154,60	16059	180052		10116	206226,8		728916			728916
2 типлы ЯХС оештыру	мең сум											49077,2				49077,2
Булган ЯХС комплектлаштырып бетерү	мең сум											422600				422600
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар																
Элеккеге урман планында урманнарны саклау чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урманнарны саклау чаралары планлаштырылмый.																
Махсус саклануча территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар																
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын үзгәртеп кору	км					0	1250				1250	1250				1250
Урман ызаннары, янгынга каршы өзеклекләр салу	км					0	200				200	200				200
Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	км					0	300				300	300				300
Янгынга каршы сулыклар һәм су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын кору	данә						50				50	50				50
Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм аларны яңарту	км						9250				9250	9250				9250

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Шлагбаумнар кую, янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында урманнарда гражданнарның булуын чикләүне тәэмин итәрлек киртәләр кору	мең сум															0
	данә						600					600				600
Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүматы күрсәтелгән стендлар, тамгалар һәм күрсәткечләр кую һәм урнаштыру, барлыгы	мең сум															0
	данә						1500					1500				1500

* - Элеккеге ТР Урман планында финанслау чыганаклары буенча чаралар күләмен бүлү күздә тотылмады.

Татарстан Республикасы Урман планына 10 нчы кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорга урманнарны саклау чаралары һәм Татарстан Республикасының әзерләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорга күрсәткечләр

Урманнарны саклау буенча чараларның атамасы	Үлчәү берәмлеге	Чараларны үтәү күләмнәре														
		Финанслау чыганаклары буенча элеккеге ТР Урман планы гамәлдә булган чорда планга кертелгәне*					Финанслау чыганаклары буенча элеккеге ТР Урман планы гамәлдә булган чорда фактта булганы					Финанслау чыганаклары буенча әзерләнә торган ТР Урман планы гамәлдә булган чорда планга кертелгәне				
		Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	барлыгы	Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	барлыгы	Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	барлыгы
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар																
Урман патологиясе буенча тикшерүләр, барлыгы	гектар					300000	410101			1150	411251	425500				425500
шул исәптән: визуаль ысул белән	гектар					300000	410101			1150	411251	435500				435500
Зыянлы организмнарның чыганакларын юк итү, барлыгы	гектар						20667,3	654,3			21321,6	182530				182530
шул исәптән: Зыянлы организмнарны юкка чыгару яки аларның исәбен бетерү, барлыгы	гектар						20667,3	654,3			21321,6	182530				182530
шул исәптән: авиация ысулы белән башкарганда, барлыгы	гектар						20667,3	654,3			21321,6	182530				182530
шул исәптән: биологик метод белән	гектар						1300,3	654,3			1954,6	182530				182530
Профилактик биотехник чаралар	дана						24434				24434	4860				4860
шул исәптән: кошлар өчен ясалма оялыклар ясау	дана						24434				24434	930,0				930
кошлар өчен җимлекләр әзерләү	дана											930,0				930
кырмыскалыкларны киртәләү	дана											3000,0				3000

2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Зарарлы организмнар таралуны кисәтү, барлыгы	гектар					134484	161593,2				161593,2	64155,7				64155,7
шул исәптән: санитар-савыктыру чаралары,	гектар					134484	161593,2				161593,2	64155,7				64155,7
барлыгы	мең куб.м.					1065,5	2333				2333					0,0
шул исәптән:	гектар					3768	7026,9				7026,9	5247,5			170,0	5417,5
тоташ санитар кисүләр	мең куб.м.					358,1	864,4				864,4	83,0			30,0	113,0
сайланма санитар кисүләр	га					51276	51072,8				51072,8	27364,2			1360,0	28724,2
	мең куб.м.					707,4	1468,6				1468,6	470,3			62,0	532,3
урман утыртмаларын чүп-чардан	га					79440	9936,0	349,5		64,0	10349,5					0,0
арындыру	мең куб.м.						0				0					0,0
Ликвид булмаган агачлар материалын	га						93557,5			379,9	93937,4	30244,0			960,0	31204,0
җыештыру	мең куб.м.						0				0	0,0				0,0
Авария хәлендәге агачларны җыештыру	данә						0,0				0	1300,0				1300,0
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар																
Элеккеге урман планында урманнарны саклау чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. Урман планы гамәлдә булуның алдагы чорына саклау чаралары планлаштырылмый.																
Махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар																
Зарарлы организмнар таралуны кисәтү, барлыгы	гектар					0	356,7				356,7	350,0				350
шул исәптән: санитар-савыктыру	гектар					0	356,7				356,7	350,0				350,0
чаралары,	мең куб.м.					0	8,4				8,4	8,0				8,0
шул исәптән:	гектар					0	356,7				356,7	350,0				350,0
сайланма санитар кисүләр	мең куб.м.					0	8,4				8,4	8,0				8,0

* - Элеккеге Урман планында финанслау чыганаклары буенча чаралар күләмен бүлү күздә тотылмады.

Татарстан Республикасы Урман планына 11 нче кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорга урманнарны торгызу чаралары һәм Татарстан Республикасының әзерләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорга күрсәткечләр

Урманнарны яклау буенча чараларның атамасы	Үлчәү берәмлеге	Чараларны үтәү күләмнәре														
		Финанслау чыганаклары буенча элеккеге ТР Урман планы гамәлдә булган чорда планга кертелгәне*					Финанслау чыганаклары буенча элеккеге ТР Урман планы гамәлдә булган чорда фактик					Финанслау чыганаклары буенча әзерләнә торган ТР Урман планы гамәлдә булган чорда планга кертелгәне				
		Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	барлыгы	Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	барлыгы	Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	барлыгы
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар																
Ачык тамыр системасы белән үсентеләр утырту юлы аша ясалма урман торгызу	гектар					21734	15199,9			1169,1	16369,0	18790,0			1340	20130,0
Урман утыртмалары чыбылдыгы астында яңарган урман утыртмаларының төп урман токымындагы яшәргә сәләтле токымнарын (үсентеләрен) **саклау** юлы белән табигый урман торгызу (табигый урман торгызуга булышу)	гектар					0	0			0	0	54132,0			90	54222,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Өлгергән һәм картайган утыртмаларны кисү планлаштырылган урыннарда һәм агач киселгән урыннарда туфрак өслеген **минераллаштыру** юлы белән табигый урман торгызу (табигый урман торгызуга булышу)	гектар					3300	2667,7			1059,7	3727,4	8063,4			40	8103,4
Урманнарны табигый һәм ясалма торгызуны берләштерү хисабына катнаш урман торгызу	гектар					250	72			109,6	181,6	328			10	338
Үрентеләр, чәчкеннәр, чыбыкчалар утырту яки урман үсемлекләре орлыкларын чәчү методлары белән урман утыртмаларын ясалма утырту юлы белән урман үрчетү (компенсацияле урман торгызу һәм урман үрчетү)	гектар					0	0			0	0	0			3605,8	3605,8
Культуралар рәтләрендә һәм рәтләр арасында үлән һәм агач үсемлекләрен юк итү белән бергә туфрак **йомшарту** юлы белән урман культураларына агротехник яктан хезмәт күрсәтү	гектар					188202	139418,7			8196,3	147615	184066			13667	197733

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Урман культураларын **үстәү**, минерал ашламалар белән тукландыру һәм урман культураларына су сибү юлы белән урман культураларына агротехник яктан хезмәт күрсәтү	гектар					63584	35460,9			1646,1	37107	49074			1426	50500
Мәйданны агач материалыннан, ташлардан, кирәкле булмаган агач үсемлекләреннән, вак түмәрләрдән, корыган агач кәүсәләреннән тоташ яки полосалап (өлешчә) **чистарту** юлы белән урман культуралары утырту өчен урман кишәрлекләре әзерләү	гектар					0	21				21	19979			670	20649
Техника хәрәкәтенә комачау итүче түмәрләрне **төпләү** яки аларның биеклеген техник хәрәкәтенә комачау итмәслек дәрәҗәгә кадәр киметү юлы белән урман культуралары утырту өчен урман кишәрлекләре әзерләү	гектар					0					0	131				131
Барлык кишәрлекләрдә (тоташ эшкәртү) яисә аның бер өлешендә (өлешчә эшкәртү) механик, химик яисә термик алымнар белән урман культуралары өчен туфрак эшкәртү	гектар					21199	15225			1031,4	16256,4	20110,0			670	20780,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Агачларны сирәгәйтү өчен кисүләр уздыру юлы белән урманнарны карап тоту максатларында уздырыла торган кисүләр	га					44850	31541,5			298,1	31839,6	10547			385	10932
Чистарту өчен кисүләр уздыру юлы белән урманнарны карап тоту максатларында уздырыла торган кисүләр	гектар					42300	40340			1504	41844	18505			645	19150
Сирәкләү өчен кисүләр уздыру юлы белән урманнарны карап тоту максатларында уздырыла торган кисүләр	гектар					47638				23306,5	23306,5	48065			3140	51205,0
	мең куб.м.					2493,5				786,6	786,6	1310			99	1409,0
Урман аша үтәли узу мөмкинлеге бирүче кисүләр уздыру юлы белән урманнарны карап тоту максатларында уздырыла торган кисүләр	гектар					45331				29443,8	29443,8	30820			2520	33340,0
	мең данә					3626,5				1269	1269	1320			128	1448,0
Урман-орлык плантацияләре утырту юлы белән урман орлыкчылыгы объектларын булдыру	гектар					415	32,6				32,6	30				30

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Плюс агачлары клоннары архивларына һәм чыбыкча ялгау юлы белән үстерелә торган плантацияләр булдыру юлы белән урман орлыкчылыгы объектларын булдыру	гектар					49	20,7				20,7	0				0
Сынау культураларын утырту юлы белән урман орлыкчылыгы объектларын булдыру	гектар					95	3				3	0				0
Даими урман-орлыкчылык кишәрлекләре утырту юлы белән урман орлыкчылыгы объектларын булдыру	гектар					0					0	10				10
Урман-орлык плантацияләрен, чыбыкча ялгау юлы белән үстерелә торган плантацияләрнен, плюс агачлары клоннары архивларын, даими урман-орлык кишәрлекләрен карап тоту юлы белән урман орлыкчылыгы объектларын тәрбияләү	гектар					2079	614,9				614,9	745,19				745,19
шул исәптән: Урман-орлык плантацияләрен карап тоту	гектар					716	301,3				301,3	229,19				229,19
Плюс утыртмалары клоннары архивларын һәм чыбыкча ялгау юлы белән үстерелә торган плантацияләрне карап тоту	гектар					107	313,6				313,6	86,9				86,9
даими урман-орлык кишәрлекләрен карау	гектар					1256	0				0	429,1				429,1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Сынау, географик, популяция-экологик культураларны карап тоту юлы белән урман орлыкчылыгы объектларын карап тоту	гектар					256	25				25	119				119
Урман орлыкчылыгы объектларында, шулай ук плюс һәм нормаль утыртмаларда урман үсемлекләренең орлыкларын әзерләү	кг					322820	3426,5	66230,3		50910,6	120567,4	114550,0				114550,0
шул исәптән: Урман үсемлекләренең орлыкларын әзерләү (җитештерү)	кг					322820	3426,5	66230,3		50910,6	120567,4	104550,0				104550,0
Нәселдәнлек үзенчәлекләре яхшыртылган орлыклар әзерләү (җитештерү)	кг					0					0	10000,0				10000,0
Урман үсемлекләре орлыкларының иминият фондларын формалаштыру	кг					0					0	2250,0				2250,0
Урман торгызу һәм урман үрчетү (үсентеләр) өчен стандарт утырту материалы үстерү	мең данә					478370	47837	60000		79947	187784		120000		188630	308630
Урман торгызу һәм урман үрчетү (үрентеләр) өчен стандарт утырту материалы үстерү	мең данә					211780	21178			13930,6	35108,6				36500	36500
Гади нaратның урман-орлык плантацияләренә (УОП) нигез салу өчен туфрак эшкәртү	гектар					0	10				10	0,0				0,0
Гади нарат клоннары архивларына нигез салу өчен туфрак эшкәртү	гектар					0	10				10	0,0				0,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Урман-мелиоратив эшләр	гектар					0	9324			321,8	9645,8	0,0				0,0
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар																
Элеккеге урман планында урманнарны торгызу чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. Урман планы гамәлдә булуның киләчәк чорына урманнарны торгызу чаралары планлаштырылмый.																
Махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар																
Элеккеге урман планында урманнарны торгызу чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. Урман планы гамәлдә булуның киләчәк чорына урманнарны торгызу чаралары планлаштырылмый.																
* - Элеккеге Урман планында финанслау чыганаклары буенча чаралар күләмен бүлү күздә тотылмады.																

Татарстан Республикасы Урман планына 12 нче кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорга урман үрчетү һәм җирләрне рекультивацияләү чаралары һәм Татарстан Республикасының әзерләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорга күрсәткечләр

Урман үрчетү һәм җирләрне рекультивацияләү чарасының атамасы	Үлчәү берәмлеге	Чараларны үтәү күләмнәре														
		Финанслау чыганаклары буенча элеккеге ТР Урман планы гамәлдә булган чорда планга кертелгәне					Финанслау чыганаклары буенча элеккеге ТР Урман планы гамәлдә булган чорда фактик					Финанслау чыганаклары буенча әзерләнә торган ТР Урман планы гамәлдә булган чорда планга кертелгәне				
		Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	барлыгы	Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	барлыгы	Федераль бюджет акчалары хисабына	Татарстан Республикасы бюджеты акчалары	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	барлыгы
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар																
Үрентеләр, үсентеләр, чыбыкчалар утырту яки урман үсемлекләре орлыкларын чәчү методлары белән урман утыртмаларын ясалма рәвештә утырту юлы белән урман үрчетү	гектар					0					0	1500				1500
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар																
Татарстан Республикасының элеккеге Урман планында урман үрчетү һәм җирләрне рекультивацияләү чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. ТР Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урман үрчетү һәм рекультивацияләү чаралары планлаштырылмый.																
Махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар																
Татарстан Республикасының элеккеге Урман планында урман үрчетү һәм җирләрне рекультивацияләү чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. ТР Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урман үрчетү һәм рекультивацияләү чаралары планлаштырылмый.																
Башка категория җирләрендә урнашкан урманнар																
Татарстан Республикасының элеккеге Урман планында урман үрчетү һәм җирләрне рекультивацияләү чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. ТР Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урман үрчетү һәм рекультивацияләү чаралары планлаштырылмый.																

Татарстан Республикасы Урман планына 13 нче кушымта

Татарстан Республикасының Урман планы эшләнгән елдан алдагы ел өчен төп урман хасил итүче токымнар буенча урманнарның мәйданын һәм агач материалы запасын бүлү

<table>
<tr><th rowspan="4">Өстенлек итүче агач һәм куак токымнары</th><th rowspan="4">Кисентенең яше</th><th colspan="8">Урман үсемлекләре белән каплаган җирләр, мең гектар</th><th colspan="8">Утыртмаларның гомуми запасы, млн.куб.м.</th><th rowspan="4">Утыртманың гомуми урта үрчеме</th><th rowspan="4">Утыртманың уртача яше, ел</th></tr>
<tr><th rowspan="3">барлыгы</th><th colspan="7">шул исәптән урман утыртмаларының яшь төркемнәре</th><th rowspan="3">барлыгы</th><th colspan="7">шул исәптән урман утыртмаларының яшь</th></tr>
<tr><th colspan="2">яшь агачлар</th><th colspan="2">урта яшьле</th><th rowspan="2">өлгереп килүче</th><th colspan="2">өлгергән картайган</th><th colspan="2">яшь агачлар</th><th colspan="2">урта яшьтәге</th><th rowspan="2">өлгереп килүче</th><th colspan="2">өлгергән картайган</th></tr>
<tr><th>1 нче яшь классы</th><th>2 нче яшь классы</th><th>барлыгы</th><th>шул исәптән урманнардан файдалануның еллык күләменә кертелгәне</th><th>барлыгы</th><th>шул исәптән картайган</th><th>1 нче яшь классы</th><th>2 нче яшь классы</th><th>барлыгы</th><th>шул исәптән урманнардан файдалануның еллык күләменә кертелгәне</th><th>барлыгы</th><th>шул исәптән картайган</th></tr>
<tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td><td>13</td><td>14</td><td>15</td><td>16</td><td>17</td><td>18</td><td>19</td><td>20</td></tr>
<tr><td colspan="20">Агач токымнары һәм куаклыклар буенча барлыгы</td></tr>
<tr><td>Төп урман хасил итүче токымнар</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Ылыслы</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Нарат</td><td></td><td>202,2</td><td>24,5</td><td>38,9</td><td>94,4</td><td>42,0</td><td>26,6</td><td>17,7</td><td>2,9</td><td>47,9</td><td>1,2</td><td>6,1</td><td>26,6</td><td>11,4</td><td>8,2</td><td>5,9</td><td>1,0</td><td>0,9</td><td>58,0</td></tr>
<tr><td>Чыршы</td><td></td><td>72,5</td><td>23,8</td><td>32,1</td><td>11,4</td><td>5,7</td><td>3,1</td><td>2,1</td><td>0,0</td><td>8,4</td><td>0,9</td><td>3,9</td><td>2,3</td><td>1,2</td><td>0,7</td><td>0,5</td><td>0,0</td><td>0,2</td><td>32,0</td></tr>
<tr><td>Пихта</td><td></td><td>0,8</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,5</td><td>0,1</td><td>0,2</td><td>0,1</td><td>0,0</td><td>0,2</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,1</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>77,0</td></tr>
<tr><td>Карагай</td><td></td><td>5,1</td><td>0,8</td><td>1,1</td><td>3,1</td><td>1,6</td><td>0,1</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>1,0</td><td>0,1</td><td>0,2</td><td>0,8</td><td>0,4</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>43,0</td></tr>
<tr><td>Кедр</td><td></td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>16,0</td></tr>
<tr><td>Ылыслылар барлыгы</td><td></td><td>280,6</td><td>49,1</td><td>72,2</td><td>109,4</td><td>49,4</td><td>30,0</td><td>20,0</td><td>2,9</td><td>57,5</td><td>2,2</td><td>10,1</td><td>29,8</td><td>13,0</td><td>8,9</td><td>6,4</td><td>1,0</td><td>1,1</td><td>52,0</td></tr>
<tr><td>Каты яфраклылар</td><td></td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td><td>0,0</td></tr>
<tr><td>Биек күсәле имән</td><td></td><td>102,8</td><td>8,2</td><td>19,1</td><td>63,3</td><td>19,6</td><td>10,3</td><td>1,9</td><td>0,0</td><td>14,7</td><td>0,3</td><td>1,6</td><td>10,5</td><td>3,2</td><td>1,9</td><td>0,3</td><td>0,0</td><td>0,3</td><td>59,0</td></tr>
</table>

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Тәбәнәк кәүсәле имән		61,0	0,4	0,5	13,6	5,2	14,2	32,2	7,0	8,6	0,0	0,0	1,7	0,6	2,0	4,9	1,1	0,1	67,0
Корычагач		0,4	0,1	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	34,0
Өрәңге		27,2	0,9	3,9	20,2	3,3	1,5	0,7	0,0	2,5	0,0	0,2	2,0	0,3	0,2	0,1	0,0	0,1	35,0
Карама һәм башкалар		3,2	0,0	0,0	2,5	0,5	0,4	0,3	0,0	0,4	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	44,0
Каты яфраклылар барлыгы		194,6	9,6	23,5	99,9	28,6	26,5	35,1	7,0	26,1	0,3	1,8	14,5	4,1	4,2	5,3	1,1	0,4	58,0
шул исәптән тәбәнәк кәүсәле		87,1	1,1	4,0	33,0	7,9	15,9	33,0	7,0	11,1	0,0	0,2	3,7	0,9	2,2	5,0	1,1	0,2	0,0
Йомшак яфраклылар		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Каен		210,4	4,6	8,0	86,3	32,3	48,2	63,3	5,5	35,3	0,1	0,5	13,3	4,9	9,1	12,3	1,0	0,8	48,0
Усак		238,8	19,2	28,9	39,2	31,9	37,6	113,8	22,0	41,6	0,4	2,2	5,3	4,3	7,1	26,6	5,0	1,1	40,0
Соры зирек		6,9	0,0	0,0	3,4	1,5	2,1	1,3	0,1	0,7	0,0	0,0	0,3	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	36,0
Кара зирек		15,9	0,0	0,4	10,2	2,5	2,8	2,5	0,0	1,9	0,0	0,0	1,1	0,3	0,4	0,4	0,0	0,0	44,0
Юкә		225,3	3,3	7,7	64,8	21,5	37,6	111,9	37,4	47,9	0,1	0,5	10,9	3,5	8,9	27,6	9,3	0,7	74,0
Тирәк		3,7	0,5	0,0	2,2	0,3	0,5	0,4	0,2	0,5	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	32,0
Агачсыман таллар		5,4	0,3	0,7	2,9	1,0	0,7	0,7	0,0	0,6	0,0	0,1	0,4	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	29,0
Йомшак яфраклылар барлыгы		706,3	28,0	45,7	209,0	91,1	129,5	294,0	65,3	128,6	0,6	3,3	31,6	13,5	25,9	67,3	15,5	2,6	53,0
Төп урман хасил итүче токымнар буенча барлыгы		1181,5	86,7	141,4	418,4	169,1	186,0	349,0	75,2	212,3	3,1	15,2	75,9	29,8	39,0	79,0	17,5	4,2	53,0
Куаклыклар		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Куаклы таллар (таллыклар)		7,1	0,0	3,1	0,3	0,1	0,0	3,7	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Куаклыклар буенча барлыгы		7,1	0,0	3,1	0,3	0,1	0,0	3,7	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Агач токымнары һәм куаклыклар буенча барлыгы		1188,6	86,7	144,5	418,7	169,2	186,0	352,7	75,6	212,3	3,1	15,3	75,9	29,8	39,0	79,1	17,5	4,2	53,0
Саклаучы урманнар																			
Төп урман хасил итүче токымнар																			
Ылыслы																			
Нарат	101	132,5	15,3	23,8	64,8	15,9	14,7	13,8	2,7	32,2	0,7	3,7	18,7	4,2	4,5	4,6	0,9	0,6	63,0
Чыршы	101	24,5	8,0	8,5	5,9	1,6	1,0	1,1	0,0	3,0	0,3	1,0	1,2	0,3	0,3	0,3	0,0	0,1	37,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Пихта	101	0,5	0,0	0,0	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	73,0
Карагай	101	2,5	0,4	0,4	1,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	46,0
Кедр	241	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,0
Ылыслылар барлыгы		160,0	23,7	32,8	72,8	17,8	15,8	15,0	2,7	35,9	1,0	4,7	20,4	4,6	4,8	4,9	0,9	0,7	59,0
Каты яфраклылар		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Биек көүсәле имән	121	49,4	2,2	4,9	38,4	10,3	3,3	0,6	0,0	7,7	0,1	0,4	6,4	1,7	0,6	0,1	0,0	0,1	66,0
Түбәнәк көүсәле имән	71	43,9	0,2	0,2	11,1	4,2	11,5	20,8	3,7	6,1	0,0	0,0	1,3	0,5	1,6	3,1	0,5	0,1	68,0
Корычагач	121	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0
Өрәңге	71	9,7	0,2	1,4	7,8	1,5	0,2	0,1	0,0	0,9	0,0	0,1	0,8	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	37,0
Карама һәм башкалар	71	2,8	0,0	0,0	2,3	0,5	0,3	0,2	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	45,0
Каты яфраклылар барлыгы		105,9	2,6	6,5	59,7	16,5	15,4	21,7	3,7	14,9	0,1	0,5	8,8	2,4	2,3	3,3	0,5	0,2	64,0
шул исәптән түбәнәк көүсәле		54,3	0,4	1,5	19,4	5,7	12,0	20,9	3,7	7,1	0,0	0,1	2,2	0,7	1,7	3,1	0,5	0,1	0,0
Йомшак яфраклылар		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Каен	71	98,1	2,2	3,1	34,4	10,2	26,1	32,3	2,1	17,0	0,0	0,2	5,4	1,5	4,9	6,4	0,5	0,3	55,0
Усак	51	66,6	4,9	8,1	14,7	8,2	10,9	27,9	6,3	11,1	0,1	0,6	2,0	1,1	2,1	6,3	1,4	0,3	41,0
Соры зирек	51	5,7	0,0	0,0	3,2	1,3	1,4	1,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,3	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	36,0
Кара зирек	71	12,0	0,0	0,4	8,7	1,9	1,9	1,0	0,0	1,3	0,0	0,0	0,9	0,2	0,3	0,2	0,0	0,0	43,0
Юкә	71	95,0	1,3	2,4	25,2	7,7	16,4	49,7	12,9	22,2	0,0	0,1	4,6	1,3	4,1	13,4	3,6	0,3	77,0
Тирәк	51	2,9	0,4	0,0	1,6	0,2	0,5	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	34,0
Агачсыман таллар	51	5,1	0,2	0,6	2,8	1,0	0,7	0,7	0,0	0,6	0,0	0,0	0,4	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	30,0
Йомшак яфраклылар җәмгысе		285,3	9,1	14,6	90,6	30,6	57,9	113,0	21,5	53,3	0,2	1,0	13,8	4,4	11,7	26,6	5,5	1,0	58,0
Төп урман хасил итүче токымнар буенча барлыгы		551,2	35,4	53,9	223,2	64,9	89,1	149,6	27,9	104,1	1,3	6,2	43,0	11,8	18,8	34,7	7,0	1,9	59,0
Куаклыклар		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Куаклы таллар (таллыклар)	5	7,0	0,0	3,0	0,3	0,1	0,0	3,7	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Куаклыклар буенча барлыгы		7,0	0,0	3,0	0,3	0,1	0,0	3,7	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Агач токымнары һәм куаклыклар буенча барлыгы		558,2	35,4	56,9	223,5	65,0	89,1	153,3	28,3	104,1	1,3	6,2	43,0	11,8	18,8	34,8	7,0	1,9	59,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Эксплуатация урманнары																			
Төп урман хасил итүче токымнар																			
Ылыслы																			
Нарат	81	69,7	9,2	15,1	29,6	26,1	11,9	3,9	0,2	15,6	0,5	2,4	7,9	7,2	3,6	1,3	0,1	0,3	49,0
Чыршы	81	48,0	15,8	23,6	5,5	4,1	2,1	1,0	0,0	5,4	0,7	2,9	1,2	0,8	0,5	0,2	0,0	0,2	30,0
Пихта	81	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	83,0
Кедр	201																		
Карагай		2,6	0,4	0,7	1,4	1,4	0,1	0,0	0,0	0,5	0,1	0,1	0,4	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	41,0
Ылыслылар барлыгы		120,6	25,4	39,4	36,6	31,6	14,2	5,0	0,2	21,6	1,2	5,4	9,4	8,4	4,2	1,5	0,1	0,5	41,0
Каты яфраклылар																			
Биек кәүсәле имән	101	53,4	6,0	14,2	24,9	9,3	7,0	1,3	0,0	7,0	0,2	1,2	4,0	1,5	1,3	0,2	0,0	0,1	52,0
Түбәнәк кәүсәле имән	61	17,1	0,2	0,3	2,5	1,0	2,7	11,4	3,3	2,5	0,0	0,0	0,3	0,1	0,4	1,8	0,5	0,0	65,0
Корычагач	101	0,3	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0
Өрәнге	61	17,5	0,7	2,5	12,4	1,8	1,3	0,6	0,0	1,6	0,0	0,1	1,2	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	34,0
Карама һәм башкалар	61	0,4	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	44,0
Каты яфраклылар җәмгысе		88,7	7,0	17,0	40,2	12,1	11,1	13,4	3,3	11,2	0,3	1,3	5,7	1,7	1,9	2,1	0,5	0,2	51,0
шул исәптән түбәнәк кәүсәле		32,8	0,7	2,5	13,6	2,2	3,9	12,1	3,3	4,0	0,0	0,1	1,4	0,2	0,6	1,8	0,5	0,1	0,0
Йомшак яфраклылар																			
Каен	61	112,3	2,4	4,9	51,9	22,1	22,1	31,0	3,4	18,3	0,0	0,3	7,9	3,4	4,2	5,9	0,6	0,4	43,0
Усак	41	172,2	14,3	20,8	24,5	23,7	26,7	85,9	15,7	30,5	0,3	1,6	3,3	3,2	5,0	20,3	3,6	0,8	39,0
Соры зирек	41	1,2	0,0	0,0	0,2	0,2	0,7	0,3	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	38,0
Кара зирек	61	3,9	0,0	0,0	1,5	0,6	0,9	1,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	48,0
Юкә	61	130,3	2,0	5,3	39,6	13,8	21,2	62,2	24,5	25,7	0,1	0,4	6,4	2,2	4,8	14,2	5,8	0,4	71,0
Тирәк	41	0,8	0,1	0,0	0,6	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	31,0
Агачсыман таллар	41	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	18,0
Йомшак яфраклылар барлыгы		421,0	18,9	31,1	118,4	60,5	71,6	181,0	43,8	75,4	0,4	2,3	17,8	9,1	14,2	40,7	9,9	1,7	50,0
Төп урман хасил итүче токымнар буенча барлыгы		630,3	51,3	87,5	195,2	104,2	96,9	199,4	47,3	108,2	1,8	9,0	32,8	18,0	20,2	44,3	10,5	2,3	48,0
Куаклыклар																			
Куаклы таллар (таллыклар)	5	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Куаклыклар буенча барлыгы		0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Агач токымнары һәм куаклыклар буенча барлыгы		630,4	51,3	87,6	195,2	104,2	96,9	199,4	47,3	108,2	1,8	9,0	32,8	18,0	20,2	44,3	10,5	2,3	48,0

Татарстан Республикасы Урман планына 14 нче кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорда урманнар мәйданының агач токымнары төркемнәре һәм яшь төркемнәре буенча бүленү динамикасы

Урманчылыкның, урман паркының атамасы	Үлчәү берәмлеге	барлыгы	Ылыслы агач токымнары						Каты яфраклы агач токымнары						Йомшак яфраклы агач токымнары					
			барлыгы	шул исәптән яшь төркемнәре буенча					барлыгы	шул исәптән яшь төркемнәре буенча					барлыгы	шул исәптән яшь төркемнәре буенча				
				яшь агачлар	урта яшьле	өлгереп килүче	өлгергән	картайган		яшь агачлар	урта яшьле	өлгереп килүче	өлгергән	картайган		яшь агачлар	урта яшьле	өлгереп килүче	өлгергән	картайган
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар																				
Әгерҗе (01.01.2009 ел)	мең гектар	42,2	20,4	8,6	6,7	3,1	2,0	0,0	1,7	0,3	1,2	0,1	0,1	0,0	20,1	3,2	7,2	3,7	5,2	0,8
Әгерҗе (01.01.2018 ел)	мең гектар	42,5	17,3	4,9	7,4	2,8	2,1	0,1	1,6	0,1	1,0	0,2	0,3	0,0	23,6	1,7	9,0	4,4	7,3	1,2
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,3	-3,1	-3,7	0,7	-0,3	0,1	0,1	-0,1	-0,2	-0,2	0,1	0,2	0,0	3,5	-1,5	1,8	0,7	2,1	0,4
Азнакай (01.01.2009 ел)	мең гектар	40,0	12,0	10,0	1,7	0,3	0,0	0,0	7,0	1,5	2,8	1,3	1,3	0,1	21,0	3,1	4,1	4,0	9,8	0,0
Азнакай (01.01.2018 ел)	мең гектар	41,2	12,2	10,2	1,6	0,3	0,1	0,0	7,1	1,7	2,8	1,3	1,3	0,0	21,9	3,6	4,7	4,6	7,6	1,4
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	1,2	0,2	0,2	-0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,9	0,5	0,6	0,6	-2,2	1,4
Аксубай (01.01.2009 ел)	мең гектар	28,3	3,1	2,5	0,6	0,0	0,0	0,0	2,9	1,4	1,0	0,4	0,1	0,0	22,3	6,8	8,5	4,5	2,5	0,0
Аксубай (01.01.2018 ел)	мең гектар	28,6	2,9	1,4	1,3	0,1	0,1	0,0	2,6	1,0	0,6	0,5	0,5	0,0	23,1	3,5	7,3	4,2	7,7	0,4
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,3	-0,2	-1,1	0,7	0,1	0,1	0,0	-0,3	-0,4	-0,4	0,1	0,4	0,0	0,8	-3,3	-1,2	-0,3	5,2	0,4
Әлки (01.01.2009 ел)	мең гектар	35,8	4,5	3,3	0,7	0,4	0,1	0,0	3,3	1,2	1,5	0,3	0,3	0,0	28,0	4,2	9,8	4,5	5,8	3,7
Әлки (01.01.2018 ел)	мең гектар	36,6	4,9	3,8	0,6	0,4	0,1	0,0	3,3	1,2	1,5	0,3	0,3	0,0	28,4	4,8	9,8	4,6	5,5	3,7
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,8	0,4	0,5	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,6	0,0	0,1	-0,3	0,0
Әлмәт (01.01.2009 ел)	мең гектар	43,2	8,1	5,6	1,8	0,4	0,3	0,0	6,9	1,2	3,4	1,0	1,2	0,1	28,2	3,5	9,8	5,8	8,2	0,9
Әлмәт (01.01.2018 ел)	мең гектар	42,8	8,1	4,0	2,8	0,7	0,5	0,1	8,6	1,5	2,7	1,1	2,4	0,9	26,1	2,0	7,2	3,9	10,8	2,2
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	-0,4	0,0	-1,6	1,0	0,3	0,2	0,1	1,7	0,3	-0,7	0,1	1,2	0,8	-2,1	-1,5	-2,6	-1,9	2,6	1,3
Арча (01.01.2009 ел)	мең гектар	28,5	16,7	8,1	6,5	2,0	0,1	0,0	1,2	0,2	0,8	0,1	0,1	0,0	10,6	2,2	3,0	2,0	3,3	0,1
Арча (01.01.2018 ел)	мең гектар	30,6	18,4	6,1	7,7	3,8	0,7	0,1	1,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,1	10,9	0,8	2,9	2,0	3,9	1,3
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	2,1	1,7	-2,0	1,2	1,8	0,6	0,1	0,1	0,1	-0,5	0,2	0,2	0,1	0,3	-1,4	-0,1	0,0	0,6	1,2
Баулы (01.01.2009 ел)	мең гектар	20,6	3,9	1,9	1,9	0,1	0,0	0,0	4,5	0,7	1,8	0,7	1,0	0,3	12,2	1,3	2,3	2,6	4,2	1,8
Баулы (01.01.2018 ел)	мең гектар	21,6	4,3	2,4	1,8	0,1	0,0	0,0	4,6	0,7	1,8	0,7	1,1	0,3	12,7	1,6	2,2	2,6	4,4	1,9
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	1,0	0,4	0,5	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,5	0,3	-0,1	0,0	0,2	0,1
Биләр (01.01.2009 ел)	мең гектар	48,4	2,5	1,5	0,7	0,2	0,1	0,0	4,9	0,9	3,2	0,5	0,3	0,0	41,0	7,9	11,3	7,1	11,3	3,4
Биләр (01.01.2018 ел)	мең гектар	48,6	2,7	1,7	0,7	0,2	0,1	0,0	5,0	0,9	3,3	0,5	0,3	0,0	40,9	8,6	11,2	7,1	10,7	3,3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,7	-0,1	0,0	-0,6	-0,1
Болгар (01.01.2009 ел)	мең гектар	16,9	3,9	1,8	1,0	0,6	0,5	0,0	1,8	0,3	0,6	0,3	0,5	0,1	11,2	1,5	3,8	1,9	3,0	1,0
Болгар (01.01.2018 ел)	мең гектар	17,8	4,3	1,8	1,5	0,3	0,6	0,1	1,8	0,1	0,4	0,2	1,0	0,1	11,7	1,1	3,3	1,4	5,2	0,7
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,9	0,4	0,0	0,5	-0,3	0,1	0,1	0,0	-0,2	-0,2	-0,1	0,5	0,0	0,5	-0,4	-0,5	-0,5	2,2	-0,3
Бөгелмә (01.01.2009 ел)	мең гектар	39,3	9,3	4,8	4,0	0,3	0,2	0,0	5,7	0,4	1,8	1,7	1,8	0,0	24,3	3,2	3,7	4,8	11,6	1,0
Бөгелмә (01.01.2018 ел)	мең гектар	40,2	9,7	4,2	4,7	0,4	0,4	0,0	7,0	0,6	1,0	0,7	3,5	1,2	23,5	2,4	4,2	5,5	10,6	0,8
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,9	0,4	-0,6	0,7	0,1	0,2	0,0	1,3	0,2	-0,8	-1,0	1,7	1,2	-0,8	-0,8	0,5	0,7	-1,0	-0,2
Буа (01.01.2009 ел)	мең гектар	16,7	4,0	1,8	1,7	0,4	0,1	0,0	5,0	1,0	2,4	0,8	0,8	0,0	7,7	2,2	3,6	0,8	0,9	0,2
Буа (01.01.2018 ел)	мең гектар	17,8	4,3	1,3	1,8	0,8	0,3	0,1	4,8	0,4	2,6	0,8	0,9	0,1	8,7	1,7	2,7	1,8	1,7	0,8
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	1,1	0,3	-0,5	0,1	0,4	0,2	0,1	-0,2	-0,6	0,2	0,0	0,1	0,1	1,0	-0,5	-0,9	1,0	0,8	0,6
Алабуга (01.01.2009 ел)	мең гектар	37,2	15,0	6,8	5,7	1,9	0,4	0,2	6,3	1,4	4,4	0,3	0,1	0,1	15,9	1,5	5,6	4,2	4,3	0,3
Алабуга (01.01.2018 ел)	мең гектар	26,3	7,5	2,5	3,7	0,8	0,5	0,0	5,2	0,5	3,8	0,5	0,3	0,1	13,6	1,2	3,4	2,8	5,6	0,6
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	-10,9	-7,5	-4,3	-2,0	-1,1	0,1	-0,2	-1,1	-0,9	-0,6	0,2	0,2	0,0	-2,3	-0,3	-2,2	-1,4	1,3	0,3
Зәй (01.01.2009 ел)	мең гектар	55,8	8,3	6,1	1,2	0,3	0,5	0,2	7,1	2,5	3,9	0,5	0,2	0,0	40,4	3,2	9,5	8,2	14,8	4,7
Зәй (01.01.2018 ел)	мең гектар	56,0	5,8	2,7	2,1	0,4	0,4	0,2	8,0	1,2	4,6	1,6	0,4	0,2	42,2	2,1	9,1	7,9	16,4	6,7
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,2	-2,5	-3,4	0,9	0,1	-0,1	0,0	0,9	-1,3	0,7	1,1	0,2	0,2	1,8	-1,1	-0,4	-0,3	1,6	2,0
Зеленодольск (01.01.2009 ел)	мең гектар	24,6	13,6	3,8	6,7	2,2	0,8	0,1	0,9	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	10,1	0,3	3,4	2,1	3,8	0,5
Зеленодольск (01.01.2018 ел)	мең гектар	24,7	13,7	2,5	6,9	1,7	2,3	0,3	0,7	0,0	0,6	0,1	0,0	0,0	10,3	0,2	1,7	2,9	3,6	1,9
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,1	0,1	-1,3	0,2	-0,5	1,5	0,2	-0,2	0,0	-0,3	0,1	0,0	0,0	0,2	-0,1	-1,7	0,8	-0,2	1,4
Ислейтар (01.01.2009 ел)	мең гектар	16,3	7,4	3,4	2,2	1,4	0,4	0,0	2,3	0,1	1,4	0,3	0,4	0,1	6,6	0,7	2,1	1,6	2,0	0,2
Ислейтар (01.01.2018 ел)	мең гектар	16,7	7,2	2,3	2,7	1,8	0,4	0,0	2,3		0,7	0,7	0,6	0,3	7,2	0,3	2,6	1,7	2,2	0,4
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,4	-0,2	-1,1	0,5	0,4	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,7	0,4	0,2	0,2	0,6	-0,4	0,5	0,1	0,2	0,2
Кайбыч (01.01.2009 ел)	мең гектар	23,6	1,8	1,0	0,7	0,1	0,0	0,0	13,1	3,9	7,7	1,1	0,4	0,0	8,7	1,2	2,2	1,3	2,9	1,1
Кайбыч (01.01.2018 ел)	мең гектар	23,9	2,5	1,1	1,0	0,2	0,1	0,1	13,7	2,4	8,5	2,2	0,5	0,1	7,7	1,0	1,5	1,1	2,2	1,9
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,3	0,7	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1	0,6	-1,5	0,8	1,1	0,1	0,1	-1,0	-0,2	-0,7	-0,2	-0,7	0,8
Кәләй (01.01.2009 ел)	мең гектар	38,4	5,0	3,3	1,1	0,5	0,1	0,0	4,3	1,4	1,9	0,4	0,5	0,1	29,1	3,5	9,8	4,9	8,0	2,9
Кәләй (01.01.2018 ел)	мең гектар	38,4	5,3	3,5	1,1	0,5	0,1	0,1	4,6	1,4	1,9	0,7	0,4	0,2	28,5	3,8	9,5	4,8	7,7	2,7
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,0	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0	0,3	-0,1	0,1	-0,6	0,3	-0,3	-0,1	-0,3	-0,2
Кама (01.01.2009 ел)	мең гектар	50,1	15,0	9,2	3,3	1,6	0,8	0,1	8,7	3,6	3,7	0,8	0,5	0,1	26,4	5,3	8,4	4,8	7,1	0,8
Кама (01.01.2018 ел)	мең гектар	50,9	14,3	6,6	5,1	1,7	0,8	0,1	8,4	2,3	4,2	1,2	0,7	0,0	28,2	3,6	10,7	4,9	6,9	2,1
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,8	-0,7	-2,6	1,8	0,1	0,0	0,0	-0,3	-1,3	0,5	0,4	0,2	-0,1	1,8	-1,7	2,3	0,1	-0,2	1,3
Кызыл Йолдыз (01.01.2009 ел)	мең гектар	39,6	9,9	7,3	2,3	0,3	0,0	0,0	11,0	2,8	7,8	0,3	0,1	0,0	18,7	2,1	9,6	3,8	2,7	0,5
Кызыл Йолдыз (01.01.2018 ел)	мең гектар	40,1	10,2	7,7	2,2	0,3	0,0	0,0	11,1	2,9	7,8	0,3	0,1	0,0	18,8	2,4	9,5	3,8	2,6	0,5
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,5	0,3	0,4	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Лаеш (01.01.2009 ел)	мең гектар	31,6	7,9	4,7	2,8	0,4	0,0	0,0	6,8	2,1	3,9	0,5	0,3	0,0	16,9	1,6	8,3	3,7	3,0	0,3
Лаеш (01.01.2018 ел)	мең гектар	32,5	7,9	2,5	4,4	0,6	0,3	0,1	6,5	1,2	4,2	0,6	0,4	0,1	18,1	1,1	4,9	6,2	5,3	0,6
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,9	0,0	-2,2	1,6	0,2	0,3	0,1	-0,3	-0,9	0,3	0,1	0,1	0,1	1,2	-0,5	-3,4	2,5	2,3	0,3
Лениногорск (01.01.2009 ел)	мең гектар	49,0	6,8	4,1	2,0	0,4	0,3	0,0	9,5	1,4	4,1	1,9	2,1	0,0	32,7	3,8	10,7	6,6	10,5	1,1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Лениногорск (01.01.2018 ел)	мең гектар	49,0	6,6	2,8	2,6	0,6	0,5	0,1	10,4	0,8	3,5	1,6	3,5	1,0	32,0	1,5	8,4	5,8	13,5	2,8
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,0	-0,2	-1,3	0,6	0,2	0,2	0,1	0,9	-0,6	-0,6	-0,3	1,4	1,0	-0,7	-2,3	-2,3	-0,8	3,0	1,7
Мамадыш (01.01.2009 ел)	мең гектар	42,8	15,4	9,4	4,3	1,4	0,3	0,0	9,8	3,0	6,0	0,7	0,1	0,0	17,6	3,9	7,3	3,8	2,0	0,6
Мамадыш (01.01.2018 ел)	мең гектар	44,8	15,5	7,8	4,9	1,9	0,8	0,1	9,8	1,9	5,9	1,6	0,4	0,0	19,5	2,3	8,6	4,0	3,6	1,0
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	2,0	0,1	-1,6	0,6	0,5	0,5	0,1	0,0	-1,1	-0,1	0,9	0,3	0,0	1,9	-1,6	1,3	0,2	1,6	0,4
Минзәлә (01.01.2009 ел)	мең гектар	59,0	12,4	8,3	3,6	0,4	0,1	0,0	8,8	1,3	3,5	1,5	2,3	0,2	37,8	6,5	9,3	8,5	12,1	1,4
Минзәлә (01.01.2018 ел)	мең гектар	60,6	11,4	4,9	5,2	1,0	0,3	0,0	8,8	1,6	1,9	1,4	3,1	0,8	40,4	4,6	9,5	5,0	16,1	5,2
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	1,6	-1,0	-3,4	1,6	0,6	0,2	0,0	0,0	0,3	-1,6	-0,1	0,8	0,6	2,6	-1,9	0,2	-3,5	4,0	3,8
Түбән Кама (01.01.2009 ел)	мең гектар	40,7	9,8	5,9	2,3	0,7	0,7	0,2	5,6	1,6	3,7	0,2	0,1	0,0	25,3	3,1	5,7	4,9	9,0	2,6
Түбән Кама (01.01.2018 ел)	мең гектар	40,8	10,0	6,1	2,3	0,7	0,7	0,2	5,7	1,7	3,7	0,2	0,1	0,0	25,1	3,2	5,7	4,9	8,7	2,6
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,1	0,0	0,0	-0,3	0,0
Нурлат (01.01.2009 ел)	мең гектар	83,9	10,2	9,2	0,9	0,1	0,0	0,0	8,5	2,8	4,1	0,9	0,7	0,0	65,2	12,3	21,7	15,1	15,1	1,0
Нурлат (01.01.2018 ел)	мең гектар	83,4	8,6	4,8	3,6	0,2	0,0	0,0	7,3	1,5	4,0	0,7	1,0	0,1	67,5	8,8	23,1	11,7	20,2	3,7
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	-0,5	-1,6	-4,4	2,7	0,1	0,0	0,0	-1,2	-1,3	-0,1	-0,2	0,3	0,1	2,3	-3,5	1,4	-3,4	5,1	2,7
Идел буе (01.01.2009 ел)	мең гектар	26,1	2,7	1,6	0,9	0,2	0,0	0,0	14,5	1,6	5,0	2,9	4,9	0,1	8,9	1,3	3,5	1,1	2,6	0,4
Идел буе (01.01.2018 ел)	мең гектар	26,8	2,3	0,7	1,0	0,4	0,2	0,0	14,9	0,9	8,9	1,9	2,0	1,2	9,6	0,9	4,0	1,6	2,5	0,6
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,7	-0,4	-0,9	0,1	0,2	0,2	0,0	0,4	-0,7	3,9	-1,0	-2,9	1,1	0,7	-0,4	0,5	0,5	-0,1	0,2
Шәһәр яны (01.01.2009 ел)	мең гектар	28,3	12,2	3,9	6,0	1,0	1,3	0,0	3,8	0,1	3,6	0,1	0,0	0,0	12,3	0,4	5,1	3,2	3,5	0,1
Шәһәр яны (01.01.2018 ел)	мең гектар	28,1	11,7	1,9	5,8	1,4	2,3	0,3	3,8	0,1	3,1	0,4	0,2	0,0	12,6	0,5	2,9	2,2	5,5	1,5
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	-0,2	-0,5	-2,0	-0,2	0,4	1,0	0,3	0,0	0,0	-0,5	0,3	0,2	0,0	0,3	0,1	-2,2	-1,0	2,0	1,4
Саба (01.01.2009 ел)	мең гектар	56,0	23,1	14,1	7,2	1,6	0,2	0,0	7,0	1,5	4,5	0,3	0,7	0,0	25,9	1,3	8,3	5,3	10,4	0,6
Саба (01.01.2018 ел)	мең гектар	57,6	23,1	10,0	10,0	2,6	0,5	0,0	6,4	1,0	4,1	0,8	0,5	0,0	28,1	0,6	7,9	5,8	10,2	3,6
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	1,6	0,0	-4,1	2,8	1,0	0,3	0,0	-0,6	-0,5	-0,4	0,5	-0,2	0,0	2,2	-0,7	-0,4	0,5	-0,2	3,0
Тәтеш (01.01.2009 ел)	мең гектар	35,4	1,4	0,9	0,4	0,1	0,0	0,0	14,6	4,3	7,6	1,8	0,8	0,1	19,4	1,5	8,4	3,7	4,1	1,7
Тәтеш (01.01.2018 ел)	мең гектар	35,9	1,2	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	14,2	2,4	8,1	2,6	0,9	0,2	20,5	1,1	4,6	2,9	7,2	4,7
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,5	-0,2	-0,3	0,2	-0,1	0,0	0,0	-0,4	-1,9	0,5	0,8	0,1	0,1	1,1	-0,4	-3,8	-0,8	3,1	3,0
Чирмешән (01.01.2009 ел)	мең гектар	34,3	4,6	3,5	0,8	0,1	0,2	0,0	3,8	1,2	1,3	0,5	0,8	0,0	25,9	4,2	11,7	5,0	4,7	0,3
Чирмешән (01.01.2018 ел)	мең гектар	33,7	4,2	2,3	1,7	0,1	0,1	0,0	3,6	1,1	1,0	0,5	0,8	0,2	25,9	2,0	8,0	5,2	8,7	2,0
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	-0,6	-0,4	-1,2	0,9	0,0	-0,1	0,0	-0,2	-0,1	-0,3	0,0	0,0	0,2	0,0	-2,2	-3,7	0,2	4,0	1,7
Лубян (01.01.2009 ел)	мең гектар	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лубян (01.01.2018 ел)	мең гектар	12,0	6,3	2,3	2,7	0,9	0,3	0,1	0,3	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	5,4	0,9	1,2	1,1	1,8	0,4
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	12,0	6,3	2,3	2,7	0,9	0,3	0,1	0,3	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	5,4	0,9	1,2	1,1	1,8	0,4
БАРЛЫГЫ (01.01.2009 ел)	мең гектар	1132,6	270,9	156,4	81,7	22,5	9,5	0,8	191,3	45,7	99,5	22,2	22,5	1,4	670,4	96,8	217,7	133,5	188,4	34,0
БАРЛЫГЫ (01.01.2018 ел)	мең гектар	1150,5	264,4	117,4	101,5	27,7	15,6	2,2	193,4	33,4	98,7	26,2	27,9	7,2	692,7	73,9	201,3	128,4	225,9	63,2
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	17,9	-6,5	-39,0	19,8	5,2	6,1	1,4	2,1	-12,3	-0,8	4,0	5,4	5,8	22,3	-22,9	-16,4	-5,1	37,5	29,2
Шәһәр урманнары																				
Урманчылыкларга аермыйча (01.01.2009 ел)	мең гектар	3,4	1,4	0,1	0,6	0,4	0,3	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	1,8	0,0	0,2	0,2	1,2	0,2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Урманчылыкларга аермыйча (01.01.2018 ел)	мең гектар	3,2	1,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	1,7	0,2	0,3	0,2	0,8	0,2
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	-0,2	-0,1	0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,2	0,1	0,0	-0,4	0,0
Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнар																				
"Идел-Кама" ДТБТ (01.01.2009 ел)	мең гектар	16,7	11,1	3,6	6,6	0,7	0,2	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	5,4	0,7	3,8	0,4	0,4	0,1
"Идел-Кама" ДТБТ (01.01.2018 ел)	мең гектар	16,6	11,1	3,6	6,7	0,7	0,1	0,0	0,3	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	5,2	0,7	3,8	0,4	0,3	0,0
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1
"Идел-Кама" ДТБТ (01.01.2009 ел)	мең гектар	9,1	4,6	0,4	2,0	0,8	1,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	4,3	0,0	1,3	0,6	1,7	0,7
"Идел-Кама" ДТБТ (01.01.2018 ел)	мең гектар	9,2	4,5	0,0	0,8	0,9	1,4	1,4	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	4,6	0,1	0,7	0,5	1,8	1,5
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,1	-0,1	-0,4	-1,2	0,1	0,2	1,2	-0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,3	0,1	-0,6	-0,1	0,1	0,8
БАРЛЫГЫ (01.01.2009 ел)	мең гектар	25,8	15,7	4,0	8,6	1,5	1,4	0,2	0,4	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1	9,7	0,7	5,1	1,0	2,1	0,8
БАРЛЫГЫ (01.01.2018 ел)	мең гектар	25,8	15,6	3,6	7,5	1,6	1,5	1,4	0,4	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0	9,8	0,8	4,5	0,9	2,1	1,5
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	0,0	-0,1	-0,4	-1,1	0,1	0,1	1,2	0,0	0,1	0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,1	0,1	-0,6	-0,1	0,0	0,7
Башка категория җирләрендә урнашкан урманнар																				
Урманчылыкларга аермыйча (01.01.2009 ел)	мең гектар	10,1	0,4	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	9,6	9,0	0,6	0,0	0,0	0,0
Урманчылыкларга аермыйча (01.01.2018 ел)	мең гектар	0,6	0,5	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	-9,50	0,10	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-9,60	-9,00	-0,60	0,00	0,00	0,00
Россия Федерациясе субъекты буенча барлыгы																				
Барлыгы (01.01.2009 ел)	мең гектар	1171,9	288,4	160,7	91,0	24,5	11,2	1,0	192,0	45,7	100,0	22,2	22,6	1,5	691,5	106,5	223,6	134,7	191,7	35,0
Барлыгы (01.01.2018 ел)	мең гектар	1180,1	281,8	121,6	109,5	29,7	17,4	3,6	194,1	33,5	99,3	26,2	27,9	7,2	704,2	74,9	206,1	129,5	228,8	64,9
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	мең гектар	8,2	-6,6	-39,1	18,5	5,2	6,2	2,6	2,1	-12,2	-0,7	4,0	5,3	5,7	12,7	-31,6	-17,5	-5,2	37,1	29,9

Татарстан Республикасы Урман планына 15 нче кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорда урманчылыклар буенча урман утыртмаларының таксацион сыйфатламалары үзгәрү һәм аларга анализ

Урманчылыкның, урман паркының атамасы	Урман белән капланган мәйдан, гектар	Уртача яше, ел	Бонитетның уртача классы	Уртача чагыштырма тулылыгы	Утыртмалар: урман үсемлекләре белән капланган җирләр	Утыртмалар: өлгергән һәм картайган	Урман үсемлекләре белән капланган җирләрнең 1 гектарына запас буенча уртача	Утыртмаларның составы
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар								
Әгерҗе (01.01.2009 ел)	**42408**	**47**	**1,3**	**0,71**	**184**	**241**	**3,7**	**2Б 2Ос 1Лпн 1Олч 3С 1Е + В, П, Дн, Ив, Олс.**
Әгерҗе (01.01.2018 ел)	**42772**	**55**	**1,4**	**0,69**	**210**	**262**	**3,9**	**2Б 2Ос 1Лп 3С 1Е 1Д + П, Дн, Кл.**
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	**364**	**8**	**-0,1**	**-0,02**	**26**	**21**	**0,2**	**- 1Олч + 1Д**
Азнакай (01.01.2009 ел)	40099	45	1,7	0,72	154	203	3,3	4Б 2Ос 1Лпн 2С 1Дн.
Азнакай (01.01.2018 ел)	41399	50	1,7	0,65	153	178	3,2	4Б 2Ос 2С 2Дн + Д, Кл, Лп, Олч.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	1300	5	0	-0,07	-1	-25	-0,1	- 1Лп + 1Дн
Аксубай (01.01.2009 ел)	**28320**	**33**	**1,2**	**0,72**	**145**	**227**	**4,4**	**5Ос 2Лпн 1Б 1С 1Дн + Кл.**
Аксубай (01.01.2018 ел)	**28728**	**42**	**1,4**	**0,72**	**180**	**241**	**4,4**	**5Ос 2Лп 1Б 1С 1Д + Л, Е, Д, Кл, В, Лпн, Ив, Олч, Олс, Т, Тал.**
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	**408**	**9**	**-0,2**	**0**	**35**	**14**	**0**	**үзгәрешсез**
Әлки (01.01.2009 ел)	35847	48	1,5	0,72	169	220	4	4Ос 3Лпн 2Б 1С + Е, Кл.
Әлки (01.01.2018 ел)	36602	54	1,5	0,65	171	212	3,4	4Ос 2Лп 2Б 1С 1Кл + Е, Д, Дн, В, Олч, Ив.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	755	6	0	-0,07	2	-8	-0,6	- 1ЛП + 1Кл
Әлмәт (01.01.2009 ел)	**43229**	**51**	**2,3**	**0,69**	**159**	**195**	**2,9**	**3Лп 2Б 2Ос 1С 1Дн 1Кл.**
Әлмәт (01.01.2018 ел)	**42920**	**56**	**2,4**	**0,66**	**158**	**197**	**3**	**2Лп 1Б 1Ос 3Дн 1Кл 2С + Е, Д, В, Лпн.**
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	**-309**	**5**	**-0,1**	**-0,03**	**-1**	**2**	**0,1**	**- 1ЛП - 1Б - 1Ос + 2Дн + 1С**
Арча (01.01.2009 ел)	28560	46	1	0,67	206	180	3,8	3С 2Е 2Б 2Лп 1Ос.
Арча (01.01.2018 ел)	30548	55	1,1	0,78	204	217	3,7	3Е 2С 2Б 2Лп 1Ос + Л, П, Д, Кл, Олс.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	1988	9	-0,1	0,11	-2	37	-0,1	+1Е -1С
Баулы (01.01.2009 ел)	**20649**	**52**	**2,5**	**0,69**	**139**	**147**	**2,5**	**4Б 2Ос 1Лп 1С 1Дн 1Кл.**
Баулы (01.01.2018 ел)	**21618**	**52**	**2,5**	**0,63**	**135**	**151**	**2,7**	**3Б 2Лп 1Ос 1С 1Л 1Д 1Кл + Л, Е, Д, В, Тк, Ив, Олс.**

1	2	3	4	5	6	7	8	9
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	**969**	**0**	**0**	**-0,06**	**-4**	**4**	**0,2**	**-1Б+1Лп -1Ос+1Л**
Биләр (01.01.2009 ел)	48353	46	1,5	0,74	178	237	4,1	5Ос 2Б 2Лпн 1Д + С, Дн, Кл.
Биләр (01.01.2018 ел)	48569	53	1,4	0,69	197	250	4	3Лп 1Лпн 4Ос 1Б 1Кл + Л, С ,Е, Д, Ил, Т, Ив, Олс, Тал.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	216	7	0,1	-0,05	19	13	-0,1	+2Лп -1Ос -1Б -1Д +1Кл
Болгар (01.01.2009 ел)	**17057**	**52**	**1,9**	**0,68**	**169**	**192**	**3,3**	**3Б 2Лпн 2Ос 2С 1Дн + Олч**
Болгар (01.01.2018 ел)	**17884**	**57**	**1,8**	**0,65**	**184**	**221**	**3,4**	**3Б 2Лп 1ОЛч 1Ос 2С 1Е + Д, Дн, Кл.**
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	**827**	**5**	**0,1**	**-0,03**	**15**	**29**	**0,1**	**+1Олч -1Ос +1Е -1Дн**
Бөгелмә (01.01.2009 ел)	39280	55	2	0,66	159	172	2,8	4Б 1Лпн 2Ос 2С 1Дн + Д, Кл, Ив, Олс
Бөгелмә (01.01.2018 ел)	40249	59	2,1	0,62	157	165	2,8	4Б 1Лпн 2Ос 2С 1Л + Дн, Я.з, Кл, В, Ив, Олс.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	969	4	-0,1	-0,04	-2	-7	0	-1Дн +1Л
Буа (01.01.2009 ел)	**16839**	**48**	**1,8**	**0,72**	**174**	**184**	**3,6**	**3Лпн 2Ос 2С 1Д 1Дн 1Кл + Е, Б, Тк, В, Ив**
Бау (01.01.2018 ел)	**17816**	**55**	**1,7**	**0,7**	**203**	**252**	**3,5**	**3Лп 2Ос 2С 1Д 1Дн 1Кл + Л, Е, Я, Я.з, В, Б, Тк, Т, Олч, Ив.**
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	**977**	**7**	**0,1**	**-0,02**	**29**	**68**	**-0,1**	**үзгәрешсез**
Алабуга (01.01.2009 ел)	25622	47	1,6	0,67	163	195	3,5	2Лпн 2Ос 1Б 1Е 1П 1Д 1Кл 1В + Т, Дн, Олч, Ив, Олс
Алабуга (01.01.2018 ел)	26935	53	1,6	0,63	178	223	3,4	2Лп 1Лпн 2Ос 1Б 2С 1Д 1Кл + Л, П, Дн, В, Тк, Т, Олч, Ив.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	1313	6	0	-0,04	15	28	-0,1	+1Лп -1Е -1П +2С -1В
Зәй (01.01.2009 ел)	**55830**	**49**	**1,7**	**0,71**	**171**	**217**	**3,7**	**2Б 2Лпн 3Ос 1С 1Д 1Кл + Е, Дн, В, Ив, Олс**
Зәй (01.01.2018 ел)	**55960**	**56**	**1,7**	**0,69**	**184**	**223**	**3,5**	**3Б 2Лп 2Ос 1С 1Е 1Кл + Д, Лп.**
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	**130**	**7**	**0**	**-0,02**	**13**	**6**	**-0,2**	**+1Б -1Ос -1Д +1Е**
Зеленодольск (01.01.2009 ел)	24608	65	1,1	0,71	248	284	3,7	4С 1Е 3Б 1Лпн 1Ос + Л, Д, Лп,
Зеленодольск (01.01.2018 ел)	24794	73	1,3	0,72	279	309	4,1	3Б 2Лп 1Ос 4С + К, Л, П, Д, Дн, Кл, В, Лпн, Тк, Т, Ив, Олс.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	186	8	-0,2	0,01	31	25	0,4	+1Лп -1Е
Ислейтар (01.01.2009 ел)	**16264**	**50**	**1,6**	**0,69**	**174**	**209**	**3,4**	**4С 1Е 2Б 1Лп 1Ос 1Дн**
Ислейтар (01.01.2018 ел)	**16664**	**57**	**1,7**	**0,67**	**190**	**214**	**3,5**	**4С 1Е 2Б 2Ос 1Ив + Д, Дн, Кл, Лп, Олс.**
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	**400**	**7**	**-0,1**	**-0,02**	**16**	**5**	**0,1**	**-1Лп +1Ос -1Дн +1Ив**
Кайбыч (01.01.2009 ел)	23624	58	1,6	0,67	181	245	3,4	4Лп 1Ос 1С 4Д + К, Л, Б, Т, Олч, Ив, Дн, Я, ед Е
Кайбыч (01.01.2018 ел)	23878	65	1,7	0,68	194	248	3,3	3Лп 1Лпн 1Б 1Ос 1С 2Д 1Кл + К, Л, Дн, Я, В, Олч, Ив, Олс.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	254	7	-0,1	0,01	13	3	-0,1	+1Б -2Д +1Кл
Кәләй (01.01.2009 ел)	**38407**	**40**	**2**	**0,69**	**159**	**211**	**3,3**	**3Лпн 3Ос 2Б 1С 1Кл + К, Е, Т, Тк, Олч, Олс, Дн, В**
Кәләй (01.01.2018 ел)	**38524**	**55**	**1,9**	**0,66**	**184**	**218**	**3,5**	**2Лп 1Лпн 3Ос 2Б 1Д 1Кл + Л, С ,Е, Дн, В.**
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	**117**	**15**	**0,1**	**-0,03**	**25**	**7**	**0,2**	**-1С +1Д**
Кама (01.01.2009 ел)	50396	45	1,5	0,71	165	229	3,5	3Б 2Лп 1Ос 2С 1Е 1Д + Дн
Кама (01.01.2018 ел)	51170	51	1,5	0,68	170	224	3,3	3Б 2Лп 1Ос 2С 1Д 1Кл + Л, Е, Дн, В, Т, Олс, Ив.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	774	6	0	-0,03	5	-5	-0,2	-1Е +1Кл
Кызыл Йолдыз (01.01.2009 ел)	**39603**	**43**	**1,2**	**0,7**	**130**	**239**	**5,4**	**3Б 2Лпн 1Ос 1С 1Д 1Кл 1В + Л, Т, Олч, Ив, Олс, Дн, В,**

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кызыл Йолдыз (01.01.2018 ел)	40072	50	1,5	0,69	174	228	3,5	3Б 2Лп 1Ос 1С 1Е 1Д 1Кл + Л, П, Дн, В, Ил, Лпн, Олч, Олс
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	469	7	-0,3	-0,01	44	-11	-1,9	+1Е -1В
Лаеш (01.01.2009 ел)	31808	50	1,7	0,67	179	219	3,5	3Лп 1Б 1Ос 2С 1Д 1Кл 1В + Олч
Лаеш (01.01.2018 ел)	32622	69	1,7	0,67	258	322	3,9	2Лп 2Лпн 2Б 1Ос 2С 1Д + Дн, Кл, В.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	814	19	0	0	79	103	0,4	+1Лп +1Б -1Кл -1В
Лениногорск (01.01.2009 ел)	49040	49	2,2	0,7	157	186	3	2Б 2Лп 2Ос 1С 2Дн 1Кл + Е, Д
Лениногорск (01.01.2018 ел)	49003	57	2,3	0,67	162	188	3	2Лп 1Лпн 2Б 2Ос 1С 1Дн 1Кл + Ив,Е,Д, Олч,Л,Т,В,Тал.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-37	8	-0,1	-0,03	5	2	0	+1Лп -1Дн
Мамадыш (01.01.2009 ел)	45003	42	1,6	0,68	144	145	3,2	2Б 2Лпн 1Ос 2С 1Е 2Д + Кл
Мамадыш (01.01.2018 ел)	46102	48	1,6	0,68	168	187	3,3	2Б 2Лп 1Ос 2С 1Е 1Д 1Кл + Л, П, Лпн, Т, Тк, Олч, Ив, Олс
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	1099	6	0	0	24	42	0,1	-1Д +1Кл
Минзәлә (01.01.2009 ел)	61027	48	1,8	0,7	172	200	3,4	3Б 2Лпн 2Ос 1С 1Е 1Дн
Минзәлә (01.01.2018 ел)	62743	54	1,9	0,69	182	240	3,5	3Лп 2Б 2Ос 1С 1Е 1Дн + Л, Кл, Д, В, Лпн, Тк, Ив, Тал.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	1716	6	-0,1	-0,01	10	40	0,1	-1Б +1Лп
Түбән Кама (01.01.2009 ел)	40946	48	1,6	0,73	180	228	3,7	4Ос 2Лпн 1Б 1С 1Е 1Д
Түбән Кама (01.01.2018 ел)	41099	53	1,4	0,69	197	250	4	4Ос 2Лп 1Лпн 2Б 1Кл + Л, Е, Д, Дн, Ил, Т, Ив, Олс, Тал.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	153	5	0,2	-0,04	17	22	0,3	+1Лп +1Б +1Кл -1С -1Е- 1Д
Нурлат (01.01.2009 ел)	84060	40	1,4	0,72	153	210	3,9	4Ос 2Б 2Лпн 1С 1Д + В
Нурлат (01.01.2018 ел)	83603	47	1,5	0,65	150	198	3,4	4Ос 3Б 2Лп 1С+ Л, Е, Д, Дн, Кл, В, Лпн, Олч.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-457	7	-0,1	-0,07	-3	-12	-0,5	+1Б -1Д
Идел буе (01.01.2009 ел)	26380	57	2,1	0,67	160	197	2,7	2Дн 1Д 1Кл 1В 1С 2Лпн 1Б 1Ос
Идел буе (01.01.2018 ел)	26852	65	2	0,66	187	217	2,7	2Лп 1Лпн 1Б 1Ос 2Д 1Дн 1Кл 1С + Л, Е, Тк, Олч, Ив, Олс, В
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	472	8	0,1	-0,01	27	20	0	+1Дн -1Д -1В +1Лп
Шәһәр яны (01.01.2009 ел)	28467	66	1,3	0,72	246	290	3,8	2Б 1Лпн 1Лп 1Ос 4С 1Д + Е, Дн, Олс.
Шәһәр яны (01.01.2018 ел)	28300	73	1,6	0,69	250	299	3,6	2Б 2Лп 1Ос 4С 1Д + Е, П, Лпн, Т, Ив, Олс, Кл, В
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-167	7	-0,3	-0,03	4	9	-0,2	үзгәрешсез
Саба (01.01.2009 ел)	56092	50	1,3	0,65	174	192	3,4	3Б 2Лп 2С 2Е 1Д + П, Кл, Олс
Саба (01.01.2018 ел)	57858	57	1,5	0,66	188	217	3,5	2Б 2Лп 1С 2Е 1П 1Д 1Кл + Л, Лпн, Ос, Тк, Олч, Ив, Олс,
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	1766	7	-0,2	0,01	14	25	0,1	-1Б -1С +1П +1Кл
Тәтеш (01.01.2009 ел)	35501	61	2,2	0,66	179	236	2,9	5Лпн 1Ос 3Д 1Кл + Л, С, Е, Б, Т, Олч, Ив, Олс, Тал, Дн, В, Я.
Тәтеш (01.01.2018 ел)	35467	68	2	0,65	205	271	2,9	5Лп 1Лпн 1Ос 2Д 1Кл + Л, С, Е, Б, Олч, Дн, Ил, Я, Тк, Т, Ив
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-34	7	0,2	-0,01	26	35	0	+1Лп -1Д
Чирмешән (01.01.2009 ел)	34399	42	1,7	0,72	160	209	3,8	3Лпн 3Ос 1Б 1С 1Дн 1Кл + Е, Д, В, Олч
Чирмешән (01.01.2018 ел)	34100	50	1,7	0,69	180	227	3,6	3Ос 2Б 2Лп 1С 1Дн 1Кл + Л, Е, Д, В, Лпн, Олч, Т, Тк, Ив, Олс.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-299	8	0	-0,03	20	18	-0,2	-1Лп +1Б

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Лубян (01.01.2009 ел)	11562	51	1,9	0,77	238	271	4,6	4Б 1Лп 1Ос 3С 1Е
Лубян (01.01.2018 ел)	11986	51	1,3	0,71	210	256	4,2	3С 2Е 3Б 1Лп 1Ос + Л, П, Д, Кл, В, Т, Олч, Ив, Олс.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	424	0	0,6	-0,06	-28	-15	-0,4	-1 Б +1Е
БАРЛЫГЫ (01.01.2009 ел)	1139280	48	1,7	0,70	170	212	3,6	2Лпн 1Лп 2Б 2Ос 2С 1Д + Е, Дн, Кл
БАРЛЫГЫ (01.01.2018 ел)	1157310	53	1,6	0,67	184	225	3,5	2Б 2Лп 2Ос 2С 1Д 1Кл + Е, П, Лпн, Дн.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	17271	5	0,1	-0,03	14	13	-0,1	-1Лп +1Кл
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар								
"Аккош күле" шәһәр урманы (01.01.2009 ел)	3360	87	1,3	0,65	268	281	3,5	4Б 1Лпн 4С 1Д + Е, Ос, Ив
"Аккош күле" шәһәр урманы (01.01.2018 ел)	3078	87	1,3	0,65	268	281	3,5	4Б 1Лпн 4С 1Д + Е, Ос, Ив.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-282	0	0	0	0	0	0	үзгәрешсез
Зеленодольск шәһәре (01.01.2009 ел)	135	68	1,2	0,71	204	0	2,1	6С 4Б + Дн
Зеленодольск шәһәре (01.01.2018 ел)	135	68	1,2	0,71	204	0	2,1	6С 4Б + Дн
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	0	0	0	0	0	0	0	үзгәрешсез
Буа шәһәре (01.01.2009 ел)	39	68	1,1	0,58	120	120	2,6	7Т 3Б
Буа шәһәре (01.01.2018 ел)	39	68	1,1	0,58	120	120	2,6	7Т 3Б
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	0	0	0	0	0	0	0	үзгәрешсез
БАРЛЫГЫ (01.01.2009 ел)	3534	86	1,3	0,65	263	267	3,4	4Б 1Лпн 4С 1Д + Е, Ос, Т, Ив, Дн
БАРЛЫГЫ (01.01.2018 ел)	3252	86	1,3	0,65	263	267	3,4	4Б 1Лпн 4С 1Д + Е, Т, Ос, Ив, Дн,
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-282	0	0	0	0	0	0	үзгәрешсез
Махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар								
"Идел-Кама" ДТБТ (01.01.2009 ел)	9157	92	1,3	0,71	333	371	3,4	4С 1Е 2Б 2Лп 1Ос + П, Олч, Олс, В, Кл
"Идел-Кама" ДТБТ (01.01.2018 ел)	9242	105	1,4	0,65	334	351	3,4	4С 1Е 2Б 3Лп + К, Л, Д, Дн,Я, Ос, Тк, Оск, Олч, Ив,Олс,
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	85	13	-0,1	-0,06	1	-20	0	+1Лп -1Ос
"Идел-Кама" ДТБТ (01.01.2009 ел)	16920	55	1,3	0,75	232	283	4	6С 2Б 1Лп 1Ос + Е, Д, Олч, Олс
"Идел-Кама" ДТБТ (01.01.2018 ел)	16826	58	1,2	0,73	326	363	4,4	7С 2Б 1Ос + Е, Д, Лп
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-94	3	0,1	-0,02	94	80	0,4	+1С -1Лп
БАРЛЫГЫ (01.01.2009 ел)	26077	68	1,3	0,74	267	314	3,8	5С 1Е 2Б 1Лп 1Ос + Д, Олч, Олс
БАРЛЫГЫ (01.01.2018 ел)	26068	75	1,3	0,7	329	359	4	6С 2Б 1Лп 1Ос + Е
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-9	7	0	-0,04	62	45	0,2	+1С -1Е
Башка категория җирләрендә урнашкан урманнар								
Биектау районы (01.01.2009 ел)	400,0	25	1,6	0,59	41	133	2,3	8С 2Б + Л, Ос,Ив

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Биектау районы (01.01.2018 ел)	400,0	25	1,6	0,59	41	133	2,3	8С 2Б + Л, Ос, Ив
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	0	0	0	0	0	0	0	үзгәрешсез
Зеленодольск районы (01.01.2009 ел)	62,0	60	1,5	0,61	177	0	3,2	10С
Зеленодольск районы (01.01.2018 ел)	62,0	60	1,5	0,61	177	0	3,2	10С
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	0	0	0	0	0	0	0	үзгәрешсез
Лаеш районы (01.01.2009 ел)	73,0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Лаеш районы (01.01.2018 ел)	73,0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Мамадыш районы (01.01.2009 ел)	108,0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Мамадыш районы (01.01.2018 ел)	4,0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-104	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Саба районы (01.01.2009 ел)	56,0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Саба районы (01.01.2018 ел)	56,0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Азнакай районы (01.01.2009 ел)	1361	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Азнакай районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-1361	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Аксубай районы (01.01.2009 ел)	228	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Аксубай районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-228	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Әлки районы (01.01.2009 ел)	303	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Әлки районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-303	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Әлмәт районы (01.01.2009 ел)	674	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Әлмәт районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-674	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Апас районы (01.01.2009 ел)	1099	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Апас районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-1099	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Арча районы (01.01.2009 ел)	131	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Арча районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-131	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Әтнә районы (01.01.2009 ел)	39	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Әтнә районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-39	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Баулы районы (01.01.2009 ел)	782	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Баулы районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-782	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Балтач районы (01.01.2009 ел)	84	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Балтач районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-84	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Бөгелмә районы (01.01.2009 ел)	521	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Бөгелмә районы (01.01.2018 ел.)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-521	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Буа районы (01.01.2009 ел.)	568	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Буа районы (01.01.2018 ел.)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-568	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Биектау районы (01.01.2009 ел.)	535	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Биектау районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-535	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Зәй районы (01.01.2009 ел)	515	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Зәй районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-515	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Зеленодольск районы (01.01.2009 ел)	492	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Зеленодольск районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-492	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Кукмара районы (01.01.2009 ел)	29	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Кукмара районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-29	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Минзәлә районы (01.01.2009 ел)	72	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Минзәлә районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-72	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Мөслим районы (01.01.2009 ел)	846	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Мөслим районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-846	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Яңа Чишмә районы (01.01.2009 ел)	51	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Яңа Чишмә районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-51	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Питрәч районы (01.01.2009 ел)	382	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Питрәч районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-382	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Балык Бистәсе районы (01.01.2009 ел)	21	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Балык Бистәсе районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-21	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Сарман районы (01.01.2009 ел)	174	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Сарман районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-174	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Спас районы (01.01.2009 ел)	33	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Спас районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-33	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Тукай районы (01.01.2009 ел)	155	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Тукай районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-155	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Теләче районы (01.01.2009 ел)	132	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Теләче районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-132	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Чистай районы (01.01.2009 ел)	127	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Чистай районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-127	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Ютазы районы (01.01.2009 ел)	28	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Ютазы районы (01.01.2018 ел)	0	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	-28	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
БАРЛЫГЫ (01.01.2009 ел)	**10081,0**	**29**	**1,6**	**0,59**	**59**	**133**	**2,4**	**9С 1Б + Л, Ос, Ив**
БАРЛЫГЫ (01.01.2018 ел)	**595,0**	**29**	**1,6**	**0,59**	**59**	**133**	**2,4**	**9С 1Б + Л, Ос, Ив**
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	**-9486**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**үзгәрешсез**
Субъект буенча барлыгы								
Барлыгы (01.01.2009 ел)	1178972,0	49	1,6	0,70	172	214	3,6	2Лпн 1Лп 2Б 2Ос 2С 1Д + Е
Барлыгы (01.01.2018 ел)	1187225,0	53	1,6	0,67	187	228	3,5	2Лп 2Б 2Ос 2С 1Д 1Кл
01.01.2009-01.01.2018 чорына аерма	8253,0	5,0	0,0	-0,03	15,0	14,0	-0,1	-1Лп +1Кл

Татарстан Республикасы Урман планына 16 нчы кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорда урманнарның зәгыйфьләнүе, зарарлануы һәм һәлак булу сәбәпләре

Урманнарның зарарлануы һәм аларның һәлак булу сәбәпләренең атамасы	Зарарланган утыртмалар, гектар					Һәлак булган утыртмалар, гектар	
	барлыгы	шул исәптән кору дәрәҗәсе буенча урман утыртмаларын			шул исәптән агымдагы ел башыннан зарарланган	барлыгы	шул исәптән ел башыннан һәлак булган
		10 процентка кадәр	10-40 процент	40 проценттан артык			
1	2	3	4	5	6	7	8
Урман янгыннары	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Бөҗәкләр зыян салу	1388,2	84,9	1275,6	27,7	1388,2	162,3	162,3
Һава шартлары һәм туфрак-климат факторлары	16824,8	2682,8	13455,0	687,0	16824,8	280,4	280,4
Урман авырулары	20276,8	3092,2	16990,3	194,3	20276,8	690,3	690,3
Кыргый хайваннар зыян салу	399,7	280,1	119,6	0,0	399,7	1,2	1,2
Антропоген факторлар	37,1	9,5	27,6	0,0	37,1	0,0	0,0
Патоген булмаган факторлар	304,8	294,1	10,7	0,0	304,8	0,0	0,0
Барлыгы	39231,4	6443,6	31878,8	909,0	39231,4	1134,2	1134,2

Татарстан Республикасы Урман планы проектын эшләгән елдан алда килгән елга һәм Татарстан Республикасының эшләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорга урман ресурсларын эшкәртүче сәнәгатьнең чималга булган ихтыяҗын һәм аның белән тәэмин ителешен бәяләү

Т/с	Икътисадый эшчәнлек төрләренең гомумроссия классификаторы нигезендә җитештерелә торган продукция төре	Үлчәү берәмлеге	Проектның куәте	Җитештерү күләме	Кулланыла торган урман ресурслары				
					Икътисадый эшчәнлек төрләренең гомумроссия классификаторы нигезендәге атамасы	Үлчәү берәмлеге	Татарстан Республикасы Урман планы проектын эшләгән елдан алдагы ел күләме	Татарстан Республикасының эшләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорның соңгы елында планлаштырыла торган куллану күләме	
								Күләме	Җитештерү куәтләренең тәэмин ителеше, процент
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Агачтан, бөкедән, саламчыктан һәм үрү материалларыннан эшләнмәләр җитештерү (16.29.2)	куб.м.	60 000	38 622	Кабыктан чөйләр ясау өчен каен бүрәнәләре (02.20.12.125)	куб.м.	100 803	1 918 350	100,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	Тышлау өчен табаклар, фанер өчен чөйләр җитештерү (16.21.21.)	куб.м.	60 000	10 799	Кабыктан чөйләр ясау өчен каен бүрәнәләре (02.20.12.125)	куб.м.	27 000	1 918 350	100,0
3	Агачтан яки башка агач материал-ларыннан агач-сүс плитәләр җитештерү (16.21.13)	м3	1 050 000	799 593	Нарат баланслары (02.20.11.131)	куб.м.	227 689	2833600,0	100,0
					Нарат баланслары (02.20.11.131)	куб.м.	209 535	2602752,6	
					Каен баланслары (02.20.12.141)	куб.м.	620 495	7707518,8	
					Усак баланслары (02.20.12.142)	куб.м.	201 027	2491723,6	
					Башка яфраклы токым балансларыһәм яфраклы токымнарның катнашмалары (02.20.12.149)	куб.м.	37 387	464405,0	

Татарстан Республикасы Урман планына 18 нче кушымта

Татарстан Республикасы Урман планы проектын эшләгән елдан алда килгән елга һәм Татарстан Республикасының эшләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорга агач материалын һәм башка урман продукциясен сату базарлары

Т/с	Икътисадый эшчәнлек төрләренең гомумроссия классификаторы нигезендә житештерелә торган продукция төре	Үлчәү берәмлеге	Житештерү күләме	Куллану күләме		Экспорт күләме	Житештерү күләмендә экспортның чагыштырма авырлыгы, процент
				Татарстан Республикасында	Россия Федерациясенең башка субъектлары		
1	2	3	4	5	6	7	8
Татарстан Республикасы Урман планын эшләгән елдан алда килгән ел							
1	Агачтан, бөкедән, саламчыктан һәм үрү материалларыннан эшләнмәләр (16.29)	куб.м.	38622,0	2517,6	7304,4	28455,9	0,7
2	Тышлау өчен табаклар, фанера өчен чөйләр һәм тыгызланган агач материалы (16.21.2)	куб.м.	10799,0	2179,0	2123,0	9419,0	87,2
3	Агачтан яки агачка әйләнгән башка материаллардан агач-сүс плитәләр (16.21.14)	куб.м.	799593,0	43616,0	412250,0	298358,0	37,0
Татарстан Республикасының эшләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорның соңгы елы							

1	2	3	4	5	6	7	8
1	Агачтан, бөкедән, саламчыктан һәм үрү материалларыннан эшләнмәләр (16.29)	куб.м.	735000,0	50163,8	114660,0	551801,3	0,8
2	Тышлау өчен табаклар, фанера өчен чөйләр һәм тыгызланган агач материалы (16.21.2)	куб.м.	735000,0	73500,0	161700,0	477750,0	65,0
3	Агачтан яки агачка әйләнгән башка материаллардан агач-сүс плитәләр (16.21.14)	куб.м.	1000000,0	60045,0	562500,0	377455,0	37,7

Татарстан Республикасы Урман планына 19 нчы кушымта

Урманнарның транспорт белән үтеп керү мөмкинлеге, Татарстан Республикасының эшләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорга транспорт юллары белән тәэмин ителеше

Урманчылыкның, урман паркының атамасы	Юлларның озынлыгы (ТР Урман планы проектын эшләгән елдан алдагы елда), км					Юлларның тыгызлыгы (ТР Урман планы проектын эшләгән елдан алдагы елда), км/мең гектар	Эшләнә торган ТР Урман планы гамәлдә булган чорның соңгы елына юллар озынлыгы					Эшләнә торган ТР Урман планы гамәлдә булган чорның соңгы елына юлларның тыгызлыгы, км/гектар
	тимер юл	автомобиль			барлыгы		тимер юл	автомобиль			барлыгы	
		каты түшәмәле	грунт					каты түшәмәле	грунт			
			ел дәвамында кулланыла торган	сезонлы					ел дәвамында кулланыла торган	сезонлы		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Урман фонды җирләре												
Әгерже	114,9	311,3	22,0	297,2	745,4	16,4	114,9	330,3	22,0	447,2	914,4	20,2
Азнакай	0,0	914,4	107,0	200,0	1221,4	26,5	0,0	970,1	107,0	210,0	1287,1	27,9
Аксубай	0,0	383,4	38,4	129,0	550,8	18,6	0,0	406,8	38,4	174,0	619,2	20,9
Әлки	0,0	275,8	59,4	168,0	503,2	13,4	0,0	292,6	59,4	178,0	530,0	14,1
Әлмәт	146,1	654,5	64,1	78,0	942,7	18,8	146,1	694,4	64,1	78,0	982,6	19,6
Арча	21,7	764,9	66,2	236,0	1088,8	33,8	21,7	811,5	66,2	246,0	1145,4	35,6
Баулы	0,0	209,9	6,7	135,6	352,2	15,0	0,0	222,7	6,7	135,6	365,0	15,6
Биләр	0,0	575,3	46,0	134,3	755,6	14,9	0,0	610,4	46,0	144,3	800,7	15,8
Болгар	0,0	285,5	79,8	149,0	514,3	27,3	0,0	302,9	79,8	159,0	541,7	28,7
Бөгелмә	259,3	557,4	5,5	224,4	1046,6	23,7	259,3	591,4	5,5	254,4	1110,6	25,2
Буа	129,9	646,6	137,7	119,1	1033,3	55,7	129,9	686,0	137,7	179,1	1132,7	61,0
Алабуга	210,5	741,1	38,9	79,9	1070,4	36,8	210,5	786,3	38,9	79,9	1115,6	38,4
Зәй	52,5	380,5	37,6	259,0	729,6	12,4	52,5	403,7	37,6	269,0	762,8	13,0
Зеленодольск	84,5	176,7	53,2	201,0	515,4	19,6	84,5	187,5	53,2	221,0	546,2	20,7
Ислейтар	0,0	180,4	17,7	110,8	308,9	18,0	0,0	191,4	17,7	120,8	329,9	19,2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Кайбыч	103,7	406,5	80,0	180,4	770,6	30,5	103,7	431,3	80,0	180,4	795,4	31,4
Кәләй	53,7	177,7	11,8	193,3	436,5	10,5	53,7	188,5	11,8	200,3	454,3	10,9
Кама	0,0	240,3	235,7	522,0	998,0	18,4	0,0	255,0	235,7	542,0	1032,7	19,1
Кызыл Йолдыз	0,0	357,8	7,5	297,8	663,1	15,6	0,0	379,6	7,5	347,8	734,9	17,3
Лаеш	0,0	300,9	90,0	241,3	632,2	18,5	0,0	319,2	90,0	391,3	800,5	23,5
Лениногорск	96,7	429,2	0,0	273,6	799,5	15,1	96,7	455,4	0,0	413,6	965,7	18,3
Мамадыш	0,0	270,2	141,0	320,1	731,3	15,3	0,0	286,7	141,0	320,1	747,8	15,7
Минзәлә	0,0	886,7	191,4	294,0	1372,1	19,1	0,0	940,8	191,4	314,0	1446,2	20,1
Түбән Кама	126,3	372,3	22,9	312,2	833,7	19,2	126,3	395,0	22,9	322,2	866,4	19,9
Нурлат	55,3	475,5	1,6	526,1	1058,5	12,0	55,3	504,5	1,6	536,1	1097,5	12,4
Идел буе	122,9	299,7	49,5	78,2	550,3	19,5	122,9	318,0	49,5	88,2	578,6	20,5
Шәһәр яны	98,5	374,4	4,9	217,0	694,8	23,0	98,5	397,2	4,9	227,0	727,6	24,1
Саба	212,5	748,5	150,1	385,0	1496,1	24,8	212,5	794,1	150,1	485,0	1641,7	27,2
Тәтеш	0,0	542,8	52,1	218,4	813,3	21,6	0,0	575,9	52,1	418,4	1046,4	27,8
Чирмешән	0,0	332,3	0,0	244,6	576,9	15,9	0,0	352,6	0,0	250,6	603,2	16,6
Лубян	0,0	13,3	132,1	127,0	272,4	21,0	0,0	14,1	132,1	132,0	278,2	21,5
Барлыгы	1889,0	13285,8	1950,8	6952,3	24077,9	19,5	1889,0	14095,8	1950,8	8065,3	26000,9	21,0
Торак пунктлар җирләре												
"Аккош күле" шәһәр урманы	8,0	23,0	24,0	9,0	64,0	18,3	8,0	23,0	24,0	9,0	64,0	18,3
Зеленодольск шәһәре	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Буа шәһәре	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Барлыгы	8,0	23,0	24,0	9,0	64,0	18,3	8,0	23,0	24,0	9,0	64,0	18,3
Махсус саклanучы территорияләр һәм объектлар җирләре												
"Идел-Кама" ДТБТ	0,0	4,0	38,0	53,0	95,0	8,3	0,0	4,0	38,0	53,0	95,0	8,3
"Түбән Кама" МП	0,0	68,0	4,0	192,0	264,0	14,2	0,0	68,0	4,0	192,0	264,0	14,2
Барлыгы	0,0	72,0	42,0	245,0	359,0	12,0	0,0	72,0	42,0	245,0	359,0	12,0
Башка категория җирләре												
Биектау районы	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Зеленодольск районы	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Мамадыш районы	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Лаеш районы	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Саба районы	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Субъект буенча барлыгы	1897,0	13380,8	2016,8	7206,3	24500,9	19,3	1897,0	14190,8	2016,8	8319,3	26423,9	20,8

Татарстан Республикасы Урман планына 20 нче кушымта

Экологик потенциалны, урманнарның тирәлек булдыру, су саклау, яклау, санитар-гигиеник, савыктыру потенциалын һәм башка функцияләрен бәяләү

Функциясе	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Күрсәткечләрнең әһәмиятен бәяләү		
			элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорның 1 нче елы	Татарстан Республикасы Урман планы проектын эшләгән елдан алдагы ел өчен	Татарстан Республикасының эшләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорның соңгы елына фараз
1	2	3	4	5	6
Углерод алмашы	Агачлыкларның биомассасы	мең тонна С ел-1	1002,18	1008,29	1009,48
	Корыган агач	мең тонна С ел-1	138,11	138,95	139,11
	Түшәмә	мең тонна С ел-1	78,21	78,29	78,29
	Туфрагы	мең тонна С ел-1	118,80	106,93	104,09
	Бөтен пуллар буенча барлыгы	мең тонна С ел-1	1337,30	1332,45	1330,97
Идарә ителә торган урманнарның углеродны югалтуы	Зур зыян китерүче урман янгыннары	мең тонна С ел-1	0,86	0,00	0,00
	Корткычлар һәм авырулар	мең тонна С ел-1	2,04	72,43	42,42
	Урман утыртмалары һәлак булуның башка сәбәпләре	мең тонна С ел-1	73,04	23,79	25,45
	тоташ кисүләр	мең тонна С ел-1	73,21	73,29	73,29
	Органик туфракларның кибүе	мең тонна С ел-1	0,00	0,00	0,00
	Югалтулар барлыгы	мең тонна С ел-1	171,11	220,59	167,52

1	2	3	4	5	6
Пуллар буенча углерод бюджеты	Агачлыкларның биомассасы	мең тонна С ел-1	906,14	883,91	909,82
	Корыган агач	мең тонна С ел-1	42,07	14,57	39,45
	Түшәмә	мең тонна С ел-1	4,14	5,00	5,00
	Туфрагы	мең тонна С ел-1	22,76	-17,45	4,43
	Бөтен пуллар буенча барлыгы	мең тонна С ел-1	953,14	834,95	932,33
Сусаклагыч	Суны җайга салу	млрд.сум	16,00	17,80	18,80
	Өслектәге агынтыны туктату	куб.м./гектар	138,30	136,50	136,00
Саклаучы	Елгаларның һәм диңгезләрнең ярларын саклау	мең гектар	114,50	140,00	145,00
	Туфракларны һәм кырларны саклау	мең гектар	269,30	246,20	250,00
	Транспорт юлларын саклау	мең гектар	14,80	34,60	30,00
Санитар-гигиеник	Кислородка баету	мең тонна	9451,20	9508,70	9520,00
	Ташландыкларны йоту	мең тонна	17721,00	17828,00	17828,00
	Тузан йоту	мең тонна	100710,00	102024,00	105025,00
	Фитонцидлар бүлеп чыгару	мең тонна	3,20	3,20	3,20
Башка файдалы функцияләре	Эстетик	мең гектар	138,20	138,40	138,40

Татарстан Республикасы Урман планына
21 нче кушымта

Татарстан Республикасы Урман планын эшләүнең методологик һәм методик үзенчәлекләре

Климат үзгәрешләренә бәйле рәвештә барлыкка килгән куркыныч	Яраклаштыру чарасы	Чараларның атамасы	Ел саен үткәрелергә тиешле чаралар күләме	Эшләрнең фаразланган бәясе, мең сум
1	2	3	4	5
Температураның уртача күрсәткечләре һәм явым-төшемнәрнең күләме үзгәрүгә бәйле рәвештә урманнарның продуктивлыгы үзгәрү	Урманнарның продуктивлыгын исәпкә алып, урман үрчетү циклының озынлыгына һәм урманнарны карап тоту кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү			
	Урман торгызу һәм урман үрчетү процессларында кулланыла торган токымнар исемлегенә төзәтмәләр кертү	Урманнарны торгызу	5415 гектар	115063,9
	Һәлак булган һәм зарарланган утыртмаларның агач материалы запасын куллану буенча чаралар күрү	Санитар-савыктыру чаралары	6664,6 гектар	1110071,4
	Урман продуктлары һәм хезмәтләр алу өчен урман белән идарә итү максатларын диверсификацияләү			
Урманнарның төр (токым) составындагы үзгәрешләр	Бер яшьтәге катнаш утыртмаларда үстерүгә йөз тоту			
	Агач токымнары төрләренең фаразланган климатик үзгәрешләренә яраклаштырылган урман торгызу һәм урман үрчетү процессларында файдалану	Урман культуралары утырту	2145 гектар	86731,4
	Нәзберек төрләрне һәм тереклек урыннарын консервацияләү максатында махсус сакланучы табигать территорияләрен формалаштыру			
	Агач токымнарының инвазив төрләре санын ачыклау һәм тикшерүдә тоту			
Урманнарда (урман) янгыннар барлыкка килү ешлыгы һәм янгыннар узган мәйданнарның артуы	Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чараларының, шул исәптән урман янгыннарын кисәтүнең, урманнарда янгын куркынычын һәм урман янгыннарын мониторинглауның нәтиҗәлелеген арттыру	Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	2700,2 км	13030,7
		Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм яңарту	6373,9 км	6243,8
		Чыбык-чабыкны, урман түшәмәсен, коры үләннәрне һәм урмандагы башка янучан материалларны контрольдә тотып,	420 гектар	1819,5

Климат үзгәрешләренә бәйле рәвештә барлыкка килгән куркыныч	Яраклаштыру чарасы	Чараларның атамасы	Ел саен үткәрелергә тиешле чаралар күләме	Эшләрнең фаразланган бәясе, мең сум
1	2	3	4	5
		профилактика максатларында янгынга каршы яндыру		
		Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүмат күрсәтелгән стендлар һәм башка тамгалар урнаштыру	794 данә	15415,3
		Урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын мониторинглау, җир өстендә патрульләүне оештыру	10,6 мең гектар	24911,7
	Урманнарда (урман) янгыннар барлыкка килү ешлыгының һәм янгыннар узган мәйданнарның артуына бәйле рәвештә урман янгыннарын сүндерү планнарын корректировкалау	-	–	-
Урманнарда зарарлы организмнарның массакүләм үрчү ешлыгының артуы	Урман патологиясе тикшеренүләре системасын камилләштерү	Урман патологиясе ягыннан тикшерү	42550 гектар	30158,0
	Зарарлы организмнар таралуны кисәтү буенча чараларны камилләштерү	Санитария максатларында агачларны тоташ кисү	541,8 гектар	261605,5
		Санитария максатларында агачларны сайлап кисү	2872,4 гектар	880960,2
		Ликвидсыз агачларны җыю	3120,4 гектар	58694,1
Урманнарда экстремаль һава торышы күренешләре нәтиҗәләре барлыкка килү	Урманнарда җилдән һәм давылдан агачлар аву куркынычларын минимальләштерү максатында урман үрчетү циклының озынлыгын корректировкалау	-	–	-

Климат үзгәрешләренә бәйле рәвештә барлыкка килгән куркыныч	Яраклаштыру чарасы	Чараларның атамасы	Ел саен үткәрелергә тиешле чаралар күләме	Эшләрнең фаразланган бәясе, мең сум
1	2	3	4	5
ешлыгының артуы	Урманнарда җилдән һәм давылдан агачлар аву куркынычларын минимальләштерү максатында агач материалы әзерләү технологияләрен камилләштерү	Машина комплекслары ярдәмендә реконструкция, яңарту, формасын үзгәртеп кисү	Даими нигездә	0
	Төрле яштәге катнаш һәм күп ярусы утыртмалар формалаштыру	Агач материалы әзерләү кагыйдәләрен, урманнарны карап тоту кагыйдәләрен, урманнарда санитария куркынычсызлыгын саклау. Реконструкция, яңарту, формасын үзгәртеп кисү технологияләрен камилләштерү	Даими нигездә	0

Татарстан Республикасы Урман планына 22 нче кушымта

Урманнарны фактта үзләштерү мөмкинлекләренә анализ ясау һәм бәяләү нигезендә урманнардан файдалануның перспективалы юнәлешләре, урманнардан төп төрләреннән файдалануны арттыру, Татарстан Республикасы Урман планын гамәлгә ашыру чорына план күрсәткечләре, Урман планын гамәлгә ашыру чорына урманнардан файдалану төрләре буенча урманнардан файдалануның потенциаль һәм планлаштырыла торган күрсәткечләре

Урманнардан файдалану төрләре	Ресурсның категориясе	Үлчәү берәмлеге	Ел саен урманнардан файдалануның потенциаль күләме	План күрсәткечләре										
				1 нче ел	2 нче ел	3 нче ел	4 нче ел	5 нче ел	6 нчы ел	7 нче ел	8 нче ел	9 нчы ел	10 нчы ел	Эшләнә торган Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда барлыгы
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Агач әзерләү	Биологик	мең куб.м.	2321,5	1057,6	1304,6	1663,6	2321,5	2321,5	2321,5	2321,5	2321,5	2321,5	2321,5	20276,3
Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю (чыршы яки яңа ел бәйрәмнәре өчен башка ылыслы токымнарны әзерләү)	Биологик	мең данә	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	155,0
Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	Биологик	гектар	656000	186120	196120	212120	212120	212120	212120	212120	212120	212120	212120	2079200,0
Авыл хуҗалыгы алып бару	Биологик	гектар	3895	1856,1	1856,1	1856,1	1856,1	1856,1	1856,1	1856,1	1856,1	1856,1	1856,1	18561,0
Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Биологик	гектар	182700	1450,9	1485	1514,3	1551,9	1583,9	1609,9	1630,9	1675,6	1704,9	1739,9	15947,2
Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	Биологик	гектар	400	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	103,0
Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү эшләрен башкару, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү	Минерал	гектар	390000	12328,2	12542,0	12624,8	12672,9	12718,0	12808,0	12888,0	13078,0	13238,0	13621,2	128519,1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	Энергетика	гектар	1236247	154,5	155,3	157,6	160,2	161,6	164,3	166,8	169,3	174,3	177,8	1641,7
Линияле объектлар төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	Энергетика	гектар	1236247	8357,6	8386,1	8454,2	8527,9	8645,9	8801,7	8937,7	9199,0	9513,0	9857,0	88680,1

Татарстан Республикасы Урман планына 23 нче кушымта

Татарстан Республикасының эшләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорга урман кишәрлекләрен план буенча файдалануга тапшыру турында мәгълүматлар (урманчылыклар яссылыгында)

Татарстан Республикасының эшләнә торган Урман планы гамәлдә булган ел, чор	Урманчылык	Урманнардан файдалану төрләре	План буенча урман кишәрлекләрен файдалану өчен тапшыру	
			Кишәр-лекләр саны, данә	Мәйданы, гектар
1	2	3	4	5
2019	Мамадыш	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	1	8000,0
2019	Барлыгы	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	1	8000,0
2020	Минзәлә	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	1	10000,0
2020	Барлыгы	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	1	10000,0
2021	Әгерҗе	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	1	6000,0
2021	Минзәлә	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	1	10000,0
2021	Барлыгы	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	2	16000,0
2019-2028	Әгерҗе	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	1	6000,0
2019-2028	Мамадыш	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	1	8000,0
2019-2028	Минзәлә	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	2	20000,0
2019-2028	Барлыгы	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	4	34000,0
2019	Әлмәт	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	3	1,5
2019	Арча	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,5
2019	Биләр	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	18,0
2019	Болгар	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,7
2019	Алабуга	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,6
2019	Ислейтар	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,5

1	2	3	4	5
2019	Лаеш	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	9,7
2019	Лениногорск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	1,5
2019	Минзәлә	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,7
2019	Түбән Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	5,5
2019	Шәһәр яны	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	7	7,8
2019	Барлыгы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	28	47,9
2020	Әлмәт	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	5,0
2020	Болгар	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2020	Алабуга	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	5,0
2020	Зеленодольск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	1,2
2020	Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	2,5
2020	Мамадыш	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,2
2020	Түбән Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	4	5,0
2020	Идел буе	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	2,2
2020	Шәһәр яны	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	10	10,0
2020	Чирмешән	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	2,0
2020	Барлыгы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	26	34,1
2021	Әгерже	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,5
2021	Әлмәт	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	3	5,0
2021	Баулы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2021	Бөгелмә	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,6
2021	Буа	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,4
2021	Ислейтар	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,5
2021	Кайбыч	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2021	Кәләй	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2021	Кызыл Йолдыз	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,9
2021	Түбән Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	5,0
2021	Шәһәр яны	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	10	10,0
2021	Саба	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,5
2021	Лубян	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2021	Барлыгы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	25	29,4

1	2	3	4	5
2022	Әлмәт	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	10,0
2022	Арча	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,5
2022	Болгар	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2022	Бөгелмә	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2022	Зеленодольск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	10,0
2022	Түбән Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	5,0
2022	Шәһәр яны	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	10	10,0
2022	Барлыгы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	28	37,6
2023	Әлмәт	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	10	10,0
2023	Бөгелмә	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2023	Зеленодольск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	10	10,0
2023	Кызыл Йолдыз	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2023	Шәһәр яны	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	10	10,0
2023	Барлыгы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	32	32,0
2024	Әлмәт	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	5,0
2024	Бөгелмә	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2024	Алабуга	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	1,0
2024	Зеленодольск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	5,0
2024	Лениногорск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,5
2024	Мамадыш	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2024	Минзәлә	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,5
2024	Түбән Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	5,0
2024	Идел буе	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2024	Шәһәр яны	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	6,0
2024	Барлыгы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	27	26,0
2025	Әлмәт	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	5,0
2025	Бөгелмә	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2025	Зеленодольск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	5,0
2025	Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2025	Түбән Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	5,0
2025	Шәһәр яны	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	4,0

1	2	3	4	5
2025	Барлыгы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	22	21,0
2026	Әлмәт	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	10,0
2026	Зәй	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	1,2
2026	Зеленодольск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	10,0
2026	Ислейтар	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	2,0
2026	Түбән Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	10,0
2026	Нурлат	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,5
2026	Шәһәр яны	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	10,0
2026	Барлыгы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	25	44,7
2027	Әгерҗе	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	2,5
2027	Азнакай	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,7
2027	Әлмәт	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	5,0
2027	Бөгелмә	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,1
2027	Алабуга	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	2,0
2027	Зәй	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2027	Зеленодольск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	10,0
2027	Ислейтар	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2027	Идел буе	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	1,0
2027	Шәһәр яны	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	5,0
2027	Барлыгы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	25	29,3
2028	Әлмәт	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	10	5,0
2028	Биләр	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	2,0
2028	Алабуга	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2028	Зеленодольск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	10	10,0
2028	Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2028	Түбән Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	10	10,0
2028	Идел буе	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	1,0
2028	Шәһәр яны	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	10	5,0
2028	Барлыгы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	45	35,0
2019-2028	Әгерҗе	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	3	3,0
2019-2028	Азнакай	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,7

1	2	3	4	5
2019-2028	Әлмәт	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	53	61,5
2019-2028	Арча	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	1,0
2019-2028	Баулы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2019-2028	Биләр	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	20,0
2019-2028	Болгар	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	3	2,7
2019-2028	Бөгелмә	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	4	3,6
2019-2028	Буа	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,4
2019-2028	Алабуга	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	8	9,6
2019-2028	Зәй	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	3	2,2
2019-2028	Зеленодольск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	47	61,2
2019-2028	Ислейтар	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	6,0
2019-2028	Кайбыч	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2019-2028	Кәләй	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2019-2028	Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	3	4,5
2019-2028	Кызыл Йолдыз	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	2,9
2019-2028	Лаеш	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	5	9,7
2019-2028	Лениногорск	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	3	2,0
2019-2028	Мамадыш	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	1,2
2019-2028	Минзәлә	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2	1,2
2019-2028	Түбән Кама	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	41	50,5
2019-2028	Нурлат	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,5
2019-2028	Идел буе	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	7	5,2
2019-2028	Шәһәр яны	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	77	77,8
2019-2028	Саба	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	0,5
2019-2028	Чирмешән	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	2,0
2019-2028	Лубян	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	1	1,0
2019-2028	Барлыгы	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	281	334,8
2019	Азнакай	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	36,7
2019	Аксубай	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	1,3

1	2	3	4	5
2019	Әлмәт	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	12,2
2019	Зәй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	77,1
2019	Кәләй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	48,6
2019	Лениногорск	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	13,4
2019	Нурлат	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	17,1
2019	Чирмешән	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	7,3
2019	Барлыгы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	12	213,8
2020	Баулы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	36,5
2020	Бөгелмә	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	2,4
2020	Минзәлә	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	4,5
2020	Түбән Кама	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	4	39,4
2020	Барлыгы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	9	82,8
2021	Азнакай	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	3,0
2021	Әлмәт	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	5,0
2021	Биләр	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	0,1
2021	Бөгелмә	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	5,0

1	2	3	4	5
2021	Зәй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	5,0
2021	Кәләй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	10,0
2021	Түбән Кама	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	5,0
2021	Нурлат	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	10,0
2021	Чирмешән	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	5,0
2021	Барлыгы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	10	48,1
2022	Әгерҗе	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	0,1
2022	Әлмәт	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	5,0
2022	Баулы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	10,0
2022	Бөгелмә	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	5,0
2022	Зәй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	5,0
2022	Нурлат	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	20,0
2022	Барлыгы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	10	45,1
2023	Кәләй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	10,0
2023	Лениногорск	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	50,0
2023	Түбән Кама	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	5,0

1	2	3	4	5
2023	Нурлат	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	10,0
2023	Чирмешән	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	15,0
2023	Барлыгы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	10	90,0
2024	Әлмәт	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	10,0
2024	Баулы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	10,0
2024	Бөгелмә	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	10,0
2024	Зәй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	40,0
2024	Кәләй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	10,0
2024	Барлыгы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	11	80,0
2025	Әлмәт	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	80,0
2025	Баулы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	10,0
2025	Зәй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	20,0
2025	Кәләй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	10,0
2025	Лениногорск	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	30,0
2025	Минзәлә	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	10,0
2025	Түбән Кама	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	10,0

1	2	3	4	5
2025	Чирмешән	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	20,0
2025	Барлыгы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	19	190,0
2026	Әлмәт	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	30,0
2026	Баулы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	10,0
2026	Бөгелмә	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	20,0
2026	Зәй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	30,0
2026	Кәләй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	10,0
2026	Лениногорск	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	20,0
2026	Нурлат	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	10,0
2026	Чирмешән	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	30,0
2026	Барлыгы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	20	160,0
2027	Азнакай	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	47,0
2027	Аксубай	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	10,0
2027	Әлмәт	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	20,0
2027	Баулы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	10,0
2027	Бөгелмә	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	20,0

1	2	3	4	5
2027	Алабуга	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	1,2
2027	Кәләй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	100,0
2027	Лениногорск	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	100,0
2027	Минзәлә	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	5,0
2027	Түбән Кама	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	2	10,0
2027	Нурлат	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	30,0
2027	Чирмешән	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	30,0
2027	Барлыгы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	32	383,2
2028	Азнакай	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	10,0
2028	Аксубай	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	5,0
2028	Әлмәт	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	20,0
2028	Баулы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	20,0
2028	Биләр	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	7,0
2028	Зәй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	50,0
2028	Кәләй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	50,0
2028	Лениногорск	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	30,0

1	2	3	4	5
2028	Түбән Кама	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	20,0
2028	Нурлат	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	70,0
2028	Чирмешән	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	20,0
2028	Барлыгы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	43	302,0
2019-2028	Әгерҗе	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	0,1
2019-2028	Азнакай	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	5	96,7
2019-2028	Аксубай	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	16,3
2019-2028	Әлмәт	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	23	182,2
2019-2028	Баулы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	13	106,5
2019-2028	Биләр	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	4	7,1
2019-2028	Бөгелмә	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	9	62,4
2019-2028	Алабуга	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	1	1,2
2019-2028	Зәй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	18	227,1
2019-2028	Кәләй	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	23	248,6
2019-2028	Лениногорск	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	20	243,4
2019-2028	Минзәлә	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	3	19,5

1	2	3	4	5
2019-2028	Түбән Кама	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	14	89,4
2019-2028	Нурлат	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	20	167,1
2019-2028	Чирмешән	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	19	127,3
2019-2028	Барлыгы	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын өйрәнү	176	1594,9
2019	Шәһәр яны	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,8
2019	Барлыгы	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,8
2020	Әлмәт	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	1,6
2020	Зеленодольск	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,3
2020	Лениногорск	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,4
2020	Барлыгы	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	3	2,3
2021	Әлмәт	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,5
2021	Зәй	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,1

1	2	3	4	5
2021	Шәһәр яны	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	2,0
2021	Барлыгы	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	3	2,6
2022	Түбән Кама	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	2	1,4
2022	Барлыгы	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	2	1,4
2023	Алабуга	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,7
2023	Зеленодольск	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	2,0
2023	Барлыгы	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	2	2,7
2024	Лениногорск	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	2	1,0
2024	Түбән Кама	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,5
2024	Шәһәр яны	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	2	1,0
2024	Барлыгы	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	5	2,5

1	2	3	4	5
2025	Әлмәт	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,5
2025	Болгар	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	2	1,0
2025	Алабуга	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,5
2025	Лениногорск	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,5
2025	Барлыгы	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	5	2,5
2026	Әлмәт	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	3	4,0
2026	Зеленодольск	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	2	1,0
2026	Барлыгы	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	5	5,0
2027	Әлмәт	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	2	2,0
2027	Алабуга	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,5
2027	Лениногорск	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,5

1	2	3	4	5
2027	Түбән Кама	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,5
2027	Барлыгы	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	5	3,5
2028	Әлмәт	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	1,0
2028	Болгар	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	1,0
2028	Алабуга	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	1,0
2028	Зеленодольск	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	2	2,0
2028	Барлыгы	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	5	5,0
2019-2028	Әлмәт	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	9	9,6
2019-2028	Болгар	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	3	2,0
2019-2028	Алабуга	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	4	2,7
2019-2028	Зәй	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	1	0,1

1	2	3	4	5
2019-2028	Зеленодольск	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	6	5,3
2019-2028	Лениногорск	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	5	2,4
2019-2028	Түбән Кама	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	4	2,4
2019-2028	Шәһәр яны	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	4	3,8
2019-2028	Барлыгы	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	36	28,3
2019	Әгерҗе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,4
2019	Азнакай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	8,2
2019	Аксубай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,2
2019	Әлмәт	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	3,6
2019	Баулы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2019	Болгар	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,8
2019	Бөгелмә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	1,2
2019	Алабуга	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,7
2019	Зәй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,1
2019	Кәләй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,7
2019	Лаеш	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,5
2019	Лениногорск	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	3,6
2019	Түбән Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	3,2
2019	Идел буе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	0,3
2019	Шәһәр яны	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,1
2019	Чирмешән	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	1,0
2019	Барлыгы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	20	28,5

1	2	3	4	5
2020	Азнакай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	20,0
2020	Аксубай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2020	Әлмәт	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	5,0
2020	Арча	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,8
2020	Баулы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	10,0
2020	Болгар	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,2
2020	Бөгелмә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2020	Кәләй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	10,0
2020	Лаеш	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2020	Лениногорск	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	10,0
2020	Мамадыш	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,1
2020	Түбән Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2020	Лубян	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	1,0
2020	Барлыгы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	16	68,1
2021	Азнакай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	20,0
2021	Әлки	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,5
2021	Әлмәт	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	10,0
2021	Баулы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	10,0
2021	Бөгелмә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2021	Зәй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	1,0
2021	Ислейтар	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,4
2021	Кайбыч	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,6
2021	Кәләй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	10,0
2021	Кызыл Йолдыз	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,6
2021	Минзәлә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	1,6
2021	Түбән Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2021	Шәһәр яны	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2021	Чирмешән	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	4,0
2021	Барлыгы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	17	73,7
2022	Әгерҗе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2022	Азнакай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	10,0

1	2	3	4	5
2022	Әлмәт	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2022	Баулы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	10,0
2022	Биләр	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	1,0
2022	Бөгелмә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	20,0
2022	Алабуга	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2022	Зәй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	3,0
2022	Кәләй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	15,0
2022	Лаеш	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	5,0
2022	Лениногорск	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	20,0
2022	Түбән Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	15,0
2022	Шәһәр яны	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	5,0
2022	Чирмешән	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2022	Барлыгы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	22	118,0
2023	Әгерҗе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	3,0
2023	Азнакай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	20,0
2023	Әлмәт	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	5,0
2023	Баулы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	50,0
2023	Бөгелмә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	15,0
2023,0	Алабуга	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2023	Зәй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2023	Кәләй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	5,0
2023	Лаеш	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2023	Лениногорск	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	30,0
2023	Түбән Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2023	Нурлат	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	4,8
2023	Идел буе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	1,0
2023	Шәһәр яны	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2023	Барлыгы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	22	155,8
2024	Азнакай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	50,0
2024	Аксубай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	3,0
2024	Әлмәт	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	20,0

1	2	3	4	5
2024	Баулы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	10,0
2024	Биләр	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	3,0
2024	Бөгелмә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	5,0
2024	Алабуга	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	3,0
2024	Зәй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	5,0
2024	Кәләй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	10,0
2024	Лаеш	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2024	Мамадыш	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	1,0
2024	Минзәлә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2024	Түбән Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	5,0
2024	Нурлат	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	5,0
2024	Идел буе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2024	Шәһәр яны	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2024	Чирмешән	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	5,0
2024	Барлыгы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	31	136,0
2025	Әгерҗе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2025	Азнакай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	30,0
2025	Аксубай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	4	2,0
2025	Әлмәт	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	30,0
2025	Баулы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	40,0
2025	Бөгелмә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	30,0
2025	Алабуга	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	5,0
2025	Зәй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	5,0
2025	Кәләй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	10,0
2025	Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,9
2025	Кызыл Йолдыз	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,4
2025	Лаеш	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	1,0
2025	Лениногорск	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	20,0
2025	Түбән Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	20,0
2025	Нурлат	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	50,0
2025	Шәһәр яны	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0

1	2	3	4	5
2025	Чирмешән	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	10,0
2025	Барлыгы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	46	261,3
2026	Азнакай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	70,0
2026	Аксубай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	5,0
2026	Әлмәт	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	50,0
2026	Арча	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2026	Баулы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	20,0
2026	Биләр	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2026	Бөгелмә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	10,0
2026	Кәләй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	10,0
2026	Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2026	Лаеш	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2026	Лениногорск	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	50,0
2026	Түбән Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	20,0
2026	Нурлат	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	50,0
2026	Идел буе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2026	Шәһәр яны	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2026	Чирмешән	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2026	Барлыгы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	34	314,0
2027	Азнакай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	50,0
2027	Аксубай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	5,0
2027	Әлмәт	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	50,0
2027	Баулы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	80,0
2027	Биләр	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2027	Бөгелмә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	40,0
2027	Алабуга	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2027	Зәй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	5,0
2027	Кәләй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	20,0
2027	Лениногорск	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	30,0
2027	Түбән Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	20,0
2027	Нурлат	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	20,0

1	2	3	4	5
2027	Идел буе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2027	Шәһәр яны	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	4,0
2027	Чирмешән	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2027	Барлыгы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	32	344,0
2028	Әгерҗе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	2,0
2028	Азнакай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	50,0
2028	Аксубай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	10,0
2028	Әлмәт	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	100,0
2028	Баулы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	100,0
2028	Биләр	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	10,0
2028	Бөгелмә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	50,0
2028	Алабуга	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	4	5,0
2028	Зәй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	5,0
2028	Кәләй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	10,0
2028	Лениногорск	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	20,0
2028	Түбән Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	30,0
2028	Нурлат	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	30,0
2028	Идел буе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	5,0
2028	Шәһәр яны	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	16,0
2028	Чирмешән	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	3	40,0
2028	Барлыгы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	43	483,0
2019-2028	Әгерҗе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	5	9,4
2019-2028	Азнакай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	22	328,2
2019-2028	Аксубай	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	15	27,2
2019-2028	Әлки	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,5
2019-2028	Әлмәт	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	31	278,6
2019-2028	Арча	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	5,8
2019-2028	Баулы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	24	332,0
2019-2028	Биләр	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	6	24,0
2019-2028	Болгар	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	3,0
2019-2028	Бөгелмә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	25	178,2

1	2	3	4	5
2019-2028	Алабуга	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	13	22,7
2019-2028	Зәй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	15	29,1
2019-2028	Ары	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,4
2019-2028	Кайбыч	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	0,6
2019-2028	Кәләй	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	21	100,7
2019-2028	Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	2,9
2019-2028	Кызыл Йолдыз	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	1,0
2019-2028	Лаеш	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	8	17,5
2019-2028	Лениногорск	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	18	183,6
2019-2028	Мамадыш	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	1,1
2019-2028	Минзәлә	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	2	3,6
2019-2028	Түбән Кама	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	15	128,2
2019-2028	Нурлат	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	20	159,8
2019-2028	Идел буе	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	7	18,3
2019-2028	Шәһәр яны	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	11	50,1
2019-2028	Чирмешән	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	11	75,0
2019-2028	Лубян	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	1	1,0
2019-2028	Барлыгы	Линия объектлары төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	283	1982,4

Татарстан Республикасы Урман планына 24 нче кушымта

Урманнарны янгын куркынычлылыгы класслары буенча бүлү, урманнарны саклау буенча чараларны үтәүнең план күрсәткечләре

Урманнарны саклау буенча чараларның атамасы	Үлчәү берәмлеге	Россия Федерациясе субъектының Урман планы проектын эшләгән ел алдыннан килгән елда башкарылды	План күрсәткечләре										
			1 нче ел	2 нче ел	3 нче ел	4 нче ел	5 нче ел	6 нчы ел	7 нче ел	8 нче ел	9 нчы ел	10 нчы ел	Урман планы гамәлдә булган барлык чорда
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар. Уртача янгын куркынычы классы 3.4													
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын төзү	км	15	113,3	113,3	113,3	113,3	113,3	113,3	113,3	113,3	113,3	113,3	1113
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын үзгәртеп кору	км	0	426,5	426,5	426,5	426,5	426,5	426,5	426,5	426,5	426,5	426,5	4265
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын эксплуатацияләү	км	195,6	8408,1	8519,4	8630,7	8742	8853,3	8964,6	9075,9	9187,2	9298,5	9409,8	89089,5
Урман ызаннары, янгынга каршы өзеклекләр салу	км	0	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	500
Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	км	3356	2670,2	2670,2	2670,2	2670,2	2670,2	2670,2	2670,2	2670,2	2670,2	2670,2	26702,0
Янгынга каршы сулыклар һәм су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын кору	данә	0	166	166	166	166	166	166	166	166	166	166	1660
Чыбык-чабыкны, урман түшәмәсен, коры үләннәрне һәм урмандагы башка янучан материалларны контрольдә тотып, профилактика максатларында янгынга каршы яндыру	га	400	330	330	330	330	330	330	330	330	330	330	3300
Урман ызаннарын чистарту, янгынга каршы өзеклекләрне карап тоту	км	0	246	246	246	246	246	246	246	246	246	246	2460
Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм аларны яңарту	км	7211	5448,9	5448,9	5448,9	5448,9	5448,9	5448,9	5448,9	5448,9	5448,9	5448,9	54489
Янгынга каршы сулыкларны һәм янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын эксплуатацияләү	данә	0	166	332	498	664	830	996	1162	1328	1494	1660	9130
Янгын күзәтү пунктлары (каланчалар, мачталар, павильоннар һәм башка күзәтү пунктлары), янгынга каршы җиһазлар урнаштыру пунктлары төзү	данә	0	2	2	2	2	2	2	2	0	0	0	14

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Янгын күзәтү пунктларын (каланчаларны, мачталарны, павильоннарны һәм башка күзәтү пунктларын), янгынга каршы җиһазлар урнаштыру пунктларын эксплуатацияләү	данә	0	16	18	20	22	24	26	28	0	0	0	154
Урманнарга килүче гражданнарның ял итү зоналарын төзекләндерү	данә	1000	225	225	225	225	225	225	225	225	225	225	2250
Шлагбаумнар кую, янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында урманнарда гражданнарның булуын чикләүне тәэмин итәрлек киртәләр кору	данә	0	398	398	398	398	398	398	398	398	398	398	3980
Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүматы булган стендлар, тамгалар һәм күрсәткечләр кую һәм урнаштыру	данә	1500	794	794	794	794	794	794	794	794	794	794	7940
Урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын җир өстендә патрульләү юлы белән мониторинглау	мең гектар	0,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	106,0
Урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын урманнарда урман чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын авиация ярдәмендә мониторинглау юлы белән мониторинглау	мең гектар	1225,8	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	12257,0
2 типлы Янгын-химия станцияләре биналарын төзү	данә	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар. Уртача янгын куркынычы классы 1.6													
Элеккеге урман планында урманнарны саклау чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урманнарны саклау чаралары планлаштырылмый.													
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар. Уртача янгын куркынычы классы 2.6													
Элеккеге урман планында урманнарны саклау чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урманнарны саклау чаралары планлаштырылмый.													
Махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар. Янгын куркынычының уртача классы – 2.9													
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын үзгәртеп кору	км	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	1250
Урман ызаннары, янгынга каршы өзеклекләр салу	км	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	200
Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	км	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	300
Янгынга каршы сулыклар һәм су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын кору	данә	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм аларны яңарту	данә	925	925	925	925	925	925	925	925	925	925	925	9250
Шлагбаумнар кую, янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында урманнарда гражданнарның булуын чикләүне тәэмин итәрлек киртәләр кору	данә	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	600
Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүматы булган стендлар, тамгалар һәм күрсәткечләр кую һәм урнаштыру, барлыгы	данә	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	1500

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Татарстан Республикасы буенча барлыгы													
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын төзү	км	15	111,3	111,3	111,3	111,3	111,3	111,3	111,3	111,3	111,3	111,3	1113
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын үзгәртеп кору	км	125	551,5	551,5	551,5	551,5	551,5	551,5	551,5	551,5	551,5	551,5	5515
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын эксплуатацияләү	км	195,6	8408,1	8519,4	8630,7	8742	8853,3	8964,6	9075,9	9187,2	9298,5	9409,8	89089,5
Урман ызаннары, янгынга каршы өзеклекләр эшләү	км	20	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	700
Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	км	3386	2700,2	2700,2	2700,2	2700,2	2700,2	2700,2	2700,2	2700,2	2700,2	2700,2	27002
Янгынга каршы сулыклар һәм су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын кору	данә	5	171	171	171	171	171	171	171	171	171	171	1710
Чыбык-чабыкны, урман түшәмәсен, коры үләннәрне һәм урмандагы башка янучан материалларны контрольдә тотып, профилактика максатларында янгынга каршы яндыру	га	400	420	420	420	420	420	420	420	420	420	420	4200
Урман ызаннарын чистарту, янгынга каршы аермаларны карап тоту	км	0	246	246	246	246	246	246	246	246	246	246	2460
Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм аларны яңарту	км	8136	6373,9	6373,9	6373,9	6373,9	6373,9	6373,9	6373,9	6373,9	6373,9	6373,9	63739
Янгынга каршы сулыкларны һәм янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын эксплуатацияләү	данә	0	166	332	498	664	830	996	1162	1328	1494	1660	9130
Янгын күзәтү пунктлары (каланчалар, мачталар, павильоннар һәм бүтән күзәтү пунктлары), янгынга каршы җиһазлар урнаштыру пунктлары төзү	данә	0	2	2	2	2	2	2	2	0	0	0	14
Янгын күзәтү пунктларын (каланчаларны, мачталарны, павильоннарны һәм бүтән күзәтү пунктларын), янгынга каршы инвентарь урнаштыру пунктларын эксплуатацияләү	данә	0	16	18	20	22	24	26	28	0	0	0	154
Урманнарга килүче гражданнарның ял итү зоналарын төзекләндерү	данә	1000	225	225	225	225	225	225	225	225	225	225	2250
Шлагбаумнар кую, янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында урманнарда гражданнарның булуын чикләүне тәэмин итәрлек киртәләр кору	данә	60	458	458	458	458	458	458	458	458	458	458	4580
Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүматы булган стендлар, тамгалар һәм күрсәткечләр кую һәм урнаштыру	данә	1650	944	944	944	944	944	944	944	944	944	944	9440
Урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын җир өстендә патрульләү юлы белән мониторинглау	мең гектар	0,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	106,0
Урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын урманнарда урман чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын авиация ярдәмендә мониторинглау юлы белән мониторинглау	мең гектар	1225,8	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	1225,7	12257,0
2 типлы Янгын-химия станцияләре биналарын төзү	данә	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2

Татарстан Республикасы Урман планына 25 нче кушымта

Урманнарны саклау буенча чаралар үтәлешенең план күрсәткечләре

Урманнарны саклау буенча чараларның аталышы	Үлчәү берәмлеге	Татарстан Республикасы Урман планы проектын эшләгән ел алдыннан килгән елдагы күләме	План күрсәткечләре										
			1 нче ел	2 нче ел	3 нче ел	4 нче ел	5 нче ел	6 нчы ел	7 нче ел	8 нче ел	9 нчы ел	10 нчы ел	Гамәлдә булуның барлык чорында
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар													
Урман патологиясе буенча тикшерү, шул исәптән: визуаль ысул белән	гектар	70000	42550	42550	42550	42550	42550	42550	42550	42550	42550	42550	425500
Зарарлы организмнарның чыганакларын бетерү, зарарлы организмнарны юкка чыгару яки бастыру, авиация ысулы, биологик метод белән башкарганда	гектар	7822,3	10000,0	20000,0	22000,0	23980,0	22700,0	22350,0	21000,0	24500,0	16000,0	0,0	182530
Профилактик биотехника чаралары	данә	0	486,0	486,0	486,0	486,0	486,0	486,0	486,0	486,0	486,0	486,0	4860
Санитария чаралары үткәрү максатларында агачларны тоташ кисү	гектар	1147	541,8	541,8	541,8	541,8	541,8	541,7	541,7	541,7	541,7	541,7	5417,5
сайланма санитар кисүләр	гектар	4252	2872,4	2872,4	2872,4	2872,4	2872,4	2872,4	2872,4	2872,4	2872,4	2872,4	28724
Ликвид булмаган үзагачны җыю	гектар	10000	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	31204
Авария хәлендәге агачларны җыю	данә	0	130,0	130,0	130,0	130,0	130,0	130,0	130,0	130,0	130,0	130,0	1300
Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар													

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Элеккеге Урман планында урманнарны саклау чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. Урман планы гамәлдә булуның алдагы чорына саклау чаралары планлаштырылмый.													
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар													
Элеккеге Урман планында урманнарны саклау чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. Урман планы гамәлдә булуның алдагы чорына саклау чаралары планлаштырылмый.													
Махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар													
Санитария чаралар уздыру максатларында агачларны сайлап кисүләр	гектар	33,2	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	350
Татарстан Республикасы буенча барлыгы													
Урман патологиясе буенча тикшерү, шул исәптән: визуаль ысул белән	гектар	70000	42550	42550	42550	42550	42550	42550	42550	42550	42550	42550	425500
Авиация ысулы, биологик ысул белән зарарлы организмнар чыганакларын бетерү, зарарлы организмнарны бетерү яки киметү	гектар	7822,3	0,0	20000,0	22000,0	23980,0	22700,0	22350,0	21000,0	24500,0	16000,0	0,0	172530,0
Профилактик биотехника чаралары	данә	0	486	486	486	486	486	486	486	486	486	486	4860
Санитария чаралары үткәрү максатларында агачларны тоташ кисү	гектар	1147	541,8	541,8	541,8	541,8	541,8	541,7	541,7	541,7	541,7	541,7	5417,5
Санитария чаралар уздыру максатларында агачларны сайлап кисүләр	гектар	4285,2	2907,4	2907,4	2907,4	2907,4	2907,4	2907,4	2907,4	2907,4	2907,4	2907,4	29074,0
Ликвид булмаган үзагачны җыю	гектар	10000	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	3120,4	31204,0
Авария хәлендәге агачларны җыю	данә	0	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130	1300

Татарстан Республикасы Урман планына 26 нчы кушымта

Урман орлыкчылыгы объектлары, урманнарны торгызу һәм урман үрчетү өчен инфраструктура турында мәгълүматлар

Объектның атамасы	Үлчәү берәмлеге	Объектларга сыйфатламалар (ТР Урман планы проектын эшләгән елдан алда килгән елда)		Җитештерүчәнлеге		Проект документациясе	
		Саны	Мәйданы	потенциаль	Элеккеге ТР Урман планы гамәлдә булган чорда уртача	Булган объектлар	Булдыру планлаштырылган
1	2	3	4	5	6	7	8
Плюс агачлары, барлыгы	данә	442					
шул исәптән токымнары буенча							
Гади нарат	данә	272				плюс агачларының паспортлары	
Европа чыршысы	данә	61				плюс агачларының паспортлары	
Имән	данә	86				плюс агачларының паспортлары	
Себер карагае	данә	23				плюс агачларының паспортлары	
Плюс утыртмалары, барлыгы	гектар		391,2				
шул исәптән токымнары буенча							
Гади нарат	гектар		113,2			плюс утыртмаларының паспортлары	
Европа чыршысы	гектар		83,1			плюс утыртмаларының паспортлары	
Имән	гектар		126,9			плюс утыртмаларының паспортлары	
Вак яфраклы юкә	гектар		68			плюс утыртмаларының паспортлары	
Урман орлыгы плантацияләре, барлыгы	гектар		85,52				
шул исәптән токымнары буенча							
Гади нарат	гектар		40,66	162	162	УОП булдыру проекты	
Европа чыршысы	гектар		11	77	77	УОП булдыру проекты	
Имән	гектар		33,86			УОП булдыру проекты	2018 ел проекты, 25 гектарга

1	2	3	4	5	6	7	8
Даими урман-орлык кишәрлекләре	гектар		1250,2				
шул исәптән токымнары буенча							
Гади нарат	гектар		47,8	52	52	даими урман-орлык кишәрлеге паспорты	
Европа чыршысы	гектар		24,9	175	175	даими урман-орлык кишәрлеге паспорты	
Яблоков гибрид карагае	гектар		10	400	400	даими урман-орлык кишәрлеге паспорты	
Имән	гектар		1070,5			даими урман-орлык кишәрлеге паспорты	
Вак яфраклы юкә			97			даими урман-орлык кишәрлеге паспорты	
Клоннар архивлары	гектар		24,6				
шул исәптән токымнары буенча							
Гади нарат	гектар		13,1			клоннарның архивлары паспортлары	
Европа чыршысы	гектар		7,5			клоннарның архивлары паспортлары	
Сабаклы имән	гектар		4			клоннарның архивлары паспортлары	
Сынау культуралары	гектар		22				
шул исәптән токымнары буенча							
Гади нарат	гектар		15			сынау культураларының паспортлары	
Имән	гектар		7			сынау культураларының паспортлары	
Географик һәм популяцион-экологик культуралар	гектар		51,4				
шул исәптән токымнары буенча							
Гади нарат	гектар		23,2			географик һәм популяцион-экологик культураларның паспортлары	

1	2	3	4	5	6	7	8
Европа чыршысы	гектар		22,2			географик һәм популяцион-экологик культураларның паспортлары	
Себер карагае	гектар		6			географик һәм популяцион-экологик культураларның паспортлары	
Генетик резерватлар	гектар		911				
шул исәптән токымнары буенча							
Гади нарат	гектар		50			генетик резерватларның паспортлары	
Европа чыршысы	гектар		118			генетик резерватларның паспортлары	
Имән	гектар		620			генетик резерватларның паспортлары	
Вак яфраклы юкә	гектар		123			генетик резерватларның паспортлары	
Күркә киптергечләр		6 данә	410.4 кв.м	300 кг/ел	300 кг/ел	Техник паспорт	
Орлык саклау урыннары		9 данә	160 кв.м	300 кг/ел	300 кг/ел	Техник паспорт	
Урман питомниклары		50 данә	339.5 гектар	13580000 данә/ел	13580000 данә/ел	Урманнарны үзләштерү проекты	

Татарстан Республикасы Урман планына 27 нче кушымта

Урманнарны саклау буенча чаралар үтәлешенең план күрсәткечләре

Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү буенча чараларның атамасы	Үлчәү берәмлеге	ТР Урман планы проектын эшләгән ел алдыннан килгән елда башкарылды	План күрсәткечләре										
			1 нче ел	2 нче ел	3 нче ел	4 нче ел	5 нче ел	6 нчы ел	7 нче ел	8 нче ел	9 нчы ел	10 нчы ел	Урман планы гамәлдә булган чорда
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар													
Ачык тамыр системасы белән чәчкеннәр утырту юлы белән ясалма урман торгызу	гектар	1831,1	1495	1700	1920	2145	2145	2145	2145	2145	2145	2145	20130
Урман утыртмалары чыбылдыгы астында яңарган урман утыртмаларының төп урман токымындагы яшәргә сәләтле токымнарын (үсентеләрен) **саклау** юлы белән, табигый урман торгызу (табигый урман торгызуга булышу)	гектар	0	313	2300	5500	6587	6587	6587	6587	6587	6587	6587	54222
Өлгергән һәм картайган утыртмаларны кисү планлаштырылган урыннарда һәм агач киселгән урыннарда туфрак өслеген **минераллаштыру** юлы белән, табигый урман торгызу (табигый урман торгызуга булышу)	гектар	948	542	547	552	923,2	923,2	923,2	923,2	923,2	923,2	923,2	8103,4
Урманнарны табигый һәм ясалма торгызуны берләштерү хисабына, катнаш урман торгызу	гектар	36	33,8	33,8	33,8	33,8	33,8	33,8	33,8	33,8	33,8	33,8	338

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Үрентеләр, чәчкеннәр, чыбыкчалар утырту яки урман үсемлекләре орлыкларын чәчү методлары белән урман утыртмаларын ясалма утырту юлы белән урман үрчетү (компенсацияле урман торгызу һәм урман үрчетү)	гектар	0	243,2	153,2	124,4	164,5	248,5	218,5	453,8	479	730,7	790	3605,8
Культура рәтләрендә һәм рәтләр арасында үлән һәм агач үсемлекләрен юк итү белән берлектә туфрак **йомшарту** юлы белән, урман культураларын агротехник тәрбияләү	гектар	16328	16635	16714	17569	19235	20555	21225	21450	21450	21450	21450	197733
Урман культураларын **үстерү**, минерал ашламалар белән тукландыру һәм урман культураларына су сибү юлы белән, урман культураларын агротехник тәрбияләү	га	4952,5	5050	5050	5050	5050	5050	5050	5050	5050	5050	5050	50500
Мәйданны агач материалыннан, ташлардан, кирәкле булмаган агач үсемлекләреннән, вак түмәрләрдән, корыган агач кәүсәләреннән тоташ яки полосалап (өлешчә) **чистарту** юлы белән, урман культуралары булдыру өчен урман кишәрлекләре әзерләү	га	0	1650	1911	2136	2136	2136	2136	2136	2136	2136	2136	20649

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Техника хәрәкәтенә комачау итүче түмәрләрне **төпләү** яки аларның биеклеген техник хәрәкәтенә комачау итмәслек дәрәҗәгә кадәр киметү юлы белән, урман культуралары булдыру өчен урман кишәрлекләре әзерләү	гектар	0	50	9	9	9	9	9	9	9	9	9	131
Барлык кишәрлекләрдә (тоташ эшкәртү) яисә аның бер өлешендә (өлешчә эшкәртү) механик, химик яисә термик алымнар белән урман культуралары өчен туфрак эшкәртү	гектар	1837,5	1700	1920	2145	2145	2145	2145	2145	2145	2145	2145	20780
Тоныкландыру кисүләрен уздыру юлы белән, урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләр	гектар	3310,8	1093,2	1093,2	1093,2	1093,2	1093,2	1093,2	1093,2	1093,2	1093,2	1093,2	10932
Чистарту кисүләрен уздыру юлы белән, урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләр	гектар	4369,5	1915	1915	1915	1915	1915	1915	1915	1915	1915	1915	19150
Сирәкләү кисүләрен уздыру юлы белән, урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләр	гектар	3537	5120,5	5120,5	5120,5	5120,5	5120,5	5120,5	5120,5	5120,5	5120,5	5120,5	51205
Аркылы кисүләрне уздыру юлы белән, урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләр	гектар	4447	3334	3334	3334	3334	3334	3334	3334	3334	3334	3334	33340

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Урман-орлык плантацияләренә нигез салу юлы белән, урман орлыкчылыгы объектларын булдыру	гектар	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30
Даими урман-орлыкчылык кишәрлекләренә нигез салу юлы белән, урман орлыкчылыгы объектларын булдыру	гектар	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Сынау, географик, популяцион-экологик культураларны карау юлы белән, урман орлыкчылыгы объектларын карау	гектар	12	101,56	43,4	47,86	106,76	83,3	62,73	46,76	88,5	102,66	61,66	745,19
шул исәптән: Урман-орлык плантацияләрен карау	гектар	118	23,66	11	33,86	23,66	11	33,83	23,66	11	33,86	23,66	229,19
Плюс утыртмалары клоннары архивларын һәм аналык плантацияләрен карау	гектар	56	13,1	7,5	4	13,1	7,5	4	13,1	7,5	4	13,1	86,9
даими урман-орлык кишәрлекләрен карау	гектар	50	64,8	24,9	10	70	64,8	24,9	10	70	64,8	24,9	429,1
Сынау, географик, популяцион-экологик культураларны карау юлы белән, урман орлыкчылыгы объектларын карау	гектар	12	18	4	20	6	22	9	22	0	18	0	119
Урман үсемлекләре орлыкларының иминият фондларын формалаштыру	кг	330	225	225	225	225	225	225	225	225	225	225	2250
Урман орлыкчылыгы объектларында, шулай ук плюс һәм нормаль утыртмаларда урман үсемлекләренең орлыкларын әзерләү	кг	10395	11455	11455	11455	11455	11455	11455	11455	11455	11455	11455	114550
шул исәптән:Урман үсемлекләренең орлыкларын әзерләү (җитештерү)	кг	10395	10455	10455	10455	10455	10455	10455	10455	10455	10455	10455	104550

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Нәселдәнлек үзенчәлекләре яхшыртылган орлыклар әзерләү (җитештерү)	кг	0	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	10000
Урман торгызу һәм урман үрчетү (чәчкеннәр) өчен стандарт утырту материалы үстерү	мең данә	24584,3	30863	30863	30863	30863	30863	30863	30863	30863	30863	30863	308630
шул исәптән: ябык тамыр системалы утырту материалы	мең данә	12000	12000	12000	12000	12000	12000	12000	12000	12000	12000	12000	120000
Урман торгызу һәм урман үрчетү (үрентеләр) өчен стандарт утырту материалы үстерү	мең данә	3108,6	3200	3300	3400	3500	3600	3700	3800	3900	4000	4100	36500
Оборона һәм куркынычсызлык җирләрендә урнашкан урманнар													
Элеккеге ТР Урман планында урманнарны торгызу һәм урман үрчетү чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. ТР Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урман торгызу һәм урман үрчетү чаралары планлаштырылмый													
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар													
Элеккеге ТР Урман планында урманнарны торгызу һәм урман үрчетү чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. ТР Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урман торгызу һәм урман үрчетү чаралары планлаштырылмый													
Махсус саклануучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар													
Элеккеге ТР Урман планында урманнарны торгызу һәм урман үрчетү чаралары күздә тотылмады һәм уздырылмады. ТР Урман планы гамәлдә булуның киләсе чорына урман торгызу һәм урман үрчетү чаралары планлаштырылмый													

Татарстан Республикасы Урман планына 28 нче кушымта

Планлаштырыла торган объектлар, сроклар, күләмнәр һәм урман кишәрлекләрен проектлауны, урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлүне кертеп, башка төрле урман корылышы чаралары

Татарстан Республикасының эшләнә торган Урман планы гамәлдә булган чор елы	Урманчылык	Таксацияләү ысулы буенча эшләр күләме				Урманнар корылышы буенча башка чаралар
		Күз үлчәме белән	Күз үлчәме-үлчәү	Шифрны ачу	Актуаль-ләштерү	
1	2	3	4	5	6	7
2019	Саба		60382			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2019	Зеленодольск		26356			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2019	Кайбыч		25291			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2019	Шәһәр яны		30213			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2019	Зеленодольск					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2019	Әлмәт					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2019	Лаеш					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2019	Шәһәр яны					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2019	Саба					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2020	Зеленодольск		26356			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2020	Кайбыч		25291			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2020	Шәһәр яны		30213			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2020	Лубян		12966			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2020	Кама		54132			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2020	Нурлат		88545			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2020	Зеленодольск					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2020	Кайбыч					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2020	Шәһәр яны					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2021	Лубян		12966			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр

1	2	3	4	5	6	7
2021	Кама		54132			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2021	Нурлат		88545			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2021	Арча		32203			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2021	Буа		18567			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2021	Кызыл Йолдыз		42602			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2021	Мамадыш		47774			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2021	Тәтеш		37632			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2021	Лубян					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2021	Кама					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2021	Нурлат					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2022	Арча		32203			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2022	Буа		18567			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2022	Кызыл Йолдыз		42602			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2022	Мамадыш		47774			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2022	Тәтеш		37632			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2022	Алабуга		29053			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2022	Ислейтар		17182			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2022	Лаеш		34105			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2022	Лениногорск		52837			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2022	Идел буе		28166			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2022	Чирмешән		36373			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2022	Арча					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2022	Буа					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2022	Кызыл Йолдыз					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2022	Мамадыш					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2022	Тәтеш					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2023	Алабуга		29053			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2023	Ислейтар		17182			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр

1	2	3	4	5	6	7
2023	Лаеш		34105			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2023	Лениногорск		52837			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2023	Идел буе		28166			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2023	Чирмешән		36373			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2023	Аксубай		29622			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2023	Әлмәт		50166			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2023	Бөгелмә		44133			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2023	Зәй		58897			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2023	Алабуга					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2023	Ислейтар					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2023	Лаеш					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2023	Лениногорск					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2023	Идел буе					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2023	Чирмешән					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2024	Аксубай		29622			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2024	Әлмәт		50166			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2024	Бөгелмә		44133			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2024	Зәй		58897			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2024	Баулы		23437			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2024	Болгар		18852			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2024	Кәләй		41680			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2024	Минзәлә		71918			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2024	Әлки		37462			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2024	Аксубай					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2024	Әлмәт					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2024	Бөгелмә					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2024	Зәй					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча кертү
2025	Баулы		23437			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2025	Болгар		18852			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2025	Кәләй		41680			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2025	Минзәлә		71918			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2025	Әлки		37462			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2025	Әгерже		45346			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре

1	2	3	4	5	6	7
2025	Азнакай		46103			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2025	Биләр		50775			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2025	Түбән Кама		43486			Урман корылышы буенча әзерлек эшләре
2025	Баулы					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча керту
2025	Болгар					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча керту
2025	Кәләй					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча керту
2025	Минзәлә					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча керту
2025	Әлки					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча керту
2026	Әгерже		45346			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2026	Азнакай		46103			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2026	Биләр		50775			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2026	Түбән Кама		43486			Урман корылышы буенча кыр эшләре, камераль эшләр
2026	Әгерже					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча керту
2026	Азнакай					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча керту
2026	Биләр					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча керту
2026	Түбән Кама					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча керту
2026	Саба					Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча керту

Татарстан Республикасы Урман планына 29 нчы кушымта

Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органы структурасы

Күрсәткечнең атамасы*	Бирем-лекләр саны	Штат расписаниесендә вазыйфалар (штат бирәмлекләре) расланды **	Фактта штат вазыйфалары биләнә
1	2	3	4
1. Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимият органы, аерымланган бүлекчәләрен дә кертеп			
шул исәптән:			
урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимият органының үзәк аппараты дәүләт граждан хезмәткәрләре (аерымланган бүлекчәләрдән һәм урманчылыкларның бүлекләреннән башка)	51	51	51
үзәк аппарат – урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органының урманчылыклар функцияләрен үтәүче бүлекләре, аерымланган бүлекчәләре дәүләт граждан хезмәткәрләре			
алардан: *бүлек башлыклары*	10	10	10
урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органының урманчылыклар функцияләрен үтәүче территориаль органнарының дәүләт граждан хезмәткәрләре			
алардан: *территориаль органнар җитәкчеләре*			
дәүләт хезмәтенә карамый торган граждан хезмәткәрләре	4	4	6
хезмәт күрсәтүче кече персонал (КХП): җиңел машиналар йөртүчеләр, хезмәт бүлмәләрен җыештыручылар, сакчылар	5	5	4
Барлыгы	60	60	63
2. Урманчылыклар/урман парклары (дәүләт учреждениеләре)			
урманчылыклар саны	31	31	31
КХП исәпкә алмыйча, урманчылыкларда эшләүчеләр – барлыгы	731	731	712
алардан: *урманчылыклар җитәкчеләре*	31	31	31
урманчылар			
кишәрлек урманчылыклары саны	122	122	122
кишәрлек урманчылары	120	120	115
урман парклары саны			
КХП исәпкә алмыйча, урман паркларында эшләүчеләр – барлыгы			
алардан: *урман паркы җитәкчеләре*			
урманчылыкның һәм урман паркының КХП	193	193	174
Барлыгы	924	924	886
3. Урманнарны саклау, торгызу буенча дәүләт бюджет һәм автоном учреждениеләре – барлыгы			
шул исәптән:			
административ-идарә персоналы	409	409	424
очучы-күзәтүчеләр			
парашют-десант янгын хезмәте инструкторлары			
парашютчы (десантник) – янгын сүндерүче			
эшчеләр (машина йөртүчеләрне, тракторчыларны да кертеп)	1481	1481	1047
КХП	261,5	261,5	242
Барлыгы	2151,5	2151,5	1713
4. Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимият органы карамагындагы башка учрежлениеләр һәм предприятиеләр (урманчылыклардан, урман паркларыннан тыш, урманнарны саклау, торгызу буенча дәүләт бюджет һәм автоном учреждениеләр)			
шул исәптән: административ-идарә аппараты	113	113	87
эшчеләр	58	58	55
КХП	70,5	70,5	49
Барлыгы	241,5	241,5	191
Белешмә өчен:			
махсус диспетчерлык хезмәтләре хезмәткәрләре (Россия Федерациясе Урман кодексы нигезендә)	4	4	4

* Урман планы эшләнгән елга

** 2018 елның 30 сентябренә

Татарстан Республикасы Урман планына 30 нчы кушымта

Файдалану төрләре буенча урманнардан файдаланган өчен планлаштырыла торган уртача түләү күләме

Урманнардан файдалану төрләре	Үлчәү берәмлеге	Түләү күләменә йогынты ясаучы факторлар (ераклыгы, сыйфаты)	База елында уртача түләү күләме, сум	Эшләнә торган ТРУрман планы гамәлдә булган чорга уртача түләү күләме, сум									
				1 нче ел	2 нче ел	3 нче ел	4 нче ел	5 нче ел	6 нчы ел	7 нче ел	8 нче ел	9 нчы ел	10 нчы ел
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Үзагач әзерләү	куб метр	Ераклыгы, урман утыртмаларының зарарлану дәрәҗәсе, кисү төре: (тоташ, сайлап)	36,00	56,73	62,46	64,96	67,56	70,26	73,07	75,99	79,03	82,19	85,48
Үзагач булмаган урман ресурслары әзерләү һәм җыю (яңа ел бәйрәмнәре өчен чыршы яки башка ылыслы токымнарны әзерләү)	данә	Агач токымы	18,20	28,69	31,58	28,32	29,41	30,49	31,34	32,18	33,03	33,87	34,83

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	гектар	Файдаланыла торган урман кишәрлегенең мәйданы	0,03	0,05	0,06	0,06	0,06	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,08
Авыл хуҗалыгы алып бару		А/х эшчәнлеге төре	66,21	95,52	114,22	118,77	123,32	127,87	131,41	134,95	138,49	142,02	146,07
Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	га	Саклаучы урманнар категориясе, кишәрлекләр-нең гомуми файдаланудагы автомобиль юлларына якын булуы	29971,82	43241,79	51707,11	53766,24	55825,37	57884,51	59486,05	61087,60	62689,15	64290,70	66121,04
Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	га	Саклаучы урманнар категориясе, кишәрлекләр-нең гомуми файдаланудагы автомобиль юлларына якын булуы	18,52	26,72	31,95	33,22	34,50	35,77	36,76	37,75	38,74	39,73	40,86

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү буенча эшләр башкару, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү	га	Саклаучы урманнарның категориясе	7194,95	10380,50	12412,66	12906,97	13401,28	13895,59	14280,05	14664,52	15048,98	15433,44	15872,83
Сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары һәм махсуслаштырылган портлар төзү һәм эксплуатацияләү	га	Саклаучы урманнарның категориясе	22417,88	32343,35	38675,12	40215,28	41755,44	43295,60	44493,50	45691,40	46889,31	48087,21	49456,24
Линияле объектлар төзү, реконструк-цияләү, эксплуата-цияләү	га	Саклаучы урманнарның категориясе	1880,00	2712,37	3243,36	3372,52	3501,68	3630,84	3731,30	3831,76	3932,21	4032,67	4147,48

Татарстан Республикасы Урман планына 31 нче кушымта

Татарстан Республикасының эшләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорга урманнардан файдалану төрләре буенча файдаланудан керергә тиешле, фаразланган керемнәр

Т/с	Урманнардан файдалану төрләре	Татарстан Республикасы Урман планы проекты эшләнгән елдан алда килгән елда урманнардан файдаланудан керемнәр, млн. сум				2019-2028 елларга эшләнә торган ТР Урман планы гамәлдә булган чорда фараз буенча керергә тиешле керемнәр, млн. сум	Эшләнә торган ТР Урман планы гамәлдә булган чорның соңгы елында фараз буенча керергә тиешле керемнәр, млн. сум			
		федераль бюджет	Татарстан Республика-сы бюджеты	җирле бюджетлар	барлыгы		федераль бюджет	Татарстан Республика-сы бюджеты	җирле бюджетлар	барлыгы
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Үзагач әзерләү	26,15	21,87		48,02	1488,26	109,39	89,10		198,49
2	Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю (яңа ел бәйрәмнәре өчен чыршы яки башка ылыслы токымнарны әзерләү)	0,32			0,32	4,86	0,54			0,54
3	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	0,01			0,01	0,14	0,02			0,02
4	Авыл хуҗалыгы алып бару	0,13			0,13	2,36	0,27			0,27
5	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	47,21			47,21	924,35	115,04			115,04

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6	Җимешле, җиләкле, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре үстерү	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
7	Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү эшләрен башкару, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү	88,12			88,12	1782,38	216,21			216,21
8	Сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	3,99			3,99	71,07	8,79			8,79
9	Линияле объектлар төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү	15,80			15,80	328,77	42,77			42,77
10	Агач һәм башка урман ресурслары эшкәртү	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
11	Башка керемнәр (акча түләтүләр)	14,47	0,23		14,69	89,49	8,95			8,95
	Барлыгы	196,20	22,10	0,00	218,30	4691,68	501,98	89,10	0,00	591,08

Татарстан Республикасы Урман планына 32 нче кушымта

Урманнарның тирәлек булдыру, су саклау, саклау, санитария-гигиена һәм башка файдалы функцияләрен икътисадый яктан бәяләү

Урманнарның файдалы функцияләре төренең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Татарстан Республикасы Урман планы проектын эшләгән елга кадәрле елда урманнарның файдалы функцияләрен бәяләү	Еллар буенча урманнарның социаль-икътисадый функцияләрен бәяләү										Эшләнә торган Татарстан Республикасы Урман планы гамәлдә булган чорда барлыгы
			1 елга	2 елга	3 елга	4 елга	5 елга	6 елга	7 елга	8 елга	9 елга	10 елга	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар													
Суны җайга салу һәм өслектәге агынтыны туктату	млн. сум	17,3	18,0	18,8	19,6	20,4	21,1	21,7	22,3	22,9	23,4	24,1	212,2
Елгаларның һәм диңгезләрнең ярларын саклау	млн. сум	1,5	1,6	1,6	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,1	18,4
Туфракларны һәм кырларны саклау	млн. сум	2,7	2,8	2,9	3,1	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7	3,8	33,1
Транспорт юлларын саклау	млн. сум	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	4,9
Кислород белән баету	млн. сум	2270,6	2361,4	2470,0	2568,9	2671,6	2767,8	2848,0	2924,9	3001,0	3076,0	3165,2	27854,9
Ташландыкларны йоту	млн. сум	2775,2	2886,2	3019,0	3139,7	3265,3	3382,9	3481,0	3575,0	3667,9	3759,6	3868,6	34045,2
Тузан йоту	млн. сум	630734,0	655963,4	686137,7	713583,2	742126,5	768843,1	791139,5	812500,3	833625,3	854465,9	879245,4	7737630,2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Фитонцидлар бүлеп чыгару	млн. сум	37,8	39,3	41,1	42,8	44,5	46,1	47,4	48,7	50,0	51,2	52,7	463,7
Торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнар													
Суны җайга салу һәм өслектәге агынтыны туктату	млн. сум	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	1,2
Елгаларның һәм диңгезләрнең ярларын яклау	млн. сум	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Туфракларны һәм кырларны саклау	млн. сум	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Транспорт юлларын саклау	млн. сум	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кислородка баету	млн. сум	6,3	6,8	7,1	7,4	7,7	8,0	8,2	8,4	8,7	8,9	9,1	80,4
Ташландыкларны йоту	млн. сум	7,8	8,4	8,8	9,2	9,5	9,9	10,2	10,4	10,7	11,0	11,3	99,5
Тузан йоту	млн. сум	1772,3	1843,2	1916,9	2005,1	2085,3	2168,7	2246,8	2311,9	2374,4	2436,1	2497,0	21885,4
Фитонцидлар бүлеп чыгару	млн. сум	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	1,0
Махсус сакланучы табигать территорияләре җирләрендә урнашкан урманнар													
Суны җайга салу һәм өслектәге агынтыны туктату	млн. сум	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	5,1
Елгаларның һәм диңгезләрнең ярларын яклау	млн. сум	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Туфракларны һәм кырларны саклау	млн. сум	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Транспорт юлларын саклау	млн. сум	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кислородка баету	млн. сум	51,1	55,3	57,8	60,1	62,5	64,8	66,7	68,5	70,2	72,0	52,6	630,5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Ташландыкларны йоту	млн. сум	62,5	67,6	70,7	73,5	76,5	79,2	81,5	83,7	85,9	88,1	64,3	771,1
Тузан йоту	млн. сум	14207,0	14775,3	15454,9	16073,1	16716,1	17317,8	17820,1	18301,2	18777,0	19246,5	19804,6	174286,6
Фитонцидлар бүлеп чыгару	млн. сум	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	9,8
Барлыгы													
Барлыгы	млн. сум	651947,9	678031,1	709209,5	737589,4	767093,0	794716,6	817778,6	839863,1	861701,9	883246,8	908803,4	7998033,4

Татарстан Республикасы Урман планына 33 нче кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорда Татарстан Республикасы Урман планында каралган чараларны төрле чыганаклардан финанслау күләмнәрен бәяләү

Урман хуҗалыгы чараларының атамасы	Акча чыганагы	Үлчәү берәмлеге	Татарстан Республикасы Урман планы проектын эшләгән елдан алдагы ел өчен финанслау күләме	План күрсәткечләре										План чорына гомуми сумма
				1 елга	2 елга	3 елга	4 елга	5 елга	6 елга	7 елга	8 елга	9 елга	10 елга	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар														
Урманнарны саклау чаралары														
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын төзү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	53,8	598,7	598,7	613,7	638,2	661,2	680,4	698,8	716,9	734,9	756,2	6697,7
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын үзгәртеп кору	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	2827,9	2929,7	3014,6	3096	3176,5	3255,9	3350,3	21650,9
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын эксплуатацияләү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	702	4016,4	4070,2	4227	4453,3	4673	4869,5	5063,7	5259,7	5457	5683,1	47772,9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урман ызаннары, янгынга каршы өзеклекләр ясау	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	1837,8	1903,9	1959,1	2012	2064,3	2115,9	2177,2	14070,2
Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	691,6	1006,1	1006,1	1031,3	1072,5	1111,1	1143,3	1174,2	1204,7	1234,8	1270,7	11254,8
Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм аларны яңарту	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	476,8	508,2	508,2	520,9	541,9	561,3	577,6	593,2	608,6	623,8	641,9	5685,6
Урман ызаннарын чистарту, янгынга каршы өзеклекләрне карап тоту	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	2209,4	2288,9	2355,3	2418,9	2481,9	2543,9	2617,8	16916,1
Янгынга каршы сулыклар һәм су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын кору	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	6116,3	6336,6	6520,3	6696,4	6870,5	7042,2	7246,5	46828,8
Янгынга каршы сулыкларны һәм янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын эксплуатацияләү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	654,8	847,9	1047	1254,5	1471	1696	1939,3	8910,5
Чыбык-чабыкны, урман түшәмәсен, коры үләннәрне һәм урмандагы башка янучан материалларны янгынга каршы профилактика максатларында контрольдә тотып яндыру	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	31	162,7	162,7	166,7	173,4	179,6	184,8	189,8	194,8	199,6	205,4	1819,5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарга килүче гражданнарның ял итү зоналарын төзекләндерү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	27,8	28,8	29,7	30,5	31,2	32,1	32,9	213
Шлагбаумнар кую, янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында гражданнарның урманнарда булуын чикләүне тәэмин итәрлек киртәләр кору	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	2	2	13,1
Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүматы булган стендлар, тамгалар һәм күрсәткечләр кую һәм урнаштыру	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	2013,4	2085,9	2146,4	2204,3	2261,7	2318,2	2385,4	15415,3
Җир өстендә патрульләү юлы белән урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын мониторинглау	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	1,2	2227	2227	2282,6	111822,5	62830,7	62902	62970,4	63038	63104,7	63184	496588,9
Авиация ярдәмендә урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын мониторинглау	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	705,7	5908,2	5868,3	5998	6250,8	6475,9	6663,7	6843,6	7021,5	7197,1	7405,8	65632,9
Урман янгыннарын сүндерү	Федераль бюджет акчалары	мең сум	0	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	15000

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Янгын күзәтү пунктларын (каланчалар, павильоннар һәм башка күзәтү пунктлары), янгын сүндерү җиһазлары урнаштырган пунктлар төзү	Субъект акчалары хисабына	мең сум	0	92,3	96,5	100,4	104,4	108,2	111,3	114	0	0	0	727,1
Янгын күзәтү пунктларын (каланчаларны, павильоннарны һәм башка күзәтү пунктларын), янгын сүндерү җиһазлары урнаштырылган пунктларны эксплуатацияләү	Субъект акчалары хисабына	мең сум	0	42,9	50,4	58,3	66,7	75,4	84	92,9	95,6	98,2	101	765,4
Янгын сүндерү өчен кирәк-яраклар һәм җиһазлар сатып алу, янгын техникасын һәм җиһазларын, элемтә һәм хәбәр итү системаларын карап тоту, янгын сүндерү техникасының һәм җиһазларының, шулай ук ЯММ резервы булдыру	Субъект акчалары хисабына	мең сум	68996,6	68996,6	68996,6	68996,6	68996,6	68996,6	68996,6	68996,6	68996,6	68996,6	68996,6	689966
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын үзгәртеп кору	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	0	9,6	9,9	10,3	10,7	11,1	11,5	11,8	12,1	12,4	12,7	112,1
Урманнарны янгыннардан саклау өчен билгеләнгән урман юлларын эксплуатацияләү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	44	283,4	293,9	305,2	317,4	328,8	338,4	347,5	356,6	365,5	376	3312,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	147	73,7	76,2	78,9	82,1	85,1	87,5	89,9	92,2	94,5	97,2	857,3
Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм аларны яңарту	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	220	47,7	49,5	51,4	53,5	55,4	57	58,6	60,1	61,6	63,4	558,2
Урман ызаннарын чистарту, янгынга каршы өзеклекләрне карап тоту	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	0	279,5	289	299,4	311,4	322,6	331,9	340,9	349,8	358,5	368,8	3251,8
Янгынга каршы сулыклар һәм су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын кору	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	0	33,9	34,8	35,6	37	38	39,5	40,6	41,6	42,7	43,9	387,6
Янгынга каршы сулыкларны һәм янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганакларына килү юлларын эксплуатацияләү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	0	1	2	3,1	4,3	5,6	6,9	8,3	9,7	11,2	12,7	64,8
Профилактика максатларында чыбык-чабыкны, урман түшәмәсен, коры үләннәрне һәм урмандагы башка янучан материалларны контрольдә тотып яндыру	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарга килүче гражданнарның ял итү зоналарын төзекләндерү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	5000	1151,1	1204,1	1252,2	1302,3	1349,2	1388,3	1425,8	1462,9	1499,5	1542,9	13578,3
Шлагбаумнар кую, янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында урманнарда гражданнарның булуын чикләүне тәэмин итәрлек киртәләр кору	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	0	655,2	685,3	712,7	741,2	767,9	790,2	811,5	832,6	853,5	878,3	7728,4
Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүматы булган стендлар, тамгалар һәм күрсәткечләр кую һәм урнаштыру	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Урманнарны саклау буенча барлыгы		мең сум	80081,7	87594,2	87729,4	88244,3	214169,3	166560,2	167838,6	169086,6	170213	171452,3	172892	1495779,9
Урманнарны саклау чаралары														
Урман патологиясе буенча тикшерү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	499,6	2696	2696	2763,2	2873,8	2977,3	3063,6	3146,3	3228,1	3308,9	3404,8	30158
Авиация ысулы, биологик метод белән зарарлы организмнарның чыганакларын бетерү, зарарлы организмнарның санын юкка чыгару яки бастыру	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	14017,5	2697,1	5394,2	6081,9	6894,5	6761,4	6850,2	6610,2	7912,5	5296,5	0	54498,5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Профилактик биотехника чаралары	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	51,8	53,7	55,2	56,7	58,2	59,7	61,4	396,7
Зарарлы организмнар барлыкка килүне кисәтү, санитария-савыктыру чаралары, тоташ санитар кисүләр	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	32630,7	33805,5	34785,8	35725	36653,9	37570,2	38659,8	249830,9
Зарарлы организмнар барлыкка килүне кисәтү, санитария-савыктыру чаралары, сайланма санитар кисүләр	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	105524,3	109323,1	112493,5	115530,8	118534,6	121498	125021,4	807925,7
Зарарлы организмнар барлыкка килүне кисәтү, санитария-савыктыру чаралары, ликвид булмаган агачларны җыю	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	13393,4	0	0	5126,8	5331,8	5523,8	5684	5837,4	5989,2	6138,9	6317	45948,9
Зарарлы организмнар барлыкка килүне кисәтү, санитария-савыктыру чаралары, аварияле агачларны җыю	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0	0	0	0	831,4	861,4	886,4	910,3	934	957,4	985	6365,9
Урман патологиясе буенча тикшерү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Зарарлы организмнар барлыкка килүне кисәтү, санитария-савыктыру чаралары, тоташ санитар кисүләр	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	96210,1	1016,4	1048,3	1083,4	1126,7	1167,3	1201,1	1233,6	1265,6	1297,3	1334,9	11774,6
Зарарлы организмнар барлыкка килүне кисәтү, санитария-савыктыру чаралары, сайланма санитар кисүләр	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	89271,3	5042,9	5201,7	5376,1	5591	5792,4	5960,3	6121,3	6280,4	6437,4	6624,1	58427,6
Зарарлы организмнар барлыкка килүне кисәтү, санитария-савыктыру чаралары, ликвид булмаган агачларны җыю	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	429	1097,1	1133,4	1173,2	1220	1264	1300,7	1335,8	1370,6	1404,8	1445,6	12745,2
Урманнарны саклау буенча барлыгы		мең сум	213825,9	12549,5	15473,6	21604,6	162076	167529,9	172280,8	176507,4	182227,1	183969,1	183854	1278072
Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү чаралары														
Ачык тамыр системасы белән чәчкеннәр утырту юлы белән ясалма урман торгызу	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	6509,2	5650,1	6461,3	7515,0	8764,7	9080,2	9343,5	9595,8	9845,3	10091,4	10384,1	86731,4
Урман утыртмалары чыбылдыгы астында яңарган урман утыртмаларының төп урман токымындагы яшьрәгә сәләтле токымнарын (үсентеләрен) **саклау** юлы белән, табигый урман торгызу (табигый урман торгызуга булышу)	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0,0	0,0	0,0	0,0	3363,4	3484,5	3585,5	3682,3	3778,1	3872,5	3984,8	25751,1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Өлгергән һәм картайган утыртмаларны кисү планлаштырылган урыннарда һәм агач киселгән урыннарда туфрак өслеген **минераллаштыру** юлы белән, табигый урман торгызу (табигый урман торгызуга булышу)	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	954,6	120,0	121,1	125,2	218,5	226,3	232,9	239,2	245,4	251,5	258,8	2038,9
Урманнарны табигый һәм ясалма торгызуны берләштерү хисабына, катнаш урман торгызу	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	11,5	48,3	48,3	49,6	51,5	53,4	54,9	56,4	57,9	59,3	62,9	542,5
Культуралар рәтләрендә һәм рәтләр арасында үлән һәм агач үсемлекләрен юк итү белән берлектә туфрак **йомшарту** юлы белән, урман культураларын агротехник тәрбияләү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	4777,4	9421,5	9851,9	10996,0	12865,9	14276,8	15185,8	15766,6	16176,5	16580,9	17061,7	138183,6
Урман культураларын **үстерү**, минерал ашламалар белән тукландыру һәм урман культураларына су сибү юлы белән, урман культураларын агротехник тәрбияләү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	3600,1	4848,4	4848,4	4969,6	5168,4	5354,5	5509,8	5658,5	5805,6	5950,8	6123,4	54237,4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Мәйданны агач материалыннан, ташлардан, кирәкле булмаган агач үсемлекләреннән, вак түмәрләрдән, корыган агач кәүсәләреннән тоташ яки полосалап (өлешчә) **чистарту** юлы белән, урман культуралары булдыру өчен урман кишәрлекләре әзерләү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0,0	1964,3	2288,2	2631,6	2736,9	2835,4	2917,6	2996,4	3074,3	3151,2	3242,6	27838,5
Техника хәрәкәтенә комачау итүче түмәрләрне **төпләү** яки аларның биеклеген техник хәрәкәтенә комачау итмәслек дәрәҗәгә кадәр киметү юлы белән, урман культуралары булдыру өчен урман кишәрлекләре әзерләү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0,0	173,0	31,2	31,9	33,2	34,4	35,4	36,4	37,3	38,2	39,3	490,3
Барлык кишәрлекләрдә (тоташ эшкәртү) яисә аның бер өлешендә (өлешчә эшкәртү) механик, химик яисә термик алымнар белән урман культуралары өчен туфрак эшкәртү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	6118,1	0,0	0,0	0,0	8693,5	9006,5	9267,7	9517,9	9765,4	1009,5	10299,8	57560,3
Тонықландыру кисүләрен уздыру юлы белән, урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләр	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	1685,2	1514,8	1514,8	1552,7	1614,8	1672,9	1721,4	1767,9	1813,9	1859,2	1913,1	16945,5
Чистарту кисүләрен уздыру юлы белән, урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләр	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	3152,2	3683,4	3683,4	3775,5	3926,5	4067,9	4185,1	4298,8	4410,6	4520,8	4652,0	41204,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урман-орлык плантацияләренә нигез салу юлы белән, урман орлыкчылыгы объектларын булдыру	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	264,5	37,9	37,9	38,8	40,4	41,8	43,0	44,1	45,3	46,5	47,8	423,5
Плюс агачлары клоннары архивларына һәм аналык плантацияләренә нигез салу юлы белән, урман орлыкчылыгы объектларын булдыру	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	132,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Даими урман-орлыкчылык кишәрлекләренә нигез салу юлы белән, урман орлыкчылыгы объектларын булдыру	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0,0	0,0	0,0	0,0	64,9	67,2	69,2	71,0	72,9	74,7	76,9	496,8
Урман-орлык плантацияләрен, аналык плантацияләрен, плюс агачлары клоннары архивларын, даими урман-орлык кишәрлекләрен карау юлы белән, урман орлыкчылыгы объектларын тәрбияләү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	2333,8	194,0	82,9	93,7	217,5	175,8	136,2	104,2	202,5	240,8	148,8	1596,4
Сынау, географик, популяцион-экологик культураларны карау юлы белән, урман орлыкчылыгы объектларын карау	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	125,0	34,4	7,6	39,2	12,2	46,4	19,5	49,1	0,0	42,2	0,0	250,6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урман орлыкчылыгы объектларында, шулай ук плюс һәм нормаль утыртмаларда урман үсемлекләренең орлыкларын әзерләү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0,0	0,0	0,0	0,0	123021,9	127450,7	131146,7	134687,7	138189,6	141644,3	145752,0	941892,9
Урман үсемлекләре орлыкларының иминият фондларын формалаштыру	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0,0	0,0	0,0	0,0	2778,9	2878,9	2962,4	3042,4	3121,5	3199,5	3292,3	21275,9
Урман торгызу һәм урман үрчетү (чәчкеннәр) өчен стандарт утырту материалы үстерү	Субъект акчалары хисабына	мең сум	44274,1	21600,0	22593,6	23497,3	24437,2	25317,0	26051,2	26754,6	27450,2	28136,4	28952,4	254789,9
Урман торгызу һәм урман үрчетү (чәчкеннәр) өчен стандарт утырту материалы үстерү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	122352,0	33953,4	35515,1	36935,9	38413,3	39796,2	40950,3	42055,9	43149,4	44228,2	45510,7	400508,4
Урман торгызу һәм урман үрчетү (үрентеләр) өчен стандарт утырту материалы үстерү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	11982,3	1280,0	1380,7	1479,5	1584,0	1687,8	1784,9	1882,7	1982,5	2084,2	2198,2	17344,5
Ачык тамыр системасы белән чәчкеннәр утырту юлы белән ясалма урман торгызу	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	2602,6	4402,0	1869,1	1910,0	1986,4	2057,9	2118,0	2174,8	2231,3	2287,0	2353,0	23389,5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урман утыртмалары чыбылдыгы астында яңарган урман утыртмаларының төп урман токымындагы яшәргә сәләтле токымнарын (үсентеләрен) **саклау** юлы белән, табигый урман торгызу (табигый урман торгызуга булышу)	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	0,0	12,6	13,2	13,7	14,3	14,8	15,2	15,6	16,1	16,5	17,0	149,0
Өлгергән һәм картайган утыртмаларны кисү планлаштырылган урыннарда һәм агач киселгән урыннарда туфрак өслеген **минераллаштыру** юлы белән, табигый урман торгызу (табигый урман торгызуга булышу)	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	380,0	6,2	6,4	6,6	6,9	7,1	7,3	7,6	7,7	7,9	8,3	72,0
Урманнарны табигый һәм ясалма торгызуны берләштерү хисабына, катнаш урман торгызу	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	240,0	10,2	10,4	10,6	11,0	11,4	11,7	12,0	12,4	12,7	13,0	115,4
Үрентеләр, чәчкеннәр, чыбыкчалар утырту яки урман үсемлекләре орлыкларын чәчү методлары белән урман утыртмаларын ясалма утырту юлы белән урман үрчетү (компенсацияле урман торгызу һәм урман үрчетү)	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	0,0	6190,9	3899,9	3166,8	4355,1	6815,7	6166,7	13153,4	14244,8	22273,2	24799,2	105065,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Культуралар рәтләрендә һәм рәтләр арасында үлән һәм агач үсемлекләрен юк итү белән берлектә туфрак **йомшарту** юлы белән, урман культураларын агротехник тәрбияләү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	5300,0	5531,6	4408,6	3653,4	3333,4	3453,4	3553,5	3649,5	3744,3	3838,0	3949,2	39114,9
Урман культураларын **өстәү**, минерал ашламалар белән тукландыру һәм урман культураларына су сибү юлы белән, урман культураларын агротехник тәрбияләү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	524,0	973,5	990,8	1009,8	1050,2	1088,0	1119,6	1149,8	1179,7	1209,2	1244,3	11014,9
Мәйданны агач материалыннан, ташлардан, кирәкле булмаган агач үсемлекләреннән, вак түмәрләрдән, корыган агач кәүсәләреннән тоташ яки полосалап (өлешчә) **чистарту** юлы белән, урман культуралары булдыру өчен урман кишәрлекләре әзерләү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	0,0	574,5	595,2	617,7	642,4	665,5	684,8	703,3	721,6	739,7	761,2	6705,9
Барлык кишәрлекләрдә (тоташ эшкәртү) яисә аның бер өлешендә (өлешчә эшкәртү) механик, химик яисә термик алымнар белән урман культуралары өчен туфрак эшкәртү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	1404,0	269,5	281,9	293,2	304,9	315,9	325,1	333,8	342,5	351,1	361,3	3179,2
Агачларны сирәкләү өчен кисүләр юлы белән, урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләр	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	2487,2	6786,6	7007,0	7249,4	7539,4	7810,8	8037,3	8254,3	8468,9	8680,6	8932,4	78766,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Чистарту кисүләрен уздыру юлы белән, урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләр	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	3697,9	10652,6	10996,2	11373,9	11828,9	12254,7	12610,1	12950,6	13287,3	13619,5	14014,2	123588,0
Сирәкләү кисүләрен уздыру юлы белән, урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләр	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	78732,5	135992,3	142247,9	147937,8	153855,4	159394,2	164016,6	168445,0	172824,6	177145,2	182282,4	1604141,4
Аркылы кисүләрне уздыру юлы белән, урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләр	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	109405,7	80115,4	83800,7	87152,7	90638,8	93901,8	96624,9	99233,8	101813,9	104359,2	107385,6	945026,8
Урман орлыкчылыгы объектларында, шулай ук плюс һәм нормаль утыртмаларда урман үсемлекләренең орлыкларын әзерләү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	8732,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү буенча барлыгы		мең сум	421778,6	336041,4	344593,7	358127,1	513574,7	535345,8	550493,8	572391,4	588119,3	601621,9	630122,7	5030431,8
Таксацияләү һәм урман бүлентеләрен аерып чыгару чаралары														
Урман бүлентеләрен сайлап кисүләр өчен бүлеп бирү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	1082,3	909,1	909,1	931,8	969,1	1004	1033,1	1061	1088,6	1115,8	1148,2	10169,8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урман бүлентеләрен урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләр өчен бүлеп бирү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	263,6	5342,4	5342,4	5476	5695	5900	6071,1	6235	6397,1	6557	6747,2	59763,2
Урман бүлентеләрен урманнарны тоташ кисү өчен бүлеп бирү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	561,4	1640,6	1640,6	1681,6	1748,9	1811,9	1864,4	1914,8	1964,6	2013,7	2072,1	18353,2
Урман бүлентеләрен урманнарны сайлап кисү өчен бүлеп бирү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	707,6	105,9	109,3	113	117,5	121,8	125,3	128,7	132,1	135,3	139,2	1228,1
Диләнкеләрне урманнарны тәрбияләү максатларында уздырыла торган кисүләргә аерып чыгару	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	804	2288,2	2358,2	2435,3	2532,7	2623,9	2700	2772,8	2844,9	2916,1	3000,6	26472,7
Урман бүлентеләрен урманнарны тоташ кисү өчен бүлеп бирү	Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына	мең сум	719	570	588,2	608,2	632,6	655,3	674,3	692,5	710,6	728,3	749,6	6609,6
Таксацияләү һәм урман бүлентеләрен бүлеп бирү буенча барлыгы		мең сум	4137,9	10856,2	10947,8	11245,9	11695,8	12116,9	12468,2	12804,8	13137,9	13466,2	13856,9	122596,6
Урман корылышы буенча чаралар														

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарны таксацияләү, әзерләү эшләре	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0,0	0,0	0,0	0,0	4652,7	4457,0	4850,4	6340,3	0,0	0,0	0,0	20300,4
Урманнарны таксацияләү, кыр эшләре	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0,0	0,0	0,0	0,0	8414,1	9640,4	9172,5	9962,8	13010,1	0,0	0,0	50199,9
Урманнарны таксацияләү, камераль эшләр	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	0,0	0,0	0,0	0,0	5359,5	6140,6	5842,6	6346,0	8287,2	0,0	0,0	31975,9
Урманнарны таксацияләү, әзерләү эшләре	Субъект акчалары хисабына	мең сум	7128,0	3405,2	6772,6	8090,4	4652,7	4457,0	4850,4	6340,3	0,0	0,0	0,0	38568,6
Урманнарны таксацияләү, кыр эшләре	Субъект акчалары хисабына	мең сум	17820,0	0	7124	14087	8414,1	9640,4	9172,5	9962,8	13010,1	0,0	0,0	71410,9
Урманнарны таксацияләү, камераль эшләр	Субъект акчалары хисабына	мең сум	10692,0	6400	4537,6	8973	5359,5	6140,6	5842,6	6346,0	8287,2	0,0	0,0	51886,5
Урман корылышы буенча барлыгы		мең сум	35640,0	9805,2	18434,2	31150,4	36852,6	40476,0	39731,0	45298,2	42594,6	0,0	0,0	264342,2
Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар буенча барлыгы														
Барлыгы:		мең сум	755464,1	456846,5	477178,7	510372,3	938368,4	922028,8	942812,4	976088,4	996291,9	970509,5	1000725,6	8191222,5
Шул исәптән финанслау чыганаклары буенча														

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Федераль бюджет акчалары хисабына		мең сум	62143,7	56902,6	60900,5	70220,3	496692,4	463430,0	474664,9	488039,5	498603,4	476207,5	492155,7	3577816,8
Субъект акчалары хисабына		мең сум	148910,7	100537,0	110171,3	123803,0	112031,2	114735,2	115108,6	118607,2	117839,7	97231,2	98050,0	1108114,4
Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына		мең сум	544409,7	299406,9	306106,9	316349,0	329644,8	343863,6	353038,9	369441,7	379848,8	397070,8	410519,9	3505291,3
Торак пунктлары җирләрендә урнашкан урманнар														
Урманнарны саклау чаралары														
Урманнарга килүче гражданнарның ял итү зоналарын төзекләндерү	Җирле бюджетлар акчалары хисабына	мең сум	26,5	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	300
Урманнарны саклау буенча барлыгы		мең сум	26,5	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	300
Махсус саклануучы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар														
Урманнарны саклау чаралары														
Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	100,0	78,9	81,6	84,6	88,0	91,1	93,8	96,3	98,8	101,3	104,2	918,6
Янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны чистарту һәм аларны яңарту	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	34,0	522,6	542,3	563,7	586,2	607,3	624,9	641,8	658,5	674,9	694,5	6116,7
Урман ызаннарын чистарту, янгынга каршы өзеклекләрне карап тоту	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	38,6	195,4	202,1	209,4	217,7	225,6	232,1	238,4	244,6	250,7	258,0	2274,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Шлагбаумнар кую, янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында урманнарда гражданнарның булуын чикләүне тәэмин итәрлек киртәләр кору	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	37,6	99,3	103,8	108,0	112,3	116,4	119,7	123,0	126,2	129,3	133,1	1171,0
Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүматы булган стендлар, тамгалар һәм күрсәткечләр кую һәм урнаштыру	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	227,8	268,2	280,5	291,8	303,4	314,4	323,5	332,2	340,9	349,4	359,5	3163,8
Урманнарны саклау буенча барлыгы		мең сум	438,0	1164,5	1210,4	1257,4	1307,7	1354,7	1394,0	1431,7	1468,9	1505,6	1549,3	13644,0
Урманнарны саклау чаралары														
Зарарлы организмнар барлыкка килүне кисәтү, санитария-савыктыру чаралары, санитария чаралары уздыру максатларында агачларны сайлап кисү	Федераль бюджет акчалары хисабына	мең сум	237,5	1260,7	1300,4	1344,0	1397,8	1448,1	1490,1	1530,3	1570,1	1609,4	1656,0	14606,9
Урманнарны саклау буенча барлыгы		мең сум	237,5	1260,7	1300,4	1344,0	1397,8	1448,1	1490,1	1530,3	1570,1	1609,4	1656,0	14606,9
Махсус саклануичы территорияләр һәм объектлар җирләрендә урнашкан урманнар буенча барлыгы		мең сум	675,5	2425,2	2510,8	2601,4	2705,4	2802,8	2884,1	2962,0	3039,0	3115,0	3205,3	28250,9
Татарстан Республикасы буенча барлыгы														
Урманнарны саклау буенча барлыгы		мең сум	80546,2	88788,7	88969,8	89531,7	215507,0	167944,9	169262,6	170548,3	171711,9	172987,9	174471,3	1509723,9
Урманнарны саклау буенча барлыгы		мең сум	214063,4	13810,2	16774,0	22948,6	163473,8	168978,0	173770,9	178037,7	183797,2	185578,5	185510,0	1292678,9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү буенча барлыгы		мең сум	421778,6	336041,4	344593,7	358127,1	513574,7	535345,8	550493,8	572391,4	588119,3	601621,9	630122,7	5030431,8
Таксацияләү һәм урман бүлентеләрен бүлеп бирү буенча барлыгы		мең сум	4137,9	10856,2	10947,8	11245,9	11695,8	12116,9	12468,2	12804,8	13137,9	13466,2	13856,9	122596,6
Урман корылышы буенча барлыгы		мең сум	35640,0	9805,2	18434,2	31150,4	36852,6	40476,0	39731,0	45298,2	42594,6	0,0	0,0	264342,2
Татарстан Республикасы буенча барлыгы		**мең сум**	**756166,1**	**459301,7**	**479719,5**	**513003,7**	941103,8	**924861,6**	**945726,5**	**979080,4**	**999360,9**	**973654,5**	**1003960,9**	**8219773,4**
Шул исәптән финанслау чыганаклары буенча														
Федераль бюджет акчалары хисабына		мең сум	62819,2	59327,8	63411,3	72821,7	499397,8	466232,8	477549,0	491001,5	501642,4	479322,5	495361,0	3606067,7
Субъект акчалары хисабына		мең сум	148910,7	100537,0	110171,3	123803,0	112031,2	114735,2	115108,6	118607,2	117839,7	97231,2	98050,0	1108114,4
Урманнардан файдаланучы затлар акчалары хисабына		мең сум	544409,7	299406,9	306106,9	316349,0	329644,8	343863,6	353038,9	369441,7	379848,8	397070,8	410519,9	3505291,3
Җирле бюджет акчалары хисабына		мең сум	26,5	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	300,0

Татарстан Республикасы Урман планына 34 нче кушымта

Татарстан Республикасының элеккеге Урман планы гамәлдә булган чорга Татарстан Республикасы Урман планы чараларын гамәлгә ашырудан икътисадый нәтиҗәлелек; Татарстан Республикасы Урман планы чараларын гамәлгә ашыруның икътисадый нәтиҗәлелек күрсәткечләре

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Татарстан Республикасы Урман планы проектын эшләгән елдан алдагы ел өчен	Татарстан Республикасының эшләнә торган Урман планы гамәлдә булган чорга күрсәткечләр									
			1 нче ел	2 нче ел	3 нче ел	4 нче ел	5 нче ел	6 нчы ел	7 нче ел	8 нче ел	9 нчы ел	10 нчы ел
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Урман хуҗалыгына фаразланган чыгымнар, шул исәптән түбәндәгеләр хисабына:	мең сум	1039127,3	765251,31	791034,88	826913,97	1252942,52	1247926,51	1278160,27	1320489,85	1349647,01	1332697,73	1373416,43
федераль бюджет	мең сум	345780,4	365277,41	374726,68	386731,97	811236,52	789297,71	809982,77	832410,95	851928,51	838365,73	864816,53
Татарстан Республикасы бюджеты	мең сум	148910,7	100537,0	110171,3	123803,0	112031,2	114735,2	115108,6	118607,2	117839,7	97231,2	98050,0
урманнардан файдаланучы затлар	мең сум	544409,7	299406,90	306106,90	316349,00	329644,80	343863,60	353038,90	369441,70	379848,80	397070,80	410519,90
җирле бюджетлар	мең сум	26,5	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00
*Бюджет системасының фаразланган керемнәре, шул исәптән:	мең сум	218300,0	287952,20	356943,44	397057,29	459813,18	480037,22	498542,15	517463,23	540291,33	562498,17	591086,72
федераль бюджет	мең сум	196199,2	260953,95	320276,07	348426,94	389238,35	406639,39	422208,41	438076,14	457728,76	476633,09	501987,05
Татарстан Республикасы бюджеты	мең сум	22100,8	26998,25	36667,37	48630,36	70574,83	73397,83	76333,74	79387,09	82562,57	85865,08	89099,68
җирле бюджетлар	мең сум	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кулланыла торган урман ресурсларының базар бәясе	млн. сум	211800	212300,00	222065,80	230948,43	240186,37	248833,08	256049,24	262706,52	269274,18	276006,04	284010,21
Урман ресурсларын эшкәртү продукциясенең базар бәясе	млн. сум	2586289,07	2611641,11	2731776,60	2841047,67	2954689,57	3061058,40	3149829,09	3231724,65	3312517,76	3395330,71	3493795,30
Икътисадый нәтиҗәлелек күрсәткечләре	процент	21,0	37,63	45,12	48,02	36,70	38,47	39,00	39,19	40,03	42,21	43,04

* Акча түләтүләрне (штрафларны) исәпкә алып

Татарстан Республикасы Урман планына 35 нче кушымта

Татарстан Республикасы Урман планы чараларын гамәлгә ашыруның максатчан фаразланган нәтиҗәлелек күрсәткечләре

Максатчан фараз күрсәткеченең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Максатчан фараз күрсәткечләренең		Эшләнә торган ТР Урман планы гамәлдә булган чорга максатчан фараз күрсәткечләренең планлаштырылган әһәмияте									
		Элеккеге ТР Урман планы гамәлдә булган чор	ТР Урман планы проекты эшләнгән елдан алдагы ел өчен	1 нче ел	2 нче ел	3 нче ел	4 нче ел	5 нче ел	6 нчы ел	7 нче ел	8 нче ел	9 нчы ел	10 нчы ел
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Татарстан Республикасы территориясенең урман үскән җирләре	процент	17,4	17,5	17,5	17,5	17,5	17,6	17,6	17,6	17,6	17,6	17,6	17,6
Урман фондының урман утыртмалары биләгән җирләре составында кыйммәтле урман утыртмалары мәйданы өлеше	процент	40,6	39,4	39,9	39,9	39,9	40	40	40	40,1	40,1	40,1	40,1
Урман фонды җирләренең 1 гектарына исәпләгәндә урман фонды җирләрендә урнашкан урманнардан файдаланудан Россия Федерациясенең бюджет системасына түләүләр күләме	сум	856,7	164,70	184,39	222,81	233,75	245,07	256,35	266,05	275,90	288,62	300,64	317,55
Урман янгыннарының гомуми исәбендә ачыкланган вакыттан башлап беренче тәүлек дәвамында сүндерелгән урман янгыннары өлеше	процент	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Урман янгыннарының гомуми исәбендә зур урман янгыннарының өлеше	процент	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Санитария-савыктыру чаралары уздырылган урманнар мәйданының һәлак булган һәм зарарланган урманнар мәйданына карата мөнәсәбәте	процент	15	13,4	20	28	36	45	49	59	62	66	69	75
Арендага тапшырылган урман фонды җирләре мәйданы өлеше	процент	15,4	22,0	22,1	22,9	24,2	24,2	24,2	24,3	24,3	24,3	24,4	24,4
Файдалануга тапшырылган урман фонды җирләре мәйданы өлеше	процент	23,2	28,8	31,2	32,2	32,8	32,9	33,1	33,2	33,4	33,5	33,6	33,7
Файдалану өчен исәпләнгән урман бүлентесе үзләштерү өлеше	процент	30,7	42,2	45,6	56,2	71,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Үзагач әзерләүнең гомуми күләмендә сайлап кисүләр ярдәмендә үзагач әзерләү күләме өлеше	процент	29,9	57,4	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6
Нәселдәнлек үзенчәлекләре яхшыртылган орлыклар өлеше	процент	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Утырту материалының гомуми исәбендә ябык тамыр системасы белән утырту материалы өлеше	процент	38,9	38,9	38,9	38,9	38,9	38,9	38,9	38,9	38,9	38,9	38,9	38,9
Урман турында законнарны бозу очракларын ачыклау	процент	97	97	97,1	97,2	97,3	97,4	97,5	97,6	97,7	97,8	97,9	98
Урман турында законнарны бозудан килгән зыянны каплау	процент	63,2	67,2	67,3	67,4	67,5	67,6	67,7	67,8	67,9	70	70	70
Урман фонды җирләрендә ясалма урман торгызу мәйданының һәм урман утыртмаларын тоташ кисү мәйданының нисбәте	процент	16,2	18,1	27,8	24,1	20,2	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4
Урман фонды җирләрендә урман торгызу һәм урман үрчетү мәйданының һәм урман утыртмаларын һәм һәлак булган урман утыртмаларын тоташ кисү мәйданының нисбәте	процент	51,0	52,5	61,1	69,8	77,7	83,4	90,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Урман утыртмаларын кисүдән агач материалының 1 м³ бәясенең агач материалы күләме берәмлеге өчен РФ Хөкүмәте билгеләгән түләү ставкасына нисбәте	процент	153,8	158,9	155,1	156,4	148,8	153,5	146,9	157,4	157,5	155,1	151,9	151,4
	сум	23,4	50,4	55,2	57,8	62,1	63,4	68,4	69	71,2	73,8	78,6	80,4
	сум	36	80,1	85,6	90,4	92,4	97,3	100,5	108,6	112,12	114,5	119,4	121,7